«سیاست»

د

«سیالانو لوبه»

سیاسي فلسفه

خېړنه او ارزونه

ډاکتر سید شیراقا حرکت

Politics

Is

Rival Games

POLITICAL PHILOSOPHY

Research and Assessment

By

By Dr. Sayed Sher Aqa Harakat

فهرست

۱- سیاسي فلسفه
سیاست ـ د سیالانو لوبه
«ترکاڼي د بيزو کار ندې !»
۲- حرکت
۳- بې مجرمه جرم که بې ګناه مجرم
۴- ناسيوناليزم، انترناسيوناليزم، ګلوباليزم، کسموپوليتيزم..
۵- يو ويشتمه پېړۍ او دنړۍ اجتماعي- سياسي نظام
۶- د حرکت لومړۍ کليزه
۷- ناوړه ستراتيژي او ناوړه تصادف
۸- پاکستان رښتيا دافغانانو په وړاندې دوه مخې سياست لوبوي ؟
۹- دافغانستان پېښې او د خپرونې غبرګون
۱۰ - رښتيا ويل ترخه او مشکل دي خو ويل يې حتمي او ضروري !
۱۱- دنوي افغانستان دجوړېدو ۲۶۰ کليزې د نړېوال جشن غونډې ته
۱۲- دموکراسي په تيورۍ او عمل کې
۱۳ ـــ دخپرونې دريمه کاليزه
۱۴- دسليم عقل او وجدان په حکم
۱۵- په يو ويشتمه پيړۍ کې بشري قانوني او حقوقي ارزشونه او معيارونه
۱۶- افغان هېوادپال ملي روڼ آندي بايد خپل تاريخي رسالت سرته ورسوي !

۱۷- اداري مسئو ليتونه ،صلاحيتونه اوحقوقي ـ قانو ني مکلفيتونه
۱۸- يواځې دمعاشونو منطقي تناسب په هيواد کې دنظم او اقتصادي عدالت ضمانت کيدلې شي.
۱۹- جنګونه او مخالفتونه دافغانانو دغميزې دحل لاره نه ده.
۲۰ ـــ د بشرد ژوند دونې ثمر بايد هم حنظل او مارکوندې اوسي ؟
۲۱- راشئ !چې همدا وړې شړې شي
۲۲ ـــ دکابل ښار بې مفهومه پراختيا بايد د ۲۱ پيړې په ايکا لوجيکي فاجعه بدله نشي !!!
۲۳- دپاريس کنفرانس !ګذارشونه او واقعيتونه.
۲۴- زوړ استعمار ، زړه ستراتيژي
۲۵- آزادي ـ تر هر څه لوړې ملي، اولسي اوفردي ارزش !
۲۶- اوباما ـ رسالت که حاکميت ؟
۲۷- افغان ملي اوپښتني قومي وحدت په سيمه کې د سولې ضامن دی.
۲۸- هره سياسي قضيه د حل ښاکلې لار لري !
جنګ او زور دافغانانو دغميزې د حل لار نده !
۲۹- داوباما نوې ستراتيژي دافغانانو لپاره زړه په زړه پاتې شوه ؟
۳۰- دحرکت خپرونې پنځمه کليزه
۳۱- دموکراسي او انتخابات
۳۲- *افغان اولس د جفاء سزاوار ندی !*
۳۳- افغان اولس کله هم زور ته نه دې تسليم شوې ،دا ځل به هم تسليم نه شي

۳۴ ـ جرګه ـ مشورتي ؟ که حُکمي ؟
۳۵ ـــ افغانان ولې خپل ملي ارزشونه او مسئولیتونه نه پیژني
۳۶ ـ مونږ خپل پور ، او دوی نور غواړي ؟

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان" سیاسي فلسفه

سیاسي فلسفه
سیاست ـ د سیالانو لوبه

«ترکاڼي د بیزو کار ندي !»

خدای انسان ذاتاً سیال او آزاد پیدا کړېدي. ټولنیز ملي او بین المللي عام قوانین د نژادي، سیاسي، مذهبي، قشري او نورو تفاوتونو د تبعیض پرته هرچا ته د دې حق ورکوي چې ځان لپاره یو تربله سره سیال ټولنیز واحدونه، سیاسي نظامونه، اقتصادي جوړښتونه، عقیدوي او نظریاتي ټولنې ځانګړي اخلاقي رسوم او عادات او د خوښې او غم ځانګړي ذات البیني فامیلي، قشري، قومي او نور ټولنیز اړیکې او مناسبات ولري. یوائې او یوائې د سیالو سیاسي، اجتماعي، نژادي، قومي، قبیلوي، مذهبي، طبقاتي، قشري او فامیلي واحدونو په موجودیت سره نړیوالې سیالې سیاسي ټولنې او نظامونه جوړیدلې شي. کورنۍ "فامیل" چې د ټولنیز جوړښت دودانۍ اساسي خښته ګڼل کیږي، که د دوه سیالو متعهدو انسانانو "ښځې او نر" څخه جوړه نه وي او د بنسټ څخه د ټولنیز جوړښت په ختمه کې د باداري او غلامۍ مناسبات اخښلي وي ، د سیالو بشري ټولنو جوړیدل به هم ناممکن کار وي. همدا سبب دې چې د اسلام مبین دین د سیالو کورنیو د جوړولو لپاره زیات ارزش قایل دې او کفائت د دغه تړون او

تشکل لپاره اساسي او لازمي شرط ګڼل کیږي .دموکراسي چې دننیو پرمختللو ټولنو دملي او بین المللي مناسباتو او سولئیزګډو ژوند عمده او منل شوې اصل ګڼل کیږي هم یواځې ددغه ټولنو دداخلي ذات البیني سیالو نژادي، قومي، قشري، مذهبي او داسې نورو مناسباتو او دمختلفو دولتونو ترمنځ دبین المللي سیال تقابل او رقابت په نتیجه کې تحقق موندلې شي .سیالي او شریکي زمونږ دافغانی ټولنیزژوند او کلتور معروفې معقولې، دپښتني خودګردانه ټولنیز ژوند ، مناسباتواوا ولسي دموکراسۍ ستر عامل او دافغانی ټولنیز دینامیزم یواځینې محرک او انګیزه ګڼل کیږي .دنړۍ دټولو مملکتونو ترمنځ پایداره او همیشني انترناسیونالیستي سولئیز اړیکې هغه وخت ټینګیدلې شي چې ددغه ځنځیر او تسلسل هرې کړۍ ته دناسیونالیستی ذات البیني سیال دریز کلکې اوبه ورکړې شوې وي. یواځې دناسیونالیزم او انترناسیونالیزم دسالم متقابل تناسب او دسیال مشروع رقابت او توازن په نتیجه کې د اولسونو دهر اړخیزه متناسباتو انکشاف او همیشني ګډ سولئیز ژوند تضمینیدلې شي .دهمدغه مشروع رقابتونو او سیالیو په نتیجه کې ا ولسونه او قومونه دپرمختګ روښانه او اُچتو افقونو ته رسیدلي، ځانونو لپاره یې هوسا ټولنیز شرایط برابر کړي او دسیال خوشبخت ژوند خاوندان دي .زما په عقیده ددغه ډول متقابل سیال رقابت دحفاظت او حراست په وړاندې هم باید دبشري ټولنې هر غړې، هره ټولنه په ځانګړې، هر اولس او بشری ټولنه په مجموع کې ځانګړی مسؤلیتونه ولري او دې کارته لازمه همیشنۍ جدي پاملرنه وشي .سیالي نسبي مفهوم دې. پخوا چې ټولنیز ژوند

ډیر بعدونه نه درلودل، علم او تخنیک ډیر انکشاف نه وو کړې او دانسانانو ژوند او مناسباتو هم ډیره ساده ښه درلوده نو دهغوی ترمنځ سیالي هم ډیره ساده ،کمرنګې او د هر چا په قابو کې راتلای شوه او دموضیعي ارزښتونو او نورماتیفونو مطابق په اصطلاح دهر چا له لاسه پوره وه . خو دهغې ورځې څخه چې علم او تخنیک انکشاف کړې او داکثره مملکتونو تخنیکي، اقتصادي او خصوصاً نظامي امکانات لوړ شوي نو سیالي او شریکي هم کثیر الجوانبه شوې او نه یواځې دهر چا بلکه دهرا ولس دامکاناتو څخه وتلې او حقیقت دادې چې زمونږ غوندې بې وسه اولسونه خو دلویو هیوادونو دحرص دښامار په پنجره کې دتیارې مړی په څیر پراته دي او یواځې دنوبت په مراعات او یا دضرورت له مخې به یې په مناسب وخت کې له ستوني تیروي .

پخوا که به چا دبدنیت له مخې توره په اوږه او پنځه کسان به یې په ځان پسې کړل نیم به تري په لار یخنۍ، ګرمۍ، لوږې، تندې مړه، میاشتې کلونه به یې په لار تیر ،باالاخره که به یې په کوم کلي، ښار حمله وکړه هم به پخپله مړه او هم به یې نور ووژل، دبری په صورت کې چې به کوم څه دمنډۍ له مخې په لاس ورغلي وؤ دځان سره بار او اکثروخت به یې ددوباره راستنیدو احتمال هم ډیر کم وو. په مجموع کې هغه وخت ژوند فقیروؤ ، چا دومره څه نه درلودل چې بل پری ښاد شي.همداسې که کوم تجار به په اوښ، قچر له اروپا څخه بنجارګی سامان یا بل څه داسیا په لوربار کړل اکثراً به تری داړه مارو په لار کی چور کړی وؤ او که راوبه یې رسول بیا هم معمولاً په بدل کی به یې دهغه ځای دخلکو سره یو ډول تبادلوي مرسته وه . چا په کې

خارق العاده ګڼې نه شوې کولې .هغه وختونو کې دا هم ممکنه وه چې ځیني اولسونه دنړۍ په کوم لیري کنج کې دکشور کشایانو له نظره پټ پاتی شي او په اصطلاح که ښه ژوند ولري یا بد پخپله یي سره پالي او ګالي .لیکن نن داوسني علمي ــ تخنیکي انکشافاتو او دځیني هیوادونو عظیمو اقتصادي امکاناتو په نتیجه کي دبشري ژوندانه، تولید ، استوګنې، تجارت او داسې نور ټول اړخونه دومره تخصصي او دینامیک شوي چې دثانیي په زرمې او میلیونمې برخه کې عظیمې محاسبې او چارې سرته رسیږي . دتولید نوعیت، کمیت او کیفیت دساعتونو او ورځو په جریان کې دبهبود په لور تغیر کوي . هر څه دډیرو ماهرو متخصصینو لخوا دټولو تخنیکي سیستمونو پواسطه پروګرامیږي او بعدي تولید ، انتقال او دپیسو او دسود او زیان سنجش یي هم دهمدغه مغلقو تخنکي کمپیوټري سیستمونو په ذریعه سرته رسیږي . نن تولید کوم پرابلم ندې ، نن پرابلم دادې چې جانب مقابل به څه ډول تولید کوي او دچا مال به په ښه او مناسبه بیه بازار ته عرضه کیږي . بشري شعور پدغه سیالۍ کې وروسته پاتې دې یواځې دبشري شعور دقیق پیداوار چې دعصر او زمان په دینامیکه پروسه کې پخپل وخت او حتا ووایم چې دوخت څخه دمخه تولید شوي اوسي مسابقه کولې او ګټلې شي. پخوا که به پوله په پوله ګاونډې دچا نیک یا بد رقیب کیدلې شو ، نن ددنیا په لیري کنج کې مملکت خو لا څه چې په یوه کوټه کې ناست منفرد انسان دیوه مملکت او حتا دبشریت په ستر دوست یا دښمن بدلیدلې شي. که کوم اولس دخپل مملکت څخه دفولادو قلعه تاوول خو لا څه چې دفولادو صندوق هم جوړ کړي دچا

دشر او خیر څخه ځان نشي خلاصولې ځکه چی نن ټولې دښو او بدو معاملي دالکترو مقناطیسی امواجو په ذریعه سرته رسیږي او هغه پرته دموانعو نژدې دنور په سرعت سره دنړۍ هر کنج ته همزمان رسیږي.نن په صندوق کې ځان حصارول سیالي نده بلکه په سیال فهم، سیال عزم او سیال دینامیزم سره دعمل میدان ته وتل پکار دي . داستعمار او استثمار شکلونو کاملاً تغیر کړیدې، دهغې په تار او پود باندې پوهیدل ضرور دي . دخوشباورۍ او سادګۍ وختونه ډیر پخوا تیر شویدي که نه نو پداسې یوه نامحسوس شکل سره دداسې عظیم بار لاندې سرې ملا ماتې پریووځي چې دا بد لپاره به پورته نشي . نن دسود او زیان محاسبې په حبه او کسیره سره کیږي خو په اخیر کې ترې میلیاردونه جوړیږي . دسپتمبر دیوولسمی نیټې دپیښې څخه وروسته دالمان دولت دتروریزم پر ضد دمبارزی لپاره ۳ میلیارده ډالرو ته ضرورت درلود. هغوی یواځې دسګرټو په بیه کې دوه سنته اضافه کړل او ددغه پیسو عمده برخه دهمدغه دوه سنتونو (فینیک)څخه جوړه شوه. دتلفون، انټرنیټ او همداسې نورو شیانو بیه هم په کموپیسو حسابیږي خو په اخیر کې تری میلیاردونه جوړیږي او ددې پیسو دتحصیل په خاطر نه څوک چا پسې سپاهي لیږي او نه قمچینه اخلي که د میکروسوف د انټرنیټ او که دتلیفون څښتن دې ، لیري په خپله تورتمۍ کوټه کې له نظره پټ ناست دې او میلیاردونه ډالر پخپله ورځي .پدې توګه سیالي دموضیعي چاپیریال او محدودو څخه وتلې او سراسري نړیوال بعدونه یي پیدا کړیدي . دهغې ټول ارزشونه او نورماتیفونه دبین المللی معیارونو له مخې تعینیږي .هر څوک که سیاله لوبه کول غواړي نو ځانونه

به په بین المللی معیارونو سره برابروي. ملي او موضیعي ارزشونه که د بین المللی معیارونو سره سیال نه وي د ارزش وړ نه دي. که څوک پداسې معیارونو سره دلوبې میدان ته ووځي حتماً به یې بایلي. ژوند کثیر الجوانبه شوې. دمبارزې سنگرونه هم بې شمیره شوي. دهر سنگر لپاره د سیالې ډلې روزل پکار دي. هره سیاله ډله په هر ماحول، موضع او هر سنگر کې چې اوسي دخپل سیال رقیب په مقابل کې باید د سیال دریز توان، فهم، درک او دینامیزم ولري. دداسې هر اړخیز، زیرکانه او دینامیک رقابت په مقابل کې د سیال دریز مخامخې دژوند په ټولو اړخونو او ابعادو کې دفوق العاده مسلکي پوهې او مهارت پرته مسلکي زیرکي، تحرک او دینامیزم سره سره یوه سیال متحد او متعهدا ولس ته چې مقدس سیال ملي ارمان په زړه کې ولري هم ضروري دې. دې کې شک نشته چې ددوه ورونو تر منځ هم اختلافات او د سالم رقابت تضادونه او نظریاتي عقیدوي تفاوتونه موجود وي. خو هغه فامیلونه اوا ولسونه چې دخپل کور او کهول دخیر ښیگڼې سنجش او دهغې په مقابل کې احساس د مسئولیت کولې شي هیڅکله مغرض دښمن خپل انګړ ته نه رابولي او دخپل ورور هډ پرې نه پریکوي ځکه چې د پردی دښمنی څخه دخلاصون چاره شته خو کورنۍ دښمنۍ دابد لپاره پرځای پاتې کیږي او خلاصون تري ممکن ندې. په یوه ا ولس کې د اولسي خیر ښیگڼې او اولسي منل شوؤ ارزشونو په مقابل کې دمسؤلیت احساس هغه وخت روزل کیدې او منځته راتلای شي، په کوم کې چې په ا ولسي کچه دښو او بدو تمیز او د مسئولیت احساس موجود وي او ملي ارزشونو او ګټو ته د شخصي ګټو او ارزشونو په نسبت حق د

لومړیتوب قایل وي. دژوند په ټولو اړخونو کې دټولو لپاره منل شوي ارزشونه ټاکل شوي وي او نومړي ارزشونه دعامو او خاصو قوانینو په چوکاټ کې تسجیل او دحراست لپاره یې مسئول اشخاص، ارګانونه او دائمی کنترول موجود وي. یواځې پدې صورت کې دټولني په سطحه سیال اوبا مسؤلیته افراد، اقشار، طبقات، سازمانونه او با النتیجه پخپله سیاله ټولنه او اولس روزل کیدلې شي. نن پرون زمونږ په ټولنه، حکومت، دولت او اړونده ادارو، مؤسسو او انستیتوتونو کې د بربنډ او رسوا فساد، اختلاص او حتا ملي خیانتونو د موجودیت او خارجي لاسوهنو له کبله چې پورتنی ارزشونه، معیارونه او نورماتیفونه بې ارزښه شوي او له منځه تللي، او ځیني کسانو، ډلو ټپلو، سازمانونو او حتا ځیني اقوامو چې ددغه خلا څخه په ناوړه ګټې اخیستنې ظلمونه، ناروا او ملي خیانتونه کړي دي، فکر دي نه کوي چې د خلکو له حافظې څخه به ووځي او یا به بې بدله پاتې شي.

ټولنه اوا ولس دټولنیز واحد په حیث پخپل جوړښت کې دعامو قانونمندیو له مخې باید داضدادو متقابلی خواوې ولري. نومړې متقابلې خواوې څه دفامیل دافرادو په سطحه چې دټولنیز جوړښت لپاره دحجرې حیثیت لري، څه دیوې ټولنې دمختلفو فامیلونو، طبقاتو، اقشارو، سازمانونو او بل هر ممکن جوړښت په کچه چې وي د سالم او مشروع رقابت له مخې ددغه ټولو جوړښتونو دعمودیت او افقیت په ټولو کړیو کې په پوره امانت دارۍ سره وروزل شي او هیڅ یوه کوچنۍ کړۍ له نظره ونه غورځول شي. په غیر صورت کې ټولنیز نظام شلیږي، توازن له منځه ځي او د سیالې ټولني جوړیدل به هم

ناممکن وي .د يو مثال په توګه ويلې شم ،که چيري ديوه يا څو اتمونو اتمي نظام ړنګيږي او په واقعي مفهوم په اصطلاح د نظام خلاء رامنځته کيږي ، ټول جهاني نظام د لوی خطر سره مخامخ کولې شي. ځکه چې دغه لايتناهی جهان ديوی کوچنۍ ذري په تناسب عدم توازن هم نه شي منلې. بشري ټولنه هم دطبيعي جهان په څير په يوه ترلی نظام بدله شوې او ټول با احساسه بشريت يو تربله سره په غم او ښادۍ کې شريک دي. دبلې خوا داوسني تخنيکي انکشافاتو او دمختلفو مملکتونو او ولسونو دنظامي امکاناتو په تناسب بشري ټولنه هم په ترلي نظام او هم په هر اړخيز متحسس او متأثره شکننده سيستم بدله شويده او دا دامکان څخه هيڅ ليري نده ،همغسې چې په يوه کوچنۍ ذره کې لايتناهي جهان غرقيدلې او قيامت جوړيدلې شي نو ديوه فاميل په غم هم ټوله بشري نړۍ په غم لړل کيدلې او يا دکوم شيطاني ځانګړي او منفردانه غير مسؤلانه برخورد سره موجوده ټولنيز توازن له منځه تللې او شخړه پرته دګټونکي پای ته رسيدلې شي.

هو ! په راتلونکي جنګ کې به ګټونکي وجود ونلري ! ! !

ښه به داوي چې دسليم عقل او سنجش خاوندان ديوويشتمې پيړۍ دچنګيز او هتلر څخه واک پخپل لاس کې ونيسي او دبشری ټولنی دراتلونکي سرنوشت په باره کې دانسان او انسانيت په نامه انساني فکر او پريکړې وکړي .راشی دپورتني لنډ تذکر له مخې خپل ليري او نژدي تيرې زماني او همداسې موجوده حوادثو او جريانا تو ته مخ واړوو او پخپل ضمير کې پخپله قضاوت وکړو چې آيا دنړۍ په موجوده شرائطو کې مونږ دټولنيز ژوند ددغه بې شميره اړخونو څخه

حتا په يوه کې هم دسيالۍ دعوه کولې شو؟نه ! ! !که تير تاريخ ته نظر اچوو نو زمونږ داولس عظيمه انساني نيرو او دوطنپرستۍ عشق او علاقه تل د ذات البينی مخالفتونو او تربګنيو په اورونو کې اوبه شوی، تل پرديو له هغې څخه ګټه اخيستي، يا يې يو ورور په بل ورور وژلې او زمونږ دشاه زلمود سرونو څخه يې کله منارونه جوړ کړي، ملک يې نيولې او وران ويجاړ کړيدي . يا يې زمونږ په ملک کې سرباز ګيري کړې، ملکونه يې پری فتحه کړي او لويي امپراطوری يې جوړې کړيدي .رحمان بابا وائی:

دا دنيا قصاب خانه کړه خدای وماته
لکه پسه ولاړ په غولي دقصاب يم
که هر څو آبادي وکړم په جهان کې
سر انجام زه همغه خانه خراب يم

هو !دا دغه نابغه مفکر ، تحليل ګر او د اولس په غم غمجن لنډ او دقيق تحليل او بيان دي چې زمونږ دټولنې دماضي، حال او راتلونکي په هکله يې کړيدي. واقعاً ډير دقيق دي او نن هم مونږ لکه پسه غوندې دقصاب په غولي ولاړ او خانه خراب يو.مونږ ددې په عوض چې دتيرو بدبختيو ، ناخوالو او فاجعه اميزه ژوند څخه لازمه نتيجه ګيري کړې اوسې دسمون او خلاصون لارې مو لټولې اوسې ، برخلاف دهمدغه بدبختيو ، ناخوالو او نيمګړتياوؤ ، مو پخپلو منځونو کې انتقام جويۍ شروع کړې او لا مو دخپل منځی عداوتونو، بې اتفاقيو او تربګنيو په اورونو تيل پاشلي او لرګي مو پرې بار کړي، پخپله پکې سوي يو او پردو ترې ګټه اخيستی ده . مونږ دچارو دسمون په خاطر يوه لحظه چيرې فکر ندې کړې او نه دجوړې

لپاره کله سره راټول شوي یو. زمونږ ټولي غونډې دوراني او ددښمنیو د پیاوړتیا په خاطر جوړیږي . زمونږ ټول عمر دخپل منځی انتقام جویي لپاره په تفکر ، تجسس او پلان جوړولو په خاطر تیریږي، زمونږ ټول زخمونه دشادو زخم دي تل ناسور او تل تري ویني څاڅي. زمونږ اسلافو دخپل ا ولس دخیر ښیګڼې په هیڅ اړخ کې داسې کومه تیره یا لوټه نده ایښي چې په راتلونکي کې مونږ لپاره تکیه جوړه شي او زمونږ ټولي هڅې اوفعالیتونه په همغه ابتدایي ترین شکل او بڼه منهمک او منجمند پاتې دي ، هیڅ تغیر پکې ندې راغلې او که راغلې اوسي تل پر شټ ځغاستلي یو . همدا سبب دې چې هیڅ سلف خپل خلف ته دسترګو دغړولو او پورته کولو جرئت نلري او خلف هم زمونږ په ملک کی همغه دزاړه کفن کش لار تر همدې لحظې تعقیبوي . زه خپلو دې خبرو لپاره کوم دلیل یا مثال نه راوړم ځکه چی دا مسایل له بده مرغه عمومیت لري . زه پسیمیست هم نه یم خو متاسفانه چې د خوشباورۍ او اپتیمیزم لپاره هم هیڅ دلیل نلرم .دبشر په تاریخي دوره کې نژدي ۵۵۰۰ جنګونه ثبت او دهغې زیاته برخه زمونږ په ملک یا دهغې په شاوخواکې پیښ شویدي . دهغې دسونګ مواد او قربانیان زمونږ خلک او دجنګ میدان زمونږ ملک وؤ. همدا سبب دې چې زمونږ داولس په ۶۰۰۰ کلن تاریخ کې مونږ ته په ملک کې ولاړه لوټه په میراث نده پاتې . ملامته هم په عمده ډول زمونږ مشران او همداسې زمونږ اولس وؤ ځکه چې وایي : اولس دهمغه حکومت، دولت او مشرتابه سزاوار دی چې پری حکومت کوی . مونږ تل دسیالو اولسونو په قطار کې زنګ وهلې او ضعیفه کړی وؤ. مونږ تل په پټو سترګو خپل سرونه

دغره سره جنګولي او طبعاً چې سربه مو تل مات وؤ. ددی په عوض چی سنجش او تعقل ته رجوع وکړو او دخپلو ناامیدیو ، ناخوالواو نیمګړتیاوؤ دسمون لارې ولټوؤ خوشې په خوشې دخپل قهر ، غضب، بغض او کیني داور دسړولو په خاطر ذات البیني حسادتونو او تضادونو اورته مو لمن وهلي، د "ځانځاني" ښامار غوندې مو پخپلو غوښو خوله لګولي یو بل مو سره وژلي، خوړلي او تباه کړیدي . زمونږ مشرانو له ډیره شرمه تل تاریخي واقعیتونه پټ کړي، تحریف کړي او اولس خو یې لکه چې با الکل هیر کړیدې او تاریخ پوهانو ته هم نه چا دا فرصت ورکړې او نه هغوی دا جرئت کړیدې چې تاریخي واقعیتونه ولیکي. نه مسؤلو افرادو ، ارګانونو او داسې نورو دکوم اعتراض غږ پورته کړیدې او نه یې کوم عمل ته لاس اچولې چې هر څه پخپل اصولي او قانوني مجرا کې پریوتي وې .که چا دا کار په انفرادي یا ندرتاً په ګروپي ډول کړې ، هغه همغسي په پټو سترګو غره سره سر جنګول وؤ او کومه نتیجه یې نده ترلاسه کړي . دتیر تاریخ څیړل ددې لیکني له حوصلې څخه وتلې کار دې ، ښه به دا وي تاریخ پوهانو ته یې وسپارو چې په نوي شرائطو کې یې دنوي اغاز په څیر وڅیړي. کوم چا دبل تن څخه پوښتنه کړې وه . نوم دې څه دی؟ هغه ویلي وؤ سر تیر . ده ورته په ځواب کې ویلي وؤ که داسې سر زما هم وې زه به هم وختي لا تري تیر شوې وای . نو هر څه چې تیر شویدي مونږ ددغه هر څه سزاوار وؤ .حقیقت دادې چې په افغانستان کې سیاسي مبارزې سیاسي رنګ نه دې پیدا کړې اود دتعجب خبره داده چې په هیواد کې څو لسیزي جنګ دوام لري په میلونو بې ګناه انسانان وژل شوي، په ملیونو معیوب شوي، په

ملیونو له وطن څخه فرار ته مجبور شوي او زمونږ تاریخي هیواد سرتر پایه په مخروبه بدل شواوې پدې جنګ کې پخپله دافغانانواو په خاصه توګه دروشنفکرانو له خواد هر ډول بشري، انساني، اسلامي، او افغاني پابندیو ، معیارونو او ارزښونو څخه سر غړونه او تېرې شوې او دژبې، مذهب، محل، تنظیمي او سیاسي اړیکو له مخې داسې غیر انساني اعمال ، ظلم او نارواشوي چې دوحشت او بربریت تیرې تاریخي دورې یي له ځانه سره مثال او نمونې نلري . پداسې اعمالو کې په اصطلاح کمونستان، مجاهدین، بې طرفان، یو له بل څخه پاتې ندي راغلي،خوزمونږ روشنفکرانو تر هر چادمخه پخپله په ټولو بشري ارزښونو پښې اړولي اوله واقعیتونو څخه یي سترګې پټې کړیدي . زمونږ سیاسي ، اجتماعي مسلکي او با تجربه کارپوهانو ، روشنفکرانواو ادیبانو دپنځو روپو په مقابل کې دیوه کس، ډلي او تنظیم د ټولو ناوړه او غیر انساني اعمالو د حقانیت دتوجیه په خاطر برهان او دلیل چیني کړې او تل یي خپل تاریخي رسالت او مسؤلیت ته شا اړولي ده.همدغه کمونستان چې د سیاسي واک خاوندان هم وو، دجناحي او یا دیوې جناح دداخلي شخصي تربګنیو له مخې دثور دانقلاب دلومړۍ ورځې څخه د ټولو کودتا ګانو عاملین هم دوۍ وؤ، دوۍ پخپله دجناحي برلاسي په خاطر روسان په افغانستان باندې یرغل ته وهڅول او دوۍ پخپله د سرو لښکرو سره یو ځای راغلل او دافغان اولس غمیزه چې د ثور له انقلاب څخه پیل شوې وه نوي بین المللي ابعاد پیدا کړل . کله چې افغان اولس دروس او دهغه دګوډاګي دولت پر ضد جهاد اعلان کړ، همدغه روشنفکرانواو دولتي تکنوکراتانو چې د سیاست په

ټولو لویو او وړو خبرو پوهیدل او کلونه کلونه په لوړو دولتي پوړیو کې ددغه چارو مجریان وؤ ، دسیاست د ټولو اصولو پرخلاف دپاکستان حکومت او په خاصه توګه د آی اس آی جاسوسي دستګاه ته پنا ورووړه ،کومه چې هم دوۍ ته سترګي په لار او ځیني لا پخوا ددغه دستګاه تر لمنې لاندې شپې سبا کولې اود هغوۍ شوم پلانونه یي په افغانستان کې عملي کول .همدغه مجاهد روشنفکران وؤچې د روسانو د یرغل څخه وروسته یي، روسانو سره په پټه سازش او تړونونه وکړل او تل یي دنورو مجاهدینو په مقابل کی توطیئ او دسیسي جوړولي او کودتا ګاني یي کولي. دوۍ دوسلو او حتا دافغانانو دناموس دخرڅولو له لارې دپیسو ذخیره کولو څخه هم ډډه ونکړه اودطیارو ، ټانکونو، سپکو او درنو وسلو له تختولو او پاکستان ته سپارلو او خرڅولو کې یو له بله پاتی رانغلل .داهم پوره معلومه شوه چې دروس سره دجنګ په وخت کې کفر، اسلام ، عرب، عجم، خپل، پردي، ګاونډي او لیري پراته هیوادونه یو ډول په افغانانو بې رحمه وؤ او هر چا په کې خپل سیاسي اهداف چاغول .د روس دخاینانه یرغل او دافغانانو دقهرمانانه مجاهدت په نتیجه کی دهغوۍ د فضیحتباره ماتې او له افغانستان څخه له وتلو وروسته ملګرو ملتونو په افغانستان کې دسیاسی خلا دمنځته راتلو څخه دجلوګیری په خاطر دخپل پنځه فقریز پلان له مخې دیوه نسبي ملي دولت دجوړولو لپاره هڅي شروع کړي وي. ددې کار په خاطر د ملګرو ملتونو نماینده داکټر نجیب الله استعفا ته مجبور اود ملګرو ملتونو غونډې ته وبلل شو . همداسې په نظرکې وه د صبغت الله مجددي په مشرۍ د مجاهدینو یو هیئت مسکو ته ولاړ شي

،خو ناڅاپه د ۱۹۹۱ نوومبر په ۱۱ د برهان الدین رباني په مشرۍ د مجاهدینو د غه هیئت مسکو ته ولاړ او رباني د دی په عوض چی د افغانانو د جهاد د مقدسو ارمانونو ، د بین المللی منل شوؤ قوانینو او تعهداتو او د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئیزي طرحې له مخی په افغانستان کی د یوه ملي دولت د جوړیدو ، د افغانستان د بیا ابادنې او د جنګ د ټول تاوان د ګاللو غوښتنه کړې وې ،د غه فرصت طلب او تر ننني ورځی پوری د عوه جلب انسان د روسانو او د کارمل د ډلې سره د هغه پورې تړلې شمالي ټلوالې په نمایندګۍ په پټه سره د کودتا طرحه جوړه او لاسلیک کړه او د همد غه پلان له مخې د ببرک کارمل د ډلې هغه لوړ پوړو چارواکو چې د ډاکټر نجیب الله د حکومت په وخت کې یي لوړ مقامونه درلودل ،په دوه اړخیزه او څو اړخیزه رول لوبولو په دراماتیک او فلمي ژستونو سره ډاکټر نجیب الله بندي او د حکومت چارې یي شمالي ټلوالې ته وسپارلي. د ژنیو د خبرو په جریان کې د حکمیت اساسي صلاحیت چې امریکي په غاړه درلود او د روس له ماتې څخه وروسته پخپله امریکا او اروپا اعتراف وکړ چی د روس غوندی نا شکنه دښمن یي د افغانانو په زور مات، د روس پخواني اسیایي جمهوریتونه او شرقي اروپایي مملکتونه آزاد او امریکا یکه تازه د جهان شوه، خو په ډیرو خړو سترګو او ډیر ظالمانه او جفاکارانه یي دا اعلان هم وکړ چې امریکا نور د افغانانو په کورنیو چارو لاس نه وهي او یا په اصطلاح مداخله نه کوي او هغه غیور افغان اولس یي ، چې څو ورځې د مخه ، د دوی لپاره مایه د مباهاتو وؤ ،په ډیر خاینانه شکل څو پاټک سالارانو او وحشی بیګانه پرستو جنګي قوماندانانو ته یواځی لاس تړلې پریښوده . د کابل ستر

تاریخي، کلتوري، سیاسي او نظامي لو علمي مرکز او نور ښارونه چې سوزیدل یي د پنجابیانو ارمانوو تر سره او په لسګونو زره انسانان قرباني شول. کومې سترې د ورور وژنې غیر انساني پیښي چې پورته ورته اشاره وشوه هم د همد غه مرحلې او همد غه جهادي روشنفکراو د ذهن ،فکر او عمل محصول دی . کله چی د مجاهدینو مشران د خپلو ډلو سره په افغانستان راننوتل او تر کابله راورسیدل هر ځای عسکري قشلې، تاسیسات او وسلې او همداسې دولتي ادارې او دارایي ګانې ورته تسلیم شوې. خو دوی پخپل ملک کې چې د ډاکټر نجیب الله د دولت وارث او د افغانانو د مال او ناموس د حراست او حفاظت مسئول ګڼل کیدل، ټولې شخصي، ملي، دولتي او نورې دارایي ګاني یي د ځانونو لپاره مال د غنیمت وګاڼه او چوریي پرې جوړ کړ. د مکتب د میز، چوکۍ او سطرنجۍ څخه نیولې ، تر جمهوري ریاست د دفتر د میز ، چوکۍ، قالینو او موټرو پورې او همداسې دیوې کوچنۍ مرمۍ څخه نیولې تر طیارې پورې هر څه د پاکستان په بازارونو کې د کباړ په بیه خرڅ او یا پنجشیر درې ته وچلول شول . د الري چکونه چې د افغانستان د دولت سره کومک شوې وؤ په شخصي جیبونو او مرستې چې به کیدلې په شخصي بانکي حسابونو کي تحویل شوې . کله چې برهان الدین رباني جمهور رئیس شو نو د خپلې ادارې د حقوقی او اداري اسنادو د تنظیم او تسوید لپاره یي صدیق کانجو د مشاور راوغوښت او د دفاع وزیر احمد شاه مسعود د امنیت او د دفاع وزارتونو د تشکیل جوړول د آی ایس آی رئیس حمید ګل ته وسپارل . د موزیم نادره اثارو باندې هم چور شروع شو او هر چا د خپل برلاسي په

تناسب خپله او دخپلو متولیانو برخي پکي کولي او دغازی وزیر محمد اکبر خان تاریخی تفنګچه هم داوریدو له مخې حمیدګل ته تحفه شویده . طالبان راغلل چې ددې ټولو بدبختیو تلافی وکړي، پاټک سالاري او قوماندان سالاري په افغانستان کې پای ته ورسوي، حق په حقدار وسپاري او بیا خپلو مدرسو ته ولاړ شي . کله چې ددوی دباندنیو چارو وزیر ، د دوه نورو ملګرو سره المان ته راغلي وؤاو مونږ ورسره ولیدل ، مونږ ته یي هم ډیرې ښې وعدې راکړې. مونږ ورته وویل ضرورت نه شته واک بل چاته وسپاری ،خو طالبان په یواځې ځان دغه چارې سرته نه شي رسولې ، ځکه ستاسې دکار ساحه معلومه ده. ښه به داوي ، واک له خلکو سره شریک او کار اهل کار ته وسپاری. په لومړیو ورځو کې دوی ځیني کارونه لکه دامنیت تأمین ،د غل غدو مخنیوې،دشمالي ټلوالې او د ببرک د ډلې ځغلول چې غوښتل یي په ټول افغانستان د بازارک (پنجشیر) پاچاهي ټینګه کړي ،د کوکنارو کر کیله منع کول اوداسې نور وکړل او ټول خلک ورته خوشحاله او برهان الدین رباني ورته مهیلانه دنجات ملائیکي وویل . دوی دغه ډول یوڅه کارونه سرته ورسول او دهیواد په داخل او خارج کې دیو څه نیک شهرت څخه هم برخورداره شول لیکن خپلو مدرسو ته ستانه نه شول او نه یي واک له چا سره شریک کړ. په دوهمه مرحله کې دهغوی خارجي مرستندویانو ،خو په حقیقت کې د هغوی رهبرانو ،طالبانو ته په افغانستان کې دعادي سواد او علم ،پوهې او کلتوري ارزښونو له منځه وړلو پلان وړاندې کړ. طالبانو نپوهیږم ولي پدې کار کې دتأمل څخه کار وانه خیست او په عاجله توګه یي مذهبی او قهقرایي کلتوری او

اخلاقی بدعتونو باندې پیل وکړ او داسې ترخې او دشرمه ډکې حادثې رامنځته او دلخراشه منظرې جوړې شوې چې نه اسلامي نړی لپاره دمنلو وړ وې او نه پخپله افغانانو لپاره . طالبانو ورځ په ورځ په خلکو کې خپل ملاتړ له لاسه ورکړ. همدا سبب وؤ کله چې امریکا او متحدینو(اجیري شمالي ټلوالې) پرې حمله وکړه څوک یي په ملاتړ کې ونه دریدل . سره ددې چې مونږ په افغانستان دامریکا حمله غندو او هغه د بین المللی تعهداتو او اصولو څخه یو تیرې ګڼو ، دطالبانو وروستي اعمال هم په هیڅ صورت سره د تائید نه وؤ. طالبان هم په یو حساب لیک ، لوستي یادیږي ، خو بدعتونو یي نه داسلام اونه د فرهنګ سره سمون درلوداو نه یي نن درهبرانو اعمال څوک تأئیدولې شي .ددې ټولو خبرو سره سره کله چې مونږ اخبار ، مجله او کتابونه لولو ، رادیو ، تلویزون، مصاحبې، بیانیي او ګذارشونه اورو هیڅوک ، هیڅ ډله او تنظیم دهیڅ ډول مسؤلیت احساس نه کوي او نه ځانونه مسؤل ګڼي. هر یو لکه دفلم لوبغاړې تل بري الذمه او دهر عمل جوګه ګڼل کیږي. په افغانستان کي هیڅ جرم لکه دپخوا په څیر مجرم نلري، افغانستان دبي مجرمه جرمونو ټاټوبې او هر مجرم په کې د تل لپاره بې ګناه ګڼل کیږې. نن هم په حقیقت کې د افغانستان حکومت ،دولت او ټول واکداران بې ګناه مجرمان دي. قانون په حقیقت کې کله هم نه وجود درلوده او نه یي کله د واقعیتونو له مخې عملي بڼه درلودلې ده او دقانون دحراست مسئولین که عملاً موجود هم وؤ د فعالیت څخه یي څه نخښی نښاني نه لیدل کیږي. سوال دا پیدا کیږي ، آیا په اوسنیو شرایطو کې داسې قانوني حقوقي باصلاحیته مرجع شته چي مجرم او غیر مجرم سره تفکیک او مجرم په سزا

ورسوي؟ ایا فکر نه کیږي چې په اوسنۍ وضعه کې به دمجرم په عوض ، غیر مجرم په سزا ورسیږی ؟ایا فکر کوۍ چې مجرمین یواځې پخپله افغانان او که اساسي مجرمین بهرنیان او زوروران دي چې څوک یې په سزا قادر نه دي.. دا ټول زمونږ دجامعې ترخه خو عیني واقعیتونه دي . باید ویې منو. قبولیي کړو. خدای خپل بنده ګان دزمکې له مخ څخه نشي شړلې، اصلاً دا خداي خصلت او صفت نه دې . دا محض یو متل دې ، مونږ څه کاره یو چې خپل خلک که ښه دي او که بد له ملک څخه وشړو. که غواړو چې خپل کور جوړ او وطن آباد کړو باید همدغه خامې بینې ختمې پخی کړو او دافغانیتولنې حقوقي، علمي، اجتماعي، سیاسي، اقتصادي او داسی نور ټول با ارزښته جوړښتونه او ارزشونه چې نن یې په هر بد نوم څوک یادوي د تاراو پود څخه و اخښو . همدغه یواځینې سیال عمل دې او همدغه یواځینۍ لار ده. بې لارې چې په لار کړې له دې نه بله لویه سزا دهغه لپاره نشته . یواځې دهمدغه لارې نور اولسونه روښانه افقونو ته رسیدلي او مونږ هم رسیدلې شو. نن چې دملګرو ملتونو په نوښت په افغانستان کې دبیا ابادونې پروګرام دلاس لاندې دې باید ملاتړ یې وشي . دا یواځینې امکان او چانس دې، په دې شرط چې بین المللي تعهدات ،اصول او نورما تیفونه جداًپه پام کې وساتل شي. د تیرو کلونو تجربو وښودله چی مونږ پخپله په ځانګړی توګه نه ددی توان او استعداد لرو او نه غواړو ځانونه ورته اماده کړو او یا داخلي او بهرني دښمنان مو دغه کار ته نه پریږدي . کومه سرمایه چی دنیک نیت له مخې د افغانستان د بیا ابادونې لپاره منل شوې باید دجذب استعدادمو پیدا کړې وې، چی له

بده مرغه تر اوسه مو ندې پیدا کړې او ۱ ، ۵ ملیارده ډالر چې منځمهاله اداري ته دشپږ میاشتنۍ دورې لپاره تخصیص ورکړې شوې وؤ تر اوسه یو ډالر ندې مصرف شوې او که مصرف شوې ، پر ځای نه دې مصرف شوې . دا پیسی ټولې د پردیو او دپردیو د غلامانو جیبونو ته تللي دي.حال داچې دا پیسي بازګشت هم غواړي . ملا نصرالدین ډیر پخوا مړ دیې. دا دسیالانو (امپیریالیستانو) پیسي دي او دسیالانو سره معامله سیال بدل او د دوۍ پیسي ورسره ملا متې سود هم غواړی او دهمدی بار لاندی به د ابد لپاره ملا ماتي پراته اوسو. دي ته واي اولسي سیاسي فلسفه ، د سیالانو لوبي ، دسیال ژوند دود او دستور ،او دموجوده غمیزي څخه دافغانانو دخلاصون یواځینۍ لار .

۱۲ ، ۴، ۲۰۰۲ م کال

حرکت

حرکت د یوې خپرونې نوم دې چې د مطبوعاتي نړۍ په ورشو نوي قدم ږدي. دغه نوم که پرون د شخصي یا کورني تخلص، نن د خپرونې د نوم او سبا ته د محترمو پوهانو او عالمانو په شریکه هڅه په نوي فلسفي فکري محور، نوي علمي څیړنیز متود او یا نوي فلسفي مکتب بدلیږي، په ټولو حالاتو کې د دغه فلسفي ـ فزیکي مقولې لوی جهاني تکویني ماهیت تل په نظر کي وو او اوس هم پدې عقیده یو چې حرکت د نوي فلسفي طرز تفکر نوم دې چې ټولې پدیدې او واقعیتونه یواځې د علمي منطق، استدلال او مناسبتونو له مخې، پرته له ذهنیګریو په پوره امانت دارۍ سره څیړي او د تل لپاره په علمي اصولو او قوانینو باور لري او ورته وفاداره پاتي کیږي.

دا نومونه به هیڅکله شخصي ځانګړې اړه ونلري او ویاړ به یي د هغه چا په نصب وي چې پدې لار کې زیات زیار وګالي، زیاتې بریاوې ترلاسه کړي او د دغه فلسفي نوي طرز تفکر د قوانینو او مقولو د فورمولبندیو په سیستماتیک تشکل او د یوه نوي فلسفي مکتب د ارګانیک علمي جوړښت په رامنځته کولو کې پایدار او چټک قدمونه واخلي. خو زما په عقیده دغه ډول پدیدې همیشه د عصر او زمان د جمعي شعور مظهر او د حي علی الفلاح چیغه وي چې یوه تاریخي مرحله په بله اړوي، د اولسونو د قیوداتو کړۍ ماتوي، نوې ساه او نوې ازادي ګاني وربښي نو ځکه یي ویاړ او ګټې هم جمعي او شریکي وي.

په حقیقت کې دغه نوې فلسفي فکري نظر هغه وخت راپیدا شو کله چې د شلمي پیړۍ په اتمه لسیزه کې د « عینیت فلسفه» تر عنوان لاندې لومړۍ ځیني مقالې او وروسته د دغه مقالو مجموعه په کابل کې چاپ او د پراخه ارزونې لپاره پخپله په افغانستان او پخواني شوروي اتحاد کې علمي اکادمیکو مؤسساتو او مقاماتو ته وړاندې شوه. خو له بده مرغه تر اوسه پورې یي په هکله لازم انتقادي نظر ندې لیکلې شوي. نومورې مقالې به د همدغه خپرونې له لارې یو ځل بیا د یوڅه تغیر او تکمیل په راوستلو سره ارزونې ته وړاندې شي. ځکه د هغه وخت د شرایطو په پام کې نیولو سره په هغې کې یوڅه شخصي سانسور او نرمش رامنځته شوې وو.

دا خپرونه چې ټول سیاسي، ټولنیز او اقتصادي مسایل به په عام ډول علمً څیړي خو په خاص ډول به د نوي فلسفي فکري نظرلار تعقیبوي. نو ځکه یي د « **حرکت** » په نامه نوموؤ .

حرکت په عالم الاسباب کې د خدای د لوی علم د عامې قانونمندۍ او د هغې د ټولو خصوصي حالتونو په پروسه کې د ټولو پدیدو د ظهور او متقابلو اړونده مناسباتو د علت او معلول مسبب ګڼل کیږي. دا لوی جهان موجود دې ځکه چې متحرک دې او متحرک دې ځکه چې موجود دې. دا جهان همغومره متنوع، متفاوت، رنګارنګ او متغیر دې لکه څومره چې حرکتونه متنوع، متفاوت، رنګارنګ او متغیر دي. دا جهان همغوره ابدي دې لکه څوره چې حرکت ابدي دې. لوی خدای د خپل لوی علم د عامې قانونمندۍ له مخې د لوی جهان او حرکت متقابل ابدیت او موجودیت یو تر بله سره لازمي ابدي علت او معلول او همداسې قائم با الذات او خلل ناپذیر ګرځولې

او یوائې د قضاء او قدر د لوی علم د جبر او اختیار له مخې په هغې کې تغیر او تصرف ممکن ګڼل کیدې شي.

پدې ورستیو وختونو کې په افغانستان او د هغې د باندې ډیري خپروني خپریږي. هغه څوک چې په ایمانداری سره د غه کار سرته رسوي مونږ یې هرکلې کوؤ. د دغه خپرونو په سرخطونو کې معمولاً لیکل کیږي: بې طرفه، ازاده، مستقله، ملي، اسلامي او داسي نور. مونږ ټولې دغه ډول پدیدې نسبي ګڼو ځکه دلومړی ورځې څخه وایو چې مونږ هیحکله بې طرفه نه یو. مونږ ټاکلې او مشخص هدف، طرف او ارمان لرو. زمونږ طرف د هر څه د مخه زمونږ ګران هیواد افغانستان، افغان اولس، د هغوی ملي ګټې، منلي رسوم، عنعنات، عقاید او مقدسات او وروسته له هغې بین المللي او عام انساني تعلقات او تعهدات دي چې په پوره ایمانداری به د هغې پلوي او دفاع کوؤ او نور به هم دې کار ته اړ باسو.

د ازادی، استقلال او ملي موقف په باره کې زمونږ نظر دادې چې د قضاء او قدر د عام قانون له مخې مطلق مختار او مطلق مجبور وجود نلري او هر اولس،، هر دولت او هر څوک پرته له امتیاز څخه مجبور او مکلف دې یو شان بین المللي عامه نظم، منل شویو تعهداتو، قوانینو او نورماتیفونو ته غاړه کښیږدي. د سرغړونو په صورت کې به زمونږ دریز د همیش لپاره متقابل وي.

د ملي او بین المللي تناسب په سیالی کې به زمونږ موضعګیري د تل لپاره د بین المللي اصولو او قوانینو په نظر کې نیولو سره سره د ملي موقف څخه د کلکې دفاع په طرف وي.

اسلام زمونږ د افغانانو او دیوه ملیارد څخه زیاتو مسلمانانو

بر حق دین دې. په هغې پا بند او کلک معتقد یو. د نورو ادیانو د پلویانو د رناوې کوؤ او په مقابل کې یې د جبر او زور استعمال روا نه بولو او یوائې د «وما علینا الا ا لبلاغ» اصل او حکم ته معتقد یو. خو هغه څوک چې په ناروا او سپین سترګتوب سره تروریزم، بنیاد ګرایي او یا بل هر ډول خرافات د اسلام د نوم سره تړي او پدې بهانه خپل ناروا سیاسي اهداف پر مخ بیایي زمونږ لپاره هیڅکله د منلو وړندي او پدې باره کې سپیناوې خپله ملي او اسلامي دنده بولو.

مونږ افغانستان د ټولو افغانانو ګډ کور بولو او کومې دښمنۍ او بې اتفاقۍ چې د مغرضو هیوادونو او د هغوی د بریڅو لخوا دورونو قومونو تر منځ ایجاد شوې د هغې د له منځه وړلو او دوروری د باوري فضاء د را منځته کولو لپاره به هڅه کوؤ. مونږ پدې کلک باور لرو چې د افغان اولس خوشبختي، پرمختګ او پایښت په ملي وحدت کې دې. هغه به د سترګو د کسي په څیر د بین الافغاني او بین المللي منل شوؤ اصولو له مخې په پوره ایمانداری او تقوا سره ساتو.

مونږ د ګاونډي، اسلامي او د نړی د ټولو هیوادونو سره د بین المللي قوانینو او اصولو سره سم سیال مناسبات او دوستي غواړو او په دغه اصولو پا بندي خپله ملي، اسلامي او بین المللي مسؤلیت او دین ګڼو او د متقابل لوري څخه هم همدغه ډول تقاضا لرو.

مونږ په بین المللي منل شوؤ قوانینو، اصولو، تعهداتو، منشورونو، پریکړو،... باندې د ټولو لویو او وړو هیوادونو یو شان پابندي غواړو او د اکار د بین المللي نیکو اړیکو، د تروریزم له منځه وړلو او نړیوالي سولې د تأمین عمده او اساسي اصل او

یو ائیني ضامن ګڼو.

دا خپرونه به په عمده ډول په پښتو او دري ژبو خپریږي او تناسب به یي ، سره ددې چې پښتو د اکثریت ژبه ده ،بیا هم یو ائې پدې پورې اړه ولري چې څوک څومره او په کومه ژبه خپلې لیکنې کوي او مونږ ته ئي سپاري. هغه لیکوالان چې زمونږ فکري لار پخپلو لیکنو کې په نظر کي نیسي او یا په انتقادي ډول مونږ سمې لارې ته رهنمایي کوي مخکې له مخکې کور ودانیورته وایو او دزړه له کومي مننه ور څخه کوؤ.

بې مجرمه جرم ؟
که بې ګناه مجرم ؟

کاشکې زمونږ د کوچنۍ نړۍ ، کهکشانونو او اُنیورسیوم په دې پراخه ورشو او لیرې پرتو بوده او تنسته کې ، د فلسفي او طبیعي دیالکتیک د قانونمند منطق په قوانینو او قانومندیو کې دغه ډول یوې کوچنۍ نموني ، مناسباتو او دیالکتیکي مقولو وجود درلودلې ؛کاشکې په الهي احکامو ،آوامرو او هدایاتو کې دغه ډول یوه کوچني مثال ته چیرې اشاره شوې وای ؛ کاشکې د بشري اصولو ، قوانینو او مناسباتو یا دافغاني ټولنې د خود ګردانه دموکراتیک ژوند په دود او پښتني تړو ، تیږو ، رواجونو ،اصلو او زړو روایاتو کې ددغه مفاهیمو د منلو په خاطر کومې نړۍ لارې چیرې وجود درلودلې ؛ کاشکې په نورو ټولنو کې هم بې مجرمه جرمونه او بی ګناه مجرمان پیدا کیدلې شوای ؛ کاشکې چی هر مجرم او دجزا وړ خدای په همدې نړۍ دخپلو اعمالو په جزا رسولې او سپین مخې او تورمخې سمدستي معلومیدلې او بې عدله عدلیانو او بې انصافه منفصفانو ته دقضاوت حاجت نه پاتې

کیدلې ؛ لیکن خدای «ج» عادل ذات دې ، انسان یې مختار پیدا کړې او د حساب وعده یې د اخرت په ورځ ورکړیده . ؛کاشکې پدی ځینو افغانانو کې لکه د نورو انسانانو په څیر یو څه انصاف او درک موجود وې او د اخرت دورځې له حساب او د تاریخ د قضاوت څخه یې ډار درلودلې او پدې پوهیدلې چې د اخرت دورځې حساب حتمي او د تاریخ قضاوت عیني دې . د خلکو د انظارو څخه هیڅ عمل نه پټ سرته رسیدلې او نه پټ پاتې کیدلې شي. خلک تل واقیعتونه همغسې چې دي د عامه قضاوت لپاره په خپله اصلي بڼه راپریباسي . پدې صورت کې به هم کله نا کله ځانته هم گوته نیول کیدلې ، خو له بده مرغه مونږ افغانان تل پدې یوه خبره کلک ولاړیو چې "زه یې ملامتولم خو ما ځان نه ملامتوه » .

پخوانۍ عربي مقوله ده "لکل فن رجال" یادا چې په نني عصر کې پروفیسونالیزم د اجتماعي نظم او عدالت اساسي اصل او ضامن گڼل کیږي نو کاشکې چې مونږ دغه اصولو ته لږ څه ارزش قایل وې او هغه څه ته مو لاس اچولې چې له وسعي مو پوره وې . لیکن افغانان سم سمکي دي هرکار د هر یوه له لاسه پوره دې . حتا د سرله پاسه لو ته هم تیار دي ولو که پزه یې پرې او مخ یې تور هم شي ،د سر له پاسه لو کې دا ډول پیښې معمول کار او حتمي گڼل کیږي .کاشکې یې د مسلمانانو په حیث الهي احکامو او نبوي ارشاداتو ته پوره غاړه ایښودلې او د قیامت د ورځې له حساب او د خلکو له عیني قضاوت څخه یې ډار درلودلې او یا د دموکراسۍ د بشري منل شوؤ اصولو له مخې یې انساني متقابلو حقوقو او وجایبو ته احترام درلودلې نو به دا دومره سترو گناهونو او ناروا وو ته یې لاس نه نه

غزولي او افغان اولس به دومره ناروا او غیر انساني ظلمونه نه وې گاللي . خو په ډیر تأسف سره لکه چې وایي افغانانو نیم قران منلی او نیم نه ، خو دقیقه به داوي چې دا ځیني کسان یواځې هغه څه مني چې یې په گټه وي او سره ددې چې په افغاني او بالخصوص په پښتني خود گردانه ټولنیز ژوند دود ، طرز تفکر او مناسباتو کې دموکراسي د ټولنیز ژوند د بنسټ تیره گڼل کیږي ، خو بیا هم د دموکراسۍ د کلمې منلو ته تیار ندي او کرکه ترې لري ، دوی دغه ډول تغیرات بدعت گڼي ، مخالفت ورسره کوي او همدلته د تحولاتو په مقابل کې د پښتني اصطکاک ریښه خښه ده . حال دا چې افغاني ټولنیز ژوند او دود عملاً د اولسي دموکراسۍ په بنیاد ولاړ دې او اسلامي احکام او اصول خو هم د واقعي عملي عدل ،انصاف او دموکراسۍ په معنا او مفهوم دي .په نورو او ولسونو او بشري ټولنو کې دا معموله خبره ده ،کله چې یو سیاسي ټولنیز شخصیت خپله سیاسي برنامه سرته ونه رسولې شي ،یا دهغه برنامه د ټولنې په گټه ثابته نه شي ،او یا حتا د پارلمان په وړاندې د خپلې اقتصادي ،سیاسي او ټولنیزي کړنلارې څخه دفاع ونه کړې او یا په هغه د قانون څخه داندکه سرغړونې او یا د ځیني انحرافاتو سره د مناسبت تش تور پرې ولگول شي ، سمدستي خپله استعفاء وړاندې کوي او یا استعفا ته مجبوریږي .په نړیوال سیاسي ژوند او دود او دستور کې دا هم معموله ده کله چې په ملي او بین المللي ساحه کې سیاستونه بنسټیز تغیر کوي ورسره سم سیاسي لوبغاړي هم بدلیږي او هیڅکله د پخواني سیاسي ملا پسې د نوي سیاست پلویان اقتداء نه کوي . د مثال په ډول چرچل د انگلستان صدراعظم او

دنړۍ مشهور سیاست مدار چې هدف یې د نازیزم ماتول وؤ. کله چې نازیزم په نړۍ کې ماتې وخوړله بیا د ورځني سیاست په عملي ډګر کی چا ونه لیده . میرمن تاچر هم د انګلستان صدراعظمه دکمونیزم سرسخته مخالفه وه. دکمونیزم دماتیدو څخه وروسته د سیاست له صحني څخه ووتله . دالمان صدراعظم او داروپا دسوسیال دموکراتیزم رهبر ویلی برانت تش پدې خاطر چې ددفتر په رئیس یې دخیانت تور ولګیده استعفا یې وکړه. حتا په پاکستان کې نوازشریف او میرمن بهوټو دواړه دځیني ناوړه ګټو او سیاسي اتهاماتو اویا رښتیني تورونو له مخې استعفاء ته مجبور او قانون او ټولینزو اصولو ته داحترام اصل پرځای شو.کاشکې چې زمونږ په اصطلاح اجتماعي ـ سیاسي شخصیتونه هم د سیاست پدغه ساده اصولو او پرنسیپونو پوهیدلې اوغاړه یې ورته ایښودلې او د سیاسي سادو ګانو غوندې یې فی البدیه سیاسي قبلې ، قریحې او ذوقونه نه بدلولي او یا زمونږ په اولس کې دا درک او قدرت وې چې هغوی یې استعفاء ته مجبورولې . یو متل دی چې "لمونځ مې قضاء کړ خفه پرې نه یم. خفه پدې یم چې خفه پرې نه یم". نو زمونږ دقدرت ټیکه داران کله هم پخپلو ناوړه او دشرمه ډکو کړو نه خفه او نه پښیمانه دي. بلکه هغوی تل تازه نفسه او لکه دفلمی لوبغاړو هرنیک او بداو منفی او مثبت رول ته په هره جبهه کې چې اوسي ،لوبولو لپاره لکه « پیش آهنګان » همیشه اماده دي .داپه حقیقت کې "مشت نمونهء خروار" زمونږ دټولنې او ټولینزو مناسباتو هغه ترخه واقیعتونه او حقایق دي چې نه یې سرې منلې او نه ترې انکار کولې شي . په سطحي نظر او کړو وړو سره حتما سرې دې نتیجې ته رسیږي

چې ګوندې دافغانانو لپاره د روغې جوړې او سمون لارې چارې لټول په کار ندي . هغوی مخکې له مخکې دهغې دناجوړۍ چاره لټولې ده او دغه د "بې مجرمه جرم ؟که بې ګناه مجرم ؟" سرنوشت زمونږ دټولنی ازلي برخه لیک او طبیعي خاصه ده .

حقیقت دادې چې نه بې مجرمه جرمونه او نه بې ګناه مجرمان چیرې وجودلري .نه د دی نړۍ په مخ داسې مافوق انساني ټولنې پیدا کیدلې شي چې نه دې دالهي او نه دبشري منل شویو قوانینو او اصولو تابع اوسي. افغاني ټولنه هم کومه مافوق انساني ټولنه نده او هر جرم لکه په نورو ټولنو کې مشخص او ټاکلي مجرمان لري او هر مجرم دعامه انظارو څخه پټ نشي پاتې کیدلې او دقانون له مخې دجزا وړ ګڼل کیږي .وایي "که غرلوړدې په سر یې لار ده" او که "شپه تورتم ده منې په شماردي". نه تاریخ دومره فراموشکاره دې او نه خلک هغه څه هیرولې شي چې پخپله یې زغملي او پر ځان یې تیرشوي اوسي . نه دخلف دګناه کبارت دسلف دګناهونو دصغارت او بې ګناهۍ دلیل کیدلې شي او نه دګناهونو په کثرت، ټیل نا ټیل او تداوم کې دچاګناهونه لا درک او پټیدلې شي. هغه وخت چې لا خط او کتابت نه وؤ خلکو تاریخي واقیعتونه قرنونه قرنونه پخپلو ذهنونو کې ساتلي او راتلونکو نسلونو ته یې په پوره امانت دارۍ او رښتینولۍ سره سپارلي دي . که چادچا په باره کې دخوشبینۍ او خوشباورۍ له مخې مداحي ګاني کړي، هنګامې او شاهنامې یې جوړې کړي او که یې دبدبینۍ ډنډورې غږولي او غوښتلي یې دي په دروغود چا سرېتوب او شخصیت لوړ یا ټیټ کړي ، تاریخ هغه دواړه یو له بل څخه تمیز کړیدي

.پدې ورستيو وختونو کې ډير کسان ډير کتابونه، رسالې او مقالې ليکي او اخبارونه خپروي . دمثال په ډول مرحوم محمدصديق فرهنگ، پوهاند ډاکتر محمد حسن کاکړ، محمدولی الکوزی، ډاکتر محمد عثمان روستار ترکي، ډاکتر حق شناس، ډاکتر محمد حسن شرق، محمد حسن کريمي، جنرال محمد نبي عظيمي، فقير محمد ودان، مرحوم عبدالقدوس غوربندي، سلطان علي کشمند ، شاه محمود حصين، غلام دستگير پنجشيري..... او دالړۍ نن هم دوام لري. له بلې خوا پښتانه يو څه ليکي، تاجک بل څه ليکي، اذبک بل څه او نور نور څه . هغه چا چې دعلمي اساساتو او متودولوژۍ په بناء واقيعتونه دتعصب، تحريف او ذهنگريو پرته په پوره امانت دارۍ او تقوا سره جمع بندي او تاريخ ته سپارلې ،هم يي خپل وخت ندې ضايع کړې او نه به دنورو وخت په لوستلو اوعبثو خبرو ضايع شي. له بلې خوا په خپله واقعبينۍ او علمي تهداب گذارۍ سره يي دخپل شخصيت درنه تيږه دتاريخ په ودانۍ کې ايښي ده. خو هغه چا چې دتعصب، تنگ نظرۍ او حسادت له مخې حقايق تحريف کړي او دشخصي، گروپي، قومي، لساني، مذهبي، سمتي گټو درجحان په خاطر يي تری استفاده کړی اول خو يي خپل وخت په عبثو او بې فايدې خبرو ضايع کړې او دلوستونکو وخت به يي په لوستلو او دحقايقو او جعلياتو له يو تر بله په تيمز کولو سره ضايع کيږي او همداسې دتاريخ او دخلکو په محکمه کې يي د قضاوت لپاره دځان دمحاکمي په خاطر پخپله مستند اسنادپريښي دي . دغه ليکنې چې اکثراً يو دبل په مقابل کې شويدي څومره متضادې او څومره ترې دروغ او رښتيا له ورايه

معلوميږي . څومره په اصطلاح لويو مسئولو کسانو څومره وړې او بې مسئوليته خبرې او ددروغو صحنه سازۍ کړيدي . ډير له دوۍ څخه هر کاره‌ً هيچکاره وؤ ،نو ځکه دهرې لوبې لوبغاړي او تل يي ځانونه غير مسئول او برى الذمه گڼلي دي. نه يي هغه وخت دخلکو او وطن په مقابل کې احساس دمسئوليت درلودلې او نن هم داستنکاف، حماقت او بی مسئولتۍ له مخې دخپل موقف څخه په دروغو دخپلی تبرئي لپاره دفاعيي ليکي . زما لپاره دژوند ډيری ترخې شيبې همغه وې کله چې مې ځيني له دغه پنډو او ضخيمو کتابونو څخه لوستل.دبې مجرمه جرمونو او بی گناه مجرمانو داستانونه ډير اوږده ، ډير ملفوف او د دروغو او تحريفاتو څخه ډک دي . هيله ده محترم پوهان او ليکوالان يي په خپله بزرگوارۍ او حوصلمندۍ سره دعينی شاهدانو او تحليل گرانو په حيث ولولي ،و څيړي ، وارزوي ، دروغ له رښتياوو څخه جلا او په پوره امانتدارۍ او تقوا سره يي تاريخ ته وسپاري.

نژدې ۲۶ کاله کيږي چې په هيواد کې يې جنگ دوام لري. ټول مادي او معنوی بينادونه اوټولينز ارزشونه ړنگ شوي . دوه ميلونه شهيدان ،يو ميلون معيوبان او دهغوۍ کونډې يتيمان پاتې دي . ټولې اقتصادي زيربناوې ړنگې او په خوا کې وران ويجاړ هيواد ، وږي، برنډ او بې کوره اولس او راستانه شوي بې سرنوشته مهاجرين راپغاره دي. ددغه ټولو حوادثو او ناخوالو مسئوليت پخپله دافغانانو ، ننني او پروني په اصطلاح دوست اوگاونډي هيوادونو په غاړه دې. خو که هر چاته دغه پوښتنه راجع شي هر يوه يواځې ملي وطنپرستانه، نيک دگاونډی توب او يا نيک انترناسيوناليستي دين او رسالت ادا

کړې او نن هم ورته تیاردې . هر څه چې شویدي یواځې بې مجرمه جرمونه او داکسان ټول بې گناه مجرمان دي . خو دافغان اولس غمیزه پر ځای پاتې ده او دبې گناه انسانانو وژنه او ظلم او ناروا دپخوا په څیر دوام لري . پرون دکمونیزم او نن ددموکراسۍ دډیرو وړاندې غیر عملي رویایي خوږو ارمانونو په خاطر. خود افغان اولس بچیان همدا نن ،همدا لحظه یوې مړۍ وچې ډوډۍ ته ضرورت لري او دننني ظلمونو او ناروا څخه په اور کې ولاړدي ، یود بل خولا څه چې د خپلو بچیانو غوښې خوري ، ددي لپاره چې حد اقل یو بچې ورته ژوندې پاتې شي ، نور بچیان خرڅوي او کله چې اوبه تر غړۍ پورته کیږي په نوبت سره یو تر بله قربانۍ ته حاضریږي . هغه کوچنیان چې ددغه غمیزې په پیل کې پیدا شوي وو ،نن د ډیرو غمونو څخه سپین گیري دي. بې شمیره کلونه د شرقي او غربي دموکراسۍ د علمبردارانو په حضور کې له یوې ورځې څخه بلې ته دبتر حالت په لور قدم پورته کوي ،افغان اولس ، واړه ،زاړه ،ښځې اونر د ځان او ملک د بې سرنوشتۍ په کړه یي کې وریتیږي ، څوک یي د «وودکي» او څوک یي له « ویسکي»سره نواله کوې او پاتي شوني یي افغان بې وطنه سیاسي معامله گران او سیاسي دکانداران او نمایشگران د خپلو خوشخدمتیو بانکتونو او محفلونو د گرمولو په خاطر ځغلوي او یا یي زمونږ د کعبي شریفي قسم خوړلي رهبران د خپلو نفلي روژو د روژه ماتي ماښامي پرې تودوي. ټول سوق الجیشي تاکتیکي او ستراتیژیکي مانورونه او موضعگانې او نا مقدسه قوتونه په نامقدس اتحاد کي دزمان د دجال تر قوماندې لاندې نن بلا تشبیه په افغانستان او سبا په ټول جهان کې قیامت جوړول

غواړي ،خو زمونږ سیاسي معاملگران ،سیاسي دکانداران او په اصطلاح سیاسي رهبران د خپلو متولیانو د زړو او نوو ستراتیژیو ، زړو او نوو سیاسي فلسفو له مخې خپلو مذبوحانه هلو ځلو اونه ستړي کیدونکو منډو ترړو ته دوام ورکوي . څوک د ایدیولوژیو ، څوک دژبې او سمت ، څوک ددین او مذهب او څوک د نورو هر رنگ تنگ نظریو او تعصباتو له مخې بهانه گیري کوي او په هزار وسیله د خپلي بقاء او دافغان اولس د غمیزي عمر اوږدوي. پکار دادي دافغان اولس د نن ورځي مشکل ته ځواب وویل شي ، د افغان غمیزي د ظهور اساسي علت پیدا او د هغي له مخې ددغه غمیزي د حل لارې چارې ولټول شي ، نه داچې په دغه خو ږلن ایري بار شي تر څو د جهاني انقلاب او بلا تشبیه زمونږ د کوچنۍ نړۍ په قیامت او « Big Bang» «لویه چاودنه»باندې بدل شي. د شلمي پیړۍ په وروستۍ لسیزه کي د افغان اولس په فداکارۍ او قوت سره کمونیزم مات ، سوړ جنگ او نړیوال انقطاب له منځه ولاړ او لکه چې پیشبیني یي شوي وه د ملگرو ملتونو د امنیت دشوراد پنځه فقرئیز پلان له مخې باید د افغانانو لپاره د احسن پاداش په حیث په افغانستان کې ددایمي سولي پلان عملي شوي وای. چې له بده مرغه ځیني داخلي او خارجي جنگ طلبه خاینو قوتونو په تباني سره دغه سولئیز پلان شنډ او د کروز په راکټونو باندې د ځیني مشهورو ښارونو په ویشتلو سره یي په افغانستان کې د داخلي جنگ اعلان وکړاو افغان اولس یي د باروتو او وسلو د گدامونو له پاسه دځنگل د قانون له مخې داخلي جانیانو ته لاس او پښي تړلي پریښود . امریکي اعلان وکړ چې نور دافغانستان په کورنیو چارو کې مداخله او

لاسوهني نه کوي او اروپایان او نور عرب وعجم په خپله مخه ولاړل خو تربیه شوي اجنبي دستوري ډلي یي د بنیادي بربادۍ او خرابۍ په خاطر په افغانستان را دننه کړې. دکابل په هره کوڅه کې جداګانه حاکمیت او حکومت جوړ، سنګر بندۍ وشوې، ملي او شخصي شتمنۍ چور وچپاول، بې رحمانه او فجیعانه خپلمنځي جنګونو او فضیحتونو کې هیڅ کمې نه لیدل کیده، چادچور او چپاول له لارې مالونه، چا د افغانان په وژلو او حلالولو جنتونه ګټل او چا د خپلو تعصباتو له مخې یو پر بل خوا یخي کول. کله چې افغانانو په خپلو منځونو کې سره ښه ووهل، وټکول او سره وخوړل، یوائې د کابل په ښار کې له ۷۰۰۰۰ څخه زیات یوتر بله قتل عام، د ۶۰۰۰۰۰ څخه زیات اواره او له ۷۰ فیصده څخه زیات د کابل ښار د ایرو او خاورو په ډیریوو بدل شو، د طالبانو لښکر یي پري را داخل کړ. طالبانو هم په خپلو بدعتونو کې کمي ونه کړ، د افغانانو تر منځ پوره هډماتې راغې او یوځل بیا د لیري او نژدي د ښمنانو خوایخي په افغانانو وشول. یالا اقل دومره خو وشول چې د افغانانو په حق کې د امریکي په اصطلاح پام د بعدي پروګرام دعملي کولو په خاطر راواوړي. طالبانو چې نژدي سل په سلو خاوره نیولې وه او شمالي ټلوالې ټوله د تاجکستان په کولاب ته اووختي وو، امریکایانو رابار، دماشومانو څخه نیولي تر اتیا کلن پورې کماندویي دریشۍ ورپه تن او په سالنګ باندې راښکته کړل. د B52 او د راکټونو بمبارد او دهرې خوا پوځي عملیات شروع او طالبان چې هیچایي د ماتي فکر او تصور هم نه شو کولې په معجزه اساء شکل سره د افغانستان له خاورې راټول اوله سرحده واړول شول.

د اجتماعي ترکیب او کمي او کیفي لحاظه څخه بې محتوا او بې بنیاده د بن کنفراس جوړ او د پاچاهۍ تور مرغه د حامد کرزي په سر کښیناست. ملګري ملتونه، امریکا، اروپا، اسیا، استرالیا، جمله له ځلویښتو څخه زیاتو ملکونو نظامیان او ملکیان افغانستان ته په اصطلاح د امنیت، بیا ابادونې، ... راغلل، دحامد کرزي موقتي، انتقالي او انتخابي دوري تیري خو پرته له خرابۍ، فساد، دافغان اولس دبد رنګۍ اوبي عزتۍ د بل هیڅ شي درک ونه لګیده. وروسته به څه کیږي تر اوسه معلومه نده. هغه څه چې عیان دي: «**په افغانستان کې ټول ارزښونه بې ارزښه شویدي؛ هیڅ جرم او ناروا مجرم نلري، جرمونه ټول بې مجرمه او عاملین یي ټول بې ګناه مجرمان دي** »!!!

ناسیونالیزم، انترناسیونالیزم، ګلوبالیزم، کسموپولیتیزم.

ځیني کسان پدې باره کې دخپلو پخوانیو تعلقاتو، ملي او وطني مسئولیتونو او مناسبتونو ته په شاارولو سره دخپلې وطني او اولسي ماضي ټوله نقده نپوهیږم په شعوري یا غیر شعوري ډول دګلوبالیزم دنسیه شعار په لوبه کې په یوه دو ړدي او خپل دغه روش او "جرئت" دنوي عصر دشعار سره دمطابقت په دلیل سم عمل او دتیروهیر دهوښیارۍ نښه ګڼي !!!زما په نظر دغه ډول موضوعات تل دشک څخه ډک او دتأمل وړوي ځکه مې وغوښتل دهغې په مبادیو او الفباء باندې نه دتحلیلي مقالې په شکل بلکه دیوې یاداورۍ او ګوتنیونې په توګه بحث وکړم او بعدي ژوره څیړنه یې محترمو پوهانو ته وسپارم تر څودغه موضوع په هراړخیز ډول وڅیړي او زمونږ ځوانان په راتلونکي کې ددغه ډول موضوعاتو دتللو لپاره تل طلایي تلې له ځان سره ولري!

باید ووایم چې ژبنی کلمات، اصطلاحات، ترمنولوژي، مقولې، قوانین، پخپله ژبې، علوم، ادارې او اجتماعي سازمانونه او داسې نور دهرڅه څخه دمخه تاریخې پدیدې دي. نه بې وخته ظهور کولې شي، نه مخکې له وخته انحطاط مومي او نه له منځه ځي. ټولې پدیدي ابدي هم ندي همغسې چې دتکامل په پروسه کې دشرائطو په مساعدت سره رامنځته کیږي، دشرایطو دمخالفت په مبارزه کې انحطاط مومي. کله نا کله ځیني کسان دخپلو شخصي ګټو دبقاء په خاطر دځیني پدیدو بقاء ابدي کول غواړي او یا دتاریخي پروسې او شرایطو په خلاف دځیني پدیدو دوخت څخه دمخه او قبلي ظهور په خاطر هڅې کوي. په دواړو حالاتو کې دا سم عمل نه ګڼل کیږي. که څه هم اجتماعي ـ اقتصادي نظامونه او دهغې پورې اړونده ادارې سیستمونه او ارګانونه او علمي ـ تخنیکي انکشافات او امکانات او یا دهغې مطابق مدیریتونه، منجمنت او مناسبتونه هیڅوک هیڅکله پخپله نه تغیر ورکولې او نه ساتلې شي. دهر چا ټولې هڅې به په دې باره کې یوائې موقتي او ګذرا بڼه ولري. زړې پدیدي به یو وخت نه یو وخت حتما جزد تاریخ او نوي پدیدي به حتما ظهور کوي. نه د غلامۍ او فیودالیزم اجتماعي ـ اقتصادي نظامونه څوک راژوندي کولې شي او نه دسرمایدارۍ نظام اوسني غیر عادلانه مناسبات څوک ابدي ساتلې شي. نه څوک داوسني الیکترونیکي برقي او یا دسوخت دمختلفو موادو نوي جټ، فوتوني او یا دهغې څخه په لوړه کچه ماشین الات او موتورونو څخه دسکرو دبخار ماشینونو ته مراجعه کوي او نه دګراموفون، رادیو، حسابي ماشین، تلویزون، کمپیوتر، دیسکیت، CD ، DVD, موتر، طیارې

راکټ او نورو ډیرو زیاتو مصنوعاتو او لاسته راوړنو دانکشافي جهت څخه پر څټ حرکت ته څوک ضرورت لري.
ټولې پدیدې دهر اولس او ټولنې دتاریخي اقتصادي، علمي ــ تخنیکي او شعوري انکشاف په معینه مرحله کې ظهور کوي،انحطاط مومي او ځان تاریخ ته سپاري. همغسې چې مختلفې ټولنې دانکشاف په مختلفو مراحلو کې قرار لري نو دنومورو پدیدو ظهور په مختلفو ټولنو کې هم همزمان نشي پیښیدلې او نه یو شان دهغې دمنفي او مثبتو اړخونو څخه متضرر او مستفید کیدلې شي. په همدې علت ددغه ډول مسایلو سره په برخورد کې ډیر دقت او سنجش ته ضرورت لیدل کیږي.پورته ما دا جتماعي ــ اقتصادي انکشاف ځیني مقولي عنوان ټاکلې دي. دغه کومه ساده هرارشي نده دهغې هره پوړۍ دسلګونو میلونونو انسانانو د سرونو په بیه ابادې شویدي او دهغې په بنیاد کې دمیلیاردونو انسانانو دغم، درد، ناکامو هیلو، مایوسۍ او تور سرنوشت او باالمقابل دځینو لګکیو دوحشت ظلم، ناروا اوغیر انساني اعمالو کیسي او داستانونه خوندي دي چې دبحر څخه څاڅکي ثبت دتاریخ ګرځیدلې او دابدلپاره به دانسانیت په لمن د ننګ او بې ننګۍ تور داغ وي.دې کې هیڅ شک نشته چې بشریت پخپلو ټولو هر اړخیزه مناسباتو سره د ګلوبالیزم په پروسه کې د تجانس او هم اهنګۍ په لور تکامل کوي. خو دغه تکامل باید ارګانیګ او انسان دوستانه وي. نه دا لکه چې تاریخي واقیعتونه او حقایق یې شاهد دی. دغه تکامل او انکشاف هیڅکله هغه لعنتي شیطاني یو طرفه او یوائینۍ جاده نده کومه چې تر ننۍ ورځې پورې سترو کاپیتالیستي، استعماري او امپریالیستي هیوادونو دخپل

ظهور او تشکل له ورځې څخه د شیطاني مافیایي قوتونو به مکارۍ تعقیب کړې او نن یې دعلم، صنعت او تخنیک په فوق العاده انکشاف سره هر اړخیز ګلوبال ابعاد پیدا کړیدي. ننني ګلوبالیزم د سکندر مقدونې، دروم، عثماني، فارسي او عربي امپراطوریو، چنګیز، تیمور لنګ، انګلیس او روس دامپراطوریو دګلوبالیزم سره کاملا توپیر لري. په افغانستان کې د روس شکست او په نړۍ کې د مونیپولار سیاسي ــ نظامي اداری رامنځته کیدل، د ۲۰۰۱ کال دسپتمبر دیوولسمې نیټې څخه وروسته د بین المللی تروریزم تر عنوان لاندې دنوې نظامي ستراتیژۍ غوره کول او په ۲۱ پیړۍ کې دعلم، صنعت او تخنیک ډیر چټک انکشاف هغه عمده علتونه دي چې ګلوبالیزم ته ئ واقعا ګلوبال ابعاد او دینامیزم ورکړیدی .ښه به دا وی دګلوبالیزم تاریخي ریښې او واقعی ماهیت یو ځل بیا دعنوان شوؤ مقولو دهرارشۍ په پروسه کې ولټوؤ او بیا دهغې له مخې دخپل عیني قضاوت لپاره لازم توکي او علتونه راټول کړو. په اروپا کې دبورژوازي انقلابونو په بریالتوب، دصنعت او تخنیک په انکشاف سره دفیودالي ،قومي ،قبیلوي مناسباتو هډونه یو په بل پسې په ماتیدو او دنوي سرمایه داري اجتماعي ــ اقتصادي نظام په تشکل سره نوي اجتماعي تشکل دملت، نیشن یا ناسیون په نوم رامنځته شو. دملت دپدیدي ظهوراود سرمایه دارۍ اجتماعي ــ اقتصادي نظام تشکل یو تر بله سره لازم و ملزوم او علت و معلول ګڼل کیږي. پرته دسرمایداري مناسباتو داستحکام څخه دملي مناسباتو تشکل هیڅ وخت او په هیڅ وسیله ممکن نه ګڼل کیږي. سره ددې چې ملي تشکل دنوې پدیدي او دبشري ټولني دنوې مترقي

تکاملي قدم او پوړۍ ده او نننۍ ټولې لاسته راوړنې دهمدغه نوې پديدې محصول او معلول ګڼل کيږي او هر يو دنړيوالو څخه په خپلو ملي مناسبتونو وياړي ، وګورو چې څومره مونږ پخپلو وياړنو او افتخاراتو کې حق په جانب يو. په بين المللي توازن کې ددغه نوې پديدې ارزش باندې دقيق فکر کول او پوهيدل پکار دي.

پايداره، ارګانيک او عادلانه انساني بين المللیت يوائې دسيالو ملتونو دمتقابلو مشترکو ګټو په بناء دعادلانه ذات البيني تړونونو او ارګانيک انتګريشن له مخې جوړيدلې شي. په وروسته پاتې هيوادونو لکه افغانستان کې چې اقتصاد ،علم او تخنيک په کافي اندازه پرمختګ نه وي کړې ، ملي جوړښت تشکل نه وي موندلې ،ملي وحدت نا پايداره او په بين المللي سيالۍ کې سيال اندول نشي ګڼل کيدلې او نه يې په دغه لوبو کې دکومې ګټې توقع کيدلې شي. په افغانستان کی مونږ ددغه ډول قمار نه جبرانيدونکي نتايج ،د بين المللی ظالمانه تقابل او د سړو او تودو جنګونو په موده کې په خپل هډ اوپوست ګاللي او زغملي او نن هم دبين المللی قوتونو په موجوديت کې چې زمونږ لويه ملي غميزه دوام لري هم دملی ډيرو مهمو مسايلو په باره کې زمونږ ملی ضعفونه پوره څرګند دي چې مظاهر يې پداسې حساسه تاريخي مرحله کې لکه دلويې جرګې جوړيدل، داساسي قانون تصويب، دملي اردو او ملي پوليس تشکل ، دټولو افغانانو او باالخصوص دپښتنو او بلوڅو دحقه حقوقو او سرنوشت پورې تړلې دډيورنډ دکرښې برخه ليک او نورو ډيرو مهمو مسايلو په هکله هيڅوک سترګې نشي پټولې او نه بې تفاوته پاتې کيدلې شي. زمونږ دملي ګټو

ساتونکي او ضامن يوائې او يوائې اولس او د افغان اولس ملي وحدت ګڼل کيدلې شی ، کوم يوه چې د داخلي جنګونو او وروستيو حوادثو په موده کې د يرغل ګرو او مغرضو هيوادونو لخوا په لومړۍ درجه د تجاوز هدف ګرځيدلې او سخت زيان من شوېدې.

رابه شو دموجوده ګلوباليزم په پروسه کی دناسيوناليزم بينادی مؤثر او يو جانبه رول او تاثير ته !په سرمايداری نظام کی دصنعت نسبی چټک انکشاف ، د قبيلوي مناسباتو هډماتې ،په ډيروهيوادونو کې دملی ټولنواو ملي مناسباتو سريع تشکل او ورسره دناسيوناليستي روحي راژوندی کيدل او تقويه کيدل واقعا ځينی هيوادونه په ځينی نورو باندې برلاسي کړل. د سرمايداري نظام نوې اقتصادي لاسته راوړنې هم خوږۍ او تحريک کننده وې. نظامي او اقتصادي برلاسي نومورې هيوادونه توسعه طلبۍ اوا ُتيليتارستي زياتې منفعتي سودجوديي ته وهڅول او ناسيوناليزم دخپل ظهور دلمرخاته څخه دا ستعمار او استثمار انګيزه وګرځيده. د جنوبي امريکي، اسيا او افريقا لويي وچې داروپايي کوچني هيوادونو مستعمرې جوړې شوې، ځايي ا ولسونه دټيټو او غير نجيبو انسانانو په حيث په مرګ، غلامۍ او يا په ډير نيک صورتاو تصادف سره په شاقه دوامداره کار او زيار محکوم او د هغوۍ دبې شميره کلونو دزيار او زحمت محصول، هست و بود په يوه ورځ چور او چپاول او پخپله زنځير، زولانه او غراب لکه دحيواناتو په څير بار او دنړۍ په ګوټ ګوټ کې دغلامانو په حيث وپلورل شول او هر ځای په شاقه کارونو وګمارل شول. په لويه امريکا او ځينی نورو

ملکونو کې دځینې دغه قومونو څخه څوک دنمونې لپاره نه پیدا کیږي او د وراثت سلسلې یې شلیدلې دي. په دغه وختونو کې د استعماري هیوادونو اقتصادي زیر بناء غصب شوې او چورشوې طلا، نقرې، قیمتي تیږو او نورې دارایي، دغلامانو، وسلو او مصنوعه اموالو فروش، دمخدره موادو ازاد قاچاق تشکیلوله او پولي سیستم او امکانات په طلا، نورونجیبه فلزاتو او تیږو ولاړوو چې یو څو کوچنیو اروپایي هیوادونو راټول کړي او پخپلو بانکونو کې یې ذخیره کړي وو او ددې لارې یې هم دنړۍ د اولسونو لاس او پښې تړلې وې. نو هغه څوک چې دملي او بین المللي مسایلو دتناسب، تعادل او نورو ارزښونو دتوازن په هکله سطحی او یو جانبه برخورد لري او استقلال، خپلواکي، ځمکنۍ بشپړتیا او ملي منافع دګلوبالیزم په لوبه کې په یوه دَو بږدي په اوسنیو شرایطو کې به یې سرنوشت لدې څخه هم بدتر ویي. او دهغه کسانو څخه چې نن هم په افغانستان کې دملي وحدت پرضد دریز لري، غیر شعوري، نا خوداګاه او احمقانه په پټو سترګو انترناسیو نالیستان چوړ شوي، د ازاد بازار، لیبرال اقتصاد، واحد ګمرکی سیستم او دیته ورته مسایلو بې سوره ډُهلونه غږوي، زما پوښتنه داده چې ولې ددوی د ننني متولیانو اسلاف هغه وخت انترناسیونالستان نه وؤ او نه یې غوښتل د نورو ملکونو تجارتي مالونو په مخ دازاد بازار، لیبرال اقتصاد، او واحد ګمرکي سیستم د قوانینو او اصولو له مخې د خپلو ګمرکونو دروازې خلاصي او باالمثل معامله وکړي او یواځې دمرکانتیلیزم mercantilisme کلک پیروان او دوارداتو دروازی یې یواځې دغصب شو او چورشوو مالونو په مخ

خلاصې او دتجارت په مخ تړلې وې؟ نن هم دازادبازار، لیبرال اقتصاد او واحد ګمرکی سیستم په شرائطو کې چې کله د دغه هیوادونو شخصي ګټو ته خطر متوجه کیږي دنورو ملکونو په مالونو دټولو موجوده قراردادونو او اصولو پر خلاف په یوه او بله بهانه تعذیرات لګوي او حتا بانکي سرمایي یې کنګل کوي دا ډول مثالونه نه ذکر کوم ځکه چې کم نه دي. پدی ډول د ازاد بازار، لیبرال اقتصاد، واحد ګمرکي سیستم، انترناسیو نالیزم او دننني ګلوبالیزم بنیاد هغه وخت دامپریالیستي ناسیونالیزم دمالي سودجویانه، خائنانه اتیلیتاریزم پواسطه ایښودل شوې، کله چې یې په اقتصادي ـ اجتماعي سرمایداري نظام کې اقتصادي برلاسې پیدا کړ او د ډیپو ګانو دروازې یې نه تړل کیدلې، دخپل مال د محصول څخه د ډېر کولو په خاطر دغه اصول طرح او نور ملکونه یې په جبر د هغې منلو ته اړ ایستل. پدی ډول دبشري تکامل په پروسه کې دا د سرمایداري ناسیونالیزم ارتجاعي ترین غیر انساني شکل ګڼل کیږي چې په مقابل کې یې دملي ناسیونالیزم عادلانه مبارزه برحق عمل او دعادلانه، صلح امیزه او پایداره انترناسیونالیزم او په سوله کې دټولو اولسونو دګډ پایداره ژوند او د بشریت ارګانیک ګلوبالیستي انتګریشن یواځینې متضمن ګڼل کیږي. ترڅو چې پایداره، مطمئن ناسیونالیزم وجودونلري د پایداره مطمئن انترناسیونالیزم منځته راتګ نا ممکن دي. د ۱۷ ÷ ۱۸ پړیو څخه وروسته صنعتي سرمایدارۍ پرمختګ وکړ، ګودامونه په صنعتي مالونو ډک او دتړلودروازو ترشا تجارتي ـ اقتصادي سیاست مرکانتیلیزم په مناسباتو او شرایطو او منطقوی بازارونو او محیطونو کې

ددغـومره تولیـداتو عرضـه او خـرڅلاو ممکـن نـه وؤ. دا کـټ مـټ د هغـه وخت سره برابـره وه کله چې دوی د ناسیونالیزم پـه خـره چپـه سپاره وؤ، رابـښکته او دانترناسیونالیزم روحیـه او احـساس یـي قـوي شو. پـه همـدې وخـت کې مـشهور انګلیسی اقتـصاد پوهـان ادم سمیت (Adam Smith ۱۷۹۰÷ ۱۷۲۳) او داوید ریکاردو (Dawid Ricardo ۱۸۲۳ ÷ ۱۷۷۲) نـوي اقتـصادي تیـورۍ رامنځتـه کـړې چې د اقتـصادي تجـارتي لیبرالیـزم، کمپراتیـف ارزشـي سیـستم، بـین المللـي ازاد تجـارت او ازاد رقابـت د شـرایطو سـره یـي سمون درلـود. همدا سې پـه المـان کـې فریـدریش لیـست Friedrich List د واحـد ګمرکي سیـستم او د مقایـسوی قیمتونـو تیـوري رامنځتـه کـړه. د دغـه تیوریـو پـه نتیجـه کې بـین المللی تقـسیم د کـار او بـین المللـی تجـارت طرحـه رامنځتـه او د دغـه هیوادونـو پـه عوایـدو کـې د پـام وړ زیـاتوالي راغـې او پـه حقـه سـره ویـل کیـدې شـي چې اقتـصادي ګلوبـالیزم د همد غـه وخـت څخـه شـروع شـو. دوی د نـوي اقتـصادي روشـونو او قوانینـو او بـین المللـي تخـصـصي تقـسیم د کارلـه مخـې بـا کیفیتـه مـواد پـه ډیـر ارزانـه قیمـت تولیـدول او دازاد بـازار، ازاد رقابـت، بـین المللـي تجـارت د شـرایطو لـه مخـې چې پخپلـه یـي طرحـه کـړي او پـه نړیوالـو یـي جبراً منلـي وؤ، خپـل تولیـدات ازادانـه د نـړۍ پـه ټولـو بـازارونو کـې عرضـه کـول او د محلـي تولیـداتو دروازي یـو پـه بـل پـسې تـړل کیـدلې او باالمقابـل نومـوړو هیوادونـو ټـول تولیـدات او ټـول تجـارتي بازارونـه د خپـل مونوپـول لانـدې راوسـتل او پـدې توګـه پـه ۱۹ او ۲۰ پیړیـو کـې پـه ټولـه نـړۍ بانـدې د دغـه هیوادونـو نظـامي، سیاسـي او اقتـصادي امپـراطـوري حاکمـه شـوه. د مثـال پـه ډول

کلـه چې پـه افغانـستان کـې د شـاکر د چینـي سـازۍ فابریکـه جـوړه شـوه، جاپـاني چینـي تـوکي چې پخـوا ډیـر قیمتـه خرڅیـدل، قیمتونـه یـي ډیـر راټیـټ او ارزانـه شـول، خـو کلـه چې د شـاکر فابریکـه د رقابـت د تـوان د نـه لرلـو پـه نـسبت وتـړل شـوه، جاپـاني چینـی دوبـاره څـو چنـده نـور هـم قیمتـه شـول. دوی د نـړۍ ټـول صـنعت، تجـارت، زراعـت، انرژیتیکـي منـابع، د مخـدره موادو قاچـاق، د اسـلحې د تولیـد او فـروش، لویـه صـنعتي، زراعتي، هـوايي، زمینـي او بحـري ماشـینري او تولیـدات پخپـل لاس ونیـول. دوی پـه نـړۍ کـې بـین المللـي بانکونـه، شـرکتونه، محـاکم، اسـتخبارات، د کنتـرول او تعقیـب مرکزونـه، بـین المللـي اداره "ملګـري ملتونـه" او د کـسموپولیتیزم سیاسـي تـاکتیکونو او سـتراتیژیکي طرحـې عملي کـول شروع کـړل. دا پـه حقیقـت کی پـه ۱۹ او ۲۰ پیړیـو کـې د استعماري او امپریالیـستي سـرمایداري نظـام انترناسیونالیـستي ګلوبالیـستي سـترې لاسـته راوړنـې وي .د شـلمې پیـړۍ پـه ۶۰ کلونـو کـې د نړیـوال اسـتعمار ړنګیـدل، د مـستعمره هیوادونـو ازادیـدل او پـه شـعوري یـا لاشـعوري ډول د سوسیالـستي هیوادونـو پـه خـوا کیـږد هغوی د ریـدل او د دغـه وخـت پـه اصـطلاح د مترقـي جنبشونو څخـه بـې قیدوشـرطه دفـاع کـول بـین المللی سـرمایداري نظـام د سـتر بحـران سـره مخـامخ کـړ او د سـو سیالـستي او کـارګري جنبـشونو اعتبـار پـه نـړۍ کـې پورتـه ولاړ. پخـواني شـوروي اتحـاد هـم پـه لمـړۍ مرحلـه کـې پـه ځینـي سـاحو لکـه فـضانوردي، نظـامي او د ځینـي مـوادو پـه تولیـد کـې لکـه فـولاد، د ډبـرې سـکاره او نـور، سـترې بریـاوې حاصـلې کـړې خـو پـه مجمـوع کـې د شـوروي دولـت رهبـري او حتـا د شـوروي

ټولني جمعي شعوري سطحه، علمي، تخنيکي او اقتصادي توليد پوتنسيال هيڅکله ددې جوګه نه وه چې دغه ډول يو عظيم جنبش په فکري، سياسي، علمي، تخنيکي او اقتصادي لحاظ تغذيه ، رهبري او په ځان پسې کش کړي. او که واقعيت وويل شي هغوی د خپل ځان د رهبرۍ جوګه هم نه وؤ او حتا ددغه بين المللي موقف چې لږه موده يي تر لاسه کړې وؤ په ارزش نه پوهيدل او نه يي ماهيتاً ددې تقوا درلودله. نو ډير زر د هغوی د پردې تر شا څيره ټولو هيوادونو ته څرګنديدله او ورځ په ورځ يي خپل دوستان له لاسه ورکول. خو کله چې يي په افغانستان خائنانه حمله وکړه افغانانو دغه دختمو بت دړې وړې کړاو نن پخپله د ځان د راټولولو نه دي اولکه نابکاره بار دټولې نړۍ لپاره عظيم پرابلم ګرځيدلي دي.د پخواني شوروي اتحاد او سيوسيالستي نظام په ړنګيدو سره نړۍ عملاد امريکا په محور په يوه مونيپولار نړيوال سرمايداري نظام او اداره باندې بدله شوه. دا ډول نظامونه، سيستمونه او پديدي که اجتماعي دي، فزيکي او يا په بل هر ډول کميت او کيفيت سره چې وي ، که چيرې ذاتي متعادل او متوازن ماهيت ونلري د خپل يو جانبه عطالت په لرلو سره هيڅکله پايداره نشي پاتې کيدلي او عاجل ذوال يي حتمي ګڼل کيږي. دبلې خوا سرمايداري نظامونه چې ديو جانبه مادي سودجويي په بنياد منځته راغلي او پايي بقاء يي هم يواځې د جبر او زور له لارې ممکنه ده ،چې دا دناپايدارئۍ دوهم دليل ګڼل کيدلي شي او دريم دا چې په هغه نظامونو کې چې شخصي يو جانبه منفعت او مادي اقتصادي اتيليتاريزم اساسي او عمده هدف او منظور او سي بشري ټولينيز ارمانونه او پرګرامونه تل د پښو لاندې پايمال شوي او

دا ددغه ډول نظامونو دناپايدارۍ دريم دليل ګڼل کيدلي شي. زما په عقيده امريکې ته پکار دي پخپل داخلي او خارجي سياست کې عميق کيفي بدلون راولي اودا کار بايد سر له همغې ورځې څخه شوې وای کله چې شوروي اتحاد ړنګ او امريکا په نړۍ کې يواځيني سترمونيپولار آبر قدرت پاتې شو. خو له بده مرغه پرته لدې چې دامريکي په داخلي او خارجي سياست کې هيڅ کوم کمي او کيفي مثبت بدلون رانغې برخلاف دپخوانی شوروی اتحاد سره د ساړه جنګ دشرايطو دبين المللی تقابل دپوتنسيال دخلاء څخه په استفادی سره په شرقي اروپا ، مرکزي اسيا ، بالقان منځني ختيځ او جنوب شرقي اسيا کې په پوره باصقين سره پر مخ ولاړل او د ۲۰۰۱ کال دسپتمبر ديوولسمې نيټې څخه وروسته دګلوباليزم په نوي تاکتيکونو او ستراتيژۍ دمستعمار نوم "بين المللي تروريزم" تر شعار لاندې دنړۍ په ډيرو هيوادونو کې دخپل مستقيم نظامی حضورپر لور پرمخ ولاړل. ګلوباليزم دبشری ژوند په ټولو اړخونوکې عملا نوي ابعاد او نوي جوانب پيدا کړل او په حقيقت کې ګلوباليزم په ګلوبال ګلوباليزم يا سوپر ګلوباليزم باندې واووخت چې نه يي د امريکی دموجوده سوپر مونيپولار ابر قدرت داخلي دموکراتيک موقف او نه په ۲۱ پيړۍ کې د بين المللي علمي، اقتصادي او اجتماعي انکشافاتو او مناسباتو سره سمون درلود. همدا سبب وؤ چې پخپله دامريکې په داخل کې ددموکراتو قوتونو او هم دنړۍ په ګوټ ګوټ کې او حتا د امريکې دنژدې انډيوالانو لخوا دشديدعکس العمل سره مخامخ شول او په ميلونونو انسانان دشديداعتراض په نامه کوڅو ته راووتل اود امريکې ضد لاريونه يي اجراء کړل

.موجوده علمي، تخنیکي او اقتصادي انکشافات معجزه کوي او په راتلونکې ډېره لنډه موده کې دهغې لاپسې ستر انکشافات نن ورځ په تصور کې هم راتلای نشي او هرډول امکانات هر چاته په لاس کې ورکولې شي چې کنترول به يې دهيچا له لاسه پوره نه وي. له بلې خوا ددې کوچنۍ دنياګۍ په خيټه کې ظالمانو دومره چاوديدونکي مواد ځای په ځای کړي چې نه يوازې دغه کوچنۍ کره به ځو ځو وارې هواته دوړه کړي بلکه دمولانا جلالالدين بلخي په قول:

اگر برگيری يک ذره ازجای   فروريزد همه عالم سراپای

په ټول ماحول او کهکشانونو کې به زلزلې جوړې کړي. پدې کې هم هيڅ شک نشته او يو منل شوې حقيقت دې چې علمي ـ تخنيکي انکشافات ډير چټک او بشري ذهنيتونه په مجموع کې دخپل زيات عطالت او کهنه پرستۍ له مخې دهغې پسې نشي رسيدلې او په تخميني ډول دهندسي او حسابي تصاعد په تناسبونو سره يو له بل څخه وروسته پاتې کيږي، خو شته دې داسې ذهنيتونه چې ددغه انکشافاتو او نواوريو طرحې، ډيزاين او پيشبيني او پيشگويي کوي، واقيعتونه همغسې چې دي درک کولې او دبشري ټولنې دخير او شر راتلونکې په دقيق ډول سنجولې شي. له بلې خوا ليدل کيږي چې بشري ټولنه په مجموع کې دوه ځانې شويده. دسپتمبر دپيښې عاملين اکثرا دا مريکي، انگلستان اويا نورو اروپايي هيوادونو اوسيدونکي وؤ. بن لادن هم په افغانستان کې دروسانو او کمونيزم په ضد دهمدغه هيوادونو دقوماندې لاندې جنگيده او طالبان هم يو وخت دامريکي سره دسياسي معاملې جوگه گڼل کيدل. صدام حسين دامريکي څخه وسلې ترلاسه کولې او دايران پر مقابل کې جنگيده او يا په منطقه کې ترې ټولو

هيوادونو دخطر احساس کاوه او خميني هم يو وخت دامريکی دتائيدوړوؤ. اندريو يانگ دجمهور رئيس کارتر شخصی نماينده او په ملگرو ملتونو کې د امريکي دهئيت رئيس پدې باره کې ليکي: "دخميني نهضت دامريکي داموزشی سيستم تر تاثير لاندې منځته راغلې او دهغې څخه الهام اخلي. زه په اطمنان سره ويلې شم چې دايران دانقلاب ارمانونه دجهان دبشر دحقوقو دنهضتونو دارمانونو سره يو شې دي. کله چې دغه انقلاب بريالې شي جهانيان به وپوهيږي چې خميني يو د قدسيانو او پاکو انسانانو زمونږ دعصر څخه دې او په پای کې دگلوباليزم اوسني تشکيلات، اهداف، تاکتيکونه او ستراتيژي چې دسرمايداري نظام په نابرابرو شرائطو کې يې دټولنی دقاطع اقليت دشخصي خصوصي بيرحمانه سودجويي په بناء تشکل موندلې او بنيادگذاري شوې او نن هم تعقيبيږي په هيڅ صورت سره دبشري ټولنې دننني او راتلونکي ژوند دغوښتنو او ضرورتونو سره مطابقت نلري. لکه چی دمخه ماورته اشاره وکړه گلوباليزم هيڅکله هغه يوائينۍ يوطرفه جاده نده لکه چی ځيني کسان فکر کوي. گلوباليزم په حقيقت کې دبشر دپيدا ايښت دلمړۍ ورځې څخه دخير او شر، حق او باطل، ظالم او مظلوم، عدل او ناروا.... او انسان او شيطان تر منځ ډيره اوږده او نابرابره تاريخي مبارزه ده چې دشرائطو په مساعدت او مخالفت سره په ننني گلوباليزم منتج شوی او وروسته لدې دتاريخ دجبر او اوسني عصر دشرايطو دتقاضاوؤ په حکم په موجوده تشکيل او اهدافو سره له يوې ورځې قانوني ژوندحق هم نلري او هم دانن دهغې په ټولو بنيادونو کې بايدژور کيفي او کمي بدلون راوستل شي. Bernard Von Plate دگلوباليزم دااساساتو تر عنوان لاندې په يوه مقاله کې

دګلوبالیزم په باره کې داسې لیکي:"ګلوبالیزم دیوه داسې تکامل څخه عبارت دې چې په مختلف متضاد شکل سره پرې بحث کیدلې شي: دهغې دپلویانو لپاره ګلوبالیزم په اوله درجه دیوه ډیر پرمنفعته اقتصاد په لورداسې یوه لاره ده چې دتجارت او رقابتي قیوداتو په رنګولو سره په مخ ځې. خو دهغې دمخالفینو په نظر ددولتي اداري فعالیتونو په مقابل کې دبین المللي مخ په زیاتیدونکي مسئولیتونو راکمول دي" دګلوبالیزم په اوسني اهدافو، طرز تفکر، تاکتیک او ستراتیژی سره هیڅکله نننۍ او دسبا ورځې بشري ټولنه نشي اداره کیدلې. دهغې لپاره دمعقول طرز تفکر او منطق لرونکې اداره پکارده. کله چې دامریکې جمهور رئیس په ناڅاپي توګه عراق ته سفر وکړ، سربازانو سره یې دملاقات په وخت وویل" اې قهرمانو سربازانو تاسې دلته راغلي یاست چې په عراق کې دامریکې دخلکو دګټو څخه دفاع وکړۍ" ایا دعراق خلک حق نلري چې په خپله خاوره کې دخپلو ګټو او حقوقو څخه دفاع وکړي؟ همداسې د ۲۰۰۴ کال دفیبروري په څلورمه نیټه په یوه وینا کې جورج بوش وویل "پر مختللي هیوادونه نشي کولې چې په خلاصو سترګو هغه بهیر ته وګوري چې دپراخه وژونکو وسلو داستعمال له لارې دستروګوابنونو سره مخامخ شي". داډول خبرې کیدلې شي په شخصي لحاظ دیوه شخص شخصي نظر اوسې خو جمعی شعور او جمعی منطق هغه هیڅکله د منلو وړ نه دي.زه پدې عقیده هم یم دموجوده ګلوبالیزم انساني عاملین په هره سطحه، هره ساحه او هرځای کې چې دي عادې اوساده خلک ندي. دډیروکمو شیطاني کسانو څخه پرته هغوی حتما دعالي شعور، عالي امکاناتو خاوندان او دبشریت دعالي ارمانونو او دګلوبالیزم دارګانیک او سالم انکشاف او

رهبرۍ په خاطر به مصمم شوي اوسي. هغوی چې قرنونه قرنونه دبشري اجتماعي، اقتصادي، علمي او تخنیکي دینامیزم انکشاف پیشبیني او پیشګویي کولې شي، هغوی چې وینې ۵۰ کاله پخوا چې ترانزستور یعنې نیمه هادي یا نیمه عایق کشف او نن یې په معجزه اسا ډول بشري امکانات د رادیو، تلویزون، تلیفون، تلګراف، مخابرې، فاکس، کمپیوتر، انترنیت او دژوند په ټولو نوروساحو کې په فوق العاده ډول لوړ کړې نو حتما په دې هم پوهیږي چې اوسنې طرز تفکراو برخورد چې ځیني شیطاني کسان یې لري دننني عصر دایجاباتو، جمعي شعور او منطق سره هیڅکله نه سمون لري او نه ضرورت، هغوی تقریبا بشري نني اوسباني لایتناهي امکانات او مادي زیرمې تصور کولې او بشري ټولنه پخپله عالي شعور او عالي انساني منطق دیوه واقعي خوشبخته مستقبل په لور رهبري کولې شي. هغوی حتما پدې هم باور لري دغه بشري ټولنه چې دوه ځانې ده حتما به بچې زیږوي او دغه نوي دلړمې بچي به حتما دغه زړه لړمه سرترپایه خوري اوپه اصطلاح دامریکې دجمهور رئیس په قول هغوی هیڅکله باید دې ته حاضر نه شي چې نننې بشري تمدن، بشري ټولنه او ورسره ځانونه په خلاصو سترګو دنابودۍ په لور رهبري کړي. ددې ټولو خبرو سره سره که بیا هم ځیني کسان دموجوده ګلوبالیزم د شیطاني اړخ سره علاقمندي لري زه یو کوچنې مثال راوړم: په ۲۰۰۲ میلادي کال کې یواځې دشپږو پر مختللو هیوادونولکه امریکا، جاپان، المان، انګلستان، فرانسې او هالیند یواځې د ۲۱ لویو شرکتونو عاید ۲۹۸۲ ملیارده ډالره شوي دي چې دهغې جملې څخه امریکا ۱۳۶۳، جاپان ۶۷۴، المان ۴۰۲ انګلستان او هالیند ۴۴۶ او فرانسی ۹۷ ملیارده ډالره

عایددرلود. یا داچې په ۲۰۰۱ م کال کې امریکا ۱۲۴، انگلستان ۵۴، فرانسې ۵۳، بلجیم او لوکسمبورگ ۵۱، هالیند ۵۰، چین ۷۴، المان ۳۲، کاناډا ۲۷ ملیارده ډالره مستقیمه خارجي سرمایه گذاري کړیده. داهم دویلو وړده چې په راتلونکي هر کال کې دهر فی نفر او سیدونکي په سر د تحقیق او کشفیاتو په خاطر امریکا ۹۶۳، سویدن ۸۸۸، فنلیند ۸۴۸، سویس ۷۹۷، جاپان ۷۷۴، المان ۶۴۳، ډنمارک ۵۷۷، هالیند ۵۳۶، فرانسه ۵۱۸، اطریش ۴۸۶، بلجیم ۴۸۴، انگلستان ۴۵۳ ډالره سرمایه گذاري کوي. دابه وسنجوؤ په افغانستان کې دفی نفر د کلني عاید سره .وروسته د سنجش څخه که منطق اجازه راکړه په موجوده گلوبالیزم کې قمار وهلو ته به بدې ووهو. لیکن امریکا چې نن یوائینې نړیوال ستر آبر قدرت او لوی اقتصادي، نظامي، علمي او تخنیکي طاقت دې هم هر وخت په گلوبالیزم کې خپل او دبل مشارکت ته حاضر ندې او یا ووایم یوائې هغه وخت د ازاد بازار اصول مني چې یې گټه په کې وي او په نورو وختونو کې دنورو هیوادونو په تجارتي مالونو، تولیداتو، صادراتو باندې بندیزونه او تعذیرات لگوي او حتا دمملکتونو، شرکتونو، ټولنو او افرادو شخصي دارایي کنگل کوي او هیڅکله بې گودره دغه د سریشو ډنډ او پلندۍ ته نه داخلیږي. که بیا هم محترم هیوادوال غواړي خپلي ملي گټې پدغه تخته په یوه دو کښیږدي زه ورته برې غواړم. امیددې چانس او بخت ورسره یاري وکړي.

یو یشتمه پیړۍ او دنړۍ اجتماعی ـ سیاسی نظام

دحضرت مسیح دزیږیدنې راوروسته بشري ټولني دژوند په یو یشتمه سلیزه قدم ایښې دې. خو دبشري ټولنې تاریخي دوره شپږزره کلن عمرلری. داجتماعي او فردي ژوند متقابل او متناسب عطالت او دینامیزم په نظر کې نیولو سره بشریت په یوه حساب دفزیکي ،جسمي او شعوري بلوغ او دبلې محاسبې له مخې دنفس دتزکیې مرحلې ته رسیدلې دې.فردي فزیکي او شعوري بلوغ زما په نظر دیته ویل کیدې شي چې دیوه انسان دبدن اعضا په فزیکي لحاظ دفعالیت کافي کچې ته رسیدلي او سیې، اوشعوري بلوغ به داوي چې دانسان په پریکړو او تصامیمو کې عقل پر احساساتو برلاسې وي. که بشري ټولینز جوړښت او جمعي شعوري کچې او معیارونو ته نظر واچول شي دفزیکي او شعوري فعالیت ټول ارگانونه یې متشکل او دننني وخت دغوښتنو او تقاضاوؤ سره سم دهر ډول فزیکي، منطقي او معقول فعالیت توقع ترې عملا کیدلې شي. خو که داپوښتنه راولاړه شي چې دبشري ټولنې په نړیوالو ذات البیني فعالیتونو، مناسبتونو او تصامیمو کې عقل پر احساساتو

برلاسې دي؟ ځوابيي منفي دې! شلمه پيړۍ دبين المللي علمي، تخنيکي، اجتماعي، اقتصادي هراړخيزوامکاناتو او مناسباتو دټينګښت او چټک پرمختګ سليزه ده خو که يوځل بيا دا پوښتنه وشي چې ايا بشريت ددغه نوؤ امکاناتو او شرائطو مطابق دسليم عقل له مخې کومه منطقي معقوله نتيجه ګيري کړې چې څه ډول ددغه امکاناتو څخه دبشردعامه ښيګڼو په خاطر استفاده وشي؟ ځواب بيا هم منفي دې! جهاني ټولنه او په خاصه توګه پرمختللې هيوادونه بې ساري علمي - تخنيکي، اقتصادي او هر ډول نورمادي امکانات او سترې غذايي زيرمې په واک کې لري. ايا دغه زيرمې او امکانات په معقوله او سالمه توګه دبشريت په ګټه مصرفيږي؟ ځواب منفي دې! جنګ يوه ډيره ناولې او داستعمار او استثمار له وختونو ډيره تورمخې پديده ده. بشريت نن ټول امکانات د هغې دمخنيوي لپاره په لاس کې لري چې قانوناً دهغې دذهني او عيني عواملو جرړې دتل لپاره وباسي. ايا پدې باره کې هم څوک سالم نظر او فکر لري؟ داځل هم ځواب منفي دې! خو که داسې پوښتنه مطرح شي چې نن هم دنړۍ سرمايه داره هيوادونه، شرکتونه او اشخاص دبې مفهومه زراندوزۍ او اتيليتاريستي خائنانه سياست له مخې غواړي دناداره هيوادونو چې ترننۍ ورځې پورې يې ټولې شتمنۍ چورشوي او اولسونه يې په ۱۰۰۱ بدبختيو اخته دي نورهم استثمار او ددې کار لپاره دناتو او وارسا دنظامي سازمانونو غړې هيوادونه چې اوس په يوه وندرتړلي او دننني مونيپولار نړيوال سياسي سيستم په چوکاټ کې غواړي په نوی مدرنه کمپيوتري وسلو سمبال شي، ددې او دا ډول نورو پوښتنو ځواب به

هميشه مثبت وي. نو د ۲۱ پيړۍ په موجوده او راتلونکي علمي، تخنيکي او اقتصادي امکاناتو او پدغه ډول يو طرفه تفوق طلبانه او خائنانه سود جويانه طرزتفکر او برخورد سره زه موجوده تمدن دبشريت لپاره دعطف لوړافق بولم او که چيرې نړيوال پخپلو کړو وړو او نظرکې تغير رانولی د بشر دموجوده تمدن سقوط زه حتمي ګڼم خو ښه به داوي چې جمعي شعور پر احساساتو مستولي او نړيوال ددغه حتمي خطر او زوال څخه وژغورل شي. ټولنيز عالمان او څيړونکي وايي چې بشري ټولنه تر اوسه پورې نيمه ليونيانو رهبري کړې ده خو په يويشتمه پيړۍ کې چې دبشري ژوندټول اړخونه او مناسبتونه به دقيقا علمي ميکانيزه ښه ولري او يواځې مسلکي پروفيسيوناليستي اداره به دهغې دصحيحي او سالمې رهبرۍ له عهدې څخه ووتلې شي او ددغه ليونيانو ځای بايدورو سته لدې يا په شفاخانه او يا دارالمجانين کې وي او چارې بايد دعلمي منطق، عدالت او اجتماعي منل شويو اصولو او مقرراتو له مخې دعالمو او پوهو اشخاصو لخوا اداره شوي وای. ليکن سره ددې چې نړيوال دخپلو ذات البيني چارو دسمون او دچاپيريال سره دسالم انساني معقولو کړووړو ټول عظيم امکانات په لاس کي لري بيا هم د ۲۱ پيړۍ شروع څوک هيڅکله په نيک فال نشي نيولې او ترننۍ ورځې پورې هر څه ددې ګواهي ورکوي چې دټولو حوادثو انکشاف يواځې په منفي جهتونو پر مخ ځي. واک، اختيار او کنترول د بشري ژوند په ټولو ساحوکي عملا دنړيوالې مافيا په لاس کې دي او ټولې چارې پخپله خوښه دخپلو ګټو دتامين په غرض پر مخ بيايي او حکومتونه، دولتونه، اجتماعي سازمانونه او نورې هر ډول

خیریه ټولنې هر چیرې او په هره سویه چې دي کاملاً بې وسعې او په حقیقت کې دهغوی دچارواو پلانونو پټ او ښکاره عاملین او دموجوده دنباله دارسریال کارتونیک او روبوټر لوبغاړي دي. که چیرې دا خبره څوک دروغ ګڼي نو په اوسنیو عظیمو ذهني او عیني بشري امکاناتو سره به یې ددغه بې مفهومه عظمت طلبۍ او سودجویۍ مخه نیولې شوې وای. نن دتولید عظیم امکانات او عظیمې مادی ذخیری موجودي دي خو دنړۍ نیم نفوس له لوږې او سوء تغذي څخه رنج ګالي، یخني او ګرمي یې سر، ډډې او پښې سیزي او سره ددې چې تقریبا ټول نړیوال ددموکراسۍ مدعیان او دنړۍ په ډیرو هیوادونو کې سوسیال دموکراتیزم ددغه اولسونو دژوند په ټولو ساحو کې دپراګماتیک واقعیت په حیث وجود لري، هیڅوک یې د درد نه دوا کیږي. که دوی وایي مونږ دخپلو ټولنو مسئولیت په غاړه لرو نو لطفا دې ووایي چې ددغه هیوادونو شتمنۍ چا لوټ کړي او نن هم ګوندې هم دغه کسان دخپلو شتمنیو دسرپرستۍ واک لري؟ پکار داوؤ، دغه کسانو دخپلې بزرګوارۍ، هیومانیزم او دموکراتیزم چې دوی یې مدعیان او په اصطلاح باور باور پرې لري، دعمیق درک، فهم او عالي شعور په لرلو ټولو نړیوالو واقعیتونو ته د عدل او انصاف له مخې غاړه ایښې وای.دوی چې د سازماندهي دلوی طاقت او قدرت لري او دنړۍ دلیري ستراتیژۍ او تاکتیکونو په باره کي وړاند وینه کولې شي او په دي هم ښه پوهیږي چې داننۍ وضعه هیڅکله پدې حالت نشي پاتې کیدلې او په معجزه اسا شکل سره به همزمان هر ځای په کومه نیکمرغه ورځ، چې ډیره به لیري نه وي، بدلیږي او بالاخره به دانسانیت دلوی نامه په خاطر خپله قبله

له بدۍ نه دنیکۍ په لور بدلوې او لکه څرنګه چې دوی نن دا لوی جهان او ټول بشریت په لوی غضب اخته کړې او امکانات او واک یې لري، همداسې یې دخوشبختۍ څښتن کړې وې او ځانونو لپاره یې د انسانانو په حیث دلویو او نیکو انسانانو لوی نوم ګټلې وې. په غیر صورت کې که د دوی پیسې چې نن که ۱۰۰ ملیارده او سبا که ۱۰۰۰ ملیارده هم شي ارزش به یې په څه کې وي او ایا په ژوند به یې کوم مثبت تاثیر ولري؟

په ډیر تاسف سره چې نړیوال مطبوعات ددې مدعي او ډیر عیني شواهد داسې څرګندوي چې د ۲۰۰۱ کال د سپتمبر د یوولسمې نیټې ناوړه او لعنتي پیښه د کوم چا دشومو اغراضو په خاطر یوه پلانیزه شوې ډرامه او په اصطلاح یوه "معمولي" کوچنۍ غونډې بهانه وه چې محض د څو زره بې ګناه کوچنیانو ،ځوانانو او سپین ګیر، ښځو او نرو ژوند یې واخیست او دځینو کسانو چې هیڅ قصور یې نه درلود بیلیونوه سرمایې د ایرو سره ایرې شوې ،خو بالمقابل د ځینو نورو هغه ۱۰۰ ملیارده به البته چې ۱۰۰۰ ملیارده شوې اوسي او دچا پخواني نړیوال سیاست به نوې ګلوبال دینا میزم پیدا کړې اوسي تر څود ځینې کړیو اتیلیتاریستي پالیسي ور سره نوې تحرک او ابعاد وموومي او دیوویشتمي پیړۍ دامکاناتو او غوښتنو سره سم نوې ګلو بالیستي ستراتیژۍ ته واړوي او په ټوله نړۍ باندې تحکم لپاره یواځې یوه کوچنۍ غونډې پلمه جوړه شي . داچې په زرګونو انسانان قتل عام، په ملیاردونو ډالر، تاسئیسات چې دامریکا په خلکو پورې یې اړه لرله د DDT د پوډرو غونډې هوا ته دوړه شول، یعني چې ځینو وبایلله او نورو وګټله او نن د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د بې مفهومه او نا

څرګندو عنوانونو ،نومونو او دلایلو په طرحه کولو سره بې ګناه انسان وژنه ، بشري کلتوري لاسته راوړنو او ارزښتونو ړنګونه ترنا معلوم زماني او مکاني ابعادو پورې دوام لري ، همدغه ډول طرحې په یویشتمه پیړۍ کې البته چې د امپریالیستي سرمایداري دموکراسۍ واقعي بڼه او څیره ګڼل کیدلې شي. هو !فقط لکه د DDT پوډرو غونډې. تراوسه معلومه نده چې حقایق به دغه ګناه دچا په غاړه واچوي.

همداسې په عراق کې دکیمیاوي، بیولوژیکي او ذروي وسلو دلویو ذخیرو او تولید په باره کې دامریکي ، انګلستان، اسرائیلو او نورو استخباراتي سازمانونو ډنډوره هم یوه پوچه ډرامه او ددروغو هنګامه وه چې نړیوال عامه ذهنیتونه خړپړ او دوی خپل ماهیان ونیسي. دغه د مترقي غربي نړۍ په اصطلاح لویو انسانانو څومره لوی دروغ وویل او څو ورځې وروسته یې په اعترافونو خپل ټول هضم کړي له ځمکې بیرته وښتل او یواځې په همدې ټوله معامله ختمه شوه ، او چې ددغه دروغو په پلمه څومره بېګناه انسانان ووژل شول ،څومره ښارونه او ملکونه ړنګ او تر کومه وخته پورې به دغه لړۍ دوام پیدا کوي ، په دې هم ټول سترګې پټوي .دهمدغه دسیسه کارانو ددسیسو او دروغو سبب نن هم په میلونو نړیوال دهمیشني خطر او غم او درد سره مخامخ او دنړۍ په کنج کنج کې بې ګناه کوچنیان، ښځې ، نر وژل کیږي او دسیسه کاران تل په نوي او نوي طریقو خپلو تاکتیکونو ته دوام ورکوي او هڅه کوي خپل یو دروغ اوفریب په بل دروغ او فریب باندې سپین او ریښتني کړي او خپل څرګند اعترافونو بادې سترګې پټوي . دوۍ ټولو نړیوالو ته داحمقانو په سترګه ګوري او نړیوال هم رښتیا په احمقانه

ډول ددغه دروغو دمشوړې څخه درښتیا دراوتلو په انتظار ناست دي . په افغانستان کې هم دادریم قرن او دریم وار دې چې په اصطلاح دوست قوتونه راځې او دځیني وطن پلورونکو او معامله ګرو سره په تباني کې دافغان اولس په سرنوشت لوبې کوي او ملنډې وهي او نن هم همدغه معامله دوام لري. کاشکې داسې دوستاناو بېګانه پرسته افغانان مونږ ته خدای نه وې راکړي او نن یې هم راڅخه خدای زر واخلي. ځکه چې مونږ پوهیږو زمونږدغه "دوستان" پخپلو کورونو کې ډیر لوی لامنحله پرابلمونه لري. دوۍ هغه پر ځای پریښي او مونږ ته یې دمرستې لاس را اوږد کړې؟دوۍ په زرګونو ملیارده کسر دبودجې او داسمان څخه لوړې دلویې غوښتنې ناولې ارزوګاني او دحرص او آزکڅوړې یې هم لا ټولې تشې معلومیږي ، دوۍ د هغې د ډکولو په خاطر راغلي دي. او بیا هم وایي له مونږ سره په ملیاردو ډالرکومک کوي ؟ددوۍ پخپلو ملکونو کې امنیت ندې تامین او هره ورځ چې یې بچیان مکتب، پخپله کاریا مغازې ته ځي په اصطلاح پر ځانونو دشهادت کلمې وایي او دقیامت په ورځ دبیا لیدلو په امید سره رخصتونه اخلي. خو خپل ځوان بچیان یې رالیږلي چې زمونږ امینت وساتي؟ دا دود او دستور له پخوا معلوم او پایلې یې هم پوره څرګندې دي . دبل غولول په حقیقت کې دځان غولول دي .په ۲۱ پیړۍ کې بشریت دجمعي شعور بلوغ ته رسیدلې او علمي، تخنیکي او اقتصادي عالي انکشافاتو لوړ امکانات په لاس کې لري. نه شپه تورتم ده او نه منهي بې شماره. هر څوک چې هر څه کوي له اغاز څخه تر انجام پورې هر څه څرګند دي. که چیرې د ۲۰۰۱د دسپتمبر دیوولسمې نیټې پیښه یوه دسیسه

او یوه پلمه وه خو تر شایي ستري قرباني، ځاني او مالي تاوانونه پرېیښی دي. ولې یې عاملینو ته جزا نه ورکول کیږي ؟ ولې د امریکې او ولس دد موکراسۍ په دومره عالي معیارونو سره دومره بې وسعې دي او خپل غږ نشي پورته کولې ؟ کله چې په عراق کې د کمیاوي ، بیولوژیکي او ذروي وسلو موجودیت او جوړونو مسئله دروغ شو ه او نن پدغه پلمه هره ورځ بې گناه انسانان وژل کیږي ولې دغه دجهان د سوسیال دموکراتیزم علمبرداران خپل غږ نه پورته کوي او ولې عملي اقدام نه کوي؟ ددې په عوض چې دغه دسیسه کاران دخپلو دروغو او د بیگناه انسانانو دقتل عام په تور په جزاء ورسیږي، په عراق کې دامریکایي اداري مشران هره ورځ تور لستونه جوړوي او پرته د مدعي علیه ، وکیل او مدافع او محکمې نور انسانان په اعدام او جزا محکومو ي او حکمونه پري عملي کیږي. په فلسطین کې دغه ډول تور لستونه د اسرائیلي مقاماتو لخوا هغه وخت خانه پُری کیږي ، کله چې د اسرائیلو د توپونو ، راکټونو ، طیارو او ټانکونو قطار په کوم کلي یا ښار تیر شي او د مور په غیږ کې بچې څخه نیولې تر سپین گري پورې مړي پر ځای پریږدي. داد دموکراتیزم د کوم اصل او قانون سره برابره ده؟ امریکې د بین المللي یو ائیني حکمَ په حیث د افغانستان په قضیه کې د افغان او ولس په وړاندې مسئولیت درلود. پخپله یې وویل افغانانو ته یې شا اړولې وه. اوس چې یې مخه کړي هم ده دواقعیتونو له مخې له مسایلو سره برخورد نه کیږي او غواړي اوس هم د خپلو ځولاسپوځو حاکمیت وساتي ، د دموکراسۍ ټول اصول له پښو لاندې کړي او او بشري ارزشونه بې ارزښه کړي. پدی ډول دغه قضیه او غمیزه قرنونه دوام کولې شي خو

دحل لار به هیڅکله پیدا نه کړي او نه به افغانان له خپل عزم او هوډ څخه واړولې شي. مونږ نه پوهیږو امریکائیان کومه یوه غواړي؟ تروریزم دډیرې ناولې پدیدي په حیث دډیر پخوا څخه د بشر د سرنوشت سره تړل شوې او د ۲۰۰۱ کال د سپتمبر دیوولسمې نیټې څخه راپدې خوایي نوي گلوبالیستي او سوپر ګلوبالیستي ابعاد او جوانب پیدا کړي. چا دغه ناولې پدیده رامنځته کړې، څوک یې تمویلوي ، ساتنه کوي او څوک ترې گټه اخلي. پدی باره کی هیڅوک نه غواړي سپیناوې راشي ، ځکه چې خبره معلومه ده ، خو عاملینو په سرګولاسونه ایښي چې مونږ څوک نه وینو ګوندي مونږ به هم نه وینې. لیکن د مرگ قاصد یې د هر کور مخې ته ، هره کوڅه او هر محل، موتر، طیاره، مکتب، مسجد ، کلیسا او معبد کې درولې او هره لحظه هر سړی د ځاني او مالي خطر سره مخامخ دي. سره ددې چې دوی د خپل حفاظت لپاره په ملیاردو ډالر مصرفوي چې بار یې غریب خلک په غاړه اخلي ، خو شک نه شته دوی چې د خلکو له انظارو څخه د ځان د پټولو په خاطر څپیړي ایښي دي ، همداسې پټې سترګې به تر هر چا د مخه د نابودی کندې ته ولیږي. ولې پدی باره کې فکر نه کیږي او ولې د یوه بین المللي سیمنار یا کنفرانس په ترخ کې نه توضیح کیږي او مسئولینو او عاملینو ته یې د انتقاد گوته نه نیول کیږي بیا هم ځکه چې خبره معلوه ده او د زورورو د زور په خاطر نور هم په خوله د سکوت مهر ګرځوي. په دې توگه د دغه ډول مسایلو او قضایاوؤ لست هرڅومره چې څوک وغواړي اوږدیدلې شي خو نتیجگري ترې یو ائې یو ډول کیدلې شي:

— په ۲۱ پیړۍ کې د پخوا نیو زړو میتودونو له لارې ممکنه

نده بشري ټولنه، نوې اقتصادي نظام او نوي علمي ـ تخنیکي انکشافات اداره او رهبري شي.

ـــ په ۲۱ پیړۍ کې د قدرت، دولت او اتیلیتاریزم دلیونیانو پر ځای باید د سالم عقل، شعور او منطق په بناء د عالمو، پوهو او مسلکي باتقواء اشخاصو، پروفیونالیستي ملي دولتي او بین المللي ادارې، سازمانونه او ټولنې جوړې شي او له همدا اوس څخه پدې پروسه باید عملي کار پیل شي.

ـــ په همدې ۲۱ پیړۍ کې نیم بشري نفوس له ولږې او نیم ډیر مړښت، نیم ډیرو پیسو دلرلو او نیم د نه لرلو له مخې دخدای په لوی رنځ، درد او لوی غضب اخته دیاو له هرې ورځې څخه بلې ته مشکل لاپسې زیاتیږي. که پدې باره کې یو څه تعادل راوستل شی دواړه خواوې د دغه غضب څخه خلاصیدلې شي.

ـــ په ۲۱ پیړۍ کې به انساني ټولنه ډیر زر ستر او عظیم نور علمي، تخنیکي او اقتصادي امکانات ولري. زمونږ کوچنۍ نړۍ پخپل کوچینوالي سره بې حسابه مادي زیرمې لري او په معقول تنظیم سره هر ځومرها ولسونه تغذیه کولې شي. له بلې خوا بشري امکانات یواځې پدې کوچنۍ نړۍ هم نشي محدودیدلې نو تنګ نظري او حرص ته هیڅ ځای نه پاتې کیږي .که چیرې دې او داسې نورو مسایلو ته توجه ونشي:

ـــ په یوه ډیره ښکلې او رڼه ورځ چې نړیوال به کاملاً د هر څه څخه بې خبره وي یو کوچنې معصوم ماشوم به دخپلو لوبو دکمپیوترله لارې نړیوال امنیتي سیستم ته داخل او غواړي به لکه همیش دطفلانه جنګونو دلوبو ننداره وکړي او یا به همغه میلانهول او یا بې سده لیونې دوخت او زمان شرایطو مجبور

کړې وي چې د سلیم عقل پریکړو ته غاړه کیږدي خو خودخواهي، حرص او آز به اجازه نه ورکوي. دا به دځان لپاره مرګ او قیامت بولي، سترګې به پټوي او دخپل تخرګ لاندې دکمه به کښیمنډي او نړی به لکه د سپتمبر په یوولسمه هوا ته دوړه کیږي. خو داځل به ددغه اتش بازۍ نه کم نندارچي وي او نه به څوک پدې بریالې کیږي چې یوه قطعه یادګاري عکس یې واخلې.

د حرکت لومړۍ کلیزه

درنو استادانو، پوهانو او دقدر وړدوستانو! دحرکت خپروني کارکوونکي دخپلې خپرونې دلومړۍ کلیزې په مناسبت له تاسې محترمو څخه دزړه له کومي مننه کوي چې دغه کوچني مو دیوه کال په اوږدو کې راسره په مادي او معنوي لحاظ وروزه، وپاله، لاس په لاس مو راسره وګرځاوه او دهیوادوالو او نړیوالو په وړاندې مو په خبرو راووست او معرفي مو کړ.

حرکت په عالم الاسباب کې دلوی جهان دمادي پیدا ایښت، ابدیت او موجودیت مقوله ده. داجهان ابدي او موجود دي ځکه چې متحرک دي اومتحرک دي، ځکه چې ابدي او موجود دي .یعني حرکت شکل دموجودیت دمادي دې.

حرکت د لوي جهان دپیدا ایښت، معرفت، افادې، کمیت، کیفیت او قانونمندۍ مقوله ده. دا جهان متحرک دي ځکه چې موجود دي او موجود دي ځکه چې متحرک دي، قانونمند دي ځکه چېد خدای د لوی علم له مخې قانونمند پیدا دي. قانونمندي اوموجودیت دواړه د حرکت مستلزم او مقید دي، یا په بل عبارت قانونمندي او حرکت شکل دموجودیت د وجود

او مادي ګڼل کیږي . ماده قانونمنده او هره قانونمندي مادي ده. له مادي څخه وتلې قانونمندي وجود نه لري او ماده یواځې په قانونمند شکل سره وجود لرلې شي .هر حرکت په حقیقت کې د مختلفو خلقتونو د قانونمندۍ افاده ده. حرکتونه متنوع او مختلف دي، خلقتونه هم د حرکتونو دتنوع او اختلاف په اندازهمتنوع او مختلف دي .همغسې چې مختلف حرکتونه یو پر بل باندې بد لیږي اوهر حرکت په انرژي باندې د بدلیدو له لارې په مختلف خلقتونه هم یو پر بل باندې بدلیدونکي دي.
حرکتونه مختلفو

خلقتونو ته مختلف اوصاف او کیفیتونه ورکوي نو ځکه خو خلقتونه هم یواځې د مختلفو حرکتونو له لارې قابل د معرفت او افادې ګڼل کیږي.دا لوی جهان څرنګه چې ابدي دې ځکه چې خدای ابدي دې نو حرکت هم ابدي دې ځکه چې حرکت شکل د موجودیت د وجود او مادې دې او دا هر څه د خدای د مقضی الامر ارادې له مخې ممکن ګرځیدلي دي.کله چې حرکت دهرخلقت او پدیدې د داوصافو ،خواصو ،موجودیت ،کمیت او کیفیت مبین او څرګندوی دې نو ټولو پدیدو او خلقتونو داوصافو او خواصو د معرفت علت او مسبب هم ګڼل کیږي. که دې مسئلې ته لږ څه نور ځیر او ژور فکر پرې وکړو، نو وبه وایو چې دا ټول او خواص چې انسان ترې متحسس او متأثر دي، یا په بل عبارت احساس، ذهن، فکر شعور، عشق، مینه، خوند، رنګ او که په لنډ ډول وویل شي ټولي معنوي او مادي پدیدې او کړه وړه دحرکت مستلزم او که لږ څه غیر دقیق وویل شي پخپله حرکت دې.

راشئ چې خپل ذهن فکر او عملي کړه وړه په همدغه دعالم

الاسباب دخلقت او موجودیت په اصلي علت او برهان متمرکز او د حق او حقیقت په واقعیتونو ځانونه پوه کړو. راشئ دخپل شعوري درک له مخې د غه لوی حقیقت ، قانونمندي او واقعیت ته غاړه کښېږدو او دحقیقت او واقعیت د لارې لارویان شو. حقیقت او واقعیت د خدای دمقضي الامر ارادې له مخې د حرکت او قانونیت مقید او مستلزم ،دخدای دټولو خلقتونو د خلقت مسبب ګرځېدلي او همدغه لارې ته صراطالمستقیم ویل شویدي .

مونږ دخپلې خپرونې دیوکلن کار دنتیجګرۍ په حیث ویلی شو ، شک نشته چې مونږ به دناپوهۍ او ناقص درک له مخې غلطې خبرې کړې اوسي، زمونږ خبرې به دکم تجربه ګۍ په سبب دلیک او لوست دمروج دود او دستور سره برابرې نه وې، زمونږ لیکنې به د ډېرو پوهانو له سویې څخه ډېرې ټیټې ا و لوستل به یې ورته دخپل وخت ضایع کېدل ښکاریدل، مونږ به نه وي کړې شوي چې خپلې مفکورې هغسې چې لازم وؤ افاده کړو او ډېرو لوستونکو لپاره به پرې پوهېدل مشکل وو.... او همداسې ډېر تخنیکي او طباعتي مشکلات او نیمګړتیاوې .

. مونږ په یوه خبره کې ربښتیني او صادق یو چې حق به وایو او حق به پالو . مونږ به خپلې ملي او وطني ګټې ساتو او دفاع به ترې کوو .مونږ خپلې شخصي ګټې هیڅکله په نظر کې نه نیسو . خو که په جمعي ګټو کې زمونږ شخصي ګټې هم ساتل کیږي ،دا مو طبیعي ،انساني او قانوني حق دې. دا زمونږ دژوند او مبارزې لار او ستراتیژیک ارمان دې.

فردي او اجتماعي عقیده مقدسه او دهر انسان طبیعي او قانوني حق او دتجاوز څخه مصئونه منل شویده . مونږ به تل

دخپلې فردي او جمعي عقیدې څخه دفاع کوو او د پردیو دتعرض څخه به یې ساتو. مونږپخپله دخشونت، حسادت، زور زیاتی او جنګ څخه کرکه او نفرت لرو. پخپله به ددغه ډول عمل عاملین نه ګرځو او دنورو ددغه ډول عمل څخه به هم جلو ګیري کوؤ. زمونږ لار د«وما علینا الاالبلاغ» لاره ده. نور به هم دغه کار ته اړباسو او دتیري او تجاوز مخه به یې نیسو .

مونږ پخپلو چارو کې استادانو او شاګردانو ته ضرورت لرو چې استادان مو سمې لارې ته واړوي او شاګردان زمونږ د ستراتیژیک ارمان دتر سره کولو په خاطر زمونږ داستادانو څخه د راتلونکي ژوند د اصولو ،تفکر ،قوانینو او مبارزې لار ې چارې زده کړي.

مونږ پورته څه ناڅه پخلو نیمګړتیاو واعتراف وکړ. پخپلو ګناهونو اعتراف مشکل کار دې ، ډیر کم کسان ددې کار شهامت او جرئت لري. مونږ به هم شاید ډیر څه پټ کړي اوسي او یا به ورته متوجه شوي نه اوسو یا دا چې "خپل عیب دولو منځ دې" څوک یې نشی لیدلې . دبلې خوا مونږ ډیر خوشحالیږو چې زمونږ دوستان زمونږ عیبونه او نیمګړتیاوې مونږ ته په ګوته کړي او مونږ پرې اعتراف وکړو.

خپرونه چلول ټولنیزه چاره ده او ټولنیز مادي او معنوي ملاتړ ته ضرورت لري. له بلې خوا درنو دوستانو مونږ ستاسې په ملاتړ او تکیه دعلمي ، سیاسي او کلتوري مسایلو دخپرنو او خپرونو تعهد کړیدې ، په ځانګړي ځان دا ډول چارې هیڅکله سرته نه رسیږي . که تاسې زمونږ په خبرو کې ربښتینولي ګورۍ ، که دخپروني مطالب ستاسې دارمان نماینده ګي کولې شي او دخپروني سره یې موافق یاستۍ. نو

وطنپرستانه دین همدادي چې دغه ډول اقدام دهر چا له خوا چې وي باید ملاتړ او بې شایبه مرسته ورسره وشي . که مونږ پوه شو چې زمونږ اقدام زمونږ دهیوادوالو د نظراو په هیواد کې دعامه ګټو سره سمون نلري په همغه لحظه به یي په ټپه ودروؤ.

مونږ په پوره صداقت هیوادوال په عمده ولسی او وطنی چارو کې شریک دریز او نظر ته رابللي، مونږ دتیرې فرهنګي تشې دډکولو په خاطر دخپرونې له لارې دموضوعاتي سیمینارونو غوښتنه کړې او پخپلو محدودو امکاناتو مو خپرونه په ټوله نړۍ او افغانستان کې علاقمندانو ته رسولې ده .هیوادوالو، ډیرو پوهانو او دوستانو په رښه ټنده زمونږ ددغه اقدام هر کلې کړې، ځینو آنې بهانې کړي، چوپه خوله پاتې شوي او پرته دیوه لاس دګوتو په شمیر چې مونږ سره یي مادي مرسته کړې، او مونږ ورته کور ودانې ویلې ،دنورو دوستانو مرستې مونږ ته ندي رارسیدلي. هغو مشرانو، پوهانو او علاقمندانو چې مونږ ته یي لارښوونه یاو قلمي څیړنیزي علمي مرستي کړي ،زه یي په ډیره قدردانۍ او کور ودانـي سره نومونه یادوم : محترم ډاکتر شاولي ، محترم کاندید اکدمیسن محمد ظاهر افق ، محترم ډاکتر عبدلمحمد درمانګر ،محترم ډاکتر عبد الصمد حامد ،محترم عبد الرحیم هاتف ، پوهاند محمد قاسم جمدر، محترم عبدالاحد سرسام، محترم داکتر اصغر خیل منګل، جنرال محمد هاشم پوپل، پوهندوی حاجي محمد نوزادي، محترم توکل همکار، محترم امین الدین سعیدي، محترم محمد رحیم یوسفي او ډیرو نور دوستان او هیوادوال. خوشته دي ځینی کسان چې زمونږ اقدام ته دشک، تنګنظرۍ او حتا دحسارت په سترګه ګوري. هغیي به حتماً ځانته دلیل

لري. دغه کسان زمونږ دروشنفکري قشر لویه سرمایه ده . مونږ دهغوۍ دلیل منو او احترامانه ترې هیله کوؤ چې که له مونږ سره یي شریک کړي او په ډیر جرئت درهنمایي په روحیه مونږ انتقاد، تر څو دکجروۍ څخه نجات پیدا کړو او په را تلونکي کې مشترک اولسي او وطني دین مشترکاً په تفاهم سره ادا کړو . هغو کسانو ته چې پرته له کوم دلیل د حسادت له مخې مونږ سره هم غږي ندي ، مونږ یي په مقابل کې دمخالفت دلیل نلرو او بیا یي هم تفاهم او ګډ ګټور کار ته رابولو

ناوړه ستراتيژی او ناوړه تصادف

که وواېو چې بشري تاريخ يوائې د سترو آبر قدرتونو د ناوړه ستراتيژيو او ناوړه تصادفاتو لوبه او ډرامه، افغانستان د دغه ناوړه ستراتيژيو او تصادفاتو د تقاطع او تقابل محراق او ورڅخه د زيږنده حوادثو او وقايعو د آستوګنې مناسب ځاتوبې وو نو، اشتباه به مو نه وي کړې. تل پردي جنګونه او مخالفتونه په مونږ تپل شوي، پردي غمونه تل د افغان اولس په کور ميلمه او هر اشغالګر او د بد نيت خاوند د افغانستان جيوپوليتيک ستراتيژيک موقعيت د خپلو مخالفينو پر ضد د يوه مستحکم بالاحصار په حيث سنګر ګرځولې او د افغانانو په وينو يې د جنګ اور بل ساتلې دې. بشري تاريخي دوره د افغانستان د جنګي تياتر په کيسو ډکه ده چې د نړۍ د جنګي تاريخ ستره برخه جوړوي. افغانانو تل له خپلې لمنې څخه اور اخيستې خو پدې ندې پوهيدلې چې د دغه ټولو بدبختيو علتونه او جرړې د افغاني ټولنې د ذات البيني ناوړه مناسباتو، وروسته پاتې والي او ناپوهۍ کې ښخې دي. افغانان ددې په عوض چې د حل لارې ولټوي د بدو عواقبو پړه د خپل قسمت په غاړه وراچوي او په پټو سترګو يې مني. د دغه

ډول کړو وړ زمونږ د اولس د بدبختۍ او وروسته پاتې والي اصلي عوامل جوړ کړي او په حقه سره نن د نړيوالو تر منځ د سيال ژوند جوګه نه يو.

کومه ناوړه ستراتيژي چې مونږ پرې بحث کول غواړو او په تاريخ کې د "لويي لوبې" په نامه ياده شوې، هغه وخت شروع شوه چې کله انګريزان د خپلو استعماري او استثماري اهدافو په لټه کې د هند لويي وچې ته ورسيدل او د تزاري روسی په مقابل کې د افغانستان په شمال شرقي، شرقي او جنوبي سرحدونو کې پريوتل او د قدمه په قدمه وړاندې تګ پاليسي يې اختيار کړه. پدغه منطقه کې نوموړې ناوړه ستراتيژۍ نوې رنګ او نوي ابعاد پيدا کړل او د منطقې ټول سياسي انکشافات ترې ترننۍ ورځې پورې متاثر دي. داد هغه وخت سره هم متصادفه وه چې لا د تيمور شاه کورنۍ د خپل منځي دښمنيو څخه نه وه خلاصه چې د سردار پاينده محمد خان د کورنۍ سره په شخړو کې اخته شول او وروسته د غه عداوتونو بيا د سردار پاينده محمد خان د اولادې تر منځ دوام پيدا کړ. افغان اولس د دغه عاقبت نا انديشه اميرانو او شاهانو لخوا جبراً يو د بل په مقابل کې راپاڅول کيدل، خپل منځي جنګونو ته اړ کيدل او د خلکو او هيواد سرنوشت د ناوړه تصادفاتو قرباني وؤ، داد هغه وخت سره هم متصادفه وه چې لومړې نړيوال جنګ پای ته رسيدلې وو او د نړيوالې سياسي وضعې په مساعدت سره سترو اولسونو د خپل راتلونکي سرنوشت په باره کې تصميمونه نيول او د هند په لويه وچه کې ميشتو اولسونو هم هر يوه د خپل مستقبل لپاره مشخصې طرحې درلودلې او په رڼو سترګو، کامل شعور او متينو

قدمونو سره یې دراتلونکي په لور قدمونه اخیستل. افغانان ددې په عوض چې د سلیم عقل له مخې په نړۍ کې دآزادۍ، حق او عدالت دلاری ستر مبارز علامه سید جمال الدین افغان په شاوخوا ، چې لا په افغانستان کې وؤ، راټول او په پوره مسؤلیت او دقیق سنجش سره راتلونکې تګلاره غوره او ټاکلې مشخص هدف او ارمان ولري او دخپل سیاسي تشخُص مطابق سیاسي دریځ اعلان کړي، نو موږ ستر نړیوال سیاست مداریې دخپلې خاورې او پلرنې ټاټوبې څخه وتلو ته مجبور .خپل منځي دښمنیو ته یې دوام ورکړ او نتیجه یې دا شوه چې افغانا ولس دخپلې خوشباورۍ او دهغوی دتش په نامه مشرانو دخودخواهۍ او عاقبت نا اندیشانه اعمالو په نتیجه کې دناوړه تصادفاتو ښکار او درې وارې د دښمنانو دیوجانبه جبري پلانونو له مخې یې خپې ستراتیژیکي منطقې له لاسه ورکړې.

په ۱۹۱۹ کې کله چې امان الله خان دا ستقلال اعلان وکړ او د هند دلویې وچې په شمول اکثر قومونه په کامل اتفاق او پرته له تبعیض دهغه په ملاتړ راپورته او کیدلې شول ټول تصاميم ددغه لویې وچې دقومونو دغوښتنو سره سم ونیول شي. له بده مرغه امیر امان الله خان دخپلې کورنۍ، دربار او نورو مرتجعو ډلګیو دمخالفت سره مخامخ شو، افغانا ولس یو ځل بیا دناوړه تصادف قرباني او راتلونکې ټولې پریکړې دانګریزانو په خوښه نیول کیدلې . ددې ټولو خبرو سره د افغانستان استقلال بې تاثیره پاتې نشو او دهند په لویه وچه کې یې سیاسي وضعې ته ستر بدلون ورکړ. اولسونه بیدار او دخپلو مشرانو په شاوخوا راټول شول. دخپلو مشخصو اهدافو

له مخې یې مشخص سیاستونه غوره کړل. خان عبد الغفار خان ، مهاتماګاندي، جواهرلال نهرو او محمد علي جناح دورځني سیاست مشهورې څیرې او شخصیتونه وګرځیدل. افغانان دخپل مشر خان عبد الغفار خان په شاوخوا راټول خو ددې په عوض چې په دغه حساسه او سرنوشت سازه مرحله کې د خپل استقلال ،ازادۍ او د افغانانو د ملي وحدت اساسي مسایل په تاریخي ، سیاسي او حقوقي لحاظ مطرح او حل وفصل کړي ، د خپل پخواني شعار "خدايي خدمتګار"دبیرغ لاندې چې د انګریزي حکومت د اختناق په وخت کې یې غوره کړې وؤ ،ودربدل.د خدايي خدمتګار شعار خورا انسان دوستانه او هر مسلمان باید دغه ډول همیشنې دخیر ښیګنې او صاف او اخلاق ولري او بلکه د هر انسان شخصي عقیده او کړه وړه باید همدغه ډول اوسي ،دخدايي خدمتګار شعار په هیڅ صورت سره د هیڅ ډول سیاسي ارمان، هدف، مسؤلیت، تعهد، تشخُص او مبارزی څخه نماینده ګی نه کوی ، نو افغانان هم دهند د لویې وچې د ټولو اولسونو د عامو او سراسري قاره یي ازادي خواهانه اهدافو کې ښکیل پاتې شول او ترنن ورځې پورې د خپلو مشخصو او ټاکلو ارمانونو او اهدافو په تر لاسه کولو کې بې برخې پاتې دي. په کار دا وؤ چې افغانانو هم په دغه مشخصه سیاسي وضعه کې دمشخص هدف په خاطر مشخصه سیاسي لاره غوره کړې وې او دهر څه دمخه یې خپل حیاتي هدف او ارمان پخپل قابو کې راوړې وې ،ځکه چې مهیل دښمن په منطقه کې خپل راتلونکي پلا نونه اګاهانه او زیرکانه تعقیبول او خپل اساسي رقیب یې یوه لحظه هم له نظره نه شو غورځولې او بلکه دټولو ځایي قومونو ذات البیني

تضادونو څخه یي د افغاني قضیي او افغانانو په مقابل کې د سپر په حیث استفاده کوله. همدا سبب وو چې پښتانه او بلوڅ قومونه د خپلو حقه حقوقو څخه بې برخې پاتې شول او تر نن ورځې پورې د استعمار ټول تکتیکي او ستراتیژیکي پلانونه په همدې محراق متمرکز او نن هم که افغانان د سلیم عقل له مخې خپل اهداف تشخیص نه کړي او لازم تصمیم ونه نیسي ،دغه ناسور زخم به تر ابده پاتې وي. نن چي په افغانستان کې بین المللي قوتونه په اصطلاح د سولې ،امنیت او بیا ابادوني په خاطر حضور لري او په ظاهر کې که هر ډول منډې ترړې دوام لري ،خو په حقیقت کې د زاړه استعمار زړي ستراتیژی له همغه ابتدا څخه تر نن ورځې پورې اندکترین تغیر ندې کړې او د پخوا په څېر دوام لري . پاکستاني حاکمانو همیشه د افغانانو په مقابل کې د ډیر تشدد څخه کار اخیستې ، بې ګناه انسانان یي وژلي او حتا د عادي قانوني حقوقو څخه یي بې برخې ساتلي دي. زه نپوهیږم د کوم سحر ، جادو او مسمریزم له مخې افغان مشران نن هم یواځې د عدم تشدد او بلکه د تسلیمۍ په سیاست د پخوا په څېر کلک ولاړ دي. په داسې حال کې چې پاکستان د افغانانو په مقابل کې یواځې د تشدد څخه کار اخلي او هغه افغانان چې په پاکستان کې اوسیږي د عادي قانوني حقوقو څخه هم محروم دي . شک نه شته چې د استعمار لاندې سیاستونه تل په سینه پراته وي خو هیڅ یوه اصیل افغان خپل غلیم هیڅکله نه دې په ګونډو شوې او تل یي" په ګونډو د ژوند کولو څخه په ولاړی مرګ سل واری بهتر ګڼلې دې ".

باید ووایم چې نه یواځې افغانان بلکه نور اولسونه هم د ناوړه ستراتیژیو او ناوړه تصادفاتو معرضګرځیدلي دي. خو

هغوی دغه حوادث خپل سلیم عقل او وجدان ته د مراجعی او ملي تړون او پیوستون په قوت او سنجش سره د ګذرا پدیدې په حیث په ممکن اقل زمان کې له خپله سره اړولی او د راتلونکی لپاره یي د هغې په مقابل کې لازم تدافعي تدابیر نیولي دي .

د افغانانو د اولسي قیام په نتیجه کې د پخواني شوروي اتحاد په ړنګیدو ، په نړۍ کې د امریکې د نړیوال یو قطبي سیاسي سیستم په رامنځته کیدو او د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر دیوولسمي نیټې د پیښې وروسته د امریکې "نیک نظر" یو ځل بیا د افغانستان خواته شویدې. رښتیا چې امریکا په سیاسي لوبو کې دایمي دوستان او دښمنان نلري او په ډیره اسانۍ یو د بل ځای نیولې شي. امریکي او پاکستان په نوي تعهداتو سره پخواني تعهدات راټینګ او د شمالي ټلوالې سره په نوې معاملې کولو یي په افغانستان کې د طالبانو حاکمیت ته په معجزه اسا شکل خاتمه ورکړه او په منطقه کې یي خپل حضور تثبیت کړیدې. د تروریزم پر ضد تش په نامه نړیواله مبارزه شروع او په سوق الجیشی وضعیتونو کې بنیادي تغیرات رامنځته شول . سیال اولسونه د نوؤ ستراتیژیکي وضعیتونو مطابق د خپلو جمعي ګټو په خاطر نوې موضع ګانې اشغالوي اما افغانان د جمعي سود او زیان سره په پوره بې تفاوتۍ د خپلو شخصي ګټو لوبو ته دوام ورکوي او تل دا هیروي **تر څو چې جمعي ګټې مصئوني نه شي شخصي ګټې هیڅکله مصئوني نه شي پاتې کیدلې**.

نړیوال، پاکستان، ایران او نور ګاونډیان د افغانانو او په خاصه توګه د پښتنو او بلوڅو قومونو په هکله نوي او نوي

تصامیم نیسي او نوې ناوړه ستراتیژۍ غوره کوي عملي کول یې غواړي. هغوی خپل مغرضانه او آزامندانه پلانونه هیڅکله د چا څخه پټ ندي ساتلي او نن هم دغه شوم پلانونه هر چا ته څرګند دي او ټول بېګانه پرسته افغانان هم د پخوانیو امراضو او ډېرو نورو نیمګړتیاوؤ په سبب د هغوی لپاره د ناوړه تصادفاتو زمینه سازۍ او جاسوسي او په پټه لارې او ګودرونه ورته په ګوته کوي .

د بن د بې مفهومه او بې بنیاده دغونډې څخه وروسته په ډېرو سترو ملي او وطني مسایلو کې لکه د بن دغونډې د پریکړو په عملي کیدو ، اضطراري لویې جرګې، د اساسي قانون په جوړولو او تصویب، د ولسمشرۍ په ټولټاکنو او د اولسي، مشرانو جرګو او ولایتي شوراګانو په ټاکنو کې د ځیني افغانانو د بی تفاوته، غیر مسؤلانه، غیر واقعبینانه او د پردیو په ګټه موضعګیریو د پردیو د زغردې لاسوهنې زمینه برابره کړه . پاکستان چی د افغانانو د پنځه ویشت کلنې غمیزي په اوږدو کې خپل خیر زمونږ په شر او بدبختۍ کې لټولې ، ددې وضعې په درک سره یې اشتها لا پړسیدلې او یو کرت یې سفیر د بي بي سي سره په مرکه کې ، البته د خپلو متولیانو په ملاتړ ، د ډیورنډ د کرښې په باره کې د خپل صلاحیت څخه پورته غیر مسؤلانه خبرې وکړې او د ۲۰۰۵ م کال د سپتمبر په میاشت کې پخپله پرویز مشرف دغه ډول غیر سیاسي او غیر دیپلوماتیک اظهارات تکرار کړل . ددې سره سم ځیني بیګانه پرسته دولتی مسؤلینو، سیاسي مبصرینو د تلویزوني او رادیویي پروګرامونو، ګردي میزونو له لارې د دښمنانو په ګټه متذبذب سیاسي بحثونه، دریزونه او اظهارات پیل کړل. لازم

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان" سیاسي فلسفه

دا وؤ چې دیوې دولتي اعلامیې پواسطه ورته قاطع ځواب ورکړې شوې وای ، بر خلاف دغه بیګانه پرستانو ته ددې زمینه برابره شوه چې لاپسي د ملیونو نو انسانانو د حقه حقوقو او سرنوشت په هکله د خپلې ناولې خیټې ناولې خبرې وکړي . دا ډول تصمیمونه معمولاً د مسؤلو کسانو لخوا په معین وخت کې نیول کیږي او عمل پرې کیږي . زمونږ ګاونډیان دې په موجوده ګذرا وضع نه غولیږي او نه دې دا ځیني کسان تاریخي مختورۍ ته غاړه ږدي . په خیټه وږي په ا ولس کې شپې سبا کولې شي ، خو تاریخي مختورن ته په اولس کې د شپو تیرولو حق هیڅوک نشي کولې . ښه به دا وي زمونږ ګاونډیان او بل هر څوک زمونږ په دوستۍ محاسبه وکړي نه زمونږ په غلامۍ ! په ساینس کی ځینی قضا یا تعارفات ګڼل کیږي چې ثبوت او توضیح ته یې ضروت نه لیدل کیږي . دډیورنډ په څیر مسایل هم سیاسي تعارفات او بدیهیات دي ، د حل لارېي معلومه او هغه د افغانانو حقه حقوقو ته غاړه ایښودل دي .

ځیني کسان وایي سیاست چټله لوبه ده . رښتیا ده چټل سیاست مداران چټله لوبه کوي . خو زه وایم سیاست علم دې، سیاست منطق دې . سیاسي لوبې یواځې په علم او منطق سره د حل لار پیدا کوي . پور په ورکولو ، حق په اداکولو اوسیاسي مسایل یواځی د منل شوو عادلانه اصولو ،قوانینو او حق ته په غاړه ایښودلو د حل لار پیدا کولې شي. زه داسی مثال نشم وړاندې کولې چې کومې سیاسی لوبې دې د چټلو، غیر عادلانه او د چا د شخصي مغرضانه غوښتنو او امیالود پوره کولو له مخې د حل لار پیدا کړې وي .

هره سیاسي پیښه حتماً د سیاسي حل لار لري . ځیني کسان

سیاست پټ میره ګنی. داسی هم نده . هر سیاست مشخص هدف او ارمان لري او دهغې په مقابل کې مشخص دریز پکار دي . پرته لدې چې سیاست علم او منطق دې. ځانته متودولوژي، ترمنولوژي، مقولې او قوانین لری . دهغې سره کره وړه یواځې دسیاسي پوهانو کار دې . همغسې چې ترکاڼي دبیزو کار ندې . دسیاست سره هم هر کس او ناکس کار نشي لرلې .سیاست ټولنیزه پدیده ده. دوه جانبه او څو جانبه اړخونه لري . یو جانبه قضاوت او پریکړې هیڅکله نه مني. نه دمنلو وړ دي او نه عملي کیدلې شي.

مونږ خپلو دوستانو او دښمنانو ته وایو. چې داوبو په سر خس او خاشاک باندې ونه غولیږي دسیند اصلي بهیر دهدف په لور لار وهي. افغانان لا ژوندي او لس ګڼل کیږي . دژوندي اولس په سینه، چې لا زړه یې دربیږي هیڅ ډول دیوالونه، کرښې او اغزن بندیزونه پایدار نشي پاتې کیدلې. ضرور نده چې په افغانستان کې دا اوربل شي چې آسیا وسیزي او په آسیا کې د اور بلیدل په نړۍ کې داور بلیدلو په معنادي او دبې مسٌولیته اورونو بلول پرته د چاپیریال له سیزلو څخه نورې پایلې نشي لرلې ! ! !

پاکستان رښتیا دافغانانو په وړاندې دوه مخې سیاست لوبوي ؟

په وروستیو وختونو کې چې کله د پاکستان جمهور رئیس درښتینولۍ ډګر ته راښکل شود هغه واقعي سیاسي څیره نړیوالو ته څرګنده او دبوقلمون غوندې یې له یوې ورځې څخه بلې ته رنګ بدل کړ. سیاست پټ اختر نه دې. سیاست پوهان په ټولو سیاسي خبرو ښه پوهیږي او سیاسي اصطلاحات ،مقولې ، قوانین او ترمنولوژي ځانته ټاکلي او مشخصي معناوي لري .که چیرې ځیني «سیاست پوهان» نه غواړي ځانونه پوه کړي او یا دخپلو غلطو خیالاتو مطابق هڅه کوي اصطلاحات او ترمنولوژي تحریف او غواړي مقابل لورې وغولوي نو حتماً به لکه دپاکستان جمهور رئیس غوندې دنړیوالو او هیواد والو په وړاندې خپل اعتبار له لاسه ورکوي.

زه پدې عقیده یم چې یو مخي سیاستونه وجود نلري ځکه چې سیاست یوه مخې لوبه نه ده .یواځې ډیر ساده کسان دا منلې او فکر کولې شي چې دمختلفو هیوادونو یا دیوه هیواد دننه د مختلفو طبقاتو ،قشرونو او حتا دیوې لویي کورنۍ د غړو تر

منځ سیاستونه او مناسبات دي هم کله صادقانه یو مخي او سي .سیاستونه که داخلي دي او که خارجي د تاریخ په اوږدو کې همیشه دوه مخي ،کثیرالوجوه ، څو جانبه او څو بعدي ماهیت لري .هر څوک که دیو مخي صادقانه سیاست تظاهر کوي حتماً به د پاکستاني حکومتي واکدارانو غونډې ددام مخې ته داني او یادکوهي او پاڼ لوري ته د رهنمایۍ څخه پرته بل هدف او مرام نلري .

دې کې شک نشته چې بشري ټولنه د غلام په مقابل کې د بادار ،ددهقان په مقابل کې د فیودال او د کارګر په مقابل کې د سرمایدار د یو مخي سیاستونو شاهده او دغه ډول نموني هم دلري چې تل یي یو جانبه جابرانه ،آزمندانه او حتا خائنانه بڼه درلودله . نن چې د نړۍ په ډیرو پر مختللو هیوادونو کې دولتونه ،حکومتونه او دلویو شرکتونو متصدیان ځانونه ددموکراسۍ مدعیان او علمبرداران ګڼي او په ډیرو هیوادونوکې نسبي سوسیال دموکراتیک نظامونه عملي بڼه هم لري ،دموکراسي په حقیقت کې یوله اشکالو ددیکتاتوریو څخه دې او تر څو پورې چې خصوصي ملکیت او بې ارزښه تورې کاغذي پیسي چې د فساد او ناوړه استفادې ناولې جرړې پکې خښې دي ، وجود ولري دموکراسي تحقق نشي پیدا کولې. استثمار به د همیش لپاره دوام ولري او دغه ډول مناسبات په تاریخ کې د استعمار او استثمار په نومونو یاد شوېدي . دهمدغه ډول یو مخي استعماري سیاست په نتیجه کې وو چې انګریزي او روسي تزاري استعمارګرو دولتونو تر ۱۹ م پیړۍ پورې په خپلو یو جانبه اجباري پریکړو سره د افغانستان بهترینـي منطقي په خپلو امپراطوریو پوري وتړلي چې

دافغانستان پر پیکر دناسور زخم په څیر پاتې او ویني ترې بهیږي .

د پخواني شوروي اتحاد په ړنګېدو او دامریکې په محور د یو قطبي نړیوال سیاسي سیستم په ټینګیدو سره په نړیواله کچه ګلوبال یو مخې سیاسي نظام رامنځته شوې او غواړي په ټوله نړۍ کې دګلوبال افراط او تفریط یو نا انډول د خپلې خوښې سیاسي ټولنیز نظام جوړ او برقراره وساتي. دا هم د سیاسي فلسفې له اصولو او قوانینو له مخې یوه ناانډوله یو جانبه ناوړه لوبه ده او سیاسي نظام نشي ګڼل کیدلې . نن چې د ملګرو ملتونو تر مشرۍ لاندې له څلویښتو څخه دزیاتو هیوادونو ملکي او نظامي نمایندګان فغانستان ته راغلي او غواړي زمونږ په هیواد کې سوله ،امنیت ، دموکراسي او بشري حقوق تأمین ،وطن اباد او بلا تشبیه مونږ ته جنتي ژوند جوړ کړي ، حال دا چې ددوی په خپلو ملکونو کې دغه ټول پرابلمونه لا ینحله پاتې دي . دا هم ساده لوبه نه بلکه دډیر تأمل او تعمق وړ یوه کثیرالمجهوله معادله ده او په پټو سترګو ددغه ډول مسایلو منل یا ردول دواړه لویه سیاسي خطاء او ګناه ګڼل کیږي. دا دوطنپرست روشنفکر قشر دنده ده چې وضعه په هر اړخیز ډول د خپلې سیاسي اګاهۍ په قوت تحلیل ،په شعوري لحاظ هضم او خپله ټولنه ددغه تورتم په ککلیچونو کې د ترقۍ او ریښتیني دموکراسۍ په لور رهبري کړي . خوله بده مرغه زمونږ دغه سنکر تر نن ورځې پورې خالي او بې صاحبه پاتې او هغه څوک چې په سیاسي ډګر کې په نظر راځي ټول د استعمار او استثمار په وندر تړلي معامله ګران ګڼل کیږي.

هغه څه چې د پاکستاني دولت دیو مخي یا دوه مخي سیاست پورې اړه لري هغه د پاکستان د جوړېدو د هدف او ماهیت څخه پوره څرګند او واضح دي. پدې باره کې هر ډول بحث په حقیقت کې د موضوع څخه لیري کېدل او د پاکستان د جوړېدو د ماهیت استعماري اهدافو لپاره زمینه سازي کول دي .ځکه چې د دغه مسایلو ځواب معلوم او پخپله دغه ډول قضایا سیاسي متعارفات ګڼل کیږي او تعریف او تفسیریې د وخت ضایع کولو څخه پرته بل څه نه دي .زما په عقیده د افغانانو او افغانستان په وړاندې د پاکستان د دولت سیاست همیشه یو مخې ، دښمنانه او خائنانه وو او تل یې یو اځې د خپلو متولیانو د زړو پلانونو له مخې پخوانۍ استعماري ناوړه ستراتیژي قدم په قدم عملي کړې ده.

د پاکستان دولت په ۱۹۴۷ م کال کې د انګریزي استعماري پلانونو له مخې په غیر قانوني او غیر حقوقي ډول د دغه منطقې د میشتو اولسونو او افغانانو د بنیادي حقوقو د پښنو لاندې کولو په بناء جوړ شوې او ترنن ورځې پورې یې د قانوني دولت بڼه نه ده غوره کړې. نن هم پاکستان په خپله خاوره کې د خلکو لپاره نه منلې سراسري منتخب قانون ،نه ترلې سراسري سیاسي نظام او نه خپلواک دولت لري . نو ځکه په اصطلاح خپل ګناه کاران لاس ترلي پردو ملکونو ته د محاکمې لپاره لیږي او د انګلستان د دفاع وزارت د یوه لوړرتبه مامور د ۲۰۰۶ کال د سپتمبر د ۲۹ نیټې په قول، په ډیر لوړ قیمت یې په امریکایانو خرڅوي.

د پاکستان دولت لپاره په یویشتمه پیړۍ کې دا هم د شرم خبره ده چې له یوې خوا د دموکراسۍ چیغې وهي خو له بلې خوا

د پاکستان په اصطلاح واحد دولت په ځینې سیموکې د ۱۹۰۱ د F.C.R. (فرنټیر کریمس ریګولیشن)د ځنګل قانون حاکم او خلک د پولیټیکل ایجنټ خود کامه حاکم پواسطه پرته د قانوني وکیل او استیناف د حق څخه د یوه تن په ګناه ټول قوم ترلوړې کچې سزا پورې محاکمه کېدلې شي. دا ډول دي د استعماري او استثماري ملکونو د دموکراسۍ حقیقتونه او واقعیتونه . پوښتنه پیدا کیږي ، چې د پاکستان حقوقي او قانوني نظام په کوم بنیاد ولاړ دي او څه ډول په واحده محکمه کې مختلف عدلي نظامونه چلېدلې شي ؟ د پاکستان دغه ډول ظالمانه نظام په سبب د دغه سیمو خلکو هم ندي کړې شوي چې دغه د ځنګل قانون مات کړي او د بشر د حقوقو او دموکراسۍ علمبردارانو هم پرې ترنن ورځې پورې سترګې پټې او غوږونه کاڼه اچولي دي. اوس پخپله په لر او بر افغانانو پورې اړه لري چې ځانونه څه ډول احساسوي ؟ د لر او بر افغانانو د ورورۍ ، قامي ، ارثي او ذاتي اړیکي او مناسبات په څه ډول او کومه کچه تأمینول غواړي ؟ په څه ډول د خپلو حقوقو ادعا لري ؟ ځانونه افغانان ګڼي او که پاکستانیا ن ؟ د پاکستان په نامه کوم ثابت او منل شوې هیواد وجود نه لري. ترلې نظام وجود نه لري. پایداره حکومت وجود نه لري. واحده اداره او مرکزي دولت وجود نه لري. هغه چا چې هڅه کړې چې دغه ډول یو نظام ، حکومت ، اداره او دولت جوړ کړي ، هغه لا پرې ایمان او باور نه لري .نو زه نه پوهیږم ،هغه افغانان چې په خپله خاوره ، په همغه پخواني پلرني کور ، پخواني دود او دستوراو دلر او بر سره په پخواني اړیکو او مناسباتو کې اوسیږي او ځانونه پاکستانیان ګڼي ،په هغه نامه چې یو قسمت

یې نن د بنګلدیش په نامه یادیږي ، بل قسمت به یې سبا د پنجاب ، بل د سند ، بل د بلوچستان او بل به یې د پښتونستان او یا جنوبي افغانستان په نومونو یاد شي. زه په دې هم نه پوهیږم ، په افغانستان کې هغه افغانان چې غواړي خپله خاوره او خپل اولس ، ولې ؟په کوم دلیل ؟د څه په خاطر ؟چاته ؟چې نه ادرس لري او نه هویت او نه ځیني ددغه کسانو څخه چې لا دقیق هویت او ادرس هم شاید و نه لري او په اصطلاح نوم یې په پنسل نوشته وي او په کوم صلاحیت دغه دومره لوی اولس او دومره لوی ملک ، نه پوهیږم چاته بخشش کول غواړي ؟دا ټولې پوښتنې د تأمل وړدي ، خو نه پوهیږم ولې څوک ددغه مسایلو پوښتنه نه کوي؟

هغه افغانان چې پخپل ملک کې د سیال ابرومندانه ژوند جوګه نه وو او پاکستان ته تښتیدلي همیشه (آي. اس. آي) په غیر کې نیولي ،روزلي او دتخریبي اعمالو لپاره یې بیرته په پټه افغانستان ته رالیږلي دي. افغانانو سره ددې چې همیشه دخپلو پښتنو او بلوڅو ورونو د حقه حقوقو څخه دفاع کړې ، خو کله چې پاکستان د کشمیر او بنګلادیش په سر درې واره د هند سره شخړه درلوده او درې واره وار یې سخته ماتې وخوړله، افغانستان نه یوازې د خپلو خلکو او خپلې ځمکې دحقوقو د تر لاسه کولو په خاطر هڅې او ادعا ونه کړه بلکه تل یې د اسلامي اخوت او نیک ګاوندیتوب له مخې همدردي ښودلې او مرستې ته حاضر شوی دی. خو کله چې روسانو دټولو متحدینو سره په افغانستان خاینانه حمله وکړه او شرق او غرب او ټولې نړۍ په ډیره ظالمانه او جفاکارانه توګه د نړیوالو عظیمو لاینحله پرابلمونو حل دافغانانو د سر نوشت سره غوټه او غوښتل یې

هغه په افغاني جنګي تیاترکې حل کړي ، پاکستان په ډیر ریاکارانه او خاینانه شکل دهغې لپاره زمینه سازي وکړه او ټول امکانات یې د بهرنیانو په واک کې ورکړل. وطنپرست سیاسي مشران یې یا مړه ، یا له ملکه وشړل او یا یې دفعالیت ټولې لارې چارې پرې وتړلې ، او هغه څوک چې د پاکستان په خدمت کې وو ،ښه یې وروزل او دفعالیت ټول امکانات یې ورته برابر کړل .حضرت صبغت الله مجددي د اکتوبر په څلورمه دامریکا غږ راډیو سره په مرکه کې دغه مسئلې ته په اشاره وویل : پاکستان اوس هم په دولت کې ځیني کسانو سره اړیکي لري ،پیسې ورکوي او د افغانستان په کورنیو چارو کې لاسوهنې کوي.

د پاکستان دواکدارانو شوم نیت دافغانانو په وړاندې همیشه څرګند وو .ذوالفقار علي بهوټو غوښتل افغانستان د پاکستان په پنځمه صوبه بدل کړي ،ضیأالحق په افغانستان کې د (آي اس آي) له لارې دمستقیمې مداخلې او نظامي قطعاتو د لیږلو څخه هم ډډه ونکړه ،نواز شریف خپله لویه لاسته راوړنه دافغاني اردو رنګول ګڼل او د اختر عبد الرحمن ارمان د افغانستان تر ټولو لوی اجتماعي ،سیاسي ، کلتوري ،اقتصادي او ... لوی ارزش دافغانستان پلازمینه دکابل ښار سیزل وو او پرویز مشرف غواړي دغه پروسه آخرین منزل ته ورسوي . پاکستان څه کاره دی چې ددې خبرو جوګه شي او نه یې عقل دومره قد ورکوي . پاکستان تل دخپلو متولیانو په مشوره دافغانانو دحوصلې دازمویلو لپاره عجیب خاینانه پلانونه وړاندې کړي او افغانان یې همیشه د ناوړه تصادفاتو او انجام شوي عمل سره مخامخ کړیدي. څه موده دمخه په کابل

کې د پاکستان سفیر او ورپسې پخپله پرویز مشرف د ډیورند د کرښې په باره کې غیر سیاسي او غیر مسؤلانه څرګندونې وکړې او د افغانانو غصه یې راولاړه او ورسره سم یې روزل شوي کسان د القاعده او طالب په نومولو په دغه حساسه مرحله کې چې امریکایانو د سپتمبر د یوولسمې څخه وروسته ورسره ډیر حساسیت درلود، سرحدي سیمو ته د ماجراجویي لپاره راولیږل او په همدې نیرنګ یې د امریکا مادي او نظامي ملاتړ ترلاسه او د سرحدي سیمو د ځپلو لپاره یې یو لک او څلویښت زره عسکر مارش کړل .

پاکستان په همدې بهانه سرحدي تحکیمات ،اغزن سیم او حتا د سرحد په اوږدو کې د دیوال غزولو ډرامه دومره ګرمه کړه چې که پخپل و خت اقدام ونه شي نو القاعده او طالبان به ټول افغانستان لاندې کړي. دې کار افغاني دولتي ،سیاسي مسؤلین دومره وارخطا کړل چې پرته د اندکترین سنجش او عواقبو ته په پاملرنه ، هرڅه عاجل د دغه پلانونو د عملي کیدو غوښتونکي شول. درې اړخیزه مشترک کمیسیون تشکیل او ملاقاتونه شروع شول .پاکستان د خپلې اردو د عظمت د نمایش او افغاني اردو د بې مورالـه کولو په خاطر د مشترکو تطبیقاتو د نمایش لوبه پیل او تش په نامه سیاسي مبصرینو چا عمداً او دستوري ، چا ناخود ګاه او تجاهل العارفانه د ګردي میزونو ،رادیو یي او تلویزوني متردد ، مذبذب او حتا خاینانه بحثونو له لارې خپل نظریات اوغیر مسؤلانه عقاید اظهارول پیل کړل چې د پاکستان د بعدي قدم پورته کولو لپاره ښه وسیله او انګیزه وګرځیده .حال دا چې هر څوک پدې ښه پوهیږي چې دا ډول تصمیمونه د باصلاحیته ، بامسؤلیته او اګاه مسلکي

اشخاصو لخوا نیول کیږي او عملي کیږي. دا ډول دې د افغانانو په وړاندې په اصطلاح د پاکستان اود هغوی د متولیانو زیرک او په هر لحاظ سنجول شوې ، « نیک نظر » او د افغانانو بې خبري او خوشباوري.

زما په عقیده سیاست ډیر دینامیک شوې ، سیاست په مقدمه جبهه کې په واقعیت او عمل کې د ګرم سنګر لوبه ده او یوازې سیاسي زیرک کسان پرې پوهیدلې شي. لکه څرنګه چې « ترکاڼي د بیزو کار نه دې »سیاست هم د هر بې باوره او خوشباوره رسالت نه ګڼل کیږي !!!

دافغانستان پېښې
او دخپروني غبرګون

• د ۲۰۰۴م کال دجولای دمیاشتې په څلورمه نېټه دامریکې دآزادۍ ورځ ولمانځل شوه. پدغه مناسبت ښاغلي حامد کرزي دافغانستان دمنځمهالي اسلامي دولت جمهور رئیس ته دآزادۍ مډال ورکړې شو. پداسې حال کې چې په افغانستان کې بهرني پوځیان میشت ،د افغانستان استقلال او ځمکنۍ بشپړتیا له هرې خوا د تهدید لاندې او دافغان اولس غمیزه دوام لري او له یوې ورځې څخه بلې ته لا پسې تودېږي مونږ ددغه مډال ترلاسه کونه په دې فال نیسو چې دغه ویاړ نه به ښاغلي حامد کرزي لاپسې خپلو تاریخي مسئولیتونو ته متوجه ، په هیواد کې به د اداري فساد ، رشوت ، اختلاص ، دمخدره موادو دقاچاق او ټولو نورو نیمګړتیاوو جرړې وباسي او لا به یې دې ته وهڅوي چې په پوره سنجش قاطعانه عمل وکړي، خپل خلک او هیواد دداخلي او خارجي معامله ګرانو او دلالانو دمنګولو څخه آزاد او پخپله دتاریخي قندهار دیوې بلې نومیالۍ څېرې په حیث تثبیت دخپل هویت وکړي . هغه وخت

به افغان ولس ته یکاروي له خپلې خوا هم ښاغلي کرزې دآزادۍ په عالي نشان سرلوړې او دزړه له کومې مبارکي ورته ووایي .

• په افغانستان کې بې سواده او ډیر ساده خلک کله نا کله ډیرې پخې خبرې کوي. دوی وایي خدای هر څه کولې شي خو داسې تیره نشي پیدا کولې چې پخپله یې پورته نه کړې شي او بل خپل مخلوق دخپل ملک څخه نشي شړلې . لیکن زمونږ ځیني په اصطلاح سیاسي رهبران چې په حقیقت کې دموجوده وضعې درامنځته کیدو اصلي عاملین او مسئولین ګڼل کیږي، داهیروي چې دخلکو له انظارو څخه پټ نه کوم عمل سرته رسیږي اونه پټ پاتې کیږي او خوشې په خوشې هڅه کوي دخپلو ویناوو او لیکنو له لارې ځانونه بې ګناه وښیي او دخپل بام واورې دبل په بام وغورځوي. دوی سره ددې چې هیڅ حقوقي اوقانوني صلاحیت او مسئولیت هم نلري دنورو دحقوقو دسلبولو حکمونه صادروي. داډول اظهارات او پریکړې دعادي افرادو څخه نیولې دلوړ رتبه دولتي، علمي، اجتماعي او سیاسي اشخاصو پورې په ډیره اسانۍ سره صادریږي او ددې په عوض چې دموجوده کړکیچنې وضعې څخه دوتلو لار ولټول شي وضعه لاپسې پیچلې کوي او مقابل لورې متقابل عمل ته هڅوي. زه پدې عقیده یم کومې مرداری ختې چې مونږ پخپله جوړې کړې دبل په ډیران یې نشو غورځولې لازمه داده پدغه ختو تر هغه وخته په شریکه وګرځو چې مرداري ترې ووځي پخې شي، دغورځولو نه بلکه داستفادې او کار اخستلو وړ وګرځي . راشئ دافغانانو په حیث خپل ګریوان ته سرونه راښکته او سوچ وکړو چې لدې نه

نور پدې ا ولس او هیواد څه کول غواړو؟ راشۍ دخپلو ګناهونو پیتهي له اوږو څخه راښکته، دخپل وجدان په تله یې وتلو او پخپله قضاوت وکړو چې له چا نه کم دي؟ که بیا لازم وو نورو ته دانتقاد ګوته ونیسو. آیا ضرور نده دنورو سیالوا ولسونو په وړاندې دخپلو کمبودیو اوا ولسی ناخوالو په خاطر احساس دجخالت وکړو؟

- دتاریخ په اوږدو کې په افغانستان کې چې کله چارو څه نا څه دملي تړون او پیوستون په لور سمون موندلې همیشه دافغان ا ولس دښمنانو او دهغوی دلاسپوڅو هڅې کړیدي چې افغانان په نورو او نور دسیسو او توطئو کې ښکیل کړي. دبن دکنفرانس دپریکړو دنیمګړتیاوو سره سره بیا هم ممکنه وه چې افغانانو خپل پخواني عداوتونه چې هیواد اوا ولس ته یې نه جبرانیدونکې تاوانونه اړولي وؤ یو خوا پریښیي وې او د بین المللي قوتونو په موجودیت کې یې په هیواد کې دیوه ملي دموکرات دولت تهداب ګذاري کړې وې. په همدې امید دبهرنیو هیوادونو څخه په میلونو مهاجرین خپل وطن ته راستانه شول . لیکن دافغانستان دښمنانو چې دافغانانو په غمیزه کې یې تل خپلې ګټې په نظر کې لرلې دپخوا په څیر یې دقومي ، سمتي، مذهبي او ژبني تربګنیو اور ته لمن ووهله او دبن دپریکړو پر خلاف ددې په عوض چې جنګسالاران او ملیشې خلع سلاح شي شخصي نظامي قوتونه او ملیشې، مسلح ډلې، بندي خانې چې انسانان پکې په غیر انساني شکل سره ساتل کیږي او ملی عایداتي منابع چې دجنګسالارانو په واک کې وې نن هم دهغوی په واک کې دي او د زور د وسیلي په حیث د ضرورت په وخت کې ترې کار اخیستل کیږي .

امریکایي او نګلیسي قوتونه یو دبل په ملاتړ په افغانستان کې دمختلفو قومونو په مقابل کې دمور او میرې په شکل چلند کوي او هغه سلوک چې په امریکایي بندیخانو کې دافغانانو سره شوې انسانیت، افغانیت، اسلامیت او دموکراسۍ یې هیڅکله نشي منلې او په افغانستان کې یې وضعه لاپسې پیچلې کړې او بین المللي عکس العملونه یې راپورته کړیدي . له بلی خوا دمرکزي دولت، بین المللي مؤسسو او ځیني داخلي او خارجي پوهانو په مرسته قوانین، دموکراتیک ریفورمونه او بنیادونه جوړیږي خو دغه ټولې شیطاني او رحماني چارې دیولاس څخه اداره کیږي او که غل دلاندې کیږي په مل وراړوي او که مل دلاندې کیږي په غل یې وراړوي او ددغه لوبې انجام طبعاً معلوم دې.په هر صورت په افغانستان کې اساسی قانون، دانتخاباتو، احزابو، مطبوعاتو او ځیني نور قوانین د لویي جرګې او نورو مربوطه مسئولو ارګانونو لخوا تصویب او منظور شویدي او د جمهوري ریاست او پارلماني انتخابات په نژدي راتلونکې کې هم په نظر کې دي. پکار دا وؤ چې افغانانو ټول موجوده نزاکتونه او ددښمنانو لاس وهنی په نظر کې نیولي وې اود مصوبو او قوانینو په رڼا کې د ذات البیني اختلافاتو سره سره په پوره وسعت نظر او دتفاهم په ډیرو امکاناتو سره دیوه ملي دموکراتیک دولت دجوړولو لپاره یو لاس شوې وې . اختلافات په ټولو جوامعو کې وجود لري خو کله چې دغه اختالافات ملي ګټې په خطر کی اچوي او دملي خیانت تر سرحده رسیږي ټولې مخالفې ډلې دملي ګټو په خوا دریږي او ملي حکومتونه او دولتونه پایداره پاتی کیږي. بر خلاف زمونږ په ټولنه کې ،دانتخاباتو په نژدي کیدو سره

شخصي عقدې له یوې ورځې څخه بلې ته پړسیږي او داختلافاتو کچه لوړیږي. شک نشته په قطعي برخورد منتهي او دافغان ولس دغمیزې سریال به دسره پیل کیږي او یا به دافغان اولس دسرنوشت په بیه یو بل سازش دهغوی ددښمنانو تر منځ صورت نیسي. څه موده دمخه چې ځیني وتلو قوماندانانو دبې وسلې کولو دپروګرام دعملي کولو څخه سرغړونه وکړه مرکزي دولت ددې په عوض چې قاطعانه عمل وکړي دهغیتونو په لیږلو او امتیازاتو دورکولو له لارې یواځې هغوی دومره قانع کړل چې په لفظ کې ووایي چې مونږ د "DDR" پروګرام منو. ایا ملت داحق نلري پوه شي چې دغه سازش د څه شي له مخې وؤ او کوم امتیازات ورکړې شول؟همداسې د جنرال عطا محمد او جنرال خاکریزوال تر منځ په شخړه کې چې یو پر بل باندې دمخدره موادو دقاچاق دتور دلګولو په سر پیښ شوې جنرال عطا محمد دمزار دپولیسو قوماندانۍ ټول منسوبین دقوماندان په شمول بندیان کړي وو. ددې په عوض چې دغه عمل قاطعانه غندل شوې وې دکورنیو چارو وزارت نماینده هغه یواځې یو سوء تفاهم وباله او دکورنیو چارو وزیر اضافه کړه چې هغوی دځیني عالیرتبه دولتي مامورینو دمخدره مواده په قاچاق کې دلاس لرلو په هکله پوره شواهد تر لاسه کړیدي او ګواښ یې وکړ که دغه کسان دقاچاق څخه لاس وانخلې نو نومونه به یې افشاء کړي. پوښتنه داده چې دمخدره موادو کرنه او قاچاق دملي او بین المللي قوانینو له مخې منع دي. جرم سرته رسیدلې. مجرم معلوم دې. آیا څوک حق لري پدې غټو غټو جرمونو غټې غټې تیرې راواړوي او مجرم په جزا ونه رسیږي. نن هم په افغانستان کې غیر مسئول او واجب

الاحترام کسان شته؟آیا تر دې وروسته به هم افغانستان دبې ګناه مجرمانو دټاټوبي په حیث پاتې وي؟دمرکزي دولت اکثر منسوبین داسې افاده کوي چې ګوندې دټوپک سالارانو په مقابل کې ځکه دسازش نه کار اخلي چې زور یې نه لري. خو زما په نظر دا خبره سمه نده. کله چې دعبدالرشید دوستم او دفاریاب والي او قوماندان تر منځ شخړه پیښه وه او دملي اردو او پولیسو کوچنۍ ټولګې وروړسیدل نو جنرال دوستم په لمړي قدم دغره څوکې ته رسیدلې وو او که "بین المللی دوستان" نه وې وررسیدلي نو دوهم قدم به یې په ازبکستان یا ترکیه کې وې او کله چې یې دبي بي سي سره خبرې کولې چې: ما چی ګناه کردیم. ما بی ګناه هستیم. ما به قوت های دوست بین المللی احترام داریم..او داسې نور خو کله چې یې "دوستان" خواته رسیدلي وؤ بیا ډاډه معلومیده.

- پدی وروستیو وختونو کې دبغاوتونو خبره هم توده شوېې او هره ولسوالۍ هم په اصطلاح خپله خودمختاري اعلانوي او بالاخره به ټولۍې ولسوالۍ په ولایتونو بدلې شي. دکورنیو چارو د وزارت په یو کیلومیترۍ کې دشخصی زندان کشفیدل او دنورو خودسریو ډیریدل به حتماً دمرکزي دولت مشروعیت دسوال لاندې راولي. او دا کار پخپله دنړۍ دهیوادونو، په افغانستان کې دبین المللي نظامي قوتونو، مؤسسو او شرکتونو سره دمناسباتو، قرار دادونو او دملیاردونو ډالرو تر لاسه کولو او مصرفولو مسئله هم دپوښتني لاندې راولي او مشروعیت به ونلري او کله چې دا ځیني ځوانان دخپلو کځوړو سره پخپله مخه ځي مسئولیت به یې دچا په غاړه وي؟باید خارجي هیوادونه او مؤسسي پدې

باره کې د تأمل ځخه کار واخلي.

- په هیواد کې د نامعلومې وضعې په خاطر روسانو هم پدې وروستیو کې د پخواني پورونو خبره راولاړه کړیدهٔ. کله چې ډاکټر عبد الله عبد الله روسیي ته سفر کړې وۀ دا خبره داجنډا په سر کې وه . پخوا هم کله چې پروفیسور برهان الدین رباني د ۱۹۹۱ م کال د نومبر په ۱۱ نیټه د مجاهدینو په نماینده ګۍ مسکو ته سفر کړې وۀ د روسانو په ګټه یي معامله کړې وه او د افغان اولس په حقوقو یي خاوري اړولې وې خو په عوض کې یي د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئیز پلان په مقابل کې چې ممکنه وه د هغې د عملي کیدو په نتیجه کې په افغانستان کې یو نسبي ملي دولت جوړ شوې وې ، د کودتا ملاتړ یي د روسانو لخوا تر لاسه کړې وۀ. امید دې چې روسان یو ځل بیا په اصطلاح د نیک ګاونډی توب تعهدات د پښو لاندې نه کړي او خپل ملاتړي یو ځل بیا کودتا ګانو ته ونه هڅوي.د بین المللي سوله ساتي او د ناټو د غړو هیوادونو د نظامي قوتونو ځخه چې په افغانستان کی میشت دي زمونږ هیله دا ده د هغه تعهداتو او مسئولیتونو له مخې چې د خپلو هیوادونو په نماینده ګۍ یي د ملګرو ملتونو د امنیت شورا ، د بشر د حقوقو د منشور، د بین المللی عامه نظم او سوسیال د موکراتیزم د اصولو او موازیو په وړاندې لري په افغانستان کې د ملي دموکراتیک دولت د جوړیدو حد اقل شرائط برابر کړي او پرې نږدي چې افغانستان وروسته لدې هم د مخدره موادو د کر او قاچاق او جهاني تروریزم د روزنې او صدور د مرکز په حیث پاتې شي او بې ګناه افغانان بیا هم غمونه او بدبختۍ وګالي.

ربنتیا ویل ترخه او مشکل دي خو ویل یي حتمي او ضروري !!!

شلمه پیړۍ زمونږ د نړۍ د بشري تمدن په تاریخ کې خاص ځای لري او سترې پیښې یي په غیږ کې رانیولي دي: ستر علمي، تخنیکي او اقتصادي انکشافات؛ ستر اجتماعي، سیاسي او اقتصادي بحرانونه ؛ستر نړیوال او محلي جنګونه، انقلابونه او ملي ازادي بخښونکي جنبشونه.

هو !دا هغه څه دي چې شلمه پیړۍ پرې د تیرو پیړیو په نسبت متصفه ،مشخصه او کرغیړنه ده.نن بشریت د خپل بود او نبود په دوه لاري کې ولاړ دې او کولای شي یوله د غه دوو ځخه انتخاب کړي.د انګلستان ستر فزیکدان پرو فیسور شتیفین هاو کنګ St.hawking د موجوده بشري تمدن عمر ۱۰۰۰ کاله پیشبیني کړي دي. خو زه وایم په دا سي غیر مسٶلانه کړو وړو سره به هغه ۱۰۰ هم نور دوام ونکړي.حال دا چې د سالم انساني برخورد په صورت کې د هغې د بقاء لپاره لایتناهي زیرمې او امکانات موجود دي.له بده مرغه د انسانانو د همدغه ناسالمه کړو وړو په نتیجه کې نن د نړۍ ۲،۲ ملیارده انسانان له لوږې او سوٌ تغذي له مخې رنځ او درد ګالي او په ناعلاجه امراضو اخته

دي .او همدومره کسان نور د چاغۍ او پرخورۍ له مخې د عین مشکل سره مخامخ دي.

یا دا چې ځیني هیوادونه د جمعي تباه کوونکو وسلو په برابرولو او د جنګ له لارې د برلاسي په خاطر د زرګونو ملیاردو ډالرو په مصرفولو صرفه نه کوي چې په دواړو حالاتو کې به بشر د موجوده تمدن د نابودۍ په لور پر مخ ځي او عمر به یې ډیر لنډ وي. خو د معقول انساني برخورد په صورت کې د حل لاره ډیره څرګنده ، اسانه او اصلاً د نړۍ په مخ ناحله او لا علاجه پرابلمونه به هیڅ پاتې نه شي .

افغانستان د اسیا په زړه کې پروت کوچنی هیواد دې چې د تیرو پیړیو راهیسې د نړیوال استعمار د «لویي لوبې» میدان وو .د شلمې پیړۍ په دوهمه لسیزه «۱۹۱۹» یې انګریزي استعمار چې په خاوره یې لمر نه پریووت مات، په نړۍ کې د استعمار د شکست مرحله پیل او د انګریزي استعمار لمن د انګلستان په کوچنۍ جزیره پورې ورغوټه شوه . د همدغې پیړۍ په اخري دوهمه لسیزه «۱۹۸۹» کې افغانانو سور استعمار چې په خاوره یې لمر نه پریووت مات او ټول اسیایي او شرقي اروپایي هیوادونه چې د دغه استعمار د جغ لاندې وو ازاد شول.

دواړه کرت چې په حقیقت کې د دوه سترو استعماري آبر قدرتونو او یالویو جهانشموله اقتصادي ،سیاسي او نظامي سیستمونو او انقطابونو سره جنګ وو ، هرڅه پکې د دغه انقطابونو د ټول طاقت او زور ازمایي په ډیره لوړه کچه سرته رسیدل او په نړیواله سطحه د بشري ژوند په نظامي ،سیاسي ،اجتماعي، اقتصادي او نورو ټولو ساحو کې، په ټولو

"لوی خدای، لوی علم، لوی جهان" سیاسي فلسفه

ابعادو ،معنا او مفهوم ، جنګ، تجربې او لوی ازمایشونه روان وو . په دې جنګونو کې د افغان اولس د مادي او معنوي ژوند د ټولو ارزشونو ،عقایدو او نورو تعلقاتو هیڅ کنج او کنار مصئون نه وو پاتې او افغانان د خپلو او پردیو دوحشیانه بیرحمیو سره مخامخ وو .بې شخصیتي، بیګانه پرستي، غلام صفتي، بیسوادي ، مالپرستي او خصوصاً ذات البیني افغان دښمني هغه یو اځیني اوصاف وو چې د ښمنانو دهغې له مخې په افغاني ټولنه کې د خپلې لوبې د اساسي لوبغاړو(رهبرانو ،جاسوسانو ،قوماندانانو ...) او نورو لپاره سربازګیري کوله ، هغوی یې د خپل میل سره سم روزل ،پالل او په اصطلاح لوی شخصیتونه یې تري جوړول او برخلاف افغان ناسیونالیزم،وطن پرستي، افغان دوستي، علمیت، شخصیت او افغاني ملي رهبري نه پخلاکیدونکي دښمنان ګڼل کیدل .په دې بیرحمانه او خائنانه لوبه کې د جنګ میدان افغانستان او د تجربې او سوخت مواد له هرې خوا افغان انسان وو . افغان ځوان نسل چې په حقیقت کې د افغاني ټولنې فزیکي او معنوي طاقت جوړوي د وروستي ۲۳ کلن جنګ په موده کې زیږیدلي او په همدغه ناسالمو شرایطو کې چې ژبني، نژادي، مذهبي، سمتي، قومي او نورو هرډول تبعیضونو ته لمن وهل کیده یو دبل په مقابل کې د کرکې، نفرت، بغض ،کینې، حسادت، لوټمارۍ او جنګ په روحیه روزل شویدي. چرس، بنګ، هیروئین د مجازي انرژۍ او طاقت د احیاء او ډیري ناچله پیسي او د عیاشئ وسایل په حقیقت کې د دغه ځوانانو د حیات د خرید دوسیلي په توګه دیوې مرۍ وچې ډوډۍ څخه د مخه هرې جبهې ته رسیدل او د هر قوماندان په

تصرف کې ورکول کیدل او دجبهو سنګرونه او دعیاشۍ محفلونه پرې ګرم ساتل کیدل.

له بلي خوا دنړۍ په هر کنج کې هرډول زړي او نوي وسلي چې پیدا کیدلي دتخریب او ازمایش لپاره او هر پدر ازاره او مادر ازاره اجیرکه خپل وو که پردي، که عرب وو که عجم، که کافر وو که مسلمان، که دسي آی ای او که دکې جي بې په حلقو کې وو دخپل چپ او ښي افراطیت سره د افغانستان جنګي ازمایښتي تیاترته وارد او دحرفوي بیرحمه جاني لوبغاړو لخوا دعمل په ډګرکې تجربه کیدل.دا په حقیقت کې دجهانیانو او خصوصاً د سترو آبر قدرتونو لخوا دافغان اولس په حق کې عظیمه جفاء اونه بخښونکي ګناه وه. دافغان اولس ټولنیزه شعوري سطحه او اقتصادي نظامي امکانات په هیڅ صورت ددغه بار د پورته کولو جوګه نه وو .نو ځکه یې خپل ټول ارزښونه او خپل ژوند پکې بایلود او نن افغاني ټولنه دبې سواده، بې مسئولیته، بیګانرسته رهبرانو، قوماندانانو، جنرالانو او داسې نورو په لښکربدله، دخپل ځان لپاره نابکاره بار او «ځانځاني ښامار» ګرځیدلې ده. دهمدغه بیوسه افغانانو دهډ، پوست، شرف او عزت په بیه که ځیني وطنفروشه افغانانو بنګلي، مقامونه او پیسي ګټلي او ځیني نورو پري جنتي ژوندته ځانونه رسولي او نن ددموکراسۍ علمبرداران غواړي ددغه نابکاره تخم څخه په اصطلاح دموکرات فصل رازرغون کړي، خو حقیقت دادې چې په او سنیو شرایطو کې دافغاني ټولنې سرنوشت پیشبیني او سمون دهرچا له توان څخه وتلي کار دې .

دپخواني شوروي اتحاد په ړنګیدو سره نړیوال نظام او

نړیوال سیاسي، اقتصادي او نظامي انقلاب له منځه ولاړ، سوړ جنګ چې دسوسیالیزم او کپیټالیزم تر منځ یې دوام درلود او هر کال په زرګونو ملیارده ډالره په مستقیم او غیرمستقیم ډول ورته تخصیص کیدل او بشري ټول دخیر ښیګڼي پروګرامونه یې دخیټې او زنګون لاندې کړي وو ختم او ددریم نړیوال او بلکه د موجوده تمدن په ژوند کې د اخري جنګ خطر چې هره لحظه یې بشریت تهدیدوه عملاً له منځه یوړ.

نړۍ یو قطبي، په اصطلاح ایدیو لوژي واحده او امریکا د یواځیني بې رقیبه ستر آبر قدرت په حیث دنړیوال سیاسي، اقتصادي او نظامي حاکمیت په محراق کې واقع او هرڅه دهغوی دخواهشاتو په مدار او محور وڅرخیږي ،د وارسا تړون ړنګ چې ورسره سم باید د ناتو تړون هم ړنګ او نړۍ داوسني سیاسي، اقتصادي او نظامي دینا میزم او یو جهته عطالتي غیر متعادل او غیرمتوازن حالت څخه دجمعي خیر ښیګڼي او ګټو په خاطر دجمعي شعور او منطق په بناء او دننني عصر دمنل شووؤ دموکراتیکو اصولو سره سم دیوه نړیوال سالم ګډ سولئیز ژوند په لور رهبري او بشریت دحتمي تباهۍ څخه ژغورل شوي وای. خو له بده مرغه د توقع په خلاف دسره استعمار څخه ازاد شوي هیو ادونه دروسي په شمول دبې کیفیته او بې خصلته عناصرو په څیر داندکترین عطالت ،مقاومت او سنجش څخه پرته دناتو له لمنې لاندې شول او نن یې په نړۍ کې موجوده ناسالمه او دخطر څخه ډکه دینامیکه سیاسي ـ نظامي وضعه رامنځته کړه .

دیویشتمې پیړۍ په شروع کې په موجوده یو قطبي نړیوال سیاسي نظام او ترینګلي سیاسي نظامي وضعه کې دامریکې

په انتخاباتو کې د جورج بوش بري او په کابینه او د جمهوري ریاست په مقامونو کې د پخوانیو جنګ سالارانو او نظامیانو ځای په ځای کول، په اسرائیلو کې د اریل شارون چې په جنګي جرمونو متهم دې د حکومت جوړیدل او د فلسطینیانو په مقابل کې یوائې د جنګ لاره غوره کول، په اروپا کې د ښي اړخه نا سیونالیستي ګوندونو واک ته رسیدل او رابید اریدل، د تیر کال د سپتمبر په یوولسمه د تروریستي عمل په نتیجه کې دلویې تراژیدیې رامنځته کیدل او د هغې په بهانه د نړیوال تروریزم تر عنوان لاندې د بې مفهومه ،عاقبت نااندیشانه او غیر مسئولانه ستراتیژۍ غوره کول او غیر مستحق ،تنګنظره ،متعصبه او بیګانه پرسته ــ وطن دښمنه لړ کۍ ډله واک ته رسول او د ټول مملکت واک هغوی ته سپارل او یا د عراق په مقابل کې د ټولو نړیوالو د هرډول اعتراضونو سره سره نظامي عمل ته ملا تړل ،په حقه سره د نړیوالو لپاره نیک فال نه ګڼل کیږي .

خو د دې ټولو خبرو سره سره بیا هم مونږ پدې باور یو چې تر ننۍ ورځې پورې چې تاریخي پیښو همیشه مثبت پرمختګ لرلې نن هم د غه قانون پرځای دې او تغیر نشي موندلې، سوسیال دموکراتیزم نن په نړۍ کې یو ریالستیک او پراګماتیک حقیقت او واقعیت جوړوي. په نړۍ کې د حق، عدالت او سولي پلویانو د تاریخ په هره مرحله کې قاطع اکثریت تشکیلاوه او له بلې خوا طبیعي او اجتماعي قوانین تل د توازن او تعادل په بنسټ ولاړدي او هغه پیښې چې د دغه قوانینو په خلاف پیښیږي تل ګذرا او موقتي ماهیت لري او هیڅکله د عامو قانونمندیو په مقابل کې نشي خنډ کیدلې .

مونږ پدې باور هم یو چې سیاست علم دې او د سیاسي مسایلو سره یوائې علمي کره وړه پکاردي ،شک نشته چې ځیني کسان سیاست هنر او ځیني نور هغه چټله معامله او لوبه بولي .خو زه وایم که د ځیني سیاستونو او ځیني سیاسي رهبرانو د اعمالو له مخې قضاوت وشي، کیدلې شي سیاست لیونتوب، خیانت او جنایت وبلل شي لیکن سیاست تل علم پاتې شوېاو هغه وخت یې د حل لار پیدا کړې چې کله ورسره علمي برخورد شوې او لیونیان او د عقل معذوران له هغې څخه لیري پاتې شویدي.

مونږ پدې عقیده یو چې په یویشتو کلونو کې یو انسان د جسمي او شعوري بلوغ مرحلې ته رسیږي. بشریت چې یوائې د حضرت مسیح ع د میلاد څخه راپدې خوا په یویشتمه پیړۍ قدم ایښې دې طبعاً د جمعي شعور او تعقل مرحلې ته رسیدلې او وروسته لدې لیونیان او میلانهول باید سیاست رهبري نکړي .

مونږ پدې خبره هم پوره باور لرو چې هره سیاسي وضعه د حل سیاسي لار لري. هغه څوک چې د حل نظامي لار غوره کوي دا به د هغوی د لیونتوب، عدم تعقل او منطق او حماقت څخه پرته بل څه نه وي .

په افغانستان باندې د پخواني شوروي اتحاد یرغل او د هغې په مقابل کې افغاني او بین المللي عکس العمل، د افغانستان څخه وتلو ته د هغوی مجبورول ،د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئیز پلان له مخې په افغانستان کې د یوه ملي دولت د جوړیدو بېپاره طرحه وړاندي کول او د امریکا له خوا په هغې باندې د تضمین کوونکي په حیث امضاء کول د پورتنیو

قانونمند یو له مخې معقول منتج عمل ګڼل کیده او افغاني روشن فکران په همدې علت کلک متیقن وو چې د امریکې په تضمین سره به حتماً په افغانستان کې د ملګرو ملتونو پروګرام عملي کیږي او هیڅوک به دا قدرت ونلري چې د دغې په مقابل کې خنډ شي. خو کله چې ځینې شیطاني قوتونو په هراړخیزه تباني او مصلحت سره د دغې په مقابل کې کودتا وکړه او امریکې هم سمدستي اعلان وکړ چې نور به د افغانستان په کورنیو چارو کې لاسوهنه نه کوي، طبعاً د هیچا لپاره د منلو وړ نه وه. ځکه چې د دغه پلان د اماده کولو او په دغه اړه د مختلفو هیوادونو او ډلو د توافق حاصلولو لپاره کلونو وخت او ډیرو مالي مصارفو ته ضرورت وو. او د هر څه څخه مهم، تلافي ناپذیره او نه بخښونکې داوو چې د دغه عدم مسئولیت د احساس په نتیجه کې د افغان اولس مال، عزت، شرف، ناموس لوټ، هیواد په ټوله معنا او مفهوم وران ویجاړ، په سلګونو زره انسانان مړه او غمیزه تر اوسه پورې لادوام لري. دا خبره هغه وخت هم کومه پټه معما نه وه اونن پخپله امریکا اعتراف وکړ چې د شوروي عسکرو د وتلو وروسته یې افغانستان ته شا کړې وه. پوښتنه دا پیدا کیږي چې ایا یوه نړیوال ستر بې رقیبه آبر قدرت، د دموکراسۍ علمبردار او یو اځیني تضمین کننده هیواد (ځکه روس خو مدعي وو) دا حق درلود چې خپله ذمه واري سرته ونه رسوي او اوس چې یې سرته نده رسولې افغانان کومي دادګاه ته مراجعه کولې شي؟ او دا خبره به ځکه ګټه ونلري چې نن امریکا پخپله هم قاضي هم حکم او هم مدعي پاتي شوي ده.

نه! امریکا هیڅکله ددې حق نه درلود او نه ورته کوم دلیل

لرلې شي چې داسې وحشي او بې مسئولیته په پردو خرڅ شوو کسانو ته د کودتا حق ورکړي چې د خپل اولس د عقیدې، دین، مذهب، مقدس جهاد، خپل انسان، وطن او په مجموع کې د بشري ټولو ارزشونو په مقابل کې خائینانه قدعلم وکړي او پرې ونه رحمیږي.

د سپتمبر دیوولسمې نیټې د پیښې وروسته په افغانستان کې یو ځل بیا د جنګ لاره غوره کول د اوږده جنګ او د افغان غمیزې د لا دوام په معنا وو، ځکه هیچا دا فکر نشو کولې چې د طالبانو قوت به دومره زر مات شي. او د بلې خوا که طالبان دومره بد خلک وو، څه ډول تر پرونه پورې د امریکې سره د معاملې جوګه او د اعتماد او ملاتړ څخه یې برخورداره وو. او که چیرې ښه خلک وو، څه ډول ممکنه ده د داسې یوه ستر هیواد پلانونه چې د دموکراسۍ په فضاکې د جمعي شعور، منطق او خیر ښیګڼې له مخې سنجول شوي وي په عاجل ډول ۱۸۰ درجې تغیر وکولې شي؟ حال دا چې د امریکې سره د سولئیز حل هر ډول امکانات هم موجود وو. په هر صورت طالبان د خپلو قهقرایي بدعتونو سره په خپله مخه ولاړل او په عوض یې همغه پخواني لوبغاړي چې د خاینانه او جنایتکارانه اعمالو څخه یې نن هم د کوچني څخه نیولې تر زاړه پورې په خوب کې بوګنیږي او بشري تاریخ یې د ثبت او درک څخه عاجز او عار ترې لري، په برګو کماندویي دریشیو کې د پنځه کلن ماشوم څخه نیولې تر اتیا کلن پورې اغوستې وې، د قدرت په ګدۍ کښیني او د لومړۍ ورځې څخه دغه حرفوي جانیان د داسې جنایتونو او خیانتونو عاملین ګرځي چې په تاریخ کې یې تر اوسه چا سارې ندې لیدلې.

ددي ټولو خبرو سره سره امریکا په غټه تنه په خپله ګناه اعتراف کوي او په وازکومي چیغي وهي چې بیا به داډول اشتباه نه کوې او دکفارې او تلافي په خاطر متهې رابډوهي. خو په نتیجه کې دټولنیز ترکیب څخه بې بنیاده او د موضوعاتي فهرست څخه بې محتوا او پوچ دبن کنفرانس جوړېږي او دهغې په نتیجه کې د ۲۰۰۱ م کال د دسمبر په ۲۲ بې صلا حیته موقت دولت جوړېږي ،په افغانستان کې په اصطلاح نړیوال سوله ساتي ځواکونه ځای پځای کیږي، دتوکیو په بین المللي کنفرانس کې بیا هم په اصطلاح دافغانستان دبیاا بادونې په خاطر ۱۵ ملیارده دپنځه کلنې بودجې په حیث منل کیږي او ټول خوش باوره افغان اولس او تش په نامه روشنفکران پدې باور پیداکوي چې دا ځل به دنړیوالو دموکراتو قوتونو په موجودیت کې حتماً په افغانستان کې دیوه دموکرات دولت بنسټ ایښودل کیږي او ټولې ناسمه او ناوړه پیښې به دګذرا پدیدو په حیث موقت خصلت ولري او ډیر زر به له منځه ځي.خو دغه وضعې دلویي جرګې په انتخاباتو ،ترکیب،پریکړو اود انتقالي دولت په ترکیب دامورو په جریان کې دوام لري .وضعه له یوې ورځې څخه بلې ته خرابیږي،امنیت په قطعي ډول وجود نلري.دیوه عادي افغان څخه نیولې تر جمهور رئیس پورې هره لحظه دمرګ دخطر سره مخامخ او یوه ګړۍ هم په خپل ژوند باور نلري .هر ځای زور حکومت کوي او دولتي لوړ رتبه مامورینو په ولایاتو کې ځانونو لپاره ملوک الطوائفي جوړې کړي او له ویري مرکز ته نشي راتلای.د هوانوردۍ وزیر ډاکتر عبد الرحمن او د حامد کرزي معاون اود فواید عامي وزیر حاجي عبد القدیر چې جرئت یي کړې وواو کابل ته راغلي وو په

رڼا ورځ دبین المللي قوتونو په حضور کې ووژل شول خوڅوک یي دپوښتني حق نشي لرلې . په افغانستان کې نه یوائې ټول ارزشونه بې ارزښه شوي بلکه کاملاً پرڅټ اووختي دي. یوه قاطع لږکۍ ډله نه یوائې په نورو اقلیتونو بلکه په قاطع اکثریت هر ډول ظلم او ناروا روا ګڼي، په زرګونو انسانان د سوسیال دموکراتیزم دعلمبردارانو او دبشر دحقوقو دمحافظینو په حضور کې زندۍ کیږي او شاوخوا دشتوکې لیوان اوټپوسان دانسانانو په غوښو اخته دي او دوۍ دغه صحنې اومنظرې خاینانه په چکچکو بدرګه کوي او دخپلو راتلونکو « افتخاراتو » دنمایش په خاطر ترې کستونه ډکوي.

پوښتنه پیداکیږي چې دغه لږکۍ ډله ،دغه دقدرت په ګدۍ ناست وطن دښمنه عاملین او پیژندل شوي شمالي ټلواله څوک دي؟ احمد ،محمود ،کلبي ... یا پښتون ،تاجک ،اذبک،هزاره،ترکمن ... اوکه خلقي ،پرچمي،شعله یي،ستمي،اخواني، ... اویا دنورو ډلو نمایندګان شامل دي ؟ دغه ټلواله لکه چې له نوم څخه یي معلومیږي په اصل کې ځیني تنګنظره شمالي اوسیدونکي دي چې له پخوا یي سکتریستي تجزیه طلبانه ،بیګانه پرستانه ،خاینانه عقاید او نظریات درلودل.دجهاد په وخت کې یي دټولو جهادي ډلو پرضد د روس سره ځانګړې یوجانبه معامله وکړه ،دحیرتان ــ کابل په لار دسالنګ په سوق الجیشي ــ اکمالاتي منطقه کې یي هغوۍ ته دوامداره اکمالات اود هغوۍ دعسکرو مصئون عودت تأمین کړ ،په ۱۹۹۱ میلادي کال کې یي دملګروملتونو دپنځه فقرئیز پلان په مقابل کې،چې په افغانستان کې یي دیوه نسبي ملي ګرا دولت دجوړیدو امکانات برابرول ،په مسکو کې دروس او

دکارمل د ډلې سره دقرارداد په امضاء کولو سره کودتا وکړه ،کابل یې اشغال او دخاورو او ایرو په ډیریو یې بدل ،شخصي او دولتي شتمنۍ یې له یوې مخې لوټ او ټول ښاریان یې دلسګونو او سل ګونو زرو بچیانو ویر ته کښینول ،دوی بې حسابه ناچله پیسې په روسیه او هند کې چاپ او دټول افغان اولس شخصي او عامه شتمنۍ یې پرې غصب ، بې حسابه دالري ذخیري یې پرې جوړې ،خپل قومي زلمیان یې پرې په بیه واخستل او دنورو قومونو په مقابل کې یې دطوپ خولې ته وتړل او په دښمنۍ یې واچول ، دهمدغه پیسو پواسطه یې دټولو ورونو قومونوچټل خواره بیګانه پرستان راټول ،د ۲۰۰۱ م دسپتمبر دیوولسمې وروسته د امریکا سره په معامله کې په سوونوملیونو او بلکه ملیاردونو ډالرو اخستلو سره یې امریکایان په افغانستان باندې حملې ته وهڅول او غمیزه تر نن ورځې پورې دوام لري. نن په دغه ټلواله کې دټولو قومونو ،ټولو احزابواوټولو اقشارو هغه بې وطنه،بې مسٶلیته او بې سویې ټولې هغه کرغیړنې ځیرې راټولې شوي چې د مشروع رقابتونو له مخې خپل سیاسي،اجتماعي،قومي،نژادي او داسې نورو معقولو انساني اهدافو او ارمانونو ته دمنل شوو دموکراتیکو معیارونو له مخې درسیدوسویه او توان نه درلود او نلري خود لویي غوښتنې، ځان غوښتنې، مقام غوښتنې او نورو ناروا غوښتنو حرس یې تر هر چا اُچت او ددغه ناروا غوښتنو دعملي کولو په خاطردخپل وطن ،اولس ،قوم ،تاریخي افتخاراتو او بشري ټولو منل شوؤحقوقو او عنعناتو په مقابل کې هرډول خائنانه معاملې ته اماده دي ،نن هم ټول واک ، ټول مقامونه او

ټوله سرمایه په لاس کې لري ،نن هم هرډول خاینانه معاملو ته حاضر دي او با صلاحیته نماینده یې ملي (متحده)جبهه ده چې ددولت ټول واک په لاس کې لري او دخارجي متولیانو سره دناروا معاملو متصدي ده.

شمالي ټلواله او یا په بل عبارت ددغه افغان دښمني ډلې هر غړې د روس او نورو افغان دښمنه هیوادونو د ستراتیژیکو خاینانه پلانونو له مخې داوږدې مودې په ترځ کې تشخیص ،تربیه او هغوی ته دمجازي شخصیت ورکولو په پروسه کې دافغان اولس بې حسابه مادي او انساني قربانۍ پلان ګذاري او پدغه لارکې هر ډول متقابل متصور خنډونه همیشه په بې رحمانه توګه له منځه وړل شویدي. حتا دهمدغه خاینانه پلانونو له مخې دټولو بین المللي نورمونو په خلاف د ازاد او مستقل هیواد په مقدس حریم یرغل ته هم حاضر شول. دا ټلواله دخپلو خاینانه فکرونو او خاینانه عملونو پرته دوطن ،اولس او خلکو په مقابل کې د هیڅ ډول ذمه وارۍ احساس دمسئولیت نلري او په لحظوي توګه دخپلو شخصي او ګروپي ګټو په خاطر خپلې قبلې ، جبهې او اندیوالیو ته تغیر ورکولې شي. چې په تیره تقریباً دیرش کلنه دوره کې یې مونږ څرګند او بې شمیره مثالونه ولیدل .

شمالي ټلوالې په روسیه او هند کې دناچله ،تورو او غیر قانوني افغانیو په چاپولو سره د افغانستان دټولو خلکو شخصي ،خصوصي ،ملي او دولتي شتمنۍ غصب او غلا او دهرڅه دمخه یې پرې تاجک ، دټولو شمالي سیمواو بلکه په ټول افغانستان کې زلمیان اجیر ونیول ،دمرګ او جنګ ماشین یې پرې ګرم وساته او د ورونو قومونو ترمنځ یې ددښمنۍ اور

ته لمن ووهله. دوی همداسې ددغه پيسو په زور ضعيف النفسه روشنفکران، سياسي ـ اجتماعي رهبران، قوماندانان، ژورنالستان، ليکوالان، مطبوعاتي نمايندگی، مشران او واکداران اجير ونيول او تر ننه پورې يي پرې جنگي او تور تبليغاتي ماشين فعاله ساتلې دې. راشی ددغه غلا او غصب اندازه ځان لپاره تخمين کړو :

که قبوله کړو چې دتورو پيسو له چاپ څخه دمخه،

ديوه ډالر بيه ۱۰۰ افغانی

دتورو پيسو له چاپ وروسته،

د يوه ډالر بيه ۱۰۰ ۰۰۰ افغانی کيدلي

که پخوا ۱۰۰۰۰۰ افغانی ۱۰۰۰ ډالره کېدل، د تورو پيسو له چاپ څخه وروسته د افغانی ارزش زرچنده ټيټيږي او ځمونږ هيوادوالو ته د يو لک افغانيو په عوض يوائې سل افغانی او په بل حساب د زرو ډالرو په عوض يوائې يو ډالر په لاس کې پاتې کيږي. يا که دچا شتمني ۱۰۰۰ مليونه ډالرحساب کړو نو ۹۹۹ مليونه ډالر دشمالي ټلوالې په جيب کې پريوتل او يوائې يو مليون ډالر زمونږ هيوادوال ته پاتې شول. که دمملکت ټوله شتمني په نظر کې ولرو دزرگونو بيليونو او بلکه ملي شتمني چې په حساب کي نشي راتلای، او ددغه ټولې شتمنی ۹۹۹ برخې دشمالي ټلوالې په جيب پريوتي او يوائې يوه برخه غريب اولس ته پاتې ده. د ۱۹۹۲ م کال څخه راپدې خوا يي په عامه دارايي چور جوړکړې، لا دوام لري، افغان اولس او حکومت او حتا خارجي قوتونه يي په خپلو مهيليتونو گروگان نيولي او

په هيوادکې داوسنی ناوړه وضعي عاملين همدوی گڼل کيږي.

دتورو چاپ شوو پيسو څخه که به يو کانتينر افغانستان ته راتلې، څونه روسيي او څونه هند ته پاتې کيدلي او خپل ټول مصارف يي ددې لارې تاً مينيدل او په بين المللي بازارونو کې پرې ډالر اخستل کيدل، يوائې خدای ته معلومه ده. هو دا يوه خبره معلومه ده چې دروسيي د سفارت يوه غټه ډله دهمدغه تورو پيسو له لارې دډالرو دقاچاق په تور ونيول شوله او ويل کيدل چې په اشد مجازات محکوم شول.

کله چې دحامد کرزي حکومت نوې افغانی چاپ کړې يو ځل بيا شمالي ټلوالې بې حسابه تورې پيسې له دغه ملکونو څخه راوړې او څرنگه چې ټول واک او اختيار هم ددوی لاس کې وو، دغه تورې پيسې يي ټولې په نوؤ افغانيو سپيني او خپلو ذخيرو ته يي ټيل وهلي او يو ځل بيا يي ټو له ملي شتمنی غصب او چورو چپاول کړه.

پاتې کيږي دلاجوردو، زمردو، الماسو، د اوه زره ټنو اپين دقاچاق چې هر کال په افغانستان کې توليديږي او دخارجي متوليانو سره دگرمو دوامداره معاملو مجموعه به څومره شي چې د شمالي ټلوالې لوړرتبه غړي يي خارج ته په چلولو اخته دي دا سنجش هيوادوال پخپله کولې شي.

دهمدغه پيسو په زور دشمالي ټلوالې جمهور رئيس برهان الدين رباني لس کاله پاچاهي وکړه، دهمدغه پيسو په زور ټولو کسانو يي خارجي بانکونه په ډالرو ډک کړيدي، دهمدغه پيسو په زور، کله چې دولت دا ستقلال دجشن دلمانځلو توان نلري، دوی خپلې شخصي سالگرې ددولت، وزارتونو، ولايتونو، رياستونو، خارجي نمايندگيو او مديريتونو تر

کچې په بېشانه ډول ماموراو مصرفونو لمانځې، دهمدغه پیسو په زور دوی ټول افغان اولس او حتا خپل متولیان ځان سره ګروګان ساتي او ټولو ناروا مقاصدوته ددغه لاري ځانونه رسوي، دهمدغه پیسو په زور ددي په عوض چې اولس ته دخپلو خیانتونو او جنایتونو حساب ورکړي او سزا ووینې، په خاینانه ډول قهرماني ګاني، مارشالي ګاني، جنرالي ګاني او مقامونه ترلاسه کوي او دهمدغه پیسو په زور یې دملي نامقدسي جبهې په نامه سیاسي لوبه روانه کړیده. سره ددې چې دوی اود دوی سره دسوړو نوریاران دجمهوري ریاست پورې په ټولو لوړو مقامونو یې خیټه اچولې او دعوایدو ټولې سرچینې همدا اوس هم په واک کې لري او دبین المللي قوتونو په حضورکې برعلاوه ددي چې خپلې اداري قانوني او حقوقي دندي نه اجرا کوي او په تعلل او کج قلمیو سره داختلاص، رشوت، غصب او اداري فساد زمیني برابروي، په څرګند ډول دامنیت مسئول دبې امنیتۍ، قانوني مسئول دبي قانونۍ او اداري مسئولین د بي ادره ګۍ عاملین ګرځي. دولت ته ستر خنډونه ایجادوي او دبازسازۍ دنیم نیمګړو پلانونو دپلي کیدو مخنیوي هم کوي. دوی دخپلو خارجي او داخلي متولیانو او فرصت طلبانو سره په ناروا ډلي ټپلي جوړوي او خاینانه غوښتنې وړاندي کوي ترڅو دخپل شرمساره عمر موده اوږده او څوک یې دمحاکمي میز ته را کش نه کړي شي.

په یوه هیواد کې ملي منل شوي ارزشونه نباید بې ارزښه شي. سره ددې چې ارزشونه عمومي بشري لاسته راوړنه او زیږنده ده خو شک نشته چې ځیني ارزشونه یواځې ملي بڼه لري چې د هغې د کیفیت او کمیت له مخې دیوه اولس او هیواد

ملي او بین المللي حیثیت او موقف تثبیتیږي. مغرض او متجاوز هیوادونه تل هڅه کوي دنورو هیوادونو ملي ارزشونه پدي ډول بې ارزشه، نظام رنګ او اداري، حقوقي او قانوني سیستم ضعیف کړي چې خپل اجنټان او خدمت ګذارانو ته په غیر مستحق ډول لوړ امتیازات قایل شي او په ملي قهرمانانو او تاریخي افتخاراتو د خود فروشه ډلې له لارې ملنډې او تورونه لګول شروع کړي.

شمالي ټلوالې د ۲۰۰۱ دسپتمبر دیوولسمې نیټې وروسته وطن ته دخیات په بدل کې ستر مادي او معنوي خائنانه امتیازات ترلاسه کړل او دبې حسابه پیسو او قدرت په زور اوس دهغې نمایشونه او ګذارشونه دهیواد په ګوټ ګوټ کې دخلکو سترګې ړندوي او غوږونه کڼوي.

ټول ارزښتونه یو څه ته او یو چاته خلک او یا دخلکو نماینده مؤسسات، انستیتوتونه او متخصص ارګانونه قایلیدلې شي. رئیس جمهور حق نلري ارزشي امتیازات چاته قایل او ورکړي. یواځې د نورو افرادو په څیر دغه ډول امتیاز چاته پیشنهاد او کله چې دغه ډول امتیاز د مربوطه مقاماتو او مؤسساتو لخوا منظور شوي وي کولې شي منظور او یا رد کړي.

شمالي ټلوالې څرنګه چې دخپلو پیسو، مقامونو، بدمستیو او خپلو متولیانو په زور اولس او دولت ګروګان نیولې او هره ورځ ترې نوي او نوي امتیازات، مقامونه، القاب او نشانونه ترلاسه کوي. تاریخي مسًولیت یې د جمهور رئیس حامد کرزي په غاړه دې او طاقت فرسا بار اورنځ یې بیوسه اولس په اوږو وړي او خارجي متولیان معاملګرانه او تجاهل

العارفانه غورړونه کېږي او سترګې پټوي .

دنوي افغانستان دجوړېدو د ۲۶۰ کلیزي دنړیوال جشن غونډې ته

درنو استادانو، مشرانو او خویندو ورونو ! زما نیکې هیلې او احترامات ومنۍ !.دافغانستان دکلتوري ودې ټولنې د همیشني ابتکاراتو څخه په کوروداني او مننه چې نن یوځل بیادنوي افغانستان دجوړېدود ۲۶۰ کلیزي دنړیوال جشن په غونډه کې دافغانستان د معاصر تاریخ پوهانو د ځلانده ستورو دسترو خد متونو دویاړ یاد ابتکار ته لاس غزولې اود هغې د ارزونې په خاطریي د نړۍ د ګوټ ګوټ څخه ستر عالمان او تاریخ پوهان رابللي چې مونږ اوتاسې دهغوی دارزونو شاهد یو.

محترمو ! ۲۶۰ کاله پخوا ستر احمدشاه باباپدې سیمه کې دمیشتو قومونو په مشترکه مساعي او برابرو حقوقو سره ددولت په واقعي مفهوم دننني افغانستان دبنسټ ډبره کیښوده او ټول اوسیدونکې پرته له تبعیضه متساوی الحقوق افغانان

وګڼل شول. نوموړې تشکل نه یوائې دهغه وخت په کچه بلکه دنن ورځې دمدني ټولنو د ارزشونو له مخې خورا لوړ معیاری دموکراتیک عملي تشکل ګڼل کیږی. ستر احمدشاه بابا دهمدغه دموکراتیک اصل په مټ دپراخه پرګنو ملاتړحاصل او پدې سیمه کې یې لویه امپراطوري جوړه کړه.دخپلې امپراطورۍ په ګوټ ګوټ کې یې دټولو لپاره دمنلو وړ ټولنیز پراخ بنسټه حکومت او دولت جوړ او په ملک کې یې افغاني پرګنیزه عملي دموکراسي برقراره وساتله چې تاسې محترمو استادانو دهغې په مختلفو اړخونو پوره رڼا واچوله.

درنو استادانو او حاضرینو ! زمان او مکان دوه مقولې دي چې دهرې پدیدي او خلقت او باالخصوص دټولنیزو پدیدو او نظامونو دایجاد، تحول، تکامل او پایښت په پروسه کې ټاکلې او قاطع رول لری. یو ه عالم دیوه ستر تصمیم دنیولو په وخت کې دزمان ارزش داسې ارزولې "نن وخته دي خو سبا به ناوخته وي". ستر احمدشاه بابا ددغه کتګوریو دعملي ارزش له مخې په تمام عیار ټاکلی وخت دشرایطو مطابق پخپل منطقي تصمیم سره په ملک کې خورا معقول ټولنیز سیاسي نظام جوړ کړ چې بدیل یې زمونږ راتلونکي تاریخ ونشو لیدلې او دغه ترلې ټینګ نظام همیشه دخارجي غاصبانو او داخلي متعصبو تنګنظرانو دسترګو اغزي ګرځیدلې وو.

زمان ددرې مرحلو څخه متشکل دې: ماضي، حال او راتلونکې. ماضي دهرې ټولنې دحال او مستقبل بنسټ جوړوي چې ۲۶۰ کاله پخوا دهمدغه لوی احمدشاه بابا په خارق العاده ابتکار او دافغان اولس په قهرمانۍ په بې ساري او بې بدیله توګه د واحد افغانستان تر بیرغ لاندې د افغان ملت بنیاد

ایښودل شویدي. حال زمونږ او ستاسي رسالت دي چي دخپل ملي وحدت او دتاریخي ارزښونو او افتخاراتو د استفت د رسی سر تر منزله د راتلونکي نسل تر لاسه ورسوو او خپل رسالت په ټاکلی منزل کي په پوره کمیت او عالي کیفیت سره ایفاء او په پوره ډاډ سره یي راتلونکی نسل ته وسپارو.

ټولنیزي پدیدي، نظامونه، دولتونه، اداري، سازمانونه او انستیتوتونه دهر څه دمخه تاریخي پدیدي دي او دوخت په هره ګړی او شیبه کي دهغوی رول او رسالت مشخص او ټاکلي دي. کله چي دزمان او مکان په تغیر سره سیاسي ـ اجتماعي وضعه بدلیږي، ورسره سم دحل سیاسي لاري او رسالتونه هم تغیر مومي دمثال په توګه میرویس نیکه، احمدشاه بابا ، وزیر محمد اکبر خان ، امان الله خان ، مشروطه خواهانو، ویښ زلمیانو، نورو سازمانونو، او ملي قهرمانانو پخپل وخت کي ټاکلي رسالتونه او مسئولیتونه درلودل. حامد کرزي ، دهغه دولتي اداري، موجوده سازمانونه او زمونږ همدا نننی غونډه هم ټاکلي رسالت او مسئولیت لري. لوی احمدشاه بابا خپل رسالت پرون ایفاکړي او هغه چا چي ندي ایفاکړي دهغوی په هکله تاریخ لازم قضاوت کړیدي. پدي ستره غونډه کي، دتاریخ پدي حساسه مرحله کي چي افغان اولس د مرګ اوژوند ، بودونبود په پوله شتیږي، پکار دادي چي مونږ ددي ناوړه حالت او وضعي څخه د وتلو لار او خپل رسالت تشخیص، تثبیت او دهغي دایفاء په خاطر مشخص او جدي اقدام وکړو. غونډه دنوي افغانستان د جوړیدو د ۲۶۰ کلیزي نړیوال جشن تر عنوان لاندي جوړه شوي ده. په همدي بنیاد هغه قومونو او اولسونو چي ټاکلي ملي تشخص ، تعهد او تړون یي نه درلود

هم دخپل قومي او هم داولسي او ملي تشخص، تعهد او تړون څخه برخمن شول او دلومړي ځل لپاره یي د نړی په دي لویه او په هر لحاظ ډیره ستراتیژیکه منطقه کي دخپل سیاسي ،اداري او ټولنیز نظام او دولت څښتن ، د همدغه نظام دبیرغ لاندي ، په همدغه تشخص ، تعهد او تړون سره یي لویه امپراطوري جوړه او دادي نن یي مونږ او تاسي د ۲۶۰ کلیزي د جشن په ویاړ راټول شوي یو. خو ددغه عادلانه او منصف نظام د خصوصیاتو په باره کي چي دد موکراسی په خورالوړو هر اړخیزو ملي مناسباتو او معیارونو یعني اولسي او ملي دموکراسی په اصولو او قو قوانینو ولاړوو هیڅ بنیادي او دستاینې وړ څه یادونه ونه کړه. هو ملي دموکراسي او فردي مساوات چي په ملي او بین المللي قوانینو ،اصولو او مقاولو او دملګرو ملتونو دبشر د حقوقو په منشور کي د ټولي نړی د اولسونو له خوا د معتبرو منل شوو اسنادو په حیث تسجیل شویدي. نه لکه په افغانستان کي چي مافیایي وسله وال قوماندانان ،قبیلوي مشران او جهادي رهبران د ملي ، قومي ، ګروپي ، مذهبي ، سمتي اوداسي نورو نومونو او موقفونو له مخي په جوړ جاړي ،مشارکت ، ځما ځمی او پټه پنابانديې د نعماتو او بیت المال په چور سره جوړ راغلي دي.

هو ! نه ددغه ډول یوه فوق العاده نظام او نه د هغه ملي مدبر شخصیت ، قوماندان او اولسي ټولنیز رهبر چي مختلف قومي مستعد ،با تقوا ،وطنپرست او په خپلو خلکو مین افغانان یي دد موکراسی داصولو له مخي دهغه وخت په خورا مشکلو شرایطو کي سر ه متحد کړل ،نه کومه ارزونه او یا لا اقل د قدرداني کومه یادونه وشوه. دروغجن به نه شم که ووایم نن چي

د ټولې نړۍ له هیوادونو څخه نظامي ، جاسوسي، ملکي دولتي او غیردوتینمایندګان او شرکتونه دا لسم کال دی چې د همدغه نظام په بنیادي ړنګولو او سر او مال په ویش اخته دي او نه مونږ پوهیږو او نه دوی چې با الاخره څه کول غواړي ، هم په دې باره کې ، ددې سترې غونډې برخه والو نه یوائې کوم پریکړنده تصمیم ونه نیوه ،حتا کوم چا یي په باره کې یوه پوښتنه هم راولاړه نه کړه او په داسې تاریخي او دافغانانو لپاره د نن ورځې د مرګ او ژوند په مهمه مسئله کې خبره د پنځو تنو تاریخ پوهانو داثارو دیاد و بود په غونډه بدله شوه او هغه هم لا څوک یاد او څوک لا له یاده هم پرېوتل. په حقیقت کې دغه ستره غونډه هم چې ډیرو پوهانو په کې ګډون کړې وو ، لکه د نورو غونډو په څیر په یوه عادي غونډه بدله شوه. نه په کې د تیرو تاریخي ویاړونو ،افتخاراتو او نیمګړتیاوو لازمه ارزونه او کره کتنه وشوه او نه په کې د افغان اولس د موجوده لویې غمیزې د حل لاره په ګوته او نه کوم عملي تصمیم ونیول شو .

مونږ په دې عقیده یو چې هره سیاسي وضعه او مشکل ځانته اساسي علت، تضاد او اساسي غوټه لري. تر څو پورې چې همدغه اساسي غوټه خلاصه نه شي، هر مشکل چې وي په خپل حال به باقي پاتې وي. ژوندي او ملي متحد اولسونه په داسې حالاتو کې اساسي مشکل ،تضاد او علت تشخیصوي او په خپل ټول فردي او جمعي شعور او مادي امکاناتو سره د همدغه اساسي مشکل د حل په لارکې سره متفقانه تړون او عمل کوي او مخکې له دې دغه مشکل ریښې و ځغلوي او بجې وزیږوي ، په خپل قابو او محاصره کې راولي او د پای ټکې ورته ږدي ، نه دا چې له یوه مشکل څخه ۱۰۰۱ مشکله ځان

لپاره جوړاود یوې لومې په ځای دبې شمیره لومو په جال کې ترلې پریووځي. نن ټول افغانان، دولتي مسئولین، پخپله حامد کرزې، په افغانستان کې دخارجي میشتو قوتونو مسئولین دخارجي دولتونو چارواکي او ټول نړیوال په پوره اتفاق سره وایي چې: دافغانستان بود ونبود د پوښتنې لاندې دې، په افغانستان کې نظام نشته، امنیت نشته، اداري فساد ، رشوت ، اختلاس ،د مخدره موادو کر کیله او قاچاق ،اداري ،قانوني ، حقوقي او حتا افغاني انساني بحرانونه او ډیری نوری په لسګونو او سلګونو ناخوالی موجودی دی. داکتوبر په میاشت کې په افغانستان باندې دامریکي له حملی راهیسې شپږګ کاله پوره شول. داکتوبر په اتمه نیټه دامریکي دکانګرس دهیئت رئیس ویلي چې په افغانستان کې دبوش سیاست ناکام دې او امریکا به حتماً افغانستان دهمیش لپاره له لاسه ورکړي. دا په حقیقت کې هغه تجاهل العارفانه اظهارات او اعترافات دي چې د افغانانو په مطلقه بېوسۍ او بې کسۍ دلالت کوي. هغه افغانان چې څه موده دمخه یي پخواني شوروي ستر آبر قدرت ،چې له ویرې یي همدغه امریکایانو او اروپایانو په خپلو کورونو کې خوب نه درلود او هرکال یي بې شمېره بیلیو نونه ډالر دساړه او تاوده جنګ په لار کې مصرفولې ، مات او له خپل ملک څخه وشړه ، او داامریکایان ، اروپایان او نور وو چې زمونږ ملک ته د خدمت او کومک لپاره راغلل ، خو خیانت یي وکړ او زمونږ ملک او اولس یي داسې بې وسه او بې کسه کړ. خو کرزې صاحب اوس هم مصمم دې په همدې خارجي قوتونو ،د هغوی پورې تړلیو افغاني جنګي جانیانو، دبشر دحقوقو په ناقضینو،

مفسیدینو او مختلسینو او نورو او نورو پواسطه نظام او دولت جوړ کړي او افغان اولس نور او نور هم له پښنو پرېباسي . دا کار پخپله د کرزي د حکومت او دولت قانوني او حقوقي مشروعیت د پوښتني لاندې راولي.خو باک یې نه شته ، ترڅو چې د زمان د دجال له شا دوی لپاره څه دوړېږي د دوی پرې ساعت تیر دي او دملک او اولس غم خو بې له هغې هم نه لري.

بین المللی قوتونه دملګرو ملتونو او امریکی په مشرۍ چی عملاً ټول جهان اداره کو ، همداسې دغه تجاهل العارفانه تظاهر هم کوي چې دوی ګوندې ، په افغانستان کی دامنیت د تامین او اصلاحاتو څخه عاجز دی. که دا خبره رښتیا وي ، نو د دوی حضور په افغانستان کی دڅه په خاطر او دا دومره بې شمیره بې ګناه افغانان هره ورځ د څه لپاره مري ، دا دومره قوتونه په دې غریب ملک کې د ولي ځای پځای شوي ، دا دومره مصارف د څه لپاره او سل او زر نورې خبرې دجدی پوښتنی لاندی راولي. له بلې خوا دافغانستان ګاونډیان چې لا پخوا په کمین کی ناست وو او خپل توسعه طلبانه حرصونه او پوچ ارمانونه یې چاغول بیل بیل باندېني هیوادونه له هغوی سره مشترک پلانونه تعقیبوي او عملاً یې دافغانستان ځمکنۍ بشپړتیا او جغرافیایي فزیکي موجودیت دخطر سره مخامخ کړې دي.دغه او دې ته ورته ډیرو نورو مسایلو ته ټول وطنپرسته افغانان دشک په سترګه ګوري او همدا مسئله نن دافغانانو او باندېني او ځیني ګاونډي هیوادونو تر منځ په اساسي تضاد او شخړه اووختې ده. ځکه که یو اولس او هیواد جغرافیایي موجودیت او استقلال ونلري نور ارزشونه یې هم هیڅکله تحقق نشي پیدا کولې. دافغانانو لپاره چې دوطن سره

مینه په خاصه توګه دتقدس حیثیت او مقام لري نو کله چې روسانو په افغانستان خائنانه حمله وکړه، افغانانو عمومي قیام وکړ او تر هغې ارام کښیننا ستل تر څو چې یې اخري عسکر د امو له دریاب څخه پورې نه وته .دا په تاریخ کی همیشه همداسی وه او نن هم په حقیقت کې ټول افغانان په همدې علت پاڅیدلي دي.

دتعجب غټه خبره داده چې نن د یو موټي افغانستان جغرافیایي موجودیت دځیني اجنبي پلوي افغانانو لخوا دخطر سره مخامخ دې او حتا درسمي تریبونو او پارلمان دموقف څخه دغه ډول غیر مسئولانه او خاینانه څرګندونې کیږي. دا چې وایي سیاست چټله لوبه ده ، رښتیا هم نن په افغانستان کې سیاست په چټله لوبه او کثیر المجهوله لا ینحله معادله بدل شوې او یوه تکه توره مکدره فضاء یې په افغانستان کې رامنځته کړې ده.

اولس ددغی وضعې له سپیناوې څخه عاجز دې. یوازې ملي وطنپرسته روشنفکر قشر یعنی تاسی محترم استادان کولې شی په هغې کې لازم صراحتونه او وضاحتونه راولی، اولس ته دوست او دښمن په ګوته او تر منځ یې رڼه بیلدونکی کرښه کش کړی.ایا تاسې دغه کار وکړ ؟دغه سپیناوې مو راووست ؟او دغه رسالت مو سرته ورسوه ؟

محترمو استادانو !دیرش کاله کیږي چې دا ډول غونډې جوړیږي ، که نور هیڅ مو له لاسه نه کیږي ، په خپلو ستغو سپورو وینااوو که له یوې خوا د خپل زړه براس باسو ، کیدلې شي د خوم چا په جیب کې یو څه هم واچول شي او له بلې خوا مونږ او تاسې چې د یو څه تنفس امکان هم لرو ددغه ډول غونډو

دجوړیدو فرصت او حوصله هم لرلې شو. خوزمونږ اولس همغسې چې یې ټول بود و نبود ددغه ظالمانو سره پخپل عادلانه جنګ کې له لاسه ورکړي، دیوې شیبې حوصله هم نده ورپاتې. کاشکې نن دهغه اعجاز، جادو او نهایي تصمیم په باره کې یو څه فکر او تصمیم نیول شوې وای چې دمرګ په پوله پروت افغان غم ځپلي اولس ته داخري سلګۍ په فرصت کې ورته نجاتد امید واری پیغام پروت وې.

هو !هیڅوک هیڅ ته دقیامت د ورځې ، نه دجنت وعدی ورکولې شي اونه له دوزخ څخه څوک ویرولی شی. خو مونږ کولې شولاا اقل نن یو داسې تصمیم ونیسو چی د افغان اولس لپاره د تیرو افتخاراتو په تر لاسه کولو سره ، په راتلونکې کې سر اغاز جوړ شوې وای.

شرم دې دهغه چا لپاره چې نن هم دقسم خوړلې دښمن خاینانه نظام اولعنتی میډیا فعاله ساتي، ورته دخپلې خیټې نه توجیهات برابروي او ددغه لویي غوښتونکې، ځان غوښتونکې تنګنظره دجال دډولۍ لاندې سر ټیټی روان دي. پکار دادی:

- نننۍ غونډه باید دخپل روشنفکری رسالت او بی له تاخیره مسوًلیت له مخی موجوده خاینانه مجهول سیاستونه واضح او ددوست او دښمن تر منځ که خپل وي که پردي، که پټ وي که ښکاره روښانه کرښه کش او په څرګند ډول یې یو تر بله سره تفریق او اولس ته په ګوته کړي.
- دهمدغه تشخیص له مخې دعمل یوه څرګنده سیاسې فتوا باید صادره شي.
- یوه باصلاحیته افغاني روشنفکری شورادې جوړه او

ددغه شورا لخوادې له دری میاشتو څخه تر شپږو میاشتو پورې وخت ورکړې شي چې په موجوده وضعه کې ژور بنیادي اصلاحات شروع او سرته ورسوي.

- په غیر صورت کې دې دهمدغی باصلاحیته ملې وطنپرسته روشنفکري شورا لخوا بدیل اعتمادي متخصص کسان ددولت او حکومت لپاره پیشنهاداو معرفي شي.

دموکراسي
په تیوری، او عمل کې

دموکراسي دیوناني کلمې « demos ــ اولس ،خلک ؛او kratos ـ قدرت ،حاکمیت » څخه اخستل شوې او یو د اشکالو د اداري ده، چې په رسمي ډول د اکثریت حاکمیت په اقلیت او دټولو خلکو ازادي او یوشان حقوق تأ مینوي . خو په عمل کې نه پخوا دبشر په تاریخ کې کله اولسي حاکمیت عملي بڼه درلودلې، نه اوس څوک دنړۍ په کوم کنج کې داسې نمونه ښودلې شي او نه په راتلونکي کې څوک دهغې تضمین او ذمه واري کولې شي. تر اوسه پورې مونږ یواځې دحاکمو نظامونو او طبقو ددیکتاتورۍ نمونې لرو او بحث پرې کولې شو. اولس په هره ټولنه کې وسیع البنیاده پدیده، جوړښت او بنسټ تشکیلوې چې دبشري ټولنې دژوند په ټولو اړخونو کې یې همیشه پریکړنده رول لوبولې، دتل لپاره دحقیقت او واقعیت معیار پاتې شوې او ددموکراسۍ سره لازم وملزوم او یو دبل په وجود کې تحقق پیدا کوي . که څوک غواړي ددموکراسۍ په واقعي مفهوم ځان پوه کړي او دتیورۍ او عمل سره یې کره وړه ولري باید خپلې خبرې او عمل ددموکراسۍ او اولس دیو تر بله

نه شلیدونکي ارتباط او متقابل استلزام دعمده اصل او منبع څخه پیل کړي . غربي دموکراسي دسیاسي نظام په حیث د سرمایي د خصوصي علاقمندیو اود حاکمي طبقي او اداري نظام د مشترکو امتیازاتو په نظرکي نیولو او تباني سره تحریفي ، رسمي او عملي بڼه پیداکوي او دټولنې د قاطع اکثریت د خیر ښیګڼې د پروګرامونو او د ټولنیزو ــ اقتصادي مناسباتو او تولید سره هیڅ ډول عملي اړیکي نلري او دموکراسي دټولني ، ټولنیزو ، ټولنیزو تولیدي ، اقتصادي او نورو مناسباتو مافوق ، یواځي ایدیال معنوي ماهیت پیداکوي اود پوچ بې ماهیته نوم څخه پرته هیڅ ډول مادي قابل داحساس او قابل داستفادي ارزش نلري ،ځکه چې په اصطلاح ټول دموکراتیک نظام او میکانیزم د سرمایدار او اداري حاکمیت د ګټو په محوربان‌دي دوران پیداکوي . زه پدي عقیده یم چې هر ارزش ، حتا هغه چې مونږ معنوي ګڼو ، هم یواځې دمادي کمیتونو او ارزشونو پواسطه قیمت ګذاري کیږي. د مثال په ډول ، استقلال ،ملي حاکمپت ، پخپله دموکراسي او ډیر نور چې د ځینو ، په آند معنوي ارزشونه ګڼل کیږي مادي ارزش لري او یواځې د مادي ارزشونو پواسطه یې کره کتنه او ارزونه کیدلې شي. راشئ ، پدې خبره غور وکړو ، که چیرې په اصطلاح همدغه معنوي ارزشونو تر شا مادي ارزشونه وجود ونلري (چي حتماً یي لري) څوک به ورته ارزش قایل شي ؟ فکر کوم که مونږ ددموکراسۍ ارزش او کیفیت په یوه اجتماعي ــ اقتصادي نظام کې د دغه نظام داستثمار د کچې د ټیټوالي له مخې اندازه او قیمت ګذاري کړو ، دا به ددموکراسۍ د ماهیت د پوهاوي لپاره ډیره څرګنده ،اسانه او

غوره منطقي لاره وي. دموکراسي د هر تاریخي اجتماعي ـ اقتصادي نظام او دهغې پورې اړونده حاکمو او محکومو طبقو ذات البیني مناسباتو د ضرورتونو او مجبوریتونو له مخې، تاریخي ـ سیاسي پدیده ګڼل کیږي. زما په نظر په دریواړو تاریخي ـ اقتصادي نظامونو کې د قواوو، وسایطو او مادي زیرمود کچې، ابعادو، کمیت او کیفیت ته په تش اشاره سره هم زمونږ د مطلب د حل افاده کیدلي شي. یوه برده دار ځومره مره یان لرل، ځومره یې پرې پخپله مصرف کاوه، په کومو وسایطو یې ځومره تولید کاوه او ځومره ورته ګټه پاتې کیدله او د مصرف او ګټې تناسب یې په فیصدي لحاظ ځومره وو. یوه فیودال ځومره ځمکې، دهقانان او څه ډول وسایط درلودل، څه شې یې کرل او ریبل او په کال کې یو وار د ګټې او مصرف تناسب یې ځومره وو. اوس به راشو د لسو، سلو او پنځه سوه ملیاردو ډالرو سرمایدار، وسایطو، مادي او تخنیکي بیزونو او کومپلکسونو، لسګونو او سلګونو زرو کارګرانو، د هغوی طیارو، ټانکونو، موټرو او نورو عظیمو تولیداتو، د ثانیي، دقیقي، ساعت ورځ، میاشت او کال ګټې، تولیدي ضریبونو او تناسبونو ته. دغه تفاوتونه په هیڅ ډول فیصدي، تناسب او هیڅ قیمت سره د مقایسي وړ ندي. په همدي کچه دموکراسي او که بهتره به داوي ووایم چې ظلم او ناوړوا هم د مقایسي وړ ندي. سرمایداري نظام د خپل نظام او سرمایي د بقاء په خاطر پنځه سوه کلنه تجربه لري. هغوی حاضر دي د سرمایداري مافیا د ناوړه ګټې لپاره هر ډول شرایط، تحریفي تیوری او حتا د چور او چپاول زمینه هم برابره کړي چې ځرګندې بیلګې یې په وروستیو کلونو کې مونږ په افغانستان کې لیدلې شو. هغوی

د دې کار لپاره د ملیونو انسانانو قرباني، محلي، منطقوي او حتا نړیوال جنګونه پلان ګذاري او تسلیحاتي مسابقات هم په کار اچولې شي. دوی د سرمایدارې طبقي په ګټه مالي او پولي بحرانونه رامنځته کوي ځکه په هر بحران کې یواځي غریبه طبقه متضرره او د سرمایدارې طبقې ګټې دوه چنده کیږي. د مثال په ډول کله چې بنزین دوه برابره قیمته کیږي، معمولاً د ټکسي او موټر کرایه هم دوه برابره کیږي. خو موټر او ټکسي نیم مصرف او نیمه ګټه کوي. په بحران کې مصرف ثابت پاتې کیږي او د سرمایدار ګټه دوه برابره شوه. ټولنیز مناسبات هغه وخت دموکراتیک دي چې اولسي د خیر ښیګڼې بڼه ولري او په اولسي پراخه پایداره بنیاد باندې بناء وي. په غیر صورت کې هره دموکراسي د معین نظام او معینې طبقې دیکتاتوري ګڼل کیږي. د خصوصي ملکیت او د تورو پیسو په فزیکي موجودیت سره چې د استثمار، ناوړه ګټې، فساد او غیر قانوني سود او مالي ذخایرو وسایل برابروي، دموکراسي هیڅ وخت عملي بڼه نه شي پیداکولې او بلکه پخپله دموکراسي د دغه ډول عواملو څخه یو عامل ګرځي. دیکتاتوري او دغه ډول تش په نامه دموکراتیک نظامونه یواځې په زور، ظلم، جبر، دروغو، نیرنګ، اردو، پولیس، مخصوص امنیتي قوتونه، حکومت او دغه ډول نورو وسایلو په ذریعه چلیدلې او ساتل کیدلې شي. خو ټولنیز دموکراتیک نظامونه د زور او ظلم محتاج ندي او په سولئیز ډول د جمعي سراسري پایداره سولې د تامین ضمانت کوي. که څوک غواړي چې په نړۍ کې سراسري سولئیز نظام ټینګ شي لازم دي ټولنیز مناسبات په اولسي وسیع البنیاده پایداره قاعده ودرول شي، په غیر

صورت کې به بشري ټولنه دهمیش لپاره ددموکراسۍ دحقیقت او واقعیت په برقرارۍ کې ګمراه او بې برخې پاتې وي. نن چې له نیکه مرغه جمعي شعور، علم او اقتصاد پرمخ تللې، دا کلکه امیدواري شته چې اولسونه به دخپل جمعي شعور دوجدان دغږ له مخې خپل تاریخي رسالت درک او دټولنیزي دموکراسۍ دتحقق په لور به چټک قدمونه واخلي. دتاریخ په اوږدو کې ځیني تیوریسنانو هڅه کړې دموکراسي داولسي ټولنیز ارزش او ورځني عملي ژوند اومناسباتو څخه بې محتوا کړي. له دې لارې هغوی هڅه کوي په اصطلاح خالصو دموکراتیکو ادیالونو ته ځانونه ورسوي، چې وجود نه لري. دخپلو نظامونو واقعیتونه پرده پوشي او اقتصادي بحرانونه، ټولنیزو بدبختیو او ناخوالو علتونه په تحریفي شکل فورمولبندي او په پړه یې هغه څوک چې مدنظر لري ونیسي او یا یې د هر چا په قسمت او بخت پورې وتړي. هغوی مذبوحانه اظهارات او استدلال کوي چې ګوندې دخپلې دموکراسۍ د حفاظت او حراست په خاطر یې عظیمه بیرو کراسي، قوانین، مؤسسې، انستیتوتونه او ارګانونه ایجاد کړیدي. زه وایم که داخبره سمه او په حقه وي نو دبشریت دپیدایښت څخه تر نننۍ ورځې پورې به یو ددغه پرنسیپونو څخه تحقق موندلې وي. دلوی تشویش خبره داده چې نن دغه مبارزه ډیرې حساسې مرحلې ته رسیدلې، ټولې خواوې مساوي امکاناتو خواته نژدې کیږي او بشریت پخپله دخپلې تباهۍ لپاره هر ډول وسایل او امکانات برابر کړي، وضع هم له بل هر وخت په نسبت ډیره ترینګلې، ټولې خواوې دمخامخ ټکر په موضع کې یو بل ته ولاړې اوله هیڅ لور د تفاهم علایم نه

لیدل کیږي، شعور له منځه الوتې، هر چاته ځانونه حق په جانب ښکاري او یوائې داحساساتو له مخې په پټو سترګو په وړاندې قدم اخلي. پداسې شرائطو کې دعواقبو جاج کومه نا حله معما نده او محترم لوستونکی پخپله دهغې پیشګویي کولې شي.

نن دنړیوالو ماجراجویانو او افراطیونو او نړیوال دموکراتیک بهیر تر منځ یو بل انقطاب عملا د تشکل په حال کې دې. ماجرا جویان او نړیوال افراطیون دمشترکو ګټو په بناء غواړي وضع په موضعي او نړیواله کچه متشنجه وساتي او حتا دبشریت دتباهۍ په بیه قمار ووهي خو له نیکه مرغه نړیوال دموکراتیک بهیر له یوې ورځې څخه بلې ته نړیوال ابعاد، ټینګ ارتباط او اعتبار پیدا کوي او په نړیوالو مسایلو کې دفرد، ګروپ، سازمان، قشر او داسې نورو په حیث خپل فردي او ډلئیز عکس العمل او تاثیر واردوي. په عراق باندې د امریکې او انګلستان دحملې دامادګۍ په پروسه کې عملا دغه تقابل ولیدل شو. افراطیونو هڅه کوله ددغه جنګ اور ته لمن ووهي نو یې دخپلو استخباراتي سازمانونو په مرسته هڅه وکړه ددروغجنو دراماتیکو صحنه سازیو له لارې نړیوالو ته وښایي چې په عراق کې دتصور څخه پورته کیمیاوي او بیولوژیکي وسلو ذخیري موجودې او په ۴۵ دقیقو کې اتمي وسله هم جوړولې شي، سره ددی چې په ټوله نړۍ او په هغه جمله پخپله په انګلستان او امریکې کې ددغه جنګ پر ضد مظاهرې وشوې، د بلکس په مشرۍ دملګرو ملتونو هیئت چې په عراق کې د څیړنو مسئول وؤ په قاطعیت سره دغه دروغ رد کړل او داکتر کلي چې پدغه باره کې یې مسئولیت درلود او

پرته دخودکشۍ څخه یي په بل څه زور نه رسیده بیا هم په عراق کې ې دجنګ اور بل، دغه متمدن هیوادیي دخاورو ایرو په ډیرې بدل او نن هم هره ورځ په سلګونو بې ګناه کوچنیان، ښځې او نر او سپین ګیري او ځوانان وژل کیږي. هو ! ماجرا جویانو په ډیره سپین سترګۍ خپل ناولي تصمیمونه عملي کړل، هغوی وروسته په دې هم اعتراف وکړ چې دغه ډول وسلې په عراق کې پیدا نه شوې او وروسته لدې به هم پیدا نشي. دا خبره تونی بلیر د ۲۰۰۴ کال دجولای په ۷ نیټه دسنا په وړاندې وکړه یعنې پخپل جرم یي دټولې نړۍ، دټولو سوسیال دموکراتانو ، دهاګ دبین المللي محکمې او ملګرو ملتونو په وړاندې اعتراف وکړ. تونی بلیر دانګلستان صدراعظم داخبره هم سمه ورسره غبرګه کړه چې په عراق باندې حمله بیا هم حتمي وه څکه هغوی دملګرو ملتونو پریکړه نه وه منلې. دا چې چا پریکړه نه وه منلې او څوک ددغو پیښو دعواقبو مسؤل دې په دې باره کې دی پخپله محترم لوستونکي قضاوت وکړي. زما لپاره دتعجب وړ خبره داده چې دغه کسان دهمدغه سوسیال دموکراتیزم دعلمبردارانو لخوا چې پر ضد ئیي مظاهرې کولې دبل ځل لپاره په ولسمشرۍ ومنل شول. زما پوښتنه داده. همدې ته وایي دسوسیال دموکراتیزم اصلي ماهیت، عالي مرام، ستراتیژي او انصاف؟ یا دا چې نن هم ددغه محترمانو په مقابل کې کوم مضمر جبر، طلسم او جادو قرار لري، نه یواځې د هغوی لاسونه او پښې یي تړلي بلکه په شعوري ترګمۍ یي هم اخته کړي دي. زه پدې عقیده یم تر څو چې سیاست ا ولسي او ټولنیز نشي، سیاسي پایداره دموکراسي وجود نشي لرلې. یا دا چې هره سیاسي دموکراسي په موجوده شرایطو کې دهمغه

حاکم نظام او طبقي دیکتاتوري ده. په سیاسي دموکراسۍ کې منفعت شخصي او خصوصي او مسئولیت جمعي ټولنیزه بڼه لري. تاریخ ددغه ډول دموکراسۍ څخه پخپله سینه کې ډیرې بدې خاطرې ساتلي دي. دهمدغه سیاسي دموکراسۍ په ضر ابخانه کې اتم بم جوړ شوې، دهمدغې سیاسي دموکراسۍ دتضادونو اونه پخلاکیدونکو دښمنیو له بازار څخه لمړې ځل اتم بم استعمال شو. دسیاسي دموکراسۍ دګټې وټې څخه ده چې یو همیشه په ګټه او بل همیشه په تاوان کې دې. په نړۍ کې دمسکراتو، مخدره موادو او نورو مضره موادو مخه نه نیول کیږي، اشتهارات او تبلیغات یي هره خوا سترګې ړندوي او غوږونه کڼوي، دسیاسي دموکراسۍ په نتیجه کې ده چې ایکالوژیکي او محیطي دژوند صحي شرایط په نظر کې نه نیول کیږي ،هره خوا بدشکله ناروا جنګي ماشینونه غوریږي، دفابریکو دزهرجنو غازاتو لوخړې هوا ته پورته کیږي، ټوله نړۍ زهرجنه کوي او د مهلکو امراضو باعث ګرځي خو ګټه یي ځانګړې افراد تر لاسه کوي، داوزون طبقه له منځه وړي او نړیوال درادیو اکتیف شعاعاتو دمستقیم تماس او ضرر سره مخامخ کوي او دسیاسي دموکراسۍ علمبرداران دخپلو شخصي ګټو او ملحوظاتو له مخې نه حاضریږي بین المللي مقررات او پریکړې امضاء کړي او ویې مني. خو تش په نامه یي ورځې لمانځي چې همدا نن هم په کابل او نورو ښارونو کې ونمانځل شوه. ټولنیزه واقعي دموکراسي هیڅکله د ننني شخصي سیاست په ناپایداره بنیاد پایداره نشي پاتې کیدلې او دسیاست په آزمندانه محیط او تنګ کمیس کې نه ځایږي. راشۍ چې دموکراسي په ټولنیزه پایداره قاعده ودروؤ او

دټولنيزي پايداره دموکراسۍ دشرايطو څخه خوند واخلو.ټولنيزه دموکراسي پخپله خود کفاء او خود بقاء نظام دي خو سياسي دموکراسي «کله چې سياست اولسي او ټولنيز نه وي» خپل ځانته خپل قبر پخپله کنی.دټولو بين المللي دموکراتو قوتونو څخه زمونږ هيله داده چې مونږ ته په هيواد کې دټولنيزي دموکراسۍ پوخ تهداب کښيښودل شي. افغانان چې پخپل ملک کې دټولنيزي دموکراسۍ تجربه لري دغه نظام به ښه وپالي او وروزي.افغانستان نن دشرق او غرب دکلتورونو دتقاطع محل ګرځيدلي. افغانان دسياسي دموکراسۍ تجربه نلري زمونږ په هيواد کې سياسي مناسبات قومي او قبيلوي بڼه لري. ګوندونه او سازمانونه چې اوږده سابقه نلري او اکثر روښنفکران چې په غرب کې هم اوسيدلي او روزل شوي دي دخپلو قومي او قبيلوي مناسباتو څخه نشي وتلې او نن چې عملاً دبين المللي سياسي لوبو په ډګر کې قرار لري په سياسي لحاظ ډير نزديک بينه او هغې ته دپخوانيو تربګنيو او ګونديو په سترګه ورته ګوري. که د کاکا زوې کوم ګوند جوړوي نو دې يي هم بايد جوړ کړي او که چيرې دوه ورونه هم په ګوندۍ کې سره جدا شوي هيڅکله بيا ندي يو شوي. زمونږ په هيواد کې وروستيو سياسي پيښنو دا هم وښودله چې زمونږ اولسي خلک دروښنفکرانو په نسبت دزيات وسعت نظر خاوندان دي. دولسمشرۍ په ټولټاکنو کې زمونږد اولس شکيبايي او سالم برخورد زمونږ دااولس او دبې ځايه نا سالمو ډلو ټپلو جوړول زمونږ دروښنفکرانو په هکله زما دمدعا دثبوت دليل ګڼل کيدلي شي. زمونږ اولس افغان شموله سراسري سياسي مرکزي قوي رهبري غواړي خو زمونږ

روښنفکران دخپل تنګ نظرانه موقف او ديد له مخې ددغه ډول رهبرۍ جوګه ندي. همدا سبب دې چې دبې شميره ګوندونو په جوړولو سره يي بې شميره پرابلمونه ايجاد کړيدي .محترم حامد کرزي ته هم ولسي خلکو پرته دتبعيضه پښتنو، تاجکو، ازبکو، هزاره او نورو يوشان رايه ورکړه. لازم وؤ چې حامد کرزي هم دافغان اولس داعتماد په بدل کې دملي منافعو په بناء دملي اشخاصو څخه ملي حکومت جوړ کړې وې ، خو له بده مرغه کرزي صاحب دخپل حکومت په جوړولو کې خارجي فاکتورته زيات ارزش قايل شوې او نن دکابيني هر غړې څومره چې د خپل متولي ګټې په نظر کې نيسي هغومره خپلې ملي ګټې په نظر کې نلري. دغه کار په حقه سره ديوې خوا دملي وسيع البنياده حکومت دجوړيدو امکان له منځه وړې او دبلې خوا يي په حکومت کې ملوک الطوائفي او بې بندو باري رامنځته کړيده . کله چې حامد کرزې هڅه کوي دغه تشه دمشاورينو ، مشاور وزيرانو، مشاور معينانو او نورو په مقررۍ ډکه کړي مخالفين يي هغه دخوږي ګوتې څخه نيسي او خپل نماينده ګان پرې مقرروي او وضعه له بد څخه بد تريږي.نن سبا په افغانستان کې هر اړخيز تشکلات او دموکراتيک ريفرومونه جريان لري ددغه ډول ريفورمونو لپاره وسيع البنياده ټولنيز نظام ضروري دې . حال دا چې په افغانستان کې دا ډول نظام وجود نلري . ټولنيز نظام هغه دې چې له ځان څخه ددفاع توان ولري خو زمونږ اوسنې نظام دبين المللي قوتونو په مرسته هم دخپل استقرار څخه برخورداره ندې . له بلې خوا زمونږ دټولنې پخواني ډير قوی نهادونه له يوې ورځې څخه بلې ته يو په بل پسې ړنګيږي او کوم نوي نهادونه چې دخپل ماهيت

له مخې موقته بڼه لري او تشکل يې ندې موندلې دا روانده دندو داجراء جوګه ندي . په پای کې محترم حامد کرزې دافغانستان داسلامي جمهوريت منتخب جمهور رئيس په ډيرو حساسو ټولنيزو او دولتي مسايلو کې خپل هميشنې وسعت نظر له لاسه ورکوي، يواځې مجاهد پاتې کيږي او په نورو ټولنيزو قشرونو او بالخصوص په وطنپرسته روشنفکرانو باندې داعتماد ثخه کلکه ويره لري. اميد دې پدغه ټولو نيمګړتياوؤ برې وموموا و پدې حساسو شيبو کې خپل تاريخي رسالت سرته ورسوؤ.

دخپرونې دريمه کاليزه

دحرکت دخپرونې دريم کال د سپتمبر ديوولسمې پيښې دشپږم او دبن د بې بنياده او ناکام کنفرانس دپنځم کال سره سمون لري چې دتروريزم دبې مفهومه ستراتيژۍ او ناکام جنګ له لارې په غوره کولو سره يې سياست په نړۍ او افغانستان کې په کثير المجهوله معادله او لاينحله معما بدل کړې او نن چې دامريکي دموکرات ګوند په پارلمان کې داکثريت په ګټلو ، غواړي په نظامي بودجه تعذيرات ولګوي، بيا هم دامريکي جمهور ريئس جورج ډبليو بوش دويټو دصلاحيت ثخه په ناوړه استفادې سره په عراق او افغانستان کې دنظامي پوتنسيال دلوړلو په خاطر په کال سل مليارده ډالر تر لاسه او هڅه کوي چې دسياست کثير المجهوله معادله دنامعلوم وخت لپاره لاينحله پاتې شي. خو په اوسنيو شرايطو کې ددغه ډول غير مسؤلانه لوبو او بې مفهومه دروغجنو او دوامداره تروريستي پيښو تسلسل او ځنځير اخري سپرغۍ به بې له شکه ددريم نړيوال ذروي جنګ پټاکی وچوي.ديويشتمې پيړۍ په پيل کې اصلاً دنړيوال سياسي نبض پرضد ددغه ډول سياست غوره کول او په نړيواله کچه ددغه ناسم سياست پلوی ټيمونو

رامنځته کېدل، په حقه سره د بشریت دراتلونکی ژوند لپاره سپېره او بد فال ګڼل کېږي. په همدې زماني مقطع کې پاکستان په موازي ډول په ذروي طاقت او نژدې سل زره تروریستی روزنیز مرکزونو په ایجاد د تروریزم په ځاله بدلول او په ټوله نړۍ کې دداسې یوې سرکشې او تاریکې قوې تیتول دوهمه نه جبرانیدونکی نړیواله ستره اشتباه ګڼل کیږي. په افغانستان کې دامریکې او انګلستان لخوا دافغانستان دګاونډیانو پر ضد دطالبانو څخه دیوې حربې په څیر استفاده ، دافغان اولس په نماینده ګۍ دهغوی سره دیوه سیال قوت په حیث معامله او باالاخره دشمالي ټلوالې دمتعصب لړکې په ګټه ددغه قوت ټکول درې وا ړه هغه ناسم عوامل دي چې د نړۍ پدغه هر لحاظ ستراتیژیکه منطقه کې یې دجنګ اوربل کړې او دمصؤنیت احساس ترې هیڅ لپاره متصور ندی.نړیوال پرابلمونه دنړیوال سلیم عقل، هم آهنګۍ او ملاتړ په نتیجه کې دسمون لار پیدا کوي او افغانان به یې هم دنړیوالو سره یوشان ګالي، پالي او دسمون ملاتړ به یې کوي. که هر اولس خپلې داخلي او خارجي چارې په ایمانداری سره سرته ورسوي په نړۍ کې به هیڅ مشکل پاتې نشي. پکار دادي پخپل ملک کې دسمون پسې د معرفت څراغ بل کړو ، دخاین او صادق ترمنځ توپیر ته قائل شو او لازم وضاحتونه رامنځ ته کړو.دبن دکنفرانس څخه وروسته دافغانستان مؤقت ، انتقالي او منتخب دولت، لویه جرګه ، پارلمان او محلي شوراګانې، اساسي قانون، مختلفې مستقلې ادارې، کمیسونونه او دموکراتیک انستیتونه جوړ او بین المللي ملاتړ او ډیرې مادي مرستې ترلاسه شوې خو دا چې دبن کنفرانس په نامعقول بې پلانه او بې پروګرامه دشخصي او

ګروپي ګټو په بنیاد رامنځته شوې وو په همغه یو جانبه عطالت خپل قهقرایي مسیر طې کوي. او دچارو دسمون په خاطر چا یوه لوټه هم نده ایښې.دملګرو ملتونو او امریکې په مشرۍ دبین المللي قوتونو په راتګ سره هر افغان او خصوصاً روشنفکر قشر پدې باور وو چې افغاني غمیزه به حتماً دحل لار پیدا کوي. ځکه چې دغه ملکونه ستر نظامي، اقتصادي، علمي ــ تخنیکي پرمختللې ټولنې لري، دعالي منجمنټ او مدیریتونو څخه برخمن او سوسیال دموکراتیزم دهغوی دټولنیز ژوند ورځنۍ عملي بڼه ګڼل کیږي. امنیت به تأمین، اقتصادي وده به حتمي او ټولنیز نظام او دموکراسي به په افغانستان کې په ښه وجه برقراره شي.لیکن ددې ټولو بې شمیره مثبتو فاکتورونو دموجودیت سره سره دشپږو کلونو وروسته په ملک کې نظام نشته، اداره نشته، قانون نشته، عامل ارګان او شخص وجود نلري، فساد ، رشوت، اختلاس، دمخدره موادو کر کیله او قاچاق ددولت دمسؤلینو او ارکانو ورځینې کار او مصروفیت ګڼل کیږي. شاه او ګدا ، داخلي او خارجي یوشان دظلم، ناروا او بې قانونۍ څخه شکایت کوي. په افغانانو دقیامت ورځ جوړه ده هر څوک نفسي نفسي چیغې وهي نه صور اسرافیل «ع»شته او نه مسئول شخص په سترګو کیږي چې د حی علی الفلاح چیغه وکړي او دغه په ګونډو بې کسه او بې وسه اولس دسوال دکچکول څخه رابیرون، پخپلو پښو یې ودروي او دخپلې عقیدې، ارادې اوو اک خاوند یې کړي . افغان خو هغه اولس وو چې دچا په غلامۍ کې هم غلام ندې پاتې شوې او نه یې دچا جوتې خوړلي. دغه کسان څوک دي چې دسوال او راکړې په دودښه پوهیږي او پرته له عاره په ډیر ویاړ پردو ته د

جاسوسۍ او خوشخدمتۍ مهرونه يو تر بله سره په سيالۍ په ځانونو لګوي او د تاريخي مختورۍ څخه هيڅ باک نلري. په شخصي لحاظ يو څوک دنه منلو تهمت او ناوړه کار پر ځان منلي شي خو دا کار ديوه اولس، ټولنې او يوه ملت په نوم او نماينده ګۍ نشي کولې او نه بايد اولس چاته دا حق ورکړي. په کوم هيواد کې چا دولتي اداره، پارلمان، قضاء، حقوق او نظام دجنګي جنايتکارانو، دبشر دحقوقو دناقضينو، بې سواده جنګ سالارانو، مفسدينو، رشوت اخستونکو او قاچاقبرانو څخه جوړ کړي، دچا په ملک کې چې امنيت نه وي څوک نژدې ۲۰۰ زره تحصيل يافته، باتجربه متعهد افسران کوڅو ته بې سرنوشته وباسي، په کوم ملک کې دکابينې غړي، اداری لوړ رتبه مسؤلين په ښکاره دپرديو ملکونو په جاسوسۍ اعتراف کولې شي، په کوم ملک کې داخلي او خارجي اشخاص او افراد شخصي زندانونه لرلې شي او دخارجي ملکونو معلوم الحال اجنټان ګوندونه او سازمانونه لرلې شي. په کوم ملکي امنيتي مسئولينو په ښکاره ددولت پر ضد مسلحانه مظاهرې کړي چې په لسګونو کسان پکې مړه او زخميان شوي اوسي. اوس خلک ټول پوهيدلي چې دغه کسان ټول ديوې لوبې لوبغاړي دي چې په مختلفو وختونو کې په مختلفو ځيرو سره مختلف رول لوبوي. دمارچ دمياشتې په دوهمه اونۍ کې ملي متحده جبهه اعلان شوه او دولت او ډلئيزو رسنيو هغوی دپردي مغرضو ملکونو پورې تړلي کسان وبلل او خلکو هم دپخوانيو ډلو ټپلو غوندې پر هغوی په حقه باور ونکړ. دملت دمقدسي مقولې څخه ډير وطنپرستانه او انسان دوستانه شعارونه لکه ملي متحده جبهه، ملي تړون، ملي وحدت، ملي

عزم، ملي سيالي، ملي وطنپرستي، ملي ښوونه او روزنه، ملي ژبه، ملي ايديولوژي، ملي ترمنولوژي، ملي ادبيات او کلتور، ملي ښار او کنترول، ملي اردو، ملي پوليس، ملي روشنفکر، ملي سرمايه دار، ملي متخصص، ملي مترقي باشعوره انسان او ديته ورته مفاهيم مشتق چې پراخه وطنپرسته پرګنې پرې راټوليږي، ملي دموکراتيک بنسټونه، مناسبات او انقلاب پالي او ساتي او په ملي او بين المللي کچه ديوه واقعي دموکراتيک انساني، سياسي، اجتماعي، اقتصادي عادلانه نظام او مناسباتو داستقرار او پايښت تضمين کوي. خو هغه په خوردضابطۍ کې ناکام خوردضابطان، دبې صلاحيته او بې کفايته دولت مردانو بې سويې کلانساله بچيان چې دموريانې په ځير دمستعجل په نوم اردو ته شامل او د اردو اهنين دسپلين يې په صفر کې ضرب کړ او يا هغه کسان چې په خپل ملک کې يې په اجتماعي، شعوري، سياسي، فزيکي او اخلاقي لحاظ احساس دحقارت او کهترۍ کړې، دګونګيانو غوندې په تورتميو سورو کې پټ شوي، نه يې دشين آسمان روڼ لمر او نه يې دوطن دمور تودې غيږې مينه او خوند ليدلې او ټول دغه عالي وطني منلي ارزشونه يې دخپلو متوليانو په غلامۍ کې له لاسه ورکړي، نه ددغه ارزشونو په ارزش پوهيږي او نه ددغه ډول کارونو جوګه دي. داخبره نن پوره څرګنده شوې چې خارجي قوتونه، ګاونډيان او په واک کې پاتې افغانان په افغانستان کې دافغاني خودګردانه ټولنيز وطنپرست نظام دمهار کولو او غلام ساتلو په خاطر دتبعيض او تفرقې ناوړه او ناروا ستراتيژي او تاکتيک غوره کړې او د اوږدې مودې لپاره دهغې تطبيقول غواړي. هغه کسان چې دنظامي ژوند د الفباء

سره اشنا دي پدې ښه پوهیږي چې د توپ، راکټ او هوایي بمونو او په کل کې د خارجي قوتونو په وسیله په پردي ملک کې امنیت نشي تامینیدلې. د امنیت د تأمین معیار، محک او عامل یوائې او یوائې د هغه ملک خلک دي، اولس دې او هغه هم پدې شرط چې د ټولنې د ټولو اقشارو او طبقو تر منځ هر اړخیز عدالت تأمین او اولس د دولت ملاتړ او وسي. نن خارجی قوتونه د لیرې مسافې او لوړې ارتفاع څخه د توپ، راکټ او الوتکو په وسیله د بمبارد ناکامه پالیسي غوره کړې. پیاده قوتونه له حرکته پریوتي او د هرې خیمې او بوساړې شاته ځانونه پټوي او د مقابلې قابلیت یې له لاسه ورکړې. د وی هڅه کوي یوائې مخالف قوتونه له ځانه لیرې وساتي او یوائې په ړندو بمباریو د ملکي بې ګناه خلکو، ښځو، ماشومانو او سپین ګیرو وژلو او نسل کشۍ ته دوام ورکوي. مخالف جنګیالیان هم د خرپ او ترپ تاکتیک له مخې خپلو حملو ته دوام ورکوي او بې ګناه قربانیان په منځ کې یوائې د افغانستان خلک دي چې د طالب، القاعدې او تروریست په نومونو اعلانیږي تر څو واقعیتونه د خپلو خلکو څخه پټ وساتي. د وی ځیني مظالم چې د نړۍ په خلکو روا ګڼي د خپلې خاورې څخه په زرګونو میله لیرې په ګوانتانامو، ابو غریب، بګرام، قندهار او نور ملکونو کې سرته رسوي خو دا هیر وی چې د خلکو د انظارو څخه هیڅ عمل په پټه نه سرته رسیدلې او نه پټ پاتې کیدلې شي. ډیره موده کیږي د خارجي، داخلي او دفاعي چارو په وزیرانو شخړه روانه ده. حال دا چې مونږ پخپله نه خارجي، نه داخلي او نه دفاعي پالیسي او ستراتیژي لرو. که مو لرلې نو مؤثریت به یې معلوم وې. مونږ د باندنیو چارو له وزیر څخه تر نن ورځې پورې

د افغان اولس د نماینده په حیث یوه سیاسي خبره او یو سیاسي دریز نه اوریدلې او نه لیدلې بلکې د بې ځایه تو جیهاتو او ژستونو شاهد وو چې د ایران، پاکستان او حتا د المان دولت د عکس العمل سره مخامخ شو. سیاست د سیاسي عباراتو او کلماتو افادی ته چې د پر مختللو هیوادونو د سیاسي تقریرونو او ژستونو په تقلید سرته رسیږي نه ویل کیږي. سیاست د یوه اولس د جمعي شعور د وجدان غږ دې چې په مختلفو داخلي او خارجي سیاسي جبهو کې یې باید د باندنیو، کورنیو او دفاعي چارو وزیران د ملي دریز او سیاستونو په حیث افاده او پلي کړي. پدې عواملو ځانونه پوه کړي چې ولې په ملک کې دیرش کاله جنګ روان دې؟ ولې زمونږ د مهاجرینو دومره سپکاوې کیږي او په دومره فضیحت سره د پاکستان او ایران څخه ایستل کیږي او بین المللي نورمونه، او پریکړې په نظر کې نه نیول کیږي؟ ولې زمونږ ټول اولس پاخیدلې او جنګیږي؟ نه یوائې دا چې ټول نړیوال د غه ټولې پیښې غندي او محکوموي خو زمونږ د چارو مسؤلین زمونږ خپل خلک مجرم بولي او په مرګونو او سپکاوي یې خوا یخې کوي!!! د ۲۰۰۷ کال د جون د میاشتې په ۱۴ د ملي متحدې جبهې مشرانو د زم زم په اوبو د تیرو ګناهونو د پریمنځلو وروسته چې چا په ږیرو او چا په بریتو ګوتې وهلې د یوې نوې طرحې په وړاندې کولو سره موجوده دولت په بې شمیره تورونو تورن کړ. راشۍ یو ځل خپل ګریوان ته سترګې واړوو او پدې خبره ژر سوچ وکړو چې د پرون او نن ورځې د جرمونو مجرمان څوک وو او څوک د سبا لپاره پدې خاطر امادګي نیسي او هلې ځلې کوي؟

د سلیم عقل او وجدان په حکم

مونږ پدې کې هیڅ شک نلرو چې هر چاته خپلې ګټې معتبرې دي، د هغې لپاره مبارزه کوي او نه په دې کار څوک ملامتوؤ. د ملا نصرالدین په څیر خلکو ته په نننیو شرائطو کې نه د ژوند حق ورکول کیږي او نه یې لرلې شي. افغانانو پخوا هم لوی قوتونه مات کړي، پخوانۍ شوروي اتحاد یې هم مات کړ او امریکا به هم ماته کړي خو د سیال ژوند کولو حق به پیدا نکړي. ددې علت هغه کرکجنه وضعه ده چې د افغان اولس د جمعي شعور په ضمیر کې یې یو د بل په مقابل کې ځای نیولې، هیڅکله د شعور سطحې ته نه راپورته کیږي او د معقولې نتیجګیرۍ څخه د تل لپاره عاجز پاتې دي.

د تاریخ په اوږدو کې افغانان د هر جنګ د سون مواد وؤ. د سون مواد پخپله سوزي او یوائې نور ترې مستفید کیږي. د کوم چا نوم سرتیراو یا سرباز وؤ بل ورته ویلې وؤ د دا سې سر څخه به زه هم ډیر پخوا تیر شوې وای. د سر څخه تیریدل او یا سر بایلل نه لازمي او نه کافي شرط او نه کوم ویاړ ګڼل کیږي یوائې سیال انسانان دي چې په افتخار سره خپل سرونه ساتي او لازمي او کافي شرط یې ګڼي. راشئ تر څو سرونه راپورې

دي د هغې د ساتلو په باره کې فکر وکړو او د معقولو پریکړو لپاره یې وساتو او په کار یې واچوؤ !

د روسانو د یرغل څخه وروسته نړیوالو د افغانانو په حق کې په ډیره ناروا او جفا سره دا پریکړه وکړه چې د شرق او غرب، سوسیالیزم او کپیتالیزم، روس او امریکې عظیم او ګلوبال پرابلمونه د افغانستان په جنګی تیاتر کې حل کړي. له یوې خوا لکه چې د امریکې د هغه وخت جمهور رئیس رونالد ریګن به ویل "افغان مجاهدینو ته سلام چې د هغوی عقیده او ایمان د بشریت د آزادۍ سمبول او الهام بخش دي" له بلې خوا د دوستۍ، نوع پرستۍ او نیک ګاونډیتوب په نامه ورور د ورور او پلار د زوي په مقابل کې د بې رحمانه او بې باکه قتل و قتال لپاره هڅول کیدل. افغانان د خزان د پاڼو غوندې رژیدل او د هغه ورځې څخه تر ننه پورې نه د افغانانو په ذهن کې د هیواد او خلکو په ګټه کوم فکر پیدا شو او نه چا موقع ورکړه. نړیوال شرقي او غربي انقطاب رنګ، سوړ جنګ ختم او هغه په زرګونو ملیارده ډالر چې د ریم نړیوال او ساړه جنګ په لار کې یو د بل په مقابل کې به یې مصرفول پخپلو جیبونو کې یې پاتې شول. هو !د افغان اولس فرد فرد، د دوه میلونو شهیدانو کونډې او یتیمان، دیو نیم میلون معیوبینو بې وزله بچیان او د افغانستان سمه او غر یوه احسن پاداش ته سترګی په لار وؤ. هغه احسن پاداش دا شو، ټول افغانان چې تر منځ یې د نفاق اورونه بل شوي وؤ د باروتو او وسلو په ګودامونو کې پوره لس کاله یوائې پاتې شول او یو ځل بیا یې د ګاونډیو په مرسته یو بل سره ښه ووژل او د ګور د چینجو غوندې یې په پټو سترګو سره وخوړل. په تیرو پنځه ویشتو کلونو او د هغې څخه پخوا هم

په افغانستان کې د افغانانو د بې اتفاقۍ، دښمنۍ او ټوټه ټوټه کولو لپاره د سوسیال او بورژوا دموکراسۍ د تقابل په موده کې ستړې تحقیقاتي پروژې تر سره شوې او د هر ډول تبعیض اور ته لمن وهل شوې وه، هر افغان د تنهايي او بې کسۍ احساس کوي ، نن هم هره ورځ نوې ولسوالي، علاقداري او محلي امرین او قوماندانان د ملوک الطوائفۍ او خودمختارۍ غږونه پورته کوي، په افغانستان کې مطلقه ځانځاني، کرکه او نفرت حکمفرما او هر څوک یوازې نفسي چیغې وهي او افغانستان په ټوله معنا او مفهوم بې صاحبه مال او متاع ګرځیدلې، هر څوک یې لستوڼی کشوي او پریکوي یې او پر هر سیاسي دکان کې د سودا لپاره عرضه کیږي. لنډه دا چې د کوم سر نوشت سره چې د ۲۵ کلنو په موده کې مخامخ وؤ نن لا د نړیوالو او ګاونډیو تر منځ د افغانانو په سر نهایي معامله روانه ده او زمونږ دولت مردان او سیاسي مبصرین او حتا پوهان دهغې لپاره تجاهل العارفانه توجیهات برابروي.

هو ! پداسې حال کې چې دافغان اولس فرد فرد داخرت د ورځې په څیر نفسي نفسي چیغې وهي، یوازې د شخصي ګټو او بقاء په لټه کې دي او دهیواد او ټولنیزو ګټو په مقابل کې د مسئولیت اواحساس د درک څخه عاجز پاتې دي ، په مقابل کې د امریکې په مشرۍ په اصطلاح خارجي سوله ساتي ځواکونه په افغانستان کې موجود دي چې تر شا یې ملي متحد اولسونه ولاړ او خپل منځې مشخص تعهدات، تعلقات او ټاکلي اهداف لري. دهغې لپاره دغې منطقې ته راغلي او هغه به تعقیبوي. ګاونډي هیوادونه هم دافغانانو په څیر دخپلو وطني ګټو سره بې علاقې ندي او دسیالو هیوادونو په حیث دبین المللي سوله

ساتي ځواکونو سره دهمدغه افغانانو دبرخه لیک په هکله مشترکاً معاملې کوي ، ځکه هغوی پوهیږي تر څو اجتماعي ګټې محفوظې او مصئونې نه وي شخصي ګټې محفوظې نشي پاتې کیدلې او افغانان یا خو لا شعوري غافل پاتې دي او یا خو ځیني کسان دخپلو شخصي ګټو او موقفونو د حفاظت په خاطر په ټولو معاملو معاملګرانه سترګې پټوي.

په هر صورت دافغانستان شاوخوا سیمې دنفوس، مادي ذخیرو او جغرافیایي موقعیت له لحاظه تر هر بل ځایه ډیرې غني او مهمې ستراتیژیکي منطقې ګڼل کیږي. افغانستان پدې منطقه کې دیوه څلورلاري او مستحکم بالا حصار په حیث دځانګړي ستراتیژیک موقعیت څخه بر خورداره دی. له دغه ځایه هره خوا هره سیمه په ډیره اسانۍ او برلاسي سره په نبنه کیدلې شي. تاکیداً بایدووایم چې با شهامته، وطنپرسته او دهیواد او خلکو په ګټو مین افغانان په ننني سیاسي لوبه کې ددغه برلاسې فکتور څخه په پوره جرئت او ډاډ سره استفاده کولې شي او همدغه مطلب زما ددې لیکنې اساسي هدف تشکیلوي .

د ۲۰۰۴ کال داپریل په ۳۰ نیټه ۱۰ نوې هیوادونه چې اکثراً پخواني سوسیالستي هیوادونه او د روسانو کلک ملاتړي وو د اروپایي اتحادیي غړي شول او سبا ته به د ناټو غړي هم شي. اکراین، سپینه روسیه، او ځیني نور هیوادونه هم همدغه لار تعقیبوي. روسیه هم ددې په عوض چې د ننني یو جهته دینامیزم او عطالت مخې ته خنډ شي په ډیر شرم اور شکل سره، خپل سرونه داروپائیي اتحادیي، امریکې او ناټو دلمنې لاندې کوي. بناماریې په سینه ورخیږي او لکه

دمسمریزم شوی موړک غوندې دسوړې دننوتلو توان یې له لاسه ورکړیدې. خو سرنوشت یې معلوم او ثرګند دې او هغه په نوې لوبه کې دلویې روسیې ړنګیدل دي.

ناټو چې په نوې وسلو باندې دسنبالیدو او توسعیي لپاره یې هیڅ ډول سیاسي او اجتماعي منطق وجود نلري او لا پخوا باید دغه سازمان منحل شوې وي، ورځ په ورځ توسعه پیدا کوي، د روسیې شمالي او غربي سرحدونه یې اشغال کړي او دپخواني شوروي اسیایي جمهوریتونو په راخپلولو سره به د روسیې جنوبي پولي هم د واک لاندې راولي. دافغانستان د سنګر ثخه چې شاوخوا ټولې سیمي دهوایي تکتیکي او ستراتیژیکي او ځمکنیو لیرې ویشتونکو قواوؤدفعالیتونه په شعاع او تیر رس کی قرار لري حتما به دامریکي په مشرۍ موجوده قوتونه په افغانستان کې ددغه لوبیي لوبې په سیاسي - نظامي مرکزي وضع الجیش کې پاتی کیږي او خپل حضور به ساتي.

خو ددې ټولو خبرو سره سره روسیه او دسیمي لوی او واړه هیوادونه یو ډول امیدواری ته سترګې په لار دي او هغه دا چې ګوندې یو ځل بیا به دافغانانو د بې سنجشه قربانۍ په نتیجه کې دفلک ثرخ ددوی په ګټه ثرخي او امریکائیان به هم لکه د روسانو په ثیر پدغه پلندۍ کې ډوبیږي او دافغانستان په ونډۍ کې به بیا هر چاته خپله خپله برخه رسیږي. زما پوښتنه داده چې افغانان ثه شي ته سترګې په لاره دي؟؟؟

یو ځل بیا دافغان اولس بی سنجشه قرباني ! یو ځل بیا عین سرنوشت ! یو ځل بیا د خپلو او پردو لخوا عینی موضعګیري او لکه پخوا همغه لعنتی پاداش ! او دغه پروسه به په متوالي

شکل ترابده دوام پیدا کوي ؟؟؟ او تل به افغان اولس لکه پسه غوندې دقصاب په غولي دحلالکې لپاره تړلې ولاړ وي ؟ نـــــــه !

داسې وایي "هر اولس دهمغه حاکم او آمر سزاوار دې چې پرې حکم او آمر کوي" او علامه سید جمال الدین افغان په حقه سره لیکي "زه دظالم او مظلوم دواړو سره عداوت لرم. دظالم سره پدې خاطر چې ظلم کوي او مظلوم سره پدې خاطر چې دظالم ظلم پر ځان مني" افغان اولس ددښمنۍ وړ ندې. خپل دین او رسالت یې دوطن په وړاندې تل ادا کړې. پدې به وروسته بحث وکړو.

کله چې بین الملل قوتونه په افغانستان کې خپل حضور ساتي حتما به لکه چې همدا اوس مخامخ دي ، دافغان اولس دعکس العمل سره به مخامخ وي او افغانان به هم حتما هغوۍ وتلو او ماتې ته مجبوروي. دایو معمول تاریخي فاکتور ، حقیقت او واقعیت دې او افغانانو تر اوسه پدی باره کی بل مصلحت نه دې منلې. خو سوال پیدا کیږی. ایا دغه ډول نظامي حضور یواځې په افغانستان کې دې؟ یواځی دامریکی داډول نظامی حضور دنړۍ دسلو ثخه په زیاتو هیوادونو کې شته. دا یو بین المللي پرابلم او بین المللي مصلحت، تړون او پیوستون غواړي. افغانان لکه ثرنګه چې یې د تاریخ په اوږدو کې ندي کړې شوي ، نن هم دغه پرابلم په یواځې ځان نشی حلولې او که غواړي دغه کار وکړي انجام یې لکه هر وار ، داوار هم بل ډونه شي کیدلې ، یعني چې امریکا به ماته کړي ،خو پخپله به هم یو ځل بیا د غیر وغماز او شغالانو لپاره د مرګ په پوله پریوځي ..دافغانستان دښمنان غواړي پدې لوبه کې پخپلو معاملو سره

افغانان او تاریخ یې دابد لپاره خاورو ته وسپاري او افغانان هم نن پخپله ځانونو ته قبر کني او دګور په خوا منډې وهي. افغانانو پدې منطقه کې تل استعماری قوتونه مات کړي او ولسونه او هیوادونه یې دهغوی له شر څخه ژغورلي او ازاد کړي دي . خدایي خدمتګارانو دخان عبدالغفار خان په مشرۍ دهندوانو سره یوځای مبارزه وکړه ، هند یې د هندوانو لپاره ازاد کړ ،خو پخپله محکوم پاتې شول ، دريٍ واړې هند په پاکستان حمله وکړه او مات یې کړ، په آسیا یې جمهوریتونو باندې دتزاریزم او بلشویزم دتیري په وخت او همداسې دایران او عراق دجنګ په وخت کې افغانانو هیڅ ډول خپلې سیاسي غوښتنې او ملاحظات په نظر کې ندي نیولي او دخوړې ګوتې څخه یې هیڅوک ندي کش کړي، سره ددې چې دلائل به موجود وؤ. خو بر خلاف دافغانانو په غمیزه کې ګاونډي هیوادونو دافغان اولس په شر کې خپل خیر لټولې او یواځې خپل سیاسي اهداف یې چاغ کړیدي او نن هم په ډیر خائنانه شکل نه یواځې لاس وهنې بلکه څرګند تیرې او تجاوز دوام لري.

جنرال مشرف او دهغه مارشالایي ډلې ته پکار ندي چې دخپلو خلکو او دمنطقې دسیاسي وضعې پر خلاف یې دامریکې دلمنې لاندې موضع نیولې او القاعده او بنیاد ګرایي چې پخپله یې په سند او پنجاب ک ځای پځای کړې او هلته یې براس راووځې خو دوی په هغه ازادو سرحدي سیمو کې نظامی تریسمار جوړ کړې چې اصلا حق نلري هلته قدم کیږدې او پدې بهانه قومي مشران وژني ، کورونه یې سیزي او پر ځای یې نظامي تحکیمات جوړوي او اغزن سیمان نیسي. ځیني کسان

لا سترګې پټوي او دبي بي سي درادیو له لارې په ډیره بې مسئولیتۍ سره ځیني اظهارات کوي او له بده مرغه لر او بر افغان دهغې په مقابل کې په حقیقت کې پټه خوله پاتې کیږي.

.زه داولسونو سره دعداوت دمسئلی سره موافق نه یم هغوی تل خپل رسالت سرته رسولې ، دا سیاسي او دولتي وطنپرست مشران، اجتماعي شخصیتونه او روشنفکرقشر پورې لري چې همیشه پداسې حساسوشیبو او دتاریخ په تاریکو کګلیچونو کې باید خپلی ټولنې دیوه نیک او څرګند مستقبل په لوررهبري کړي. خو سوال پیدا کیږي کوم مشران او کوم روشنفکر؟

ــــ هغه چی دافغانستان دوروسته پاتې اجتماعي - اقتصادي مناسباتو خام او نارس محصول ،دشعور او درک سترګې یې لاپټې، دخپل رسالت او دندو په وړاندی احساس دمسئولیت نشي کولې او یواځې په بچګانه، تنګ نظرانه لوبو کې یو دبل دپښو وهلو او امکاناتو دخنثا کولو په مرض اخته دي ؟

ــــ هغه چی دپردیو دواکمنۍ په وخت کې دهیواد او خلکو په وړاندې دعدم احساس او پردیو ته دخوش خدمتۍ دمعیارونو له مخې هر بې سواده با سواده په غیر مستحق ډول کورکورانه په نظامي او ملکي دولتي رتبو او مقامونو ، مسلکي، علمي، اکادمیک صلاحیتونواو رتبو او د نړیوالو معیارونو ، پرته په دیپلومونو او یا نورو القابو مفتخر شوي او په پنځو ورځو کې دمقامونو ، رتبو او افتخاری القابو دټولو پوړیو څخه اووختي دي؟

ــــ هغه چې د بې شمیره پاچا ګردشیو ، حکومتونو ،

دولتونو، حزبونو، فرکسونونو، ډلو ټپلو په سطحه جداګانه تشکيلات پړسيدلي او جوړ شوي او هر چا د خپلې سليقې له مخې کسان په پوره بې مسئوليتۍ سره ګمارلي او نن ديوې پوستي د پنځه کسيزې ډلې د قوماندان څخه نيولې تر لوړو مقامونو پورې هر څوک ځان لپاره با صلاحيته غير مطيع شخصيت قايل دي او نن په اصطلاح پخپله افغاني روشنفکر قشر په يوه نابکاره بار، مکدر سياهي لشکر تبديل او دنيکو او بدو تميز پکې مشکل دي.

ــ هغه چې د هيواد څخه بهر روزل شوي، او سيدلي او د دموکراسۍ او مدني ټولنې په ټولو اصولو او قوانينو اګاه د پوهنتونونو استادان، سياسي مبصرين، اديبان او پوهان خو بيا هم د افغاني ټولنې د هر ډول تبعيضونو په لومو کې بند پاتې دي او بستري يې د بي بي سي، امريکا غږ او نورو رايوګانو، مجلو، ورځپاڼو، جريدو او داسې نورو دفترونو کې اچولي بيا هم د مختلفو سليقو او مناسبتونو له مخې په پوره بې مسئوليتۍ سره عريضې او طويلې مقالې ليکي، تحليلونه، تبصرې او مصاحبې کوي او تر څو چې خبر نګار بس ورته ونه وايي نه بس کوي؟

ــ او يا هغه چې په تيرو دورو کې ټکول شوي، ځپل شوي او خولې يې داسې تړلې چې په زور به يې پرې خلاصې نه کړې؟

ــ هغه چې پرون په اصطلاح د کمونست، مجاهد او بې طرفه په نوم يو بل په واک کې شريک کيدو ته سره حاضر نه وؤ او يا نن چې د ځينې بين المللي کړيو سره د ځينې ډلو د شخصي ګټو او ملحوظاتو له مخې متقابلو معاملو په نتيجه کې يو ځل بيا په عمده ډول د پخواني مجاهدينو مشران واک ته

رسيدلي او بيا بل چاته اندکترين حق نه قائليږي؟

ــ او يا بالاخره محترم حامد کرزي چې په وطني او بين المللي ملاقاتونو کې د چپن، قره قلي او کاليو په اغوستلو سره د خپل وسعت نظر تظاهر کوي خو په حساسو وختونو کې خپل درونـد رسالت هيروي او په اصطلاح ديوه مجاهد په حيث د موجوده جنګ سالارانو، جهادي مشرانو او نورو سره په ائتلاف، تفاهيم او کمپرمائز ډډه لګوي؟ په هيواد کې ټولې بنيادي چارې په ټپه ولاړې او يواځې په نمائشي، ګذرا او مؤقتي چارو بسنه کيږي؟

دادي زمونږ د افغاني ټولنې موجوده حقيقتونه او واقعيتونه چې بايد ويې منو او د هغې له مخې لازمي نتيجګيرۍ وکړو. پداسې ترګميو او سياسي بحرانونو کې د چارو سمون اسان کار ندي او هيڅکله د نيکو او بدو تر منځ څرګند سرحدونه او پولې وجود نلري. تشخيص، تصميم او اقدام پداسې حالاتو کې مشکل وي. د فرانسې مشهور متفکر او فيلسوف ارنست رنان ليکي"وقت های می ایند که گوئی هر چیز از دست رفته است، همان است وقت شروع کار". په نورو هيوادونو لدې څخه ډير زيات بد حالتونه راغلي خو هغوی د هرې وضعې څخه لازمه نتيجګيري کړې او اشتباهات يې دوباره ندي تکرار کړي، نه لکه چې مونږ د شوؤ اشتباهاتو او ګناهونو په بنياد دلا لويو ګناهونو تصميمونه نيسو او پلانونه جوړوؤ.

هو! نن د افغانانو لپاره واقعا سرنوشت سازه حالت او وضعه ده. نن مونږ لپاره بهترين وخت د شروع د کار دي چې نيک تصميم ونيسو او لازم اقدام وکړو. راشئ د هيواد او اولس دعالي ګټو په خاطر يو تربله سره دوروری لاسونه ورکړو او

متحد عمل ته ملا وتړو.

مونږ افغانانو ته دهر څخه دمخه خپل خدای ته رجوع کول پکار دي چې پخپل فضل وکرم سره مونږ دجمعي شعور دتورتم او کدورتونو څخه راوباسي او دعقل او شعور په رڼا کې خپل ځانونه او دوست او دښمن وپیژنو او دښو او بدو تمیز وکړې شو !

مونږ ته یو مهدی پکا دی چې دوخت وزمان ددجال دمکروفریب دداموno او لومو څخه مونږ ته نجات راکړی !

مونږ ته پدې حساسه شیبه کې صوردا سرافیل ع پکاردې چې دحقیقي قاضي په وړاندې احساس دمسئولیت وکړو، ویده وجدانونه رابیدار او د حب الوطن احساس او شعور مو دوباره را ژوندې شي !

مونږ ته دحی علی الفلاح یوه داسې کړیکه پکارده چې د هر کانه غوږ تر عمقه ورسیږي، دغفلت له خوبه مو راویښ او دنړیوالو سره سیال ژوند ته مو وهڅوي !

مونږ ته دافغاني جمعي شعور په ضمیر کې یوې داسې زلزلې ته ضرورت دې چې ټول هغه بنیادونه چې دپردیو لخوا زمونږ په ذهن کې د ورور وژنې، نفاق، عداوت او تبعیض په خاطر اباد شوي له بیخه ړنګ، دغه خامې ختې پخې او د ورورۍ او افغاني ذات البیني تفاهم په بناء نوي بنیادونه ایجاد کړو !یواځې پدې صورت کې کیدلې شي مونږ دموجوده وضعې څخه دخپلو خلکو او هیواد په ګټه لازمه استفاده وکړو !نن چې په افغانستان کې کوم قوتونه موجود دي

ــ اول خو دډیرو هیوادونو څخه نماینده ګي کوي او دیوه هیواد قوتونه نه .دوهم دهغوی تر شا داسې ټولنې پرتې دي چې

دموکراسي پکې منلې او عملي حقیقت او واقعیت ګڼل کیږي

ــ دریم دهغوی تر منځ هم دنړیوالو سیاسي -اجتماعي مسایلو په هکله ستر تضادونه وجود لري

ــ څلورم دا چی دا یو نړیوال پرابلم دی او مونږ پخپل منطقی برخورد سره نړیوال ملاتړ ترلاسه کولی شو.

ــ پنځم مونږ پدې باور یو چې دموکراسي کوم حکم، فرمان، آمر او حتی یواځې قانون هم نه دې چې په زور هره خوا صادر شي، بلکه دموکراسي دهرڅه څخه دمخه پاکه عقیده، اخلاق، تربیه او لوړ انساني اجتماعي شعور ته ویل کیږي او کله چې دغه صفات دټولنې او فرد په ذهن کې ځای نیسي هیڅکله دداسې وحشیانه، غیر انساني قرون وسطایي اعمالو مرتکب نشي کیدلې لکه چې نموني یې په افغانستان، عراق، ګوانتامو او ځینې نورو ځایونو کې وښودل شوې. بشریت نن ددغه ډول اعمالو څخه نفرت لري او په نړیواله کچه ددغه ډول اعمالو په ضد عکس العملونه او مظاهري دوام لري او دهغوی خپل خلک لدې کبله احساس دشرم او خجالت کوي.

دپورتنی بحث له مخی په لاندی ډول نتیجګري کیدلې شیي

۱ــ په بین المللي لوبو کې پردي غمونه په خپله ذمه اخستل او په حلاجي کې خپل هډونه په ځانګړي توګه ورکول نه ثواب دې، نه شهامت، نه وطنپرستي او نه دسلیم عقل او وجدان مشوره او مصلحت. بین المللي پرابلمونه یواځې په بین المللي تړون، پیوستون او ملاتړ سره دډیرې اوږدې مودې مبارزې په نتیجه کې حلیدلې شي. دداډول طوفانونو څخه ځان لري او په امن کې ساتل غوره مشوره او مصلحت ګڼل کیږي.

۲ــ په نننۍ منطقوي سیاسي لوبه کې افغانانو ته پکار دي

چې دخپل مرکزي ستراتیژیک موقعیت او چانس څخه په استفادې سره خپل ملي وطني موقف تقویه او پرې نږدې چې کله هم وروسته لدې د شاوخوا قجیرانو او ګیدړانو خوراک شي.

په یوویشتمه پیړۍ کې بشري قانوني او حقوقي ارزشونه او معیارونه

قانوني او حقوقي هر ارشي او تداوم دبشري ژوند سره له همغه وخت څخه نه شلیدونکي مناسبات او اړیکي پیدا کړي ،کله چې دا لوی جهان او ټول خلقتونه دخدای دلوی علم له مخې د "کن فیکون" دحکم په صدور قانونمند او متعادل پیدا او انسان یې دانساني تقوا او علم له مخې اشرف المخلوقات او خپل خود مختاره خلف ګرځولې دې. په پورتنۍ جمله کې څو عمده اصله لکه قانونمندي، تعادل، حقوق، مساوات، تقوا او خلافت په سترګو کیږي. همدغه اصول په مجموع کې دهر نظام دخلقت ، تکامل، پایښت او معرفت مستلزم او متضمن او دخدای دمقضي او مقدر قانون "قضاء او قدر" له مخې یوائینې مقید شرط ، دین ، مذهب او شریعت ګڼل کیږي. هیڅ شې وجود نلري مګر په قانونمند شکل سره . قانونمندي شکل دموجودیت دجهان او هرې پدیدې دې او انسان له هغې سره په قانونمند کړو وړو مکلف او مؤظف ګرځیدلې دې . تعادل په یوه نظام کې دپدیدو دظهور ، هم آهنګۍ او پایښت اصلي عامل او عمده اصل او یوائې دمتقابلو حقوقو ، وجایبو او ذمه واریو په

صورت کې یو نظام جوړیدلې او پایښت لرلې شي. د تبعیض پرته مساوات او تقوا د نظام د بقاء لازمي او کافي شرط او خود مختاره مقدر خلافت د مسئولیت هغه درونند بار دې چې انسان د هغې په احساس سره کولې شي خپل تاریخي رسالت سرته ورسوي. مطلق مختار او مطلق مجبور وجود نلري او هر څوک د بین المللي او ملي تسجیل شوو قانوني او حقوقي ارزښونو او معیارونو په وړاندې مقید او مجبور دې او پرته د سرکشۍ او امتیاز څخه باید هغه ومني او غاړه ورته کښیږدي .لوی فلسفي شاعر رحمان بابا دغه متقابل مسؤلیتونه څه ښه افاده کړیدي:

دلته دم او قدم دواړه په حساب دي
پل غلط له لارې مه ږده بې حسابه

لیکن نن ځیني بې مسئولیته نړیوال د ټولو انسانانو او فرهنګي زیرمو د تباهۍ لپاره په نوو ذروي ستراتیژیو یو تربله سره مسابقې ته امادګي نیسي.هر نور مال انسان د هرې ورځې په پای کې د ګټې او تاوان او ښو بدو محاسبه او قضاوت کوي. پنځه کاله وشول چې ښاغلې حامد کرزې د خپلې جهادي ډلې سره په افغانستان کې حکومت کوي. د هغوی تر شا ملګري ملتونه، امریکا ، انګلستان ، ناټو او په مجموع کې د ۴۵ نړیوالو پرمختللو هیوادونو ملکي او نظامي طاقتونه په ټول اقتصادي توان سره ولاړ دي. د غه هیوادونه د لوی نظامي، اقتصادي، علمي ــ تخنیکي، سیاسي تجربو او عالي مدیریتونو او منجمنټ خاوندان او کم تر کمه یې عملاً ۵۰۰ کاله په ټوله نړۍ حکومت کړې دې. نن هم دوی د نړۍ د ټولو هیوادونو اقتصادی زیر بناوې د ګلوبالیزم په کچه پخپل واک

کې لري او د ژوند ټول اړخونه اداره کوي .دوئی زمونږ هیواد ته د امنیت د تامین او بیا آبادونې لپاره راغلي دي، خو له لومړۍ ورځې دا سې معلومیږي چې د کوم لوی او خطرناک جنګ لپاره اماده ګي نیسي. دارګ په داخل ، دارګ په دروازو پورې تړلي سرکونه او د کابل په ټولو د توجه وړ کوڅو کی سنګر بندۍ او استحکامات دوام لري. د هیواد په ستراتیژیکو منطقو کې اساسي قشلې او تاسیسات جوړیږي. برخلاف پخواني نظامي مؤسسات او تاسیسات او اردو ړنګ شوې او بیکاره مسلکي افسرانو یې لویه سیاسي او ټولنیزه ستونزه رامنځته کړیده .د بیا ابادونې هیڅ نښې نښانې نه په سترګو کیږي یواځې د بې حسابه ډالرو د هضمولو په خاطر د کاغذ په مخ د راتلونکو وختونو تخیلی پلانونو طرحې جوړیږي. خو په ځیني تاریخي منطقو کې لکه شیرپور او د ښاري ماستر پلان خلاف په ځیني ساحو لکه ښاري پارکونو ،کلتوري مرکزونو او یا نورو ساحو کې چې د زوراباد په نومونو په خپل سر پروژې د جهادی مشرانو، قوماندانانو او د موجوده حکومت ځینې بیګانه پلوي انډیوالانو له خوا په کار اچول شوې دي او د خارجي پیسو ټولې سر چیني هم په لاس کې لري چارې په پوره سیالۍ پر مخ ځي.

خو له بده مرغه پدې وروستیو وختونو کې د ځانمرګي بریدونو او د آیساف او ناټو د نوې ستراتیژۍ له مخې د هوایي، راکتي او لیري ویشتونکو توپونو په بمبارۍ او ډزو کې کومه لوټه چې د تنظیمي جنګونو او شرق او غرب په زور ازمایي کې ولاړ پاتې شوې وه شک نشته چې هواره به شي دا چې د زوراباد د پروژو سرنوشت به څه کیږي معلومه هده.

د معتبرو دولتي او خارجي رسنیو په قول د مخدره مواد

قاچاق او کر کیله له یوې ورځې څخه بلې ته پراختیا مومي او نژدې ده چې دنړۍ سل په سلو کې اپین په افغانستان کی تولید شي او دا کومه د تعجب وړه خبره هم نده ځکه دهمدغه رسنیو په قول په افغانستان کې نظام، اداره، حکومتاو قانون نشته او فساد، غلا، اختلاس ،د خلکو تښتونه ، په کوچنیانو ډلئیز تجاوزونه او انارشي ورځنې دود او دستور ګرځیدلې او هغه ځوک چې دا کار نه کوي په اصطلاح په افغانستان کې احسا س دحقارت کوي ،ځکه چې دا یو غیر معمول کار ګڼل کیږي اونسبي نورمال انسانان فکر کوي ګوندې دکومې ګناه مرتکب شوي دي ځکه چې دا کار د عام دود او دستور سره په تضاد کې واقع کیدل کیږي . له بلې خوا دا هم یو تاریخي حقیقت دې چې نړۍ زوروانو همیشه دمخدره موادو قاچاق پخپل واک کې لرلې او که دا کار ونکړي دا لویي سرمایي به یي له کومه کړي وې او دا احمقانه مصارف به له کومې لارې پوره کوي ؟دوی هر وخت چې دنړۍ په کوم کنج کې واک درلوده تل یي داپینو مزرعې جوړې کړي او دنړۍ هر تود بازار ته یي رسولي دي. دا چې څوک پدغه زهرو خپل ژوند له لاسه ورکوي ، خپل دي یا پردي د دوی لپاره دا خبره د ارزش او پام لرنې وړ نه ده. پرون اپین دهند او جنوبي امریکې د حاصل خیزو ځمکو څخه تولیدیده او د اروپایانو پواسطه چین او نورو ملکونو ته وړل کیده چې د تریاکو لوی جنګ یي پایله وه او پخپله امریکایان وو چې سل زره چینایي معتادین یي دامریکایانو په اعتیاد باندې د روږدي کولو لپاره امریکې ته بوتلل او نن چې دامریکې او اروپا په بازارونو کې هر ډول مخدره مواد آزاد خرځیږ. او دهیچا څخه پټ حقیقت ندې بیا هم همدغه

امریکایان او اروپایان یي نن له افغانستان څخه خپلو خلکو ته په پراخه پیمانه رسوي.دا ډول ده په څو جملو کید کرزي صاحب دپنځه کلنې دورې او خارجي «دوستان»د بیا ابادونې پایلې او نتیجګیری. دوئی چې هر ډول فکر کوي، خو زمونږ په فکر داخلي او خارجي ټول ټیمونه دامنیت او بیا ابادونې په چارو کې په قطعي ډول ناکام دي. مونږدا نشو منلې چې دوی په دې کار کې بې وسعې دي. له بلې خوا په کابل کې دانګلستان نوي سفیر وویل چې په راتلونکو دیرشو کلونو کې به په افغانستان کې پاتې شي. همداسې دامریکې ددموکرات ګوند نوي کاندید بارک اوباماهم داګست په دوهمه نیټه ویلي، که دې په انتخاباتو کې بریالې شي له عراق څخه به خپل قوتونه خارج او افغانستان ته به یي ولیږي. دافغانانو سره همدومره جفا کافي وه. ښه به دا وي زمونږ دغه "دوستان"نور خپل حضور په افغانستان کې پای ته ورسوی او په ډیر منطقی او معقول شکل سره دیوویشتمی پیړۍ دایجاباتو او دهغوی دډیموکراتو ټولنو دغوښتنو مطابق واک دافغانستان اصیلو خلکو ته وسپاري. افغانانو تل دخپلې خاورې دساتلو توان لرلې او اوس یي هم لري.په حقیقت کې هغوی همغه پلانونه عملي کول غواړي ، دکومو په خاطر چې افغانستانته راغلي دي . امنیت او ابادي د هغوی په پلانونو کې هیڅ وجود نلري ، یواځې د ګذرا پدیدي په حیث که چیري په موقتي پروژو کي چیري په سترګو شي او لکه چي عملاً لیدل کیږي ډیري ددغه ډول پروژو څخه داسي بي کیفیته وي چې داستفادي دمخه او یا لا اقل د ډیري کمي استفادې څخه وروسته له منځه ځي. نن چې بشري شعوري اګاهي دبلوغ مرحلې ته رسیدلې او دهر ډول تحول، تکامل او

منطقي پوهاوي دپذيرش قابليت وجود لري، نن چې اقتصادي زيرمې او امکانات دټولې نړۍ د وږو او بربنډو دمړولو او پټولو لپاره کافي دي او که نه اوسي په کمه توجه سره يې سرشاره زيرمې توليديدلې شي، ... ايا دا مناسب ده چې يواځې دهوس، لويي غوښتنې، شوخۍ او ساعت تيرۍ، ساديزم، بربريت، وحشت او حيوانيت دغريزو له مخې دملياردونو انسانانو دپيړيو پيړيو ټولو علمي ـ تخنيکي، اقتصادي، اجتماعي، حقوقي، قانوني سالم بهير ته شا او خپل ټول امکانات او با الخصوص اوسنۍ ميډيا او مطبوعات په لعنتی پديدو بدل تر څو ديوه انسان اخري مړۍ چې داخري نفس لپاره په خوله کې لري، ترې راوشوکوي ؟د څه لپاره؟راشۍ ! "دسليم عقل او وجدان حکم" ته غاړه کيښږدو !راشۍ !دملياردونو انسانانو دميلونونو کلونو دژوند او مبارزی دسليم بهير منل شوؤ ارزشونو ته چې دټولو نړيوالو په خورا معتبرو اسنادو کې تسجيل او دعملی ژوند بنه يې غوره کړې ازرش قايل شو، راشۍ !چې دټولو سالمو انسانانو غوندې يو شان فکر وکړو ! او که نه نو ! دسپتمبر يوولسمې او ډيرو نورو پيښو دا هم وښودله چې يو پر بل باندې دبر لاسي امکانات هم عام ګرځيدلي دي. راشۍ !دمقابلې پر ځای دتفاهم لار غوره کړو. ښه به داوي دشر، فساد او تروريزم شيطاني ځالی او مزرعی په پاکستان او دنړۍ په کنج کنج کی وتړل شی. دا ډيره ناکامه هڅه او دنړيوال دموکرتيک نظام لپاره دزهرو او ذقوم حيثيت لري. دا يوه بهانه ده، دا يوه دسيسه ده، دا يو ډير تور او ناکام پلان او پروګرام دې، دا اوس په حقيقت بدل شوې واقعيت دې چې نن د نړيوالې مافيا تورې خيرې دچپګرا، راستګرا، القاعدې، طالب او بل هر بنيادګر چې تصور يې کيدلې شي په يوه محل قوماندې کې سره راټول او ځانونو لپاره طلايي هګۍ اچوي او دنړۍ دبې ګناه انسانانو لپاره دتباهۍ ګودالونه، کندې او اسفل السافلين جوړوي. نن جهاني ټولنې يو جانبه عطالت پيدا کړې او د يابو په شا دکوږ بار په څير يې خپل توازن او تعادل له لاسه ورکړې، پريوتل يې حتمي او برې به د سالمو قوتونو په برخه وي

افغان هېوادپال ملي روڼ آندي باید خپل تاریخي رسالت سرته ورسوي !

اگر یک ذره را بر گیری از جای
فروریزد همه عالم سراپای
« مولانا جلال الدین بلخي»

د شلمې میلادي پېړۍ په پای کې د سیاسي لوی نړیوال بحران رامنځته کیدل، په ناپایداره یو قطبي محور او بنسټ دنوي نړیوال سیاست تشکل او په دغه سیاست باندې د پیژندل شوو افراطي ځیرو تسلط، هیڅکله په یویشتمه پیړۍ کې دنړیوالو لپاره دنیک فال زیري نشو ګڼل کیدلې او دا هم کومه دتعجب وړخبره نه ده چې نړیوال او افغاني سیاست نن په کثیر المجهوله معادله او جړه مشوره بدل شوي دي. تر څو چې دغه مجهولات په نړیواله او ملي کچه دمعلومو متحولاتو او نورماتیفونو له لارې په منطقي قانونمند ډول دحل ځواب پیدا نکړي دامنیت او سولئیز ګډ ژوند تامینیدل هم ناشوني کار ګڼل کیږي. د ۱۹۷۹ م کال په پای کې پخواني شوروي اتحاد د شپیته کلنې دوستۍ او بین المللي قوانینو او تړونونو پر خلاف پر افغانستان خاینانه حمله وکړه او برژنسکي دامریکي د پخواني جمهور رئیس جیمي کارتر امینتي سلاکار هم پدې

اعتراف وکړ چې: "این ما بودیم که شوروی ها را تشویق نمودیم، تابه افغانستان تجاوز نظامی نماید و درین پروژه پاکستان رفیق راه ما بود..." پدې ډول افغانستان دیوه ډیر خاینانه پلان له مخې دنړۍ دسترو هیوادونو تر منځ په تمام عیار جنګي میدان او تیاتر بدل شو. دنړیوالو تضادونو او شخړو ستر غامض پرابلمونه دافغانانو دسرنوشت سره غوټه او افغانان دجنګ په تاوده ډګر کې دنړیوالو سترو آبر قدرتونو دجفاء او ناروا سره مخامخ شول. دغه جهنمي طاقتونو یوائې دجنګ بدیل غوره کړې وو، غوښتل یې د کمونیزم او کاپیتالیزم، شوروي او امریکي او کې جي بي او سي آی اې تر منځ ګلوبال متضاد لاینحله پرابلمونو ته د افغانستان په جنګي ډګر کې د حل لار پیدا کړي، خو افغانان نه په اخلاقي لحاظ ددغه لویې جفاء او ناروا سزاواراو نه په مادي او معنوي کچه ددې جوګه وو چې دغه لوی ناوړین دې پخپل کور کې وزغمي او یا دې دغه لوی بار په خپلو اوږو پورته کړي شي. خو جبراً افغان اولس دغه غیر عادلانه او نا برابر جنګ ته اړ ایستل شو او دنړۍ دمخ د ټولو زړو او نوؤ وسلو ذخیري دافغانستان په جنګي تیاتر کې استعمال او وازمایل شوې او دکمیاوي او ذروي وسلو پاتې شوني او تفالې دافغانستان په خاوره راپریوتې. دجنګ دسوخت مواد په ټولو جبهو کې یوائې صادق او مؤمن مسلمان افغانان ووچې د څو تنو معامله ګرو په ذریعه جبهه په جبهه ځغلیدل، دومو په شان ویلیدل او جبهې یې ګرمې ساتلې. لیکن یو دسوچ او فکر والا افغان پیدا نشو چې ددغه باتور اولس په سمه لار رهنمایي سره یې خپل تاریخي رسالت او دین ادا کړي وي. او که چیرې به کوم وطنپرست

افغان دغه رسالت ادا کول هم غوښتل ، د بین المللي شیطاني مافیایي قوتونو د غلبیل د چاڼ، جال او دام څخه د تیریدو فرصت دغه ډول کسانو ته نه وو میسر او حتماً هر وطن پرست انسان په یو د دغه دامونو کې لاس و پښې او ذهناً تړلې پاتې کیده او یوائې هغه کسانو ته چې د مافیایي پروګرامونو عملي کول به یې غوښتل د فعالیت او ازادۍ چانس ورکول کیده . نو ځکه افغان اولس نه یوائې خپلې ټولې مادي شتمنۍ بلکه افغاني وطنپرستي، عنعنات، ملي وحدت، ټولنیز جوړښت او ټول اسلامي، اخلاقي او وجداني ارزشونه چې په هر سنګر کې د افغانانو د بري ضامن وو هم له لاسه ورکړل او په اصطلاح بې مورالہ او خلع سلاح پاتې شول. افغانانو د نړۍ هغه ستر قدرت مات کړ چې له ویرې یې امریکایي او اروپایي امپریالیزم په زرګونو کیلومتره وړاندې پخپلو کورونو کې د شپې خوب نه درلود او ټولو نړیوالو ، شرق او غرب، عرب او عجم او باالخصوص پاکستان ته یې د ړنګیدو د حاضر خطر څخه نجات ورکړ او د نړۍ د تاریخ څرخ یې د امریکې په یو قطبی محور وڅرخاوه. د تأسف خبره داده چې لا د نجات د شهیدانو د زخمونو وینې او په سره ډولۍ کې د کوندې ناوکۍ اوښکی نه وې وچې او د غم تورپوړنې یې لا له اوربل څخه نه وو پریوتې، دغه ټول معامله ګران چې د ټولو افغاني پرابلمونو او دژنیو د تړون قاضیان، حکمان او مجریان او مجرمان ګڼل کیدل، د دې په عوض چې د هل جزاء الاحسان الا الاحسان په حکم افغانانو ته نیک پاداش ورکړي ، «به ما چی» ګفته ،او په خپل ملک کې ،په نوي فرصت سره د څو ورځو ارام تنفس او بعدي پلانګذاریو په نیت یې خپلې غوټې له افغانستان څخه وتړلې او افغان

اولس یې د باروتو او وسلو د ګودامونو په سر په نه پخلاکیدونکې دښمنۍ کې بې سرنوشته د مرګ په پوله په غم او مصیبت کې خپلو معامله ګرانو ته پریښود تر څو د دغه اولس دښمنه او وطن دښمنه تورو بلاګانو پخپل منځنی جنګونو کې نور هم وځپل شي. خو پخپله پرته له تبعیض څخه کمونستان او کپیتالیستان د ناټو د چتر لاندې په مشترکو جشنونو کې راټول او معلومه نده د کومو اهدافو په خاطر نوی ستراتیژۍ جوړوي او په مدرنه وسلو د چاپه مقابل کې ځانونه سمبالوي؟

د دغه «هیومنیستانو» سترګی لس کاله وروسته یوائې هغه وخت وغړیدلې او د خپل خوب په غلط تعبیر پوه شول، کله چې یې د مارکوندیو او ذقومو کروندي چې پخپله یې کرلې وې په نیویارک او واشنګټن د ۲۰۰۱ ، بالي ۲۰۰۲ ، ستامبول ۲۰۰۳ ، مادرید ۲۰۰۴ ، لندن ۲۰۰۵ او نورو ملکونو کې ثمر ته ورسیدلې او افغانانو دغه د قربانۍ ګوډورو ته ضرورت پیدا شو. نو په اصطلاح ټولو شرافنمندانه اعتراف وکړ چې ګوندې مونږ بې موجبه سهوٓ افغانان هیر کړي وو او په ډیرو ښکلو شعارونو سره د ملګرو ملتونو او امریکې د قمچنې لاندې نژدې د څلویښتو متمدنه ملکونو نماینده ګان په افغانستان کې د سولې، امنیت او د هیواد د بیا ابادونې په خاطر کار کوي او د دوی په قول پایلې یې هم مثبتې دي.

خو حقیقت دا دې چې د بن د بې بنیاده او د ټولنیز ترکیب له لحاظه پوچ او بې ماهیته کنفرانس او د هغې د بې سنجشه طرحو او پلانونو په اساس او د امپیالیستي هیوادونو د خاینانه تاکتیکونو او ستراتیژیو په بنیاد چې کومې دولتي، حقوقي او

قانوني اداراې، ټولنیز سازمانونه، مستقل کمیسونونه، مطبوعاتي رسنۍ او نورې مختلفې اداري او انستیوتونه چې په تشکیلاتي لحاظ یي په بوده او تنسته کې کمې نه لیدل کیږي او په یوه چوکۍ پورې دمشاور وزیر، معین، مشاور مشاور او نورونومونو لس تنه تړلي، په مادي لحاظ په لسګونو ملیارده ډالر خارجي« مرستی »چې راځي دهمدوی په جیبونو کې پریووځي او هر یو د اروپایي او امریکایي صدراعظم او وزیر څو برابر معاش لري، دضدمرمۍ موټرو چې په کابل کې دضد مردمي په نوم یادیږي او دهر یوه په قیمت حد اقل کوچنۍ فابریکه جوړیدلې شي، «دسړي» په سر دلاسونو دګوتو دشمیر څخه زیات دي او ددغه موټرو شمیر که په لندن، ټوکیو، برلین، واشنګټن، پاریس او داسی نورو ملکونو کې دسرک په سر په لسګونو او زرو نو کې یو دې، په کابل کې دخدای په فضل هر دوم موټر همدغه دي. که مقامونه تنقیصیږي امتیازات پخپل حال پاتې او که وزارتونه له منځه ځي وزیران او مشاورین که چارو ته دوام نه ورکوي، امتیازات یي په خپل پخواني حال پاتې کیږي. تشکیلا ت او مصارف ورځ په ورځ پړسیږي خو عاید، تولید او مفیده ضریب له یوی ورځې څخه بلې ته نزولي قوس طې کوي او یا په حقیقت کې هیڅ وجود نه لري. ټولې تولیدي او غیر تولیدي، انتفاعي او غیر انتفاعي اداري او مؤسسات په لسګونو او سلګونو میلیونه ډالر بودجه او کومکونه تر لاسه او کارونه خارجي او داخلي اکثراً«د لوړو مقامونو او دولتونو» شرکتونه او این جي اوګانې اجراء کوي او دوزارتونو او ادارو مسئو لین په اونۍ یا میشت کې یو کرت د امضاء لپاره په شعبه کې حاضري ورکوي او اکثر کسان لا د

اسانتیا په خاطر یواځې خپل نوم لیکي او یو تن د ټولو په خاطر دغه زحمت ګالي، او هغه ورځ ډیره لیري نه ده چې تولیدي او انتفاعي اداري تش په استهلاکي او یا په بل عبارت دالر خورک، پیسه خورک او مفت خورک ارګانونو بدل او دنړیوالو د رواداریو له مخې به زمونږ خسروانو لپاره بلا تشبیه لومړې ځل په ژوندیني جنتی ژوند جوړ شي. خو ښه داده چې دجنت وعده خدای پر رښتینی دنیا ورکړې او بل دا چې دغه جنتونه دافغان بی وزله انسان په دوزخونو بناء دي او په دوزخي بنیاد باندې بل هیڅ ډول بنیاد پایداره نشي پاتې کیدلې او دامتیازاتو خاوندان دې ډیر امیدواره نه اوسي.

نن چې شکونه په یقین بدل شوې خارجي او داخلي مسئولین مجبور شوي اعتراف وکړي چې په افغانستان کې نظام نشته، قانون نشته، اداره نشته او دخارجیانو او داخلیانو په شمول عامله اداره او شخص وجود نلري او ټول یو شان دموجوده وضعې څخه شکایت کوي او ظلم، ناروا، فساد، رشوت، تبعیض، جنګي جنایتونه، دبشر دحقوقو نقض، تروریزم، دمخدره موادو قاچاق او کر کیله او ډیري نورې نیمګړتیاوې ګوندې ددغه ډول ټولنې طبیعي اجتناب ناپذیره خصلت او زیږنده ګڼل کیږي. په نتیجه کې ویلې شو افغاني ټولنه یو نابکاره بار او افغانستان دبې مجرمه جرمونو او بې ګناه مجرمانو ټاټوبې ګرځیدلې او نن پکې دټولو ارزشونو دبې ارزښه کولو تجربی روانې دي. ژوند بې ارزښه، مرګ بې ارزښه، ځان بې ارزښه، جهان بې ارزښه، آزادي بې ارزښه، غلامي بې ارزښه، ایمان، وجدان، حیا، شرم او داسی نور ټول ارزشونه بې ارزښه کول غواړي. دغه بهر نیان چې داوضعه یي

رامنځته کړي او لا دوام ورکوي، ایا غواړي دافغانانو دصبر ، حوصلې ،اوسني مجبوریتونو اخرینه کچه ځانونو معلوموی او که قصداً په پوره سپین سترګتوب یي را پارول غواړي ، نن چې ټوله نړی د افغانانو په مقابل کې یوې خوا ولاړه او ټول بېګانه پرست افغانان یې هم د «چلاسو» په څیر پیشقراول کړي ،افغانانو او د دوی په آند ،خصوصاً پښتون قوم ته اخرین ګوزار ورکړي ؟ دعیان دبیان حاجت به څه وی؟ شک نه شته چې د افغانانو تر منځ همدوی ډیر د نفاق تخمونه کرلي او نن پرون هم ډیر مصرفونه په دې لار کې ګالي ، بیا هم زه نه پوهیږم ، ولې ،دوی دا خبره ، هیروي چې تاریخي شواهد هم بې بنیاده او خوشې په خوشې نه تکراریږي ، او دا چې افغانان د ټولو مخالفتونو سره سره په اخرین تصمیم او اخرینه لحظه کې تل واحد او یو موټې پاتې شویدي او له دې هم ډیرو بد ترینو حالاتو کې یې له دې څخه لوی قوتونه مات کړي دي. زه په دې باره کې هیڅ شک او تشویش نه لرم ، زما تعجب په دې کې دې چې څه ډول داسې لوی ، پرمختللي او په اصطلاح با اعتباره هیوادونه په داسې رسوایي سره د کوچنیو او غریبو وروسته پاتې هیوادونو په کورنیو مسایلو په خپله ګټه لاس وهنې کوي او پوښتنه داده کله چې په افغانستان کي وضعه

داسې ده لکه څرنګه چې دوی پورته ترسیم او تمثیل کړې او یو مسول عامل شخص هم په دې ملک کې وجود نلری، دا خارجی بانکونه، مؤسسات او هیوادونه په میلیاردونو ډالر چاته په کوم اعتبار او مسؤلیت دکوم هدف لپاره ورکوي؟ افغان اولس به هیڅکله ددغه ډول پورونو ذمه داري وانخلې او نه دې څوک دا ډول توقع ولري.

مونږ پدې عقیده یو چې کمال دارزښونو په ایجاد او تقویه کې دې نه دهغې په نابودۍ او بې ارزښه کولو کې. حضرت مولانا پرځای ویلي:

اګر یک ذره را برګیری ا زجای
فرو ریز د همه عالم سرا پای

داد علم قانون دې، داد خدای قانون دې، او دادبشریت او طبیعت قانون دې. هر څوک دخپل عمل دعکس العمل سره مخامخ کیږي. عمل او عکس تل یو تر بله سره متناسب دې. او یا:

قطره دریاست اګر با دریاست
ورنه قطره قطره است دریا دریا ست

انسانی باهمی او ګډ ژوند دهغوئې دسولئیز ژوند تضمین کوي. ځان غوښتنه نه کمال دې او نه ارزښ ،بلکه دانساني خپل منځي حقوقو او وجایبو او دیني احکامو له مخی ناروا عمل ګڼل کیږي. خو ځینی ستر اولسونه چې دنړیوال تعادل، توازن او نظم ستر مسؤلیت هم په غاړه لری، غواړی چې ددنیا ټول نعمتونه ددوئې له ستوني تیر او پروا نشته که ټول نړیوال له ولږې تباه کیږي او که دوی پرې پړسیږي او پرک چوي هم بروا یې نه شته . لیکن دا هیروي چې قضاء او قدر، جبر او اختیار، دیترمینیزم او اندیترمینیزم، ایولوشن او ریولوشن، ریفورم او انقلاب یو تر بله نه بیلیدونکې سراسري عامه قانونمندي ده او هر مسئول چې بې مسؤلیته عمل وکړي په ذوال او نابودۍ محکوم دې ."

هر بشیه ګمان مبر که خالیست
شاید که پلنګی خفته باشد

او یا :

ټیټ مې مه بوله غورځنګ را باندې مه کړه
زه په دې افتادګۍ کې لوی ګړنګ یم

دا اعترافات د هغوی له ښه سرېتوب څخه نه دي ،ښه شوه دا معلومه شوه چې په زور کلي نه کیږي او د هر قانون شکن په مقابل کی د قانون نهایي فیصله جبر دې او یو شاعروایي: دا د تاریخ جبر دې او جبر نازولې دې . دا جهان قانونمند پیدا دې او یوازې په قانونمندۍ سره به پایي او هره بې قانوني تر هرڅه دمخه د ځان تباهي ده .سیاست نه بې قانونه روزګاراو نه دهر ناپوه لوبه ده. نظم او نظام په یوه ټولنه کې هغه وخت رامنځته کیږي او پایي چې په دغه ټولنه کې اجتماعي، اقتصادي، سیاسي، اداري، حقوقي او قانوني عدالت موجود وي او خلک دخپل سر، مال، ناموس او نورو ارزشونو په مصئونیت او امن پوره باور ولري. د دوی په خپلو ټولنو کې هیڅ یو له دغه ارزشونو څه نه تآمین دې او نه مصئون. دامن واقعي ضامن، معیار او محک خلک او اولس دې او کله چې اولس په خپل مصئونیت باور ونه لري اود عدل او انصاف څخه برخوردار نه وي په هیڅ قوت څوک جبراً په اولس اوامر او مقررات نه شي تحمیلولې.اردو او پولیس یوازې دخلکود امنیتي استعداد ، طاقت او رسالت دروزمره چارو پروتوکولي اداري او ظاهري نمایشي طاقت او موقتي مجریان دي او په ځیني عاجلو مواردو کې ضربتي قوه اوکه دقیق وویل شي ، داولسي طاقت تش نمایشي تمثال او مظهر هم ګڼل کیږی. دخلکو او دولت تر منځ متقابل اعتماد حتمي او ضروري دې او دا هغه وخت ممکن دې چې واقعاً دخلکو لخوا انتخاب ، دخلکو نماینده او

دهغوی خدمتګار اوسي.

خارجي قوتونه یوه هیواد ته دمعین تړون، تعهداتو او پروتوکول له مخې راځي او مجبور دي دهغه هیواد قوانین او بین المللي قوانین یو تر بله سره پخپلو مناسباتو کې په پام کې ولري. مونږ باور نلرو چې خارجي قوتونه زمونږ په هیواد کې دامنیت دتأمین څخه عاجز دي. یوازې پکار ده دمتقابلو عامه ګټو په بنیاد متقابله همکاري او تفاهم ایجاد شي او دملګرو ملتونو دمشرۍ لاندې په افغانستان کې میشت بین المللي قوتونه دبین المللي مقرراتو او اصولو له مخې افغانانو ته په خپل هیواد کې دسولئیز ژوند کولو ډاډ ورکړي تر څو هغه ډلې چې اوس یې دجنګ لار نیولې دجنګ څخه لاس واخلي .

مونږ پدې هم پوره باور لرو چې په افغانستان کې موجوده وضعه دسیاسي حل لار لري او بین المللي قوتونه ددې جوګه هم دي چې په افغانستان کې یو مناسب سیاسي نظام مستقر او په یوه پراخ ټولنیز بنیاد دیوه روشنفکري بدیل په مرسته ملي دولت او ملي اقتصاد په پښو ودریږي او جهادي رهبران، جنګ سالاران، سرمایداران او عام اولس دیوه قانون لاندې یو شان دخپل مال، سر، حیثیت او نورو ارزشونو دمصئونیت احساس وکړي. ښه به دا وي چې دولت پخپل اولس او ټولو اقشارو یو شان باور ولري او ټولو ته دکار او فعالیت زمینه برابره شي او روشنفکر قشر ته هم پکار دي په مجهول هویت سره شپې تیرول پریږدي او دخپل رسالت له مخې دملت او دولت تر منځ دتفاهم پل وتړي . تر اوسه پورې چې دملت او دولت تر منځ دبې باورۍ فضاء موجوده ده یوازینې علت یې دادې چې ملي وطنپرسته روشنفکرانو خپل دین او رسالت سرته ندې رسولې او دغه فضا مکدره پاتې ده.که افغانان دخپل هیواد راتلونکې سرنوشت

روښانه ونه ګوري جنګ به حتماً دوام پیدا کړي او پای به ونلري ځکه چې:

از فساد او فساد اسیا ازکشاد او کشا اسیا.

او کله چې اسیا نا ارامه وي جهان ارام نشي پاتې کیدلی. دادلویانو او پوهانو خبرې دي!

افغان اولس د تاریخ په اوږدو کې د هر چا لپاره صادق دوست، نیک ګاونډی، پخپل لوز او قول ټینګ ولاړ، د ډیرو سترو تاریخي پیښو د انعطاف سنګر او سرمشق او په هیواد او آزادۍ همیشه مین پاتې شویدی. ځان د سیالۍ معاملې جوګه ګڼي او د سیال معامله ګر په حیث د هر چا څخه د سیالۍ معاملې ادعا او تقاضا لري. تاریخ د دې ګواه هم دې چې د افغانانو سترګه د دښمن څخه نه سوزي، مخامخ پرې ورځي او د غلچکي او ځان مرګي برید څخه عار لري. دوروستیو تروریستي پیښو پلټنو هم دا وښودله چې عاملین یې پاکستاني الاصله او عربي الاصله امریکایان او اروپایان وو. خو پاکستان او ځیني نور هیوادونه هڅه کوي د خپلو ناولو اعمالو پړه او تور په افغانانو واچوي. لیکن دا مسئله نن د لمر څخه هم ډیره روښانه ده چې پاکستان د تروریزم په ځاله بدل او لکه څرنګه چې اسرائیل په منځني ختیز کې د شرارت په محور او محراق بدل شوې، پاکستان پدې منطقه کې د شرارت، جنایت او فساد مرکز ګرځیدلی دی. د پاکستان حکومت او ناولې استخباراتي اداره د انګریزي استعمار وفادار خلف په حیث د پاکستان په مسلمان او مستضعف اولس باندې د مردارې او بوینا کې څټې په څیر پراته او په ډیر شرم آوره توګه د خپل مسلمان ملت د اسلامیت په تقدس ملنډې وهي او

د پخواني انګریزي استعمار ناولي استعماري پالیسي پرې په نظامي جبر سره تحمیلوي. د دې څخه معلومیږي چې د تروریزم، هر ډول بنیاد ګرایي په هر رنګ او لباس چې وي، عاملین یې پخپله نړیوال امپریالیزم او نړیواله مافیا ده. همدوی دي چې د همدې لارې د خپلو خاینانه اعمالو په خاطر بهانې جوړوي. پوره شپیته کاله د پاکستان د جوړیدو څخه تیریږي. د خپلو بادارانو په استعانت او مساعدت سره د هغه د استعماري پلانونو د عملي کولو په منظور ذروي او نورې ډول ډول د ډلئیزو وژنو وسلې جوړوي خو په خپل ملک کې یې تر نن ورځې پورې سراسري حکومت، اداره او قانون وجود نلري او پاکستانې اولس نن هم د FCR (فرنتیر کرایمز ریګولیشن) او پولیټکل ایجنټ د ګرز لاندې شپې ورځې سبا کوي. نن پاکستاني حکومت او استخباراتي اداره په حقه سره د عالم بشریت، امت اسلام او د پاکستان د مؤمن مسلمان اولس په تندي د بې ننګۍ نه پاکیدونکې تور داغ ګرځیدلی دی. نن په پاکستان کې د پنځوس زره څخه زیات تروریستي تربیوي مرکزونه جوړ او دا هم پټه خبره نده چې څوک د هغه مرکزونه ایجادوي او د کومو مقاصدو په خاطر یې تمویلوي. سرتاج عزیز د پاکستان د باندینو چارو پخواني وزیر د ۲۰۰۶ م کال د سپتمبر د میاشتې په ۲۵ د امریکا غږ آشنا راډیو سره په مرکه کې وویل چې د پاکستان د مدرسو طالبان پخپله امریکا تمویلوي. همداسې د انګلستان صدر اعظم توني بلیر د ۲۰۰۶ م کال د اکتوبر په ۱۸ پاکستان ته د خپل سفر په وخت کې وویل چې پاکستان ته به خپلې مرستې د طالبانو او مدرسو په خاطر دوه برابره کړي. پداسې حال کې چې د امریکې، اروپا او

ټولې نړۍ خلک او سیاسي مشران پدې اعتراف او انتقاد کوي چې پاکستان د تروریزم مرکز ګرځیدلې او داکثر تروریستي پیښو عاملین په همدغه مدرسو کې روزل شویدي، نپوهیږم ښاغلی تونی بلیر دهغی سره څه علاقه لری؟ اوولی ئی لری؟ او کله چې ټول پدې باور دي چې بن لادن، الظواهري، ملا عمر، طالب او القاعده ټول په پاکستان او په مشخصه توګه په کراچۍ، پنجاب، سند او کوټه کې دي او بین المللي قوتونه هم د تروریزم دنابودۍ لپاره دې منطقې ته راغلي دي، حامد کرزي دافغانستان جمهور رئیس هم مکرراً غوښتنه کوي د تروریزم مرکزونه چې هر چیرې دي پخپله ځاله کې دې بمبارد شي. پرویز مشرف پخپله هم اقرار کوي چې ۵۰۰ القاعده او تروریستان یې په سند او پنجاب کې ونیول او مریکې ته یې وسپارل او پدې کار امریکایان او انګریزان خوشحالوي. په پاکستان کې دا دود او دستور هم موجود دې، کله چې یې مشران کوم هیواد ته ځې په اصطلاح یو ډله تروریستان، القاعده او دمخدره موادو قاچاق بران له ځان سره ځنځیر زولانه بیایي او ورته سپارریي ځکه چې په پاکستان کې دهغوی د محاکمې لپاره قانون وجود نلري او کله چې یې کوم دغه ډول میلمانه یې کور ته راځي هغوی ورته ددغه مرکزونو دبمبارۍ ننداره او دقربانۍ ونډې برابروي چې اخرین مثال یې دامریکې ددفاع وزیر په ویاړ په وزیرستان کې بمباري او همداسې له هغې دمخه په باجوړ کې دیوې مدرسې بمبارول چې دقاضي حسین احمد په قول ۸۰ تنه طالب العلمان پکې شهید خو پرویز مشرف اعترافاً هغه مسلح کسان وبلل چې د تروریستي اعمالو په خاطر تربیه کیدل. او دا یې هم وویل چې الظواهري، ابو

عبیده المصري او دالقاعده نور کسان چې په پاکستانۍ ویزه راغلي وو ددغه مدرسې څخه یې لیدنه کړې وه. خو د پرویز مشرف څخه هیچا پوښتنه ونکړه چې ولې ویزي ورکوۍ او ولې دغه ډول مدرسې نه تړئی؟ او نه د تونی بلیر څخه چا پوښتنه وکړه، تاسې چې دې منطقې ته د تروریزم او القاعدې سره دمبارزې په خاطر راغلي یاست. دڅه لپاره ورته دوه چنده بودجې بیلوئی؟ او ولې د پاکستان سره ددومره مدارا څخه کار اخیستل کیږي او حتا ددومره څرګندو شواهدو سره سره هغه د تروریزم پر ضد جګړه کې نږدې ملاتړې هم ګڼل کیږي. ډیر تعجب وړ بله پوښتنه داده ، سره ددې چې افغانان د تروریزم سره هیڅ تړاو نلري بلکه پخپله دنړیوال تروریزم دجفا هدف ګرځیدلې، ولې هر ځای چې تروریست پیدا کیږي دغوږ څخه یې نیسي کله چې یې دافغانستان خاوری ته داخلوي وروسته له هغې پرې بمبارد کوي او په لسګونو او سلګونو بیګناه افغانان ورسره وژل کیږي. معلومیږي چې پاکستان دخپلو بادارانو سره په تباني کې دخپلې زړې ستراتیژۍ دعملي کولو په خاطر دټول عالم اسلام څخه په مهیلیت سره معصوم زلمیان راټولوي او دخپلو نامقدسو اهدافو په خاطر یې روزي او په هر بازار کې یې دقربانۍ په خاطر عرضه کوي . پاکستان دافغانانو د ۲۵ کلنې غمیزې په موده کې خپلو بادارانو ډیر ونازوو او په ډیره ناروا سره یې دافغانستان دچارو واګې پاکستان ته په لاس کې ورکړل او دبین المللي ټولو قوانینو او موازینو پر خلاف یې ټول ناروا اعمال دهغوی په حق کې روا وګڼل او نن یې په خپل غیر مسئولانه کړو وړو سره دبین المللي متقابلو حقوقو او وجایبو حد او اندازې پیژندلو درک له لاسه

ورکړي، بې بنیاده تقاضاوې او غوښتنې وړاندې کوي او دخپلو باداراتو اوڅو تنو معلوم الحاله جاسوسانو په ډاډ دافغانستان په مقدس حریم خاینانه حملې کوي. مونږ پوهیږو چې پاکستان ذروي وسله لري او افغان اولس په ۲۵ کلن جنګ کې هر څه له لاسه ورکړي دي او لکه دزخمي زمري پخپل حریم پروت دې. دا په تاریخ کې همیشه همدا سې وه. خو افغانستان تل دتاریخونو دانعطاف سنګر او دټولو امپراطوریو لمن د افغانستان له پولې څخه ټوله شوې او په ملا پورې یې ورغوټه شوې چې اوس له شرمه ګرځیدلی نشي.

یو متل دی: ګیرم فلک جامه دهد کو اندام؟ مرحوم محمد موسی شفیق هم ښه ویلي دي.

دبستان دایشیا کې زه استاد وم
تـــا لوستله هغه وختې سپاره
نن راپاڅې کړې په ما پورې ملنډې
تا او خدای بیا په همدغه قواره

په یوویشتمه پیړۍ کې داقتصادي ــ اجتماعي دینامیکو نابرابره بدلونونو او دهغې په بناء دناپایداره نړیوال سیاسي نظام په رامنځته کیدو، نړۍ په همزمان او مکان پرمانتت دوامداره شخړو سره ددریم بلکه داخري نړیوال جنګ په درشل کې دریدلې ده. ملګرو ملتونو او دنړۍ سترو هیوادونو ته پکار دي نړیوال نظام داکثریت لپاره قابل قبول په یوه پراخه ټولنیز بنیاد ودروي او ددریم نړیوال جنګ دحتمي پیښیدو څخه مخنیوې وکړي. دډیرو سترو هیوادونو مشرانو په ډیرو سترو سیاسي دروغو ویلو سره نړیوال عملاً په یوه سراسري جهاني کور په کور جنګ کې ښکیل او هر چاته یې دمرګ قاصد هر

ځای درولې دي. داد سلیم عقل او منطق په خاوندانو ده چې ددې وضعې څخه په نتیجګیرۍ سره دقدرت او سرمایې دلیونیانو تورلاسونه دنړیوالو په سرنوشت دلوبو کولو څخه لنډ کړي. نوي نړیوال شرایط او غوښتنې په زړو مناسباتو، زوړ منطق او زړو اصولو په ترنګړ کې نه ځائیږي. نوې نظام باید دریښتینولۍ، صداقت او دسیالانو نظام او ناسالمه، استفاده جوړ او بیګانه پرستانو ته پکې ځای نه وي. افغان دسیالې معاملې جوګه اولس دې. په تیر پنځه ویشت کلن جنګ کې دافغانانو سرنوشت پاکستان ته سپارل دنړیوالو ستره ګناه وه. پاکستان ډیر مهیلانه دغربي او عربي نړۍ دبې دریغه مرستو او ملاتړ څخه په سوء استفاده په افغانستان کې خپله زړه انګریزي استعماري ستراتیژي تعقیب او دټولو مادي او معنوي ارزښتونو په له منځه وړلو سره یې له هر څه دمخه فرهنګي ــ سیاسي خلاء رامنځته او نن هم په ډیر آزمندانه او شرم آوره توګه په سرحدي سیمو کې دبیګناه خلکو وژلو ته دوام ورکوي او دډیورنډ په کرښه داغزن سیم او دیوال درول او دماینونو ښخولو ډرامې ته په پوره سپین سترګۍ د بین المللي اصولو او تعهداتو په خلاف دوام ورکوي. حال دا چې:

۱ ــ دډیورنډ کرښه نه قرارداد وو او نه معاهده او نه حقوقي او قانوني ارزش لري ځکه چې دا ډول تړونونه دسیالو هیوادونو تر منځ کیږي او برطانیه هغه وخت جهاني امپراطوري او افغانستان یې په حقیقت کې مستعمره وه

۲ ـــ معاهدې او قراردادونه دباصلاحیته ارګانونو او موسسو پواسطه ترتیب، دپارلمان یا لویې جرګې لخوا تائید او په خاصو رسمي تشریفاتو سره دمسئول مقام لخوا توشیح او

منظوریږي. لیکن دډیورنډ دکرښې مسئله پخپله دډیورنډ دبرطانیې دباندنیو چارو وزارت د نما ینده او دعبدالرحمن خان چې هغوی دخپلو پروګرامونو دعملي کولو په خاطر دځینې وعدو په ورکولو رابللې وو په پټه د عبدالرحمن خان په شخصي کور کې امضاء کړېده پدې ډول دډیورنډ دکرښې او تر هغې دمخه دوه نور تړونونه پر جبر په افغانانو تحمیل او هیڅ حقوقي او قانوني ارزش نلري . اولس دهغې په مقابل کې تل مخالفت کړیدې چې یواځې د وانه په جګړه کې ۱۷۶۳ انګلیسان وژل شوې وو. انګریزان په ماتې وتلي او پاکستان هیڅکله زمونږ سره دمعاملې طرف نه وو. لطفاً دې دتاریخ پاڼو ته مراجعه وشي.

نن چې دملګرو ملتونو تر مشرۍ لاندې بین المللي قوتونه په افغانستان کې حضور لري، افغانان دخپلو طبیعي منابعو، خپلې خاورې او اوبو څخه داستفادې حق نلري . په لسګونو ملیارده ډالر نړیوالو مرسته کړې خو یو بند دبرق جوړ نشو او برق له خارج څخه واردوو. دکونړ، کابل ، پنجشیر، لغمان ، هلمند ، کوکچې، امو او نورو سیندونو له اوبو څخه مونږ استفاده نشو کولې ځکه ګاونډیان اجازه نه راکوې او داځکه چې زمونږ ګاونډیان دهمدغه هیوادونو په مرسته اتمي طاقتونه جوړ شوي او افغانان دنړیوالې جفا سره مخامخ وو. مونږ افغانان دملګرو ملتونو دسازمان، دامنیت شورا او دبشر دحقوقو دکمیسون څخه احترامانه هیله کوو ، اوس چې دمعاملې اصلي طرف انګریزان هم په افغانستان کې دي افغانستان ته دې خپلې ځمکې وسپارل شي او پدې منطقه کې دې جنګ ته دپای ټکې کښیښودل شي .

اداري مسئولیتونه، صلاحیتونه او حقوقي-قانوني مکلفیتونه

سالم سیاستونه چې دجمعي ښیګڼو په بنیاد ولاړ وي ،تل دمسئولیتونو اوصلاحیتونو منطقي تناسب ته حق قایل اویواځې پدې صورت کې د ټولنیز عدالت او نظام تامینوونکې او متضمن ګڼل کیدې شي. سیاست له هرڅه دمخه ټولنیزه اوتاریخي پدیده ده. دټولنیز ارمان څخه پرته پوچه اوبې محتوا هره معامله په هیڅ صورت سیاسي یا سیاست نشي ګڼل کیدلې او هر خود غرضه معا ملګر لکه چې تاروګې په پتنګانو حساب ندې او نفساني په عاشقانو حساب ندې ،نو هر شخصي معاملګر هم ملي خاین او مختورن دې ، سیاست مدار نشي ګڼل کیدلې. دا ډول کسان لکه دخپل ځان سیاست چټله لوبه بولي او په حقیقت کې هم د کوم چا د شومو اهدافو په خاطر په همدغسې چټلو سیاستونو پورې تړلي بې ارادې لوبغاړي او بازیګران ګڼل کیږي. .خو زما په نظر سیاست یواځې مقدسې ،بشر دوستانه ، وطنپرستانه سیالې لوبې ته ویل کیږي او یواځې سیال ملي وطنپرست سیاسي لوبغاړي او قهرمانان دغه رسالت سرته رسولې شي. ټولنیزي دخیر ښیګڼې هلې ځلې دهرچا لخوا چې وي ، چې دپراخه پرګنوموجوده ستونځې او مشکلات حل کړې شي مقدس عمل او ارمان دې

او همدغه لوبه سیاست گټل کیږي .په همدې خاطر سیاست باید همیشه پاکه او مقدسه لوبه وي. کارل مارکس وای: پاک او مقدس ارمانونه هیڅکله له چټلو لارو او ناپاکو اعمالو پواسطه نشي ترسره کیدلې .

هغه څوک چې پرته له صلاحیته یو اځې مسئولیت ته غاړه ږدي ،هغوی که اشخاص دي ، قومونه دي او که دولتي ،حکومتي ، سیاسي او ټولنیز رهبران دي په حقیقت کې سیاسي غلامان گڼل کیږي او یو اځې د چارو بې ارادې عاملینو په حیث منل کیدلې شي ، لکه نن په افغانستان کې ټول دولتي،حکومتي او دمؤسساتو ټول کارکوونکي او مسئولین ، چې له ځانه هیڅ ابتکار او صلاحیت نه شي ښودلې او په پټو سترگو د نورو او امر او هدایات عملي کوي.

هغه څوک چې مسئولیت نه مني او یو اځې په صلاحیت خیټه اچوي ، هغو باداران ،مستبدین او یو اځې د خپلو شخصي گټو غوښتونکې لیونیان دي ،لکه زمونږ خارجي متولیان چې دټولو خپلو ملي ـو طني اوبین المللي تعهداتو سره سره چې باید یې مرعات کړي ، هرڅه یو اځې دخپلو شخصي گټو په نظر کې لرلو له مخې محاسبه کوي او نن یې په افغانستان کې دبادار او غلام نظام برقراره کړې دې . په نوي لاس خلاصي او مطلق صلا حیتونو سره په افغانستان کې دپردي ملک کس دملگرو ملتونو دنوي نماینده په حیث مقر ریدل یې څرگند او بربنډ مثال دې . حقیقت دادې چې افغانستان نن د بین المللي مافیاً په مرکز بدل شوې او افغاني بیگانه پرستان دمختلفو نومونو او دروغینو دلایلو په بنیاد دخپلو اند که شخصي گټو په خاطر خپلې ملي شتمنۍ او ملي

گټې دخپلو متولیانو لپاره د سر صدقه گرځولي او حتا دخپل تاریخي هیواد افغانستان بود ونبود ، غواړي په اخرین دو کې وازمایي. څه چې نن په افغانستان کې تیریږي د هر اگاه او وطنپرسته افغان او د نړیوال مترقي ،دموکرات او اگاه انسان څخه کومه پټه معامله نه ده ، نو که افغان انسان د خارجي قوتونو د جبر او ظلم په نسبت پټه خوله پاتې کیږي ، ولې دغه د سوسیال دموکراتیزم او د بشر د حقوقو علم برداران پدې هرڅه سترگې پټوي او خپلو خولو ته یې قفلونه اچولي دي ؟ د۲۰۰۸م کال دجنوري په دریمه لسیزه کې دنړیوالو اقتصادي ټولنو په بین المللي کنفرانس کې دافغانستان جمهور رئیس حامد کرزي په قهرمانانه ژست او اکټ سره دبین المللي ترویریزم او نورو نړیوالو ستراتیژیکو پرابلمونو په باره کې شانداره وینا وکړه چې دټولو حاضرینو په دوامداره چکچکو بدرگه شوه .ښاغلي حامد کرزي دبین المللي ترویریزم ، دمخدره موادو دقاچاق ،بین المللي داغ سیاسي مسایلو او نورو پرابمونو په باره کې رهنمودي تاکتیکي او ستراتیژیک دستورونه صادر او دیوه قهرمان په څیر چې د حاضرینو او حتاما لپاره دمباهاتو او ویاړ سرمشق « و بریښیده » ، د ستیژ څخه راښکته شو .

خو په دې ورځو کې ژمني اقلیمي شرأیطو اود بین المللي قواوو بې مسئولیته عملیاتو او بمباریو ، په افغانستان کې بیداد نښلولې وو اوهره ورځ دافغانستان په گوټ گوټ کې په لسگونو ،سلگونو او زرگونو بې گناه انسانانو ،ښځو کو،چنیانو ، زړو او ځوانانو دظلم ،لوږې او سړو څخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه. پلرونو او میندو خپل دزړه ټوټه بچیان په ۵۰۰ او ۱۰۰۰ افغانۍ چې نن چرگ په دغه بیه نه پیدا کیږي

، خرڅوي ، په افغانستان کې نننۍ وضعه واقعاً د هر افغان لپاره شرم او عار دې او داسې ډېر نور بې شمیره پرابلمونو چې حامد کرزي یې داجرا مستقیم مسئولیت په غاړه لري یو د بل لپاسه امبارونه جوړ کړي دي. لیکن کله چې ښاغلي حامد کرزي دشورا د دریم کال پیل غونډې کې خبرې کولې او یا هره ورځ چې عاجزانه دمیکروفون شاته ولاړ وي او اوښکي تویوي ،یوه له دغه دلخراشه وقایعو څخه هم یاده نکړه.

ولي ښاغلي حامد کرزي پخپل ملک کې د بشري،اقتصادي،اجتماعي، اداري، حقوقي ،قانوني اونورو بې شمیره ناورینونو په باره کې تاکتیکي او سترا تیژیک رهنمودي قاطع دستورونه نه صادروي ؟ولې یې په شپږو کلونو کې دملک دلومړي درجه مسئول عامل مجري شخص په حیث یو تصمیم هم ونه نیوه اوعملي یې نکړ ؟ په شپږو کلونو کې یې بېبېشمیره کمیسیونونه او هیئتونه په ځانګړو مواردو کې دځانګړو اجراآتو لپاره مؤظف کړل خو دیوه دنتایجویې نه پوښتنه وکړه او نه یې کومه پریکړه عملي کړه. ولي ښاغلي کرزي صاحب په خپل کور کې دغه ډول جرئت نلري ؟ددي څخه په څرګند ډول معلومېږي ،په رښتیا چې مونږ پخپل هیواد کې دهر ډول تصمیم ،عمل او صلاحیت څخه بې صلاحیته یو .لیکن دبل په مخکې ډیرې ښې منډې وهلې شو او د بل ناروا غوښتنې او شوم نیتونه په پټو سترګو عملي کوو ، خو خپل دین ، رسالت ،وطن او خلک را څخه هیردي.

دجنوري دمیاشتې په ۲۹ نیټه مې داریانا ــ افغانستان د خپروني څخه واوریدل چې دامریکې جمهور رٔیس جورج ډبلیو بوش وویل: مونږ په افغانستان کې سترې لاسته راوړنې لرو

اوهغه په هر قیمت چې وي باید وساتو. زه نپوهیږم د جمهور رئیس مقصد دکومو لاسته راوړنو څخه دې ؟داچې په افغانستان کې دنړۍ ۹۵ فیصده اپین تولیدیږي ؟داچې دنړیوالو قوتونو داداري لاندې په شپږو کلونو کې یې عادي ابتدایي دولتي نظام جوړ نکړې شو ؟داچې یې دارګ په ۵۰ مترۍ کې امنیت تأمین نکړې شو؟ داچې یې ددولتي ارګانونو تر منځ اندکترینه هماهنګي ایجاد نکړې شوه ؟او داچې رئیس جمهور ، معاونینو ، وزیرانو ، والیانو ،پارلمان ،قضایي ،حقوقي او نورو ارګانونو ملوک الطوایفي ګاني جوړې کړیدي ؟یا داچې ښه حلقه بګوش غلامان یې پیدا کړیدي ؟

په یویشتمه پیړۍ کې دا ډول مناسبات او اعمال دټولو نړیوالو ، با الخصوص دمترقي دموکراتو قوتونو او په خاصه توګه دافغانانو لپاره چې په ملک کې یې دا ډول خود سرۍ او ټولنه فاقد د اداري ،قانون او هر ډول نظام پاتې ده ، په تندي ابدي د بې ننګۍ ، عار او شرم ، نه پاکیدونکې تور داغ دې !

زمونږ د ټولنې اداري واقعیتونه په مجموع کې نن یو کثیرالبعدي متشتت ،خودسره ،خود خواه ،نا پوه او غیر قابل کنترول اداري نظام په ګوته کوي چې په هیڅ صورت سره د واحدې اداري ، واحد قانون ،واحد مذهب او واحدو اصولو لاندې راوستل یې نا ممکن ګرځیدلي دي. او دا ځکه چې په ملک کې د بې شمیره یو تر بله سره نه پخلاکیدونکو او په خپل سر باندینیو هیوادونو ،ادارو ،مؤسسو، شرکتونو ،مستقلو بې هویته امنیتي قطعاتو او... موجودیت ؛په دولت او حکومت کې د بې شمیره وزیرانو ، دجمهور رئیس بې شمیره مشاورین ،سلاکار وزیران ... ؛بې شمیره ستر جنرالان ،ډګر جنرالان... او دبریدګي په بستونو کې د هغوۍ مقرریدل ؛ او بې

شمیره دغه ډول نور ډیر بې دوده او بې دستوره نورې ناخوالې او ورانې ویجاړې په ملک کې ددې سبب شوېدي چې ملک فاقد د ادارې ، فاقد دقانون ، فاقد دنظام وګرځي. هریو ددغه خارجي او داخلي ادارواو مؤسساتوغیر مسئول او واجب الاحترام یعنې چې په عام وتام صلا حیت سره هیڅ ډول مسئولیت پر ځان نه منل ،او یا داچې په افغانستان کې ټول داخلي او خارجي اوسیدونکي بې ګناه مجرمان او دغه جرمونه مجرم نه لري او دا دولت ،حکومت،پارلمان،مطبوعات، قضایي اوحقوقي ارګانونه ،ټولنیز سازمانونه ،مستقل بشري کمیسیونونه او نور عبث او پوچ شعارونه دي چې هیڅکله زمونږ د درد نه دې دوا شوي او نه به دوا شي. ټول دغه افعال ، ټول دغه کردار ، ټولې دغه پروژې او دبیا ابادوې پروګرامونه د ماښام په تږرمۍ کې په یخ لیکل کیږي اود لمر د راختو سره سم بیا ویلې وي او بلې ورځې ته یې کوم اثار نه په سترګو کیږي.په افغانستان کې په ورستیو ۹ کلونو کې یو بنیادي کار سرته ه دې سرته نه دې رسیدلې. دا ټول بې بنیاده چارې سرته رسول یواځې د هغوی د خپلې بیروکراسۍ او دموکراسۍ د تظاهر مظاهرې او د خپلو دموکراتیکو ټولنو ، انستیتوتونو او مؤسسو په سترګو کې خاورې ایرې پاشل دي. داډول دي په واقعیت کې د افغانستان د بیا ابادونې بې بنیاده پروګرامونه ،چې زمونږ راتلونکي ټول وختونه به د هغې د ناوړه اغیزو او عواقبو باندې مصرفیږي ،دا ډول دي زمونږ د ټولنې د بې سیاسته سیاستوالو د سیاسي فلسفي ماهیت او واقعیت او واقعي بڼه او څیره .

دا ډول نظامونه بر علاوه له دې چې دنن ورځ لپاره هیڅ ارزش او ګټه نلري ،بلکه دراتلونکې دراتلونکي نسلونولپاره

نه یواځې دافغانستان بلکه دنړۍ په کچه عظیم لا ینحله پرابلمونه تر شا پریښو دلې شي . دا ډول مناسبات دننني عصر دغوښتنو سره سمون نلري اونه دموکراتیک ټولنیز ارزشونه پداسې نظامونوکې تحقق پیدا کولې شي. زه نپوهیږم ولي زمونږ نړیوال «دوستان» مونږ په ړدو بډو غړیدلو سترګو غولول غواړي ؟ نن ټول اولسونه شعوري بلوغ ته رسیدلي او په دې ټولو مسایلو او قضایاوو پوهیږي. یواځې دغه د سرمایې لیونیان دي چې په سترګو کې یې همدغه یو تصویر شین میخ ګرځیدلې او هرڅه په همدغه یوه رنګ ګوري او صم ،بکم او عمي پاتې دي. دوی څله یواځې د پخوا په څیر خوبونه ویني ، دوی څله یواځې صلاحیتونه غواړې اوحتا هیڅ قانوني مسئولیت ته هم غاړه نه ږدي ،دوی په ټوله نړۍ کې یواځې خپل منافع ګوري ، ټوله نړۍ یواځې د خپلو منافعو ورشو ګڼي او دنورو منافع هیڅ په نظر کې نه نیسي. دا کار شونې نه دې. ټول هیوادونه مساوي متناسب حقوق او وجایب لري او هغه جداً باید مراعات کړي.مونږ هم یواځې د ټولو هیوادونو له خوا دهمدغه اصولو ،مقرراتو او قوانینویو شان مراعاتول غواړو. مونږ د همدوي لخواد وضع شوو قوانینو له مخې د دوی سره شریکه معامله اوګډ کارکول غواړو ، ولي مونږ یو دبل په خبره سره نپوهیږو ؟ علت دا دې همغه قوانین چې دوی په امتیازي بڼه او دخپل منفعت په خاطر لیکلي دي ،نه غواړي هغې ته غاړه کښیږدي او خپله او دبل برخه غواړي یواځې د خپلې رواداری له مخې تعین کړي ، چې دا کار په دې وخت و زمان کې د هیچا لپاره د منلو وړنه دې.

که څوک غواړي په افغانستان کې حتا خپله غربي تیپ او یا بل هر ډول دموکراسي او ټولنیز نظامونه په پښو ودروي

،پکار دادي موجوده نظام له بيخه ړنګ اودنوي ټولنيز
،اقتصادي ـ سياسي نظام په پښو درولو سره نوي ټولنيز
مناسبات او دمسئوليتونو ،صلاحيتونو منطقي تناسب تأمين
او دحقوقي ـ قانوني تحقق زمينه برابره کړي.

يواځې پدې صورت کې دهيواد او ټولنې هر غړې اوفردځان
دخپل هيواد با الاستحقاق وارث اومسئولشخصاو عضوې په
حيث ګڼلې شي او قانوني اوحقوقي ارزښتونه دتطبيق
اوحراست ملاتړ پيداکوي. يواځې پدې صورت کې ټولنه
اومناسبات په اوسنيو شرايطو کې دټولو دموکراتيکو ارزښتونو
دتحقق او حراست متضمن ګڼل کيدې شي.

په يوه هيواد کې دټولني هر غړې مکلفيت لري دخپل هيواد
دموضوعه عامو دولتي قوانينو څخه پوره اګاهي ولري. په
افغانستان کې څرنګه چې قاطع اکثريت دليک او لوست سره
پوره اشنايي نلري ،دا ددولت او حکومت مکلفيت ګڼل کيږي
چې دعامو دولتي قوانينو څخه اګاهي دټولني دهر فرد تر غوږه
ورسوي او هغوى پرې پوه کړي.لوړ دولتي مسئولين په خپلو
اداري واحدونو کې ددولتي قوانينو دتطبيق اوحراست
مسئوليت او مکلفيت په غاړه لري او هر يو په خپل اداري
واحد کې دحقوقي اوقانوني ارګانونو دنماينده رول ايفاً کوي
او دخپل مافوق په وړانديد قانون د تطبيق او حراست مسئول
ګڼل کيږي.ليکن له ډيره بده مرغه په افغانستان کې دغه ډول
کسان دمسئوليت په لرلو سره سره په خپل غير قانوني جرئت او
صلاحيت سره له هر چا څخه دمخه پخپله دقانون څخه سوء
استفاده او قانون شکني کوي او مسئول مقامات ورسره غم
غرض نه لري او يا هم نشي لرلي. دمثال په ډول کله چې

دافغانستان داولسي جرګې رئيس محمد يونس «قانوني» او
دجمهوررئيس حامد کرزي لومړي مرستيال احمد ضياء
مسعود ددوبۍ له لاري لندن ته روان وو ،د دوبۍ په نړيوال
هوايي ډګر کې له محمد يونس «قانوني» سره دقيق نه پوهيږم
څو ميليون امريکايي ډالر او ځيني قيمتي توکي او داحمد
ضياً مسعود سره لکه چې وروسته دقيقه معلومه شوه ۵۴
ميليونه غير قانوني امريکايي ډالر او يو کيلو ګرام الماس
ونيول شول(د ويکي ليک په حواله) اودوى دواړه دپوښتنو
ګرويژنو په خاطر د هوايي ډګر پوليسو ديوڅه وخت لپاره دځا
ن سره وساتل. موضوع د نړيوالو رسنيو له لاري انعکاس
پيداکړ خو له دوى څخه نه خارجي متوليانو چې په افغانستان
کې دامنيت ، قانونيت ،نظام ، دموکراسۍ ، دبشر دحقوقو
دتأمين ،... او ډيرو نورو ارزښتونو د تحقق اوحراست مسئوليت
په غاړه لري ، پوښتنه وکړي شوه او نه دافغان دولت واکدارانو
چې دوى دهغه حکومت او پارلمان غړي وؤ (البته چې حکومت
نه ددې کار جوګه دې اونه ددې صلاحيت لري) دهغوى څخه
وضاحت وغوښته او نه محمد يونس قانوني او نه احمد ضياً
مسعود چې دواړه مستقيم حقوقي ، قانوني او اداري دولتي
مسئوليتونه لري ،حتا دهيڅ ډول سپيناوي دمسئوليت
احساس يې هم ونه کړ؟

دا ډول پيښې د افغانستان په شرايطو کې هره ورځينې
معمول کار دې او هيڅوک يې پوښتنه هم نه کوي ! ولې ؟
ما فقط يو مثال ذکر کړ.

یوائې د معاشونو منطقي تناسب په هېواد کې د نظم او اقتصادي عدالت ضامن دې

په افغانستان کې دیرش کلن جنګونه او جګړې، د روسانو یرغل او په کور کې د بنو کورکونو جوړېدل، افغانستان د خارجي دښمنو قوتونو په جنګي میدان بدلیدل او د افغانانو په حق کې هر ډول جفا روا ګڼل کیدل، د روس د شکست څخه وروسته هیواد ته د بې شمیره بیګانه پرستو او بې مسئولیته ډلو او اشخاصو راتګ او عامه ،خصوصي او شخصی دارایي د غنیمت د مال په نامه چورول، د پلان له مخې افغاني متخاصمې ډلې په سیاسي، اداري، حقوقي او قانوني خلاکي ازاد پرېښودل او د امریکایي ، اروپایي او ناټو د قواوؤ انکشاف او په نوي وسلو سمبالول، د سپتمبر دیوولسمی وروسته په افغانستان یوځل بیا حمله او د بین المللي تروریزم او القاعدې په بهانه د نظامي قوتونو او سرمایي راتګ او افغاني ټولنه د بې شمیره بې کفایته ډلو په مجموع الجزائر ویشل او ټول ارزښتونه بط ارزښه کول ټول هغه څه دی چط په اوسنۍ وضعه منتج او د نظام شیرازه له بیخه نړیدلی ده

. اقتصادی عدالت د ټولنیز نظام لپاره اساسی او لازمي شرط ګڼل کیږي. دولت او حکومت مجبور او مکلف دي د ټولنې د ټولو اقشارو او غړو لپاره متناسب عادلانه اقتصادي شرایط برابر کړي. د معاشونو ډیروالې او کم والې د مشکل د حل لاره نده . هغه څه چې د اقتصادي عدالت تضمین کوي هغه د اقتصادي او پولي ضرورتونو منطقي تناسب دي. د دغه منطقي تناسب د ارزونې او تثبیت په خاطر مختلف دولتي ارګانونه او مؤسسې لکه مرکزي احصایه، قانوني حقوقي اداري او داسې نور ایجاد او د تحصیلی اسنادو موجودیت او عدم موجودیت او تناسب، سویه، لیاقت ، کاري تجربه، د کار نوع او شکل، د خطر احتمالات، سفر او حضر، جوي شرایط، شپه او ورځ، عرضه او تقاضا ، ملي عایدات، رتبه، درجه او مقام، نظامي او ملکي دنده، منطقوي او بین المللي نورمونه او داسې نورو له مخې تعینیږي. هر تبعه باید پخپل هیواد کې د ژوند ، استوګنې، کار، امنیت، متقابلو حقوقو او وجایبو، صلاحیت او مسئولیت او صحي مراقبت متناسب مصؤنیت ولري. تفاوتونه او تناسب هیڅکله باید د افراط او تفریط په کچه نه اوسي . هر څوک باید په ټولنه کې د پاک حساب او محسابې لپاره په هر حالت او شیبه کې حاضر اوسي او مربوطه دولتي ارګانونه د هغې د حراست او کنترول د چارو مسئولیت په غاړه لري . افغانستان ته د نړیوالو مدني ټولنو د نماینده ګانو، چی په خپلو ملکونو کې د ټولو دموکراتیکو او مدني حقوقو څخه په نسبي لحاظ برخورداره دي، په راتګ سره ټول ارزښونه بې ارزښه شوي او زمونږ خلک په واقعیت کې خپلو حقه حقوقو ته لاس رسې نلري. پنځه کاله د مخه د بین المللي قوتونو په راتګ

سره چې ګمان کیده په افغانستان کې به نسبي ټولنیز عدالت تامین شي په حقیقت کې بین المللي او کورنۍ مافیا په تباني او یو تربل مساعدت سره زمونږ دغه ارمان بستره کلکه تړلې، هر ډول بې عدالتي روا ګڼل شوې او عدالت چې د نظام او د هغې د بقاء اساسي شرط ګڼل کیږي، په حقه سره مونږ د هر ډول نظام څخه بې برخې پاتې یو. بې عدالتي په افغانستان کې په مضمن مرض، ټولنیزه فاجعه، فضیحت او جبر بدله شویده. څرنګه چې نظام نړیدلې، مسئول او عامل ارګان او شخص وجود نلري، عامه نا رضایتي او تنفر سراسري شوې، نه څوک د پوښتنې شته او نه د چا د شګو بندونه د دغه طوفاني سیلاب مخه نیولې شي. چارواکو لکه په وچکۍ پراته مریضانو غوندې په اوتو بوتو پیل کړې او دا په اور باندې د تیلو اړولو حیثیت لري. ډیره موده کیږیي چې د مالیي وزارت د معاشونو د زیاتوالي وعدې ورکوي خو یوواریي هم په خپله وعده وفا ونکړه. حال دا چې د مسئلې د حل لاره نده. همداسې د ۲۰۰۷ م کال د سپتمبر په ۱۹ د مالیي وزیر د ځینې لوړ رتبه مقامونو د معاشونو کچه اعلان کړه. د مثال په ډول د جمهور رئیس معاش ۱۹۵۰ ډالره، د وزیرانو معاش ۱۳۶۰ ډالره، د پارلمان د غړو معاش ۸۰۰ ډالره او داسې نور. دا خبره د منلو وړ ځکه نه وه چې په بله ورځ د ښوونې او روزنې وزارت اعلان وکړ چې که څوک د مکتبونو د تعلیمي نصاب مطابق (چې په هغې کې ابتدایي نصاب هم راځي) د کتابونو تالیف ته حاضر شي نو ۶۰۰۰ ډالر به په میاشت کې معاش ورکړي (رښتیا یي ویلي چې دروغجن حافظه نه لري) او نن عملاً دغه پروژه دوام لري. همداسې د L3 Communacation مؤسسه هره ورځ اعلان کوي که د چا

پښتو او انګلیسی ژبې زده وي مونږ د ترجمان په حیث په کال کې پرته د نورو امتیازاتو ۱۵۶۰۰۰ (یو لک او شپږ پنځوس زره) ډالر معاش ورکوو. همداسې د SOS انترنیشنل مؤسسه او نور هم دغه ډول اعلانونه کوي . نو د ټولو دغه ځوانانو ډیره ښه انګریزي ،پښتو او فارسي زده ده ،ولي یي په دغه معاش باندې یي قناعت کړیدې ؟څه موده د مخه د جنرال عبدالرشید دوستم د معاش په هکله د محترم اکبر بای له خولی ووتل چې ۷۰۰۰۰ ډالر د میاشتې معاش لري ، دغه بېچاره خو لا بې سواده دې او وزیر صاحبان خو ټول PHD لري ،او داسی نور. دا خبرې ځکه ګټه نلري چې ازاد مطبوعات نن پوره صلاحیت او حاکمیت لري او هیڅ خبره نه پټیږي. دا خبره هم نن پټه نده چې که څوک د کوم اروپایي هیواد تابعیت ولري، عالي تحصیلات هم ونلری او وغواړي چې د آیساف او ناټو د قوتونو په تشکیل کې افغانستان ته راشي پرته د نورو امتیازاتو او د فامیل د معیشت د تامین پر ۱۲۰۰۰ یورو او که عراق ته ولاړ شی ۲۰۰۰۰ یورو معاش ورکول کیږي. اوس پخپله د هغه لوړ رتبه مامورینو او وزیرانو معاش تخمینیدلې شي چې نه یوائې له یوه ځای بلکه له ډیرو ځایونو -دولت، بانک او یا شرکت) څخه جدا معاشونه ، چې ډاکټر انوار الحق احدي د پارمان په وړاندې اعتراف وکړ چې کوم بانک ورته ۳۰۰۰ ډالر معاش ورکوي. غواړم چې د هغه څه نا څه امتیازاتو په هکله چې دغه کسان ترې برخورداره او په افغانستان کې په اصطلاح د خلکو تر منځ ورد زبان دي. هغه کسان چې په پورتنیو شرایطو سره افغانستان ته ځې، فامیل یي ټول امتیازات تر لاسه کوي "دراغلی کس معاش په شمول" د دې په عوض چې د وطنپرست

په حیث په یو څه جیب خرڅ یي قناعت کړې وي او دهیواد والو خدمت ته حاضرشوې اوسي دتصور څخه اوچت معاشونه اخلي او دهغې په خوا کې دغه کوچني امتیازات هم لري: نوموړی کس شپږ هفتې په افغانستان کې مکلفیت لري او شپږ هفتې په هغه هیواد کې چې فامیل یي او سیږي دتیرولو حق لري . په هغه شپږو هفتو کې چې په افغانستان کې اوسي په میاشت کې کیدلې څو وارې دکرزي صاحب سره دضرورت یا مصلحت له مخې خارج ته سفرونه وکړي او یا ځانګړی سفرونه ولري او فوق العاده امتیازات ترلاسه کړي . که نوموړې په شیرپور، وزیر محمداکبر خان او شهر نو یا حیات آباد او اسلام آباد او یا بل ملک کې هر څومره کورونه ولري په کرایه یي ورکولې شي . کرایه یي خپله ده . خو دولت مجبور دې ده ته په امن ځای کې په لوړه ډالري کرایه کور ونیسي. نوموړې باید درې څلور قیمتي موټرې ولري چې معلوم نشي او دحملې په وخت کې یي دخطر احتمال کم اوسي. نوموړي کسان دا امکان هم لري چې دفامیل غړي راوغواړي او په لوړو ډالري معاشونو یي په مختلفو شعبو کې مقرر کړي. ډیرو کسانو داکار کړیدې. دغه کسان معمولاً شخصي شرکتونه او این جي او ګانې لري. دوی هر ډول دولتی قراردادونه ترلاسه کوي چې معمولاً نور کسان تر ۵۰ ٪ رشوت ورکولو پورې پرې مجبور دي او ددې لارې ډیرې ګټې کوي. رشوت، فساد او اختلاس خو ټول خلک وایي چې په افغانستان کې معمول کار دې . که دایمان عقیده د چا سسته وي ،نو دی کار ته به هم لاس غزوي . ډیره به خبره نه اوږدوم خو داخبره به هم وکړم چې دا ډول کسان څرنګه چې هم کافي پیسي او هم امکانات لري نو کافي اندازه قیمتي جیپ موټرې اخلي او

هریو موټر دمیاشتی تر ۳۰۰۰ ډالرو خارجي مؤسسو، شرکتونو او این جي او ګانو ته په کرایه ورکوي . دبین المللي مرستو په ارتباط داقتصاد وزیر او نورو دولتي چارواکو ویلي چې ددغه پیسو حد اقل ۸۰ ٪کومک کوونکي ممالک پخپله مصرفوي. باقی پاتې په دفاعي او اپراتیفی چارو کې مصرفیږي یعنې دافغانستان بیا ودانولو پورې دغه پیسي اړه نلري او دفاعي او اپراتیفي چارې خو معلومي دي چې نن په کومه وضعه کې دي او امنیت هم په کومه اندازه تأمین دې .. دبین المللي مرستو دیوي بلې بیلګې په باره کې هم غواړم محترمو لوستونکو ته یو څه معلومات وړاندې کړم: یوې اروپایي خیریه مؤسسي ته دجوزجان په ولایت کې دآبرسانۍ په خاطر دکلیو دپراختیا وزارت سره ۱۷۰۸۸ ډالره مرسته کړې وه. ددې لپاره چې دغه پیسي پخپل ځای مصرف او سوء استفاده ترې ونه شي دغه خیریه مؤسسي خپل مشاور ددې کار لپاره معرفي کړې وو. ددغه پیسو څخه ۱۱۴۳۰ ډالره مصرف او باقی پاتی پیسي بیرته مسترد شوې وې . معاش چې نوموړی مشاور صاحب پدغه موده کې د کلیو دپراختیا وزارت څخه اخیستې وو ۷۳۰۰۰ ډالره کیدل . دې ته وایي پر ځای مرسته او پر ځای معاش اخیستنه ! دا چې دعیان دبیان لپاره حاجت نه وي نو ما هم په افغانستان کې د اقتصادي بې عدالتۍ په خاطر یوه تته شمه وړاندې کړه او دا پوره معلوم شوه چې غمیزه اصلاً نه دمعاشونو دسرسام اوره لوړوالي او نه د دهغی دکم والي له کبله پیښه ده بلکه د لوړ او ټیټ معاش تر منځ هیڅ ډول منطقي تناسب وجود نلري. نو دپارلمان محترم غړي خوشې په خوشې دخپلو معاشونو دلوړوالي په خاطر تنې

شلوي او نور دولتي ارګانونو هم عبث دخپلو منسوبينو د معاشونو دلوړولو په منډو ترړو په خاطر د اوسپني څپلۍ په پښو کړيدي. بل مشکل پدې خاطر راولاړ شوې. هغه کسان چې په لسګونو زره ډالر معاش اخلي دهغوی معاش پيشکي حواله کيږي. خو زمونږ معيوب هيوادوال چې ۵۰۰ افغانۍ او يا هغه معلم او مامور چې ۱۵ کسيز فاميل ورپغاړه دې معاش يې په شپږو مياشتو او حتاپه يوه کال کې هم نه اجراء کيږي. عجيبه خبره خو لا داده کله چې وروسته دډيرو منډو او مظاهرو دکوم باب يا فصل څخه کوم نيکبخت څو ډالر کومک وکړي ددې په عوض چې وروسته له يوه کاله ددغه خوارانو معاش اجرا شي وزير صاحب پرې ځان لپاره ضد مردمي "په کابل کې په همدې نامه ياديږي" موټر واخلي. په نتيجه کې ويلې شو چې دداډول مسايلو دحل لار تقوا، صداقت، وطنپرستي او دمعاشونو منطقي عادلانه تناسب او دټولو څخه مهم دچاروا کو مسئولانه کړه وړه او دمسئوليت وجداني احساس دي.

جنګونه او مخالفتونه دافغانانو دغميزي دحل لاره نه ده.

دميلادي شلمې پيړۍ شپيتمه لسيزه په افغانستان کې دديموکراسۍ په لسيزه مشهوره ده. پدې لسيزه کې روښانفکره ډلې څه نا څه فعاله شوې وې، ټولنيزي شعوري رښايي په ټولنيزو لوړو افقونو څرک وهلې وو، سياسي وضعې هم خپلې منګولې دافغان اولس له ستوني څخه لږ څه سستې او افغانانو دسياسي تنفس يو څه مجال پيدا کړې وؤ. يو تعداد روښانفکرانو هڅې کولې پادشاه دمشروطه شاهۍ اساسي قانون منلو ته اړ باسي او عملاً هم ددغه کسانو په نوښت مشروطه شاهي قانون جوړ شو چې دامير امان الله خان له دورې څخه وروسته ځيني سياسي آزادي ګانې لکه داحزابو قانون، دمطبوعاتو آزادي او ځينې نور پکښې په نظر کې نيول شوي وؤ. پادشاه دپخوا په څير غير مسؤل او واجب الاحترام خو دشاهي کورنۍ ځيني امتيازات راټيټ او دحکومتي چارو واک غير شاهي کورنۍ کسانو ته قايل شوي وؤ.دا لسيزه افغانستان ته دخارجي لوړ رتبه هيئتونو خصوصاً دپخواني شوروي اتحاد، امريکې او سعودي عربستان، دراتګ سره هم متصادفه وه. واقعاً دا يو ډير بد تصادف او يا پلانيزه

پیشبیني شوې عمل وؤ چې په افغاني ټولنه کې یې ډیر ناوړه غبرګون رامنځته کړ. رښتیا هم پداسې یوه هیواد کې چې قانون حاکمیت او سابقه ونلري، خلک دوطني او ټولنیزو اساسي مسایلو په هکله بې خبره پاتې او دهغې په مقابل کې هیڅ ډول احساس د مسئولیت نشي کولې، یواځې یو تن دټولو امورو متصدي(هم حاکم، هم قاضي، هم مجري او هم حامي) پاتې شوې وي، دموکراتیکو ارزښونو ته هم نه دداخلي فاکتور، ضرورت او فشار بلکه یواځې دخارجي فشار له مخې دغه کار ته مجبور شوې اوسي او همزمان مختلفو انستتیوتونو، ټولنیزو قشرونو او اداري واحدونو ته د قبلي تجربې دنشتوالي او دحقوقو او وجایبو په مقابل کې دمسئولیت دعدم احساس په صورت کې واک ورکول کیږي، حتماً په ټولنه کې بحران رامنځته کوي. همدا سبب وؤ چې دقانون دتصویب او توشیح څخه دمخه مختلف نظریاتي ګوندونه تقریباً همزمان جوړ او دا چې ملي ایدیولوژۍ او ملی سیاسي محور او حرکت وجود نه درلود، ټولو ګوندونو پخپل سر په فعالیت شروع وکړه، میتینګونه او مظاهرې یې برابرولې او دهمغه لومړۍ ورځې څخه یې دپردیو هیوادونو په پلوۍ چیغې وهلې او دولت، حکومت او قانون یې دکنترول څخه عاجز پاتې وؤ، ځکه چې هر یوه قوي خارجي ملاتړ درلوداو په نتیجه کې په افغانستان کې دموجوده روښانفکري جنبش دلومړیو ورځو څخه سیاسي بنتون "انباق بازی" شروع او افغانستان عملاً دسیاسي بنوپه کور او یوه داسې خاره شاړه ځمکه بدل شو چې هر چا په کې دخپلې خوښې مارکوندۍ او غنې کرلې او ریبلې. ملي مصلحت، ملي صلاحیت، افغانیت، وطنپرستۍ او ملي طرحو هیڅ ارزش نه

درلود او نه یې په تاوده بازار کې کوم خریدار. له بلې خوا دسیاسي بنتون لوبه دمردۍ او نامردۍ په پوله روانه وه، مردان له دغه پولی نشول اووختلې نو ځکه تل نامردان ګټونکي وو. همدغه نامردان تر پرون ورځې پورې په افغانستان کې دټولو بدو حوادثو اصلي عاملین او دهغې دبدو عواقبو اصلي مجرمین ګڼل کیږي. او نن هم هڅه کوي ددغه ډول لوبې بازار ګرم وساتي. ملي وطنپرسته کسانو کولې شول دخپلې ملی مبارزې سنګر دملي ایدیالوژۍ په بنیاد ګرم وساتي او دملي وطني ګټو دحراست په خاطر ملي مقاومت راوپاروي. له بده مرغه دوۍ هم پدې کار کې تر نن ورځې پورې پاتې راغلي دي. خو نن یې له صفر څخه شروع کول حتمي او ضروري ګڼل کیږي او که دغه کار ونشي بیا به هم نامردان داوسنۍ لوبې ګټونکي وي. دروسانو په موجودیت کې دې وضعې لاپسې ناوړه انکشاف وکړ. چارې او صلاحیتونه دداسې کوچنیو اشخاصو په لاس کې ورکړلې شولې چې هیڅ ډول احساس دمسئولیت یې نشو کولې او په ټولو حالاتو ې یواځې بې شعوره او بې ارادې عاملین ګڼل کیدل. دمقاومت دلیکو په جوړیدو او په اصطلاح داروپا، امریکا او عربي ملاتړو په رادمخه کیدو سره وضعه څور واړې نوره هم بدتره شوه. دشرق او غرب لخوا باالمثل مسابقه شروع او افغان اولس دسل او زر مجبوریتونو له مخې دغه کسانو(په اصطلاح رهبرانو) ته په لاس کې ګروګان ورکړې شو.دروسانو په وتلو اوپه ۱۹۹۲ کال کې داسلامی جمهوریت په جوړیدو سره چې افغانا ولس ترې ډیرې امیدوارۍ درلودلې، وضعه څه ډول شوه، ټول هیوادوال یې عینی شاهدان وؤ او که رښتیا ووایم زه یې له افادې لپاره

کلمات نلرم او نه عفت د قلم اجازه راکوي. طالبانو چې وعدې کړې وې کار به اهل کار ته سپاري او پخپله به خپلو مدرسو ته ځي، دواک خوند دومره مزه دار وو او دواک ساتلو په خاطر يې داسې بدعتونه وکړل چې په اسلام کې خو يې هيڅ روايت موجود نه وؤ حتا په کفر کې به هم چا نه وي کړې. دې وضعې پوره ۲۵ کاله دوام وکړ ددې ټولو ناوړه اعمالو بار افغان اولس پخپله شاه وړې. وهل شوې، رټل شوې، وژل شوې، بې پته شوې او تنکي بچيان يې په ناچله پيسو خرڅ شويدي او يا په زور د مرګ داژدها خولې ته اچول شويدي اولکه چې حامد کرزي پخپلو خبرو کې وويل دغه رهبرانو په سوونو ميلونه او حتی مليباردونو ډالر جمع کړي او خارجي بانکونو کې يې ذخيره کړيدي، د تصوراو عقل څخه وتلې ويلاګانې او کورونه يې اباد کړي او تجارتي شرکتونه او کامپلکسونه يې جوړ کړيدي. پدې باره کې ټولې خبرې په ټولو کتابونو کې ليکل شوي او عيني شاهدان هم ژوندي ګرځي او هيڅوک دې باور نه کوي چې ګوندې هغوی به دغه راز پخپل زړه کې پټ وساتي. سياسي رهبر، مشر او قوماندان خو هغه دې چې په تعرض کې د جبهې په لومړۍ کرښه کې وي او اصلي ضربه پخپل ټټر اخلي او په شاتګ کې د جبهې په وروستۍ کرښې کې د خپلو زخميانو او مړو پالنه کوي نه دا چې د جنګ د قربانيانو د جيبونو په لټولو اخته وي. افغانانو ډير ښه فرصتونه له لاسه ورکړي دي. کله چې روسان ووتل او افغانان خپل وطن ته راستانه شول لازم وو چې د خپل هيواد سره د هيواد د مالک او اولس سره د خپل اولس په حيث معامله شوې وې او هر څه پخپل ځای امانت ساتل شوي وې. خو بر خلاف د دښمن په لمسون يې اردو ړنګه، وضع

الجيشونه او ستري قرارګاوې تخريب، سپکې او درنې وسلې د کباړ په بيه خرڅې او دولتي او شخصي مالونه يې د غنيمت د مال په چور او چپاول کړل. کابل د افغانستان ستر سياسي، کلتوري او اقتصادي مرکز هم د بيګانه وؤ د ارزو سره سم وسوزول شو. حال دا چې د ملګرو ملتونو د پنځه فقرئيز پلان مطابق په افغانستان کې يو ملي ګرا دولت جوړيدلې شو. نپوهيږو د چا په لمسون د دغه پلان په مقابل کې کودتاوشوه او چپ او ښي يو شان د هغې عاملين وګرځيدل. نن چې په هيواد کې د ديرشو څخه د زياتو خارجي هيوادونو څه د پاسه ديرش زره عسکر موجود او عملاً اداره پخپل واک کې لري معامله ګر يې همغه کسان دي او نن هم د ملي مسايلو په سر معاملو باندې په ميلونونو او مليباردونو ډالر ښکته پورته کيږي. په همدغه موقت، انتقالي او سبا په انتخابي جمهوري دولت کې به همدغه کمونست، ملي ګرا، مجاهد، اخواني او نورې ډلې دخيلې وي. ملامت کوم يو دې او هغه قاضي کوم دې چې دغه تشخيص کړي. خو زمونږ د خلکو غميزه به دوام لري او زمونږ ملک په اصطلاح په داسې کونډه بدل شوې چې هر ګاونډې يې د خولګۍ طمعه لري. علت څه دې؟ علت يې زمونږ ذات البيني اختلافونه او جنګونه دي. زمونږ خپل منځي جنګونه او اختلافونه زمونږ د غميزې د حل لار نده. پاک خدای د مازيګر په وخت قسم يادوی »والعصر« او داځکه چې مازيګر دورځې د نتيجګيرۍ وخت دې. افغانان د پنځه ويشت کلنې غميزې څخه وروسته کومې نتيجګيرۍ ته ضرورت لري او که نه؟ پدې پوهيږم او پخپله يې کلک پلوی يم چې افغانان پردې حاکميت پر ځان نه مني. دا يې انساني او قانوني حق دې. له بلې خوا

همدې افغانانو د خپلو افغانانو د ظلم او ناروا څخه خپل ملک پریښې او وایي چې نور خارجي پوځونه دې راشي چې مونږ ددغه خپلو ظالمانو څخه وژغوري. رښتیا وایي چې «په کفر کې ژوند کیدلی شي خو په ظلم کې نشي کیدلی» له بلې خوا همدغه افغانان د بن په کنفرانس کې سره جرګه شول او دغه قوتونه یې راوغوښتل، دریم دا چې د همدغه ملکونو څخه هیواد ته په ملیاردونو کومکونه راروان دي او نن د ګاونډي هیوادونو څخه خلک د کاره لپاره راځي. حال دا چې پخوا به افغانان در په در کار پسې ګرځیدل، څلورم دا چې دا قوتونه د یوه هیواد نه بلکه بین المللي قوتونه دي او پنځم دا چې د ملګرو ملتونو لخوا اداره کیږي. شپږم دا چې په هیواد کې مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی او داسی نور ریفورمونه چې سل په سلو کې د تائید وړ او زمونږ په ټولنه او ملک کې دموکراتیک بنیادونه جوړوي جریان لري. پخپله افغانانو خپل اساسي قانون جوړ کړ او که خارجیانو ورسره کومک کړې البته دغه ډول کومک ته به ضرورت وجود درلود. دلومړي ځل لپاره په هیواد کې د ولس مشری، دموکراتیک انتخابات وشول چې په منطقه کې یې ساري ندي لیدل شوي او ښځو او نرو په کې یو شان ګډون وکړ او د نړیوالو د تعجب وړ ګرځیدلی. لیکن ډیر تجب وړ هم دا ده چې ځینې د ریاست جمهوري کاندیدان چې د موجوده سناریو او ډرامې اصلي خیرې کار کونکي هم دي په یوه او بله بهانه داسې کسان یو تر بله سره ائتلافونه کوي چې هیڅ عقیدوي، نظریاتیي، پروګرامي او یا بل ډول نژدیوالي سره نلري او یا پخپل سر د ټولټاکنو د تحریم غږونه پورته کوي او پدې نپوهیږي چې دا د هغوی حق ندی. ټولټاکنې یو ټولنیز

دموکراتیک اصل او پدیده ده چې معیار او محک یې پخپله اولس او د بین المللي بشري او دموکراتیکو قوانینو له مخې دا یواځې د اولس قانوني حقوقي حق ګڼل کیږي. دوی نور څه ونکړې شول پرته له دې چې د خپل اولس او بین المللي کړیو په وړاندې ځانونه بې اعتباره کړي. دوی همداسې دا کار تل کړې چې افغانان د طالب، القاعدې، فوندامنتالیست په نومونو تورن او یا غلط راپورونه ورکړي او بې ګناه خلک ووژل شي. افغانان هیڅکله تروریست، بنیادګرا نه وؤ او هر افغان ځان لپاره لوی شخصیت قایل دي. افغانان حتا دښمن ته په کمین نیولو شرمیږي او هیڅکله دیته ندي حاضر شوي چې د ۱۰۰ تنو په مقابل کې ځان مرګي بریدړ کړي. افغان به د تاریخ په اوږدو کې مجبورا ولس وؤ، تل به پرې جنګ تحمیل شوې او ظلم او ناروا ورسره شوي خو هیڅکله بې کلتوره او بې ایمانه ا ولس نه وؤ. افغانان خپل ځانګړي کلتوري دودونه، اصول او عنعنات لري او تل خپلو ټولنیزو ارزښتونو او دودونو ته لوړ احترام کوونکی اولس پاتی شوی او خپله شکیبایي یې کله هم له لاسه نده ورکړې او هیڅکله یې د پاملرنې څخه نده غورځولې . دا زمونږ مشران او د جمهوري ریاست منور او پوه کاندیدان وؤ چې خپله شکیبایي یې له لاسه ورکړه، د خلکو حق او غوښتنو ته احترام قایل نه شول، د خپلو عقیدو او مسئولیتونو په وړاندې یې احساس د مسئولیت ونکړې شو او هڅه یې وکړه د قانوني حقوقي ټولټاکنو څخه یوه بله سیاسي معامله او لوبه جوړه کړي. "د افغانستان قهرمانو خلکو! ټولټاکنې خورا باارزښته اولسي منل شوې دموکراتیک اصل او ستاسې حق دي. تاسې چې ترې په ډیرو سختو شرایطو کې بې له ویرې دفاع

وکړه ، خپل دغه حق پخپلو کلکو منګولو کې ټینګ وساتی او خپله راتلونکې دموکراتیکه ټولنیزه ودانۍ پرې اباده کړی ګرانو هیوادوالو ! تاسې چې په پوره دموکراتیک ډول مو ټولټاکنې تر سره کړي، تاسې چې دخپلې عقیدې له مخې په غرونو او رغونو کې دخارجي قوتونو او خپلو ورونو په مقابل کې جنګیږۍ او مونږ ټول چې ددغه وضعې اصلي عاملین او مسببین یو !!! زمونږ نیکونه او پلرونه هم پیړۍ پیړۍ وجنګیدل. د سرونو څخه یې منارونه جوړ شول. ځانونه او بچیان یې له لاسه ورکړل او خارجي یرغلګر یې له ملکه وشړل ،مونږهم خپل ځانونه، پلرونه او بچیان قرباني او روسان مو له ملکه وایستل او زمونږ بچیان به هم حتماً دا کار وکړي او خارجي قوتونه به له خپلې خاورې څخه وباسي، خو هیڅکله به زمونږ دمیندو او خویندو تورې دغم پړنې او جامې بدلې نه شي . غم او بې اتفاقي به تل زمونږ په کو میلمه وي ښه به داوي پدې باره کې غور او لازمه نتیجه ګیري وکړو. تر څو چې زمونږ خپل منځي جنګونه او مخالفتونه وي دا وضعه به دهمیشه لپاره دوام ولري.زمونږ پیشنهاد دادې چې زمونږ روښانفکره کسان یو څه شکسته نفسي پر ځان ومني او هغه لارې ته راښکته شي چې زمونږ اولس دمیزان دمیاشتې په ۱۸ نیټه په مخکې نیولې . پخپلو منځونو کې لوی طاقت جوړ شو او د سیالو سره په هر سنګر کې د سیالۍ جوګه شو. امین یا رب العلمین

د بشر د ژوند د ونې ثمر باید هم حنظل او مار کونډۍ اوسي ؟

د پخوانیو ساده او بې سواده خو په وطن مین او زهیر دهقانانو رواج او اصول به داوؤ چې اصیل نسلونه او تخمونه به یې د حیواناتو ، میوو او غله دانو لپاره ساتل او دنسلونو دبقاء ورشوګانې به یې د هرزه بوټو او کم اصل نسلونو څخه تل پاکې ساتلې. ټولنیز حریم هم دیوه ترلې نظام په حیث به د با تقوا او خواخوږو مشرانو لخوا اداره کیده او د هر ډول تعرض او نفوذ څخه کاملاً مصئون او غیر وغماز به یې په محیط کې نه پریښودل کیدل.صداقت،وطنپرستي او ملي نوامیسو ته وفاداري دټولني د هر غړي لپاره دتقوا او اخلاقویو ځینۍ کچه ،معیار او محک ګڼل کیده او په دغه اصولو بې قید و شرطه پابندي دټولنې داعضاوؤ لپاره نه ماتیدونکې مقدس قانون ګڼل کیده او افغانیت او اسلامیت ددغه اصولو ،مقرراتو او قوانینو دحراست تضمین کاوه. د وخت په تیریدو سره ځینې ملي او بین المللي شیطاني خایني ، فرصت طلبي او استفاده جو کړۍ چې د حرص او آز کسي « مردمک چشم » یې تنګ ،خپله خوشبختي یې یواځې دبل په بدبختۍ کې لیدله ، عامه نظم ،قوانین ،مقررات او دولتي او حکومتي منل شوؤ اصولو

ثخه یي همیشه سر غړونه کوله او د جمعي حقوقو او قوانینو په غیږ کي یي اصلاً د ژوند کولو استعداد نه درلود ، تل یي په ملي شتمنیو، ملي ښیګڼو او ملي تعهداتو قمار وهلې ،یا یي د بیګانه ګانو په واک او تصرف کې ورکړې او یا یي پرې پخپله خیټه اچولي او مورد د تعرض او ناوړه ګټې ګرځولې . دغه ناروا مناسباتو د بشري ژوند د بې شمیره کلونو په موده کې یو مضمن نړیوال پارازیت قشر ایجاد چې اوس نړیواله مافیا بلل کیږي او د خپل موجودیت په ټوله موده کې یي د خپل شیطاني خصلت له مخې ټولو خداي ،انساني او طبیعي مقضي او مقدر قوانینو ته شا اړولې او تل هڅه کوي یواځې د شیطاني مهیلیتونو په بنیاد خپل پارازیت ژوند ته دوام ورکړي. دا جهان قانونمند پیدا دې ، د قانونمندۍ له مخې قابل د معرفت ، په قانونمندۍ سره قابل د استفادې ، په قانونمند ډول قابل د تحول او تکامل او پرته له قانومندۍ بل هیڅ ډول کړه وړه او برخورد نه مني. لیکن نړیواله مافیا غواړي پخپل شیطاني خصلت سره خداي عادلانه قوانین تحریف او په جبر او ناروا سره د خپلې خوښې نظامونه برقراره وساتي. دوی جمعي شعور ،جمعي ښیګڼو ،جمعي قوانینو ،جمعي منل شوؤ ارزشونو ،جمعي پریکړو ،...او نورو ... ته هیڅ ارزش قایل نه دي ،نو ځکه مونږ ددوی ټول دغه اعمال چې د هیڅ ډول منطق سره سمون نلري بې بنیاده او ناسم ګڼلي شو .خدای غني دې او دا جهان یي غني پیدا کړي دي. په دې لوی جهان کې غذایي ،انرژیتیکي او نورې هر ډول زیرمې نه ختمیدونکي دي. ددوی حرص ،آز او تنګ نظري لپاره هیڅ منطق او دلیل وجود نلري. ددوی د حرص کنډولي په هیڅ شي نشي ډکید لې او ژوند د ټولو خوندونو

،ټولو ارزشونو د لذت ثخه د همیش لپاره بې برخې او د قانون او ټولنې له ویرې لکه شوپرک په ترګمۍ کې ژوند تیروي . دوی ډیر مال او ډیرې پیسې لري خو ارام ، مصئون او خوشبخته ژوند نلري. دوی له دې ثخه خوند اخلي چې یواځې دوی هرڅه ولري او بل څوک هیڅ ونلري ،ددوی د ګټو سیمي باید هرچیري مصئوني اوسي ولو که دچا په شخصي کور ،فامیل ،مال او متاع پوري هم اړه ولري.

د وی په ناروا ژوند کول غواړي ،په ناروا ګټه کول غواړي ، په ناروا قوانین ، مقررات ،اصول ماتول غواړي ،په ناروا جنګ کوي ،په ناروا مناسبات ساتي او په ناروا خپلي غوښتني په نورو تحمیلوي. نن دغه بدبختۍ دافرادو ، کورنیو ، قومونو او هیوادونو په کچه لمن غوړولي او هغه ګړۍ به هم ډیره لیري نه وي چې دا لوی جهان پدغه لوی غضب اخته کړي خو ښه ده چې هر دجال لپاره مهدي او هر خدایي قانون شکن لپاره د قضاء د جبر څپیړه موجوده ده .

امریکا ځان دنړۍ ددموکراسۍ علمبردار مدعي هیواد ګڼي ،سره ددې چې هره دموکراسي پخپل ذات کې ډیر مقید او تنګا تنګ شکل د دیکتاتورۍ دې ،او تر ننۍ ورځې پورې نه قابل دویاړ کومه نمونه ددموکراسۍ څوک په ګوته کولې شي او نه یي په راتلونکې کې څوک وعده ورکولې شي. خو بیا هم په ځیني غربي هیوادونو کې ځانګړي غربي تیپ دموکراسۍ او یا په بل عبارت ځانګړیا شکال د دیکتاتورۍ وجود لري. راشۍ ددغه دموکراسۍ محیط ته ورننوځو او دهر چا دحق د تناسب له مخې ددغه دموکراسۍ په خصوصیاتو قضاوت وکړو .

د۲۰۰۸کال د مارچ په نهمه نیټه د امریکا جمهور رئیس

جورج ډبلیو بوش دامریکا دکانګرس هغه مصوبه چې دملګرو ملتونو دبشر دحقوقو د کمیسیون داعلامیي دپنځمې مادې « احدی را نمیتوان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه یا برخلاف انسانیت وشئون بشری یا موهن باشد » په پلوی یې تصویب کړې وه ویتو کړه. امریکا دموکراتیه ټولنه ده. دامریکا کانګرس دامریکا دخلکو له خوا منتخب ارګان او د امریکا په دموکراتیه ټولنه کې د قوانینو د تدوین او حراست مسئول ارګان ګڼل کیږي. پوښتنه پیدا کیږي. ولې او په کوم دلیل دغه مصوبه ویتو شوه ؟ نړۍ دا قلیم دتودوخې دستر خطر سره مخامخ ده. نړیوال غواړي هغه کنترول او تنظیم کړي. د ټولې نړۍ د ٪۵۵ څخه زیات کاربن داي اکساید غاذات امریکا تولیدوي. دغه غاذات برعلاوه له دې چې دتودوخې د کچې د لوړوالي علت ګرځي، دبط شمیره مرضونو سبب هم کیږي. امریکا ددې لپاره چې ډیرې ګټې یې کمې نشي، ددغه نړیوالې عظیمې ایکالوجیکې معضلې حل ته غاړه نه ږدي. نړیوال همداسې غواړي دوګړو ضد دسوؤنو میلیونو ماینونو معضلې ته چې په ځمکو کې ښخ دي دپای ټکې کښیږدي او نور تولید یې بند کړي. خو دا هم امریکا نه غواړي. دګوانتانامو، ابو غریب، بګرام، قندهارا وپه کابل کې کورپه کور، اروپا او ټوله نړۍ کې د شخصي زندانونو موجودیت او یا دنړۍ په ګوټ ګوټ کې د شخصي زیاتو ګټو په خاطر نظامي حضورلرل او بې شمیره ډیر نور مسا یل هم ددموکراسۍ سره څه سمون نلري.

دوه ورځې دمخه پوره دیرش کاله له هغه ورځې څخه تیرشول چې افغانان دنړیوالو دجفا سره مخامخ دي او پوره شپاړس کاله

پرون پوره شول چې افغانان د افغاني مجاهدینو دجفا معرض ګرځیدلي او ورسره مخامخ دي. نژدې شپږ کاله پوره کیږي چې نړیوال قوتونه په افغانستان کې د امنیت ذمه واردي. خو دثور دمیاشتې په اتمه د « مجاهدینو » دجشن په ورځ چې ملیونونه ډالر، پداسې حال کې چې افغانان له لوږې وابښه خوري، په امنیت او فیشن اودرشن مصرف شوي لیکن مخالفین دجمهور رئیس تر لوژ پورې ځانونه رسوي، هرڅوک چې یې په زړه وؤ په نخښه کوي اووژني یې، خو دخدای په فضل امنیتي مسئولین چارغاوک کرده ځانونه مصئونو ځایونو ته رسوي «خدای دې زمونږ له سره نه کموي». د۲۰۰۸کال داپریل په څلورمه نیټه دبخارست په کنفرانس کې وویل شول چې افغانستان سره تراوسه ۳۵ملیارده دالر مرسته شوې ده او راتلونکي کنفرانس چې په نژدې راتلونکې کې به په فرانسه کې جوړیږي ۴۱ملیارده ډالر نوره مرسته وشي. دافغانستان دمالیې وزیر دافغانستان دملي ستراتیژۍ دتطبیق په خاطر ۵۰ ملیارده ډالر نور دنړیوالې ټولنې څخه غوښتي دي اودا ټولې پیسې تر نن ورځې پورې یوائې په امنیت مصرف شوي او په راتلونکې کې به هم مصرفیږي. «شکردې چې امنیت خو دقناعت وړدي او زمونږ امنیتي رهبران هم دتروریستانو او پارلمان دضربې څخه بچ شول». دالړۍ لا ختمه نده او هر یو دخپلې اشتها او ذوق له مخې دو بالاي یو په بل پسې لوړوي « چې هیڅ نه وي بیا هم یو څه شخصي جیب ته راپریوځي». کله چې دامنیت مسئولین پخپله عاملین دبې امیتۍ وي شک نشته چې همدغه امنیت به دافغان اولس سر وخوري ! د تعجب خبره داده چې دثور داتمې پیښې وروسته په دوه دري ورځو کې د خدای بلا اسلحه

،دخدای بلا مخدره مواد ، دخدای بلا جاسوسان ،دخدای بلا باندونه... دستگیر او له منځه یوړل شول. که پدې ډول چاري پرمخ ولاړې شي القاعده ،تروریستان او وسله وال مخالفین به یو هم پاتي نشي ایله بهدا بیچاره ګان دخوبونو پوره کولو لپاره پوره فرصت پیدا کړي.کاشکې دوی د پیښو مخنیوې مخکې له وقوع څخه کولې.

ددې لپاره چې بحث ډیر اوږد نشي ،باید ووایم چې د بشر دپیدا ینبت له لومړۍ ورځې څخه تل ناسالم اونالایق قوتونه د خپل ناروا او شیطاني خصلت له مخې همیشه دقاطع صالح اکثریت په اوږو لکه پارازیت ځته شوي ،ټول تیوریکي ،نظریاتي ،ایدیولوژیکي ،اداري ، حقوقي ،قانوني او نور ټول امکانات یې تحریف اومسخ کړي او په سوچه ناروا سره یې په خپله ګټه په کار اچولي. تل یې په ناروا سره تور تبلیغات کړي او د د ښمنیو اور ته یې لمن وهلې.ددین ،مذهب، ایدیو لوژۍ ، ... اونورو هرډول مقدسو انساني،اولسي احساساتو اوشعارونو څخه یې عوامفریبانه سوء استفاده کړې او په خپله ګټه یې مقدس اید یالونه اوافقونه مسخ اوپه غلطه تعریف کړي او ددوستۍ دشعار لاندې یې دښمنۍ ،دسولې دشعار لاندې یې جنګ ،دابادۍ دشعار لاندې یې تخریب اونورو ټولو سالمو ارزښتونو تحریف ته ترجیح ورکړې ،صالح اولس یې ګروګان نیولې ،دهغوۍ له جملې څخه یې خاین ،بیګانه پرست ،ایجنټ ،جاسوس اونورې هر ډول پلیتې ځیرې استخدام کړي ، خپلې ګټې یې په ناروا محفوظې ساتلي اودغه ډول پلیت سیستم یې په جبر دنړۍ په ټولو اولسونو تپلې دې خو دغه ډول کسان به پخوا حد اقل په خپله ګناه معترف او یو ځه شرم حضور به یې

درلود اود اولس په وړاندې دخپلو قوارو دڅرګندولو څخه به یې عار درلود ، دګونګیانو او خفاشانو غوندې به په غارونو کې پټ وؤاو یواځې د ماښام په ترګمۍ او دشپې په چپتیا کې به یې خپلو ناوړه اعمالو ته دوام ورکولې شو . لیکن نن دمملکت دلومړي کسانو ،دپارلمان دغړو ،وزیرانو او لوړو مسولینو په کچه دپارلمان او جمعي رسنیو په وړاندې په پوره سپین سترګتوب افتخار امیزه پردیو ته په خپله جاسوسۍ اعترافونه کوي. د ۲۰۰۱ دسپتمبرله یوولسمې دتروریزم سره د مبارزې دنامفهوم شعار لاندې دوی په ګرځنده مصئونو اُسپنیزه کورونو کې ګرځي ،خو بې دفاع اولس لپاره یې دمرګ قاصدان په هر مکان او هرزمان کې هر ځای درولي دي.

په افغانستان کې داخلي او خارجي مافیا په تباني او مشترکه مساعي سره ددغه ډول یوه پلیت نظام برقرار ول او دټولو سالمو ارزښتونو بې ارزښه کول غواړي. د دوی تجاهل العارفانه تظاهر او اکټونه چې ګوندې د امنیت دتأمین ، دفساد ، رشوت ،قاچاق ، اختلاص او مخدره موادو دمخنیوي څخه عاجز دي او ډیر معصومانه تظاهر کوي ، بې چاره افغان اولس خو باید هم پري باور وکړي. «ملي متحده جبه»او یا نوري نامتجانسي ډلې هم په ګردن پتۍ یو ځل بیا د اخري چانس او موقع غوښتنه کوي چې که دخپلو متولیانو دخوش خدمتۍ فرصت تر لاسه کړي. تا سي چې فرصت درلود دهغه وخت په کړو پښیمانه نه یاست ؟ که تاسي غواړۍ د تیرو کړو دکفارو دین اداکړۍ نو اوس خو هم ټول قدرت اوسرمایه ستاسي په لاس کې ده.خو نن ملي وطنپرسته روڼ آندي لا څه چې ټول افغان اولس پوهیدلې چې داخلي اوخارجي مافیا د

زړې ستراتیژۍ او پخوانۍ لوبې عملي کول غواړي.ښه به داوي دغه بې ځایه او ناروا ازمیښتونو ته د پای ټکي کښیښودل شي. نن په حقه سره هغه وخت رارسیدلی دی ،دغه نظام چې په سر ولاړ دی په پښو ودریږي او هر څه د عامه ښیګڼو په مجراً او مسیر کې پریوځي !!!

د بشر دژوند د ونې ثمره وروسته له دې باید مړغوني او مارکونډۍ نه اوسي !

راشۍ ! چې همدا وړۍ شړۍ شي !

دعلم او تخنیک دپرمختګ او دګلوبالیزم دنړیوال تسخیر په نتیجه کې دنړیوال، منطقوي او محلي سیاستونو تر منځ توپیر له منځه تللی، زماني او مکاني فاکتورونو خپل مؤثریت او عطالت له لاسه ورکړی، هره سیاسي لوبه هر وخت په هر جغرافیایي وضع الجیش کې واقع کیدلی او لوی نظامي او اقتصادي طاقتونه دنړۍ په ټولو اکنافو کې همزمان حضور، تاثیر او مؤثیرت لرلی شي. سیاستونه بوقلموني شوي هم دي او خپلې قوارې او بڼې ته په لحظوي ډول تغیر ورکوي او ددوست یا دښمن په بڼه ځان ځرګندوي .دې وضعې سیاستونه په بین المللي او محلي ټولو ابعادو کې شکننده اود ستر بحران سره مخامخ کړي، جنګونو پرمانتت او مستمر حالت غوره کړی او په مطبوعاتو او امکاناتو باندې دتورو ناسالمه قوتونو په خیټه اچولو سره دغه وضعې سل او زر چنده دینامیزم پیدا کړیدی. تروریزم بله هغه توره بلا ده چې هر چا ته یې دمرګ قاصد په هره لحظه او هر مکان کې نیغ درولی او په حقه سره نړیوالو لپاره موجوده وضعه نوره دتحمل وړ نده. داد قاطع اکثریت په مقابل

کې د قاطع تور اقلیت د کرکې او وحشت ډرامه ده چې غواړي یوازې ځان لپاره د ژوند کولو حق قایل او نور د دوی په اصطلاح کم اصله نسلونه په نابودۍ محکوم کړي. پدې نړۍ کې ټولې حیاتي او انرژیتیکې زیرمې نه خلاصیدونکې دي او د شلمې پیړۍ علمي ــ تخنیکي پرمختګ ټول امکانات بشرته په لاس ورکړي چې د هغې څخه سالمه او د ټولو په ګټه کافي استفاده وکړي. یوازې یکار دي نړیوال نظام او مناسبات چې په نه پخلاکیدونکي انتاګونیستي (دښمنانه)، آزمندانه سود جویي او چوروچپاول په بنیاد ولاړ دي او بشري ډیر شتمنۍ په کې بې ځایه مصرفیږي او قواء او وسایط په کې عبث په فعالیت بخت دي، د خلکو ترمنځ د صداقت، تعاون او ریښتنولۍ په بنیاد و درول شي. په یوویشتمې پیړۍ کې د معقول او متمدن انسان لپاره بل ډول ژوند نور ممکن نه دې او نه به ورته ضرورت موجود وي ځکه دروغ ویل، غلا کول او خلک غولول به نور ممکن نه وي. پیسې خپل فزیکي موجودیت ډیر زر له لاسه ورکوي، موجوده پیسې هیڅکله حقیقي ارزش نه وؤ او وروسته لدی هم هیڅکله ارزش نشي ګټل کیدي. ځکه دغه پیسې د انسان د لاس د زیار محصول نه دي، د اټولې د سرمایې د غیر قانوني صدور او سوء استفادې توري پیسې دي چې د بې وزله، بې ګناه انسانانو ملکیتونه پرې غصب او ژوندیې پرې له منځه وړل شوي دي. لازم دي مورالاً دغه حقیقت او واقعیت ومنو او غاړه ورته کښیږدو، مخکې له دې چې تاریخي جبر او ټولنیز شعوري فکري دینامیزم مونږ د هغې منلو ته مجبور او اړباسي. نوي انکشافات حکم کوي چې زاړه او انتاګونیستي (دښمنانه) نړیوال مناسبات باید رنګ شي ځکه

چې نوي مناسبات پدغه زاړه ترنګړ کې نه ځائیږي .کیدې شي ځینې کسان وروسته له دې هم احمقانه فکر وکړي او احمقان پاتې شي .لیکن بشریت او د سالم عقل او نظر خاوندان نور احمقان نشي پاتې کیدلې. د خلکو زور همغه تاریخي جبر دې او جبر همیشه نازولې دې .بدلیدلې نشي، منل یې حتمي دي. د خلکو زور د خدای زور دې. افغانی سیاست د تاریخ په اوږدو کې ندرتاً مستقله بڼه درلودلې. په نورو وختونو کې یا د بې سیاسته سیاست او یا د پردي سیاست په بڼه پاتې شوې دي. سیاست تاریخي او ټولنیزه پدیده ده. تاریخي پدې معنا چې سیاست همیشه مشخص دې او انتزاعیت نه مني. ورځنې سروکار یې د ورځني مسایلو سره وي او باید د خلکو ورځني عاجل پرابلمونه حل او ورته مقنع او مثبت ځواب ووایي. د نامعلوم سبا یا د قیامت د ورځې وعدې ورکول او محاسبه د انسان کار ندې. د قیامت د ورځې قاضي خدای "ج" دې. ټولنیز پدې معنا چې د سیاست کړه وړه د اولسي او وطني مسایلو، غوښتنو، ګټې او تاوان سره نه شلیدونکي کلک تړلی اړیکې لري او یو تربله سره لازم و ملزوم دي .لازم دي اولسي پرګنې د خپل ټولنیز ارمان د ترلاسه کولو په خاطر راویښې، تنظیم او د عمل په ډګر کې د ستراتیژیک هدف په لور رهبري شي .
د شخصي او تنګظرانه ګروپي سیاستونو غږ پورته کول او په هغې وخت ضایع کول پوچه ډرامه او یوازې د شخصي ګټو په خاطر ډیره ناولې هڅه ده. سیاست د یوه هیواد خپله وطني او ولسي مسئله ده. خارجي سیاست د نورو هیوادونو د اولسونو سره د بین المللي منل شویو تعهداتو له مخې د یوه هیواد د اولس سیاسي لوبې معاملې ته ویل کیدې شي. پردې سیاست،

فردي سیاست یعنې بې سیاسته سیاست، په یوه هیواد کې سیاسي تشه او خلا او په هیواد کې د سیاسي نظام عدم موجودیت. هیڅوک د بل چا په ګټه نه سیاست کوي او نه کار. هر چا ته خپله ګټه منلې او خوږه ده. پردو ملکونو ته هر څوک دډیرې او بې قیدو شرطه ګټې په خاطر ځي او خپل سیاستونه عملي کول غواړي. خارجي سیاستونه، معاملې او لوبې دنړیوال ګلوبالیزم په شرائطو کې نه یواځې منفي بلکه ډیر ضروري عمل او دود او دستور دي .خو ددې کار لپاره ملي پیوستون، ملي تفاهم او ملي ګټو ته وفاداري لازمي او اساسي شرط ګڼل کیږي .خو له بده مرغه افغانانو چې پورتني درې واړه کیفیته او ارزښونه دتیرو پنځه ویشتو کلنو جنګونو په موده کې له لاسه ورکړي او ځای یې بیګانه پرستۍ نیولې، ویې نکړی شول حتا دبن دکنفرانس څخه په را وروسته نسبي مساعدو شرایطو کې هم یو ملي سیاسي ټولنیز نظام جوړ کړي. نن په افغانستان کې دملګرو ملتونو او امریکې په مشرۍ بین المللي نظامي او غیر نظامي قوتونه او ارګانونه موجود دي .افغانستان دبین المللي سیاسي لوبې ډګر ګرځیدلې دې او افغاني مسئله او سیاست بین المللي شوي دې. پکار دادي چې افغانان دهغې په مقابل کې پخپل سیاسي او ټولنیز فکري تړون او پیوستون سره په واحد ملي سنګر کې راټول او دخپلو ګټو ددفاع په خاطر دمقابل لوري سره سیاله ملي لوبه وکړي او ننني یواځینې چانس له لاسه ورنکړی.یمونږ نن واقعاً ملي وطنپرسته ملا او قاضی، سیاست مدار، عالم ، طبیب، تجار، انجینر، داکتر، ادیب ، دهقان او نورو ته شدیداً ضرورت لرو . ایا افغان متور او مفکر ملي متخصص لپاره به دشرم ځای نه

وي چې د خپل سیال متخصص په مقابل کې په بې وسۍ سر ټیټوي او خپل وطني او ولسي دین نه ادا کوي؟ په افغانستان کې دبین المللي قوتونو په موجودیت کې اساسي قانون او نور صنفي او قشري قوانین جوړ او تصویب، پارلمان، جمهور رئیس او محلي ارګانونه انتخاب او هر اړخیزه ټولنیز بشري حقوقي سازمانونه او ارګانونه جوړ شویدي. ممکنه نده دغه ډول پراخه هر اړخیزه ټولنیز نظام او ژوند دکوم چا دشخصي او کوچني ډلئیز ذهنیت او مناسباتو په ورشو کې محصور پاتې وساتل شي. یواځې پراخه پرګنیز سیاست او ذهنیت ددغه ډول ټولنیز هر اړخیز طرز دژوند دهضم حوصله لرلې او باریې پورته کولې شي .په نتیجه کې حق لرو ووایو چې موجوده دکوچنۍ ډلې نماینده حکومت چې ډیر کسان یې دبشري حقوقو په نقض، جنګي جنایتونو، ملي خیانتونو، اداري فساد او رشوت اخیستنې متهم دي، په اوسنۍ بحراني وضعه کې هیڅکله ددومره لوی تاریخي مسؤلیت دلرلو جوګه ندي. په کار ندي محترم جمهور رئیس حامد کرزې دعامل او حاکم شخص او دافغانانو دمراجعې او لازم تصمیم نیولو اچت مقام په حیث دنورو خود غرضه کسانو په څیر داپوزیسیون موقف غوره او شکایت وکړي. عامل ارګانونه یواځې معقول تصمیم نیسي او اجرات کوي. دافغانستان سیاست او دولتداري دهر ډول تبعیض پرته دقانون له مخې دټولو افغانانو یو شان حق دې. محترم جمهور رئیس دې دمسئول مقام او شخص په حیث دغه حق هغوی ته وسپاري او متقابلاً دې خلک خپل وطني دین او رسالت ادا کړي. ملي وطنپرسته مشران، روشنفکران دپارلمان غړی او داخلي او خارجي دموکرات قوتونه پرته له شکه پدغه

ډول تاریخي جرئت او رسالت سره حتماً د ښاغلی جمهور رئیس حامد کرزي ملاتړ یې دي .بله عمده او ډیره مهمه مسئله داده، کله چې دولتي مامورین په اداري فساد، اختلاس او داسې نورو جرمونو متهم او پخپله عالیرتبه مسئول مقامات او د افغانستان په موجوده شرایطو کې ټول خارجي نماینده ګان او اداري مسئولین هم پرې اعتراف کوي، او په تیرو څلورو کلونو کې چې نږدې ۱۵ ملیارده ډالره د نړیوالو لخوا د افغانستان سره مرستې شویدي او د دغه غټې مجموعې سرنوشت هم نامعلوم او د هر چا د نیوکې لاندې دي. د دې ټولو خبرو سره سره د ۲۰۰۶ کال د جنوري په میاشت کې نړیوال بانک هم اعلان وکړ، حاضر دې چې افغانستان ته قرضې ورکړي او د لندن په کنفرانس کې چې نږدې د ۶۰ هیوادونو نماینده ګانو پکې ګډون کړې وو هم ډیرو غټو مرستو وعدې ورکړې شوې، پداسې شرایطو کې اساسي پوښتنه داده چې خارجي دولتونه او نماینده ګې چاته، د چا په تضمین د کوم هدف په خاطر مرستې او قرضې ورکوي؟ او په راتلونکي کې به د دغه تجاهل العارفانه اجرأتو مسئولیت د چا په غاړه پریوځي؟ او د افغانستان د دولت لوړ پوړي چارواکي بیا هم د دغه مرستې او قرضې په کوم مسؤلیت، تضمین، منطق او جرئت سره قبلولې شي؟ دا موضوع د ټولو جوانبو لپاره ډیر تأمل وړده !!! د سیاست استادان، دولتي مسئولین دې هم وروسته لدې د دغه ډول بې بنیاده او بې سرنوشته قرضو او مرستو، د افغاني ټولنې د تاریخ، عنعناتو او پسیکولوژۍ په خلاف د امنیت په خاطر د نورو او نورو خارجي عسکرو د راغوښتلو لپاره بې بنیاده توجیهات او دلایل نه برابروي، نه دې نور دا ډول بط بنیاده او بې سیاسته سیاستونه

تبلیغوي او نه دې نور دا ډول تاریخي مسؤلیتونه په غاړه اخلي. بلکه د موجوده عیني واقعیتونو له مخې دې د داخلي او خارجي اړخونو سره په ګډ تفاهم کې په افغانستان کې د سولې د تأمین او د قانونمند دولت د جوړیدو او ټینګیدو په خاطر هلې ځلې وشي .ځکه چې له بده مرغه په یوائې ځان مونږ د دغه کار جوګه نه یو .هیڅ ډول خارجي نظامي قوت په بل ملک او په خاصه توګه په افغانستان کې امنیت نشي تامینولې .حتا د هر هیواد خپله نظامي اردو د دغه رسالت څخه عاجزه ده. په هر هیواد کې د امنیت د تامین معیار، محک او جوګه یوازې او یوازې د همغه هیواد خلک او اولس د یو چې صادقانه د دغه مسئولیت په غاړه واخلي او بس.

دکابل ښار بې مفهومه پراختیا باید د ۲۱ پیړۍ په ایکالوجیکي فاجعه بدله نشي !!!

دي کې شک نشته چې ډیر لوی او مشهور ښارونه به د خوارو دهقاني جونګړو، ډیرې لویې فابریکي به د آهنګرۍ د کارګاه او ډیرلوی تجارتي مارکیتونه به دکوم کوچني دکان په بناء کا ملاًبې پلانه پراختیا موندلي او دوخت د شرایطو او نواخت پرمختګ مطابق به ددې فرصت پیدا شوې اوسي چې ټولنیز ژوند، ښاري جوړښت او مادي زیرمې یو تربله په

متقابل تناسب ، هارمونیزم او ارګانیک انکشاف کې سره ډېره ولګولې شي. ځکه هغه وخت نه د ننني ګلوبالیزم په کچه عظیم تولیدات، نه بې شمیره نقلیه وسایط، نه د غښو د ځالې غوندې د ښاري سرکونو، آبرسانۍ، برق، مخابرې، کانالیزاسیون او ډیرې نورې شبکې موجودې وي. نه په ملیونو انسانان جبري او میخانیکي مهاجرتونو ته اړ ایستل کیدل، نه دولتونه د خلکو لپاره د صحي اوبو، کار، تفریح او نورو ډیرو ټولنیزو خدماتو په کولو مجبور وؤ. هرچا د نژدې ډنډ، جوړ، ویالی، خوړ او سیند څخه په لپه اوبه څښلې او هر جوی شیر بلاتشبه د جنت ویاله وه. نه دورځې درې وارې لمبل او جامې بدلول وؤ او د کړوسی څخه تر غورنیکه پورې په یوې جونګړې کې اوسیدل، نه نیتونه بد وؤ ،نه ګلوبال حرص او نه ګلوبال پرابلمونه .

هو ! بشري ژوند په لسګونو زره کاله په همدې ډول دوام درلود ،ګومان کیده چې هیڅ ډول پرابلم به نه رامنځته کیږي. لیکن حقیقت داسی نه وؤ. د پخوانیو بې پلانه ښاري انکشافاتو په نتیجه کې ډیر پر مختللي هیوادونه نن د ټولو امکاناتو سره سره د ډیرو لاینحله پرابلمونو سره مخامخ دي. د افغانستان دولت او خلک هم د هیواد، اولس او ښار د سیاسي، اقتصادي او ټولنیز ژوندله را تلونکي څخه ډیر غافله نه وؤ او د خپل سولئیز ژوند او کار په خاطر یې یو تر بله سره مساعي او همکاري لرله. په نړیوالو جنګونو کې بې طرفه پاتې کیدل اد د نړیوال ساړه جنګ په مرحله کې د عدم انسلاک لاره غوره کول د دولت او خلکو د معقول تفاهم او مساعي نیکه نتیجه ګڼل کیږي. ښاري ژوند او ښاري پرابلمونه هم دهغوی له

نظره پټ نه وؤ او دهغې د سمون لپاره هلې ځلې کېدلې. د مرحوم محمد داؤد خان په ابتکار او داخلي او خارجي متخصصینو په زیار ،کابل لپاره پنځه ویشت کلن ماستر پلان طرح او تدوین ،چې دیوه متمدن ښار په حیث د ښاریانو ژوند ، کار، تفریح ، سپورت، تحصیل ، عبادت ، صحی خدماتو او نوردژوند ټول ضرورتونه په علمی سنجش ، پوره د قت او تناسب سره د ښاری خود سریو د مخنیوي په منظور په نظرکې نیول شوي وؤ. اوبه د ښاري ژوندد ټولو ضرورتونو او سهولتونو د اساسي عنصر او فاکتور په حیث دمسئولینو دتوجه په محراق کې قرار درلود او دهغې دزیرمو د زیاتولو په خاطر د فوائد عامې وزارت د آبرسانۍ ریاست د خارجی او داخلی متخصصینو او کارمندانو لخوا اخیړني او دذخیرو د عملي ایجاد چارې روانې وې او څرګند نتایج یې ترلاسه کړی وؤ. نو موړې زیرمې په لاندې ډول تثبیت او محاسبه شوې وې:

- دلوګرد سیند په مسیر کې د څاګانو د کیندلو پواسطه د ځمکې لاندې اوبو د سطحې لوړول ؛
- د پغمان ددرې د ځمکې د سر او ځمکې لاندې اوبو څخه اعظمي استفاده کول ؛
- د قرغی د بند او راښکته ساحې له اوبو څخه ګټه اخستیل.
- د بند غازي د اوبو د سطحې لوړول ؛
- په تنګی سیدان کې د اوبو د ذخیرې په مقصد د بند جوړول ؛
- د اخیري امکان په حیث د هلمند د سیند معاونین د تونل پواسطه د کابل لورته را ګرځول .

د پورتنیو منابعو پکار اچولو څخه ممکنه وه یواځې 16 متره مکعبه في ثانیه اوبه لاس ته راشي چې له هغې جملې څخه 7 متر مکعبه في ثانیه د څښلو او 9 مترمکعبه في ثانیه د ښاري سر سبزۍ او یواځې د ښاری سپک صنعت د پراختیا لپاره کفایت کاوه او دهغې له مخې د کابل په ښارکې کولې شول یواځې 2.5 ملیونه نفوس ژوند وکړي . نه له هغې څخه زیات ! حال دا چې د کابل د نفوسو شمیره نن پنځه میلونو ته نژدې کیږي چې دا پخپله شروع د فاجعې د. که چیرته د ماستر پلان ساحه پدې ډول چې کلتوري ، تفریحي ، تجارتي ساحې، پارکونه اونور په داسې غیر مسئولانه شکل او لیونتوب سره په رهایشي ساحو بدلې شي ،

داستوګنو شمیره به ترلسو ملیونو اود ماستر پلان څخه خارج ساحو په آبادیدو چې نن په نخښنه شویدي او یا به سبا په نخښنه کیږي ،اود
استوګنو په کورونو بدل شي ، د استوګنو شمیر به دوه

چنده نوره هم لوړ يعنى 20 ميلونو ته به ورسيږي. دا به د کابل مرگ او دفاجعې انجام وي . پکار دا وۀچې د چارو مسئولينو هر يوه په خپل وخت د کابل ښار پنځه ويشت کلن پلان ته د حقوقي، قانوني منظور شوي علمی سند او انستيتوت په حيث په مراجعه او ټينگى پاملرنې سره خپل رسالت او وظيفوي دين سرته رسولې وې او دنن په څير د کابل ښاريانو سرنوشت يې د حتمي خطر د گړنگ په څنډه نه وې درولې !!!

د ثور د اوومی نيتمى د سياسي بدلون څخه وروسته د کابل ښار پنځه ويشت کلن ماستر پلان پخپل ټول حقوقي او قانوني اعتبار زمونږ د جدي توجه وړ او دا توجه هغه وخت لا پسې زياته شوه چې کله ما د بلغاريې پايتخت صوفيې د ښار په بين المللی کنفرانس کې گډون وکړ او د ښاري پرابلمونو د ټولو اړخونو سره اشنا شوم. مونږ دا خپل شعار وټاکه ((د کابل په ښارکې يوه خښته هم بې پلانه کښينښودل شي)) مونږ هڅه شروع کړه د کابل ماستر پلان ته حقوقي او قانوني اعتبار ورکړو ځکه نو موړی پلان د مسئول مقام لخوا نه وۀ منظور شوې . مونږ د همغه داخلي او خارجي متخصصينو په مرسته ماستر پلان تر غور لاندې ونيوه ،نيمگړتياوې مو تکميل ، د مربوطه مقام منظوري مو ترلاسه او ټولو هيوادوالو ته مو د علمي سنجول شوي حقوقي قانوني سند په حيث د ټولو رسنيو له لارې اعلان کړ. د کابل ښار ماستر پلان زمونږ ستراتيژی وه ، زمونږ قانوني حقوقي اعتبار او زمونږ دراتلونکي فعاليت او کار قانونمند رهنمود وۀ.

زمونږ مشکلترين کار د کابل په ښارکې د يوائيني مالک

په حيث د کابل ښاروالۍ د قانوني حقوقي هويت څخه دفاع کول وۀ. واقعاً کابل ښاروالي د ښار مالکه نه وه ، کابل ښاروالي عامل ارگان نه وۀ بلکه ديوه طفيلي ارگان په حيث يې د کورنيو چارو وزارت لپاره د شپږ مې گوتې حيثيت درلود. هر وزارت ،مؤسسې او ارگان په ښارکې دکانونه ، مارکيټونه ،ساحې او آزاد تجارت درلود او ښاروالي د هغوی لپاره افتخاري خدايي خدمت گذاره وه. ښاروالي د گوتو په شمار زاړه روسي دمترکه درلودل چې يوازې خپل ځان يې وړلې شو او عوايد يې په ټول عمر کې يوازې يو کرت -۲۰۰- مليونو افغانيو ته رسيدلي وۀ چې د ښار د پاکۍ او صفايي له عهدې څخه نشو وتلې. مونږ دښار د مالک په حيث د ښاروالۍ استقلال اعلان کړ. او ټول مقامات مو ديته اړايستل چې زمونږ استقلال په رسميت وپيژني. زمونږ نژدې هدف د موقتي پروژو او اقداماتو له لارې د ښاروالۍ د ضروري خدماتو لپاره د پيسو پيدا کول وۀ. وروسته له دې مونږ د دولتي مؤسساتو کارونه يوازې د پيسو په بدل کې اجرا کول. مونږ موقتي پروژې لکه مارکيټونه او کابل ښار ته د موادو د تگ او راتگ د کنترول په خاطر په څلور و خوا وۀکې د کاروانسرايونو په نامه ځايونه تعين کړل او ديوه مسلخ د آبادولو تصميم وونيوه ، مونږ پخوانۍ دوسيې تصفيه او باقيدارۍ مو حصول کړې او پدې کارکې مو د هيچا مراعات نه کاوه او د هيڅ مقام فوق العاده امرونه مو نه منل. مونږ نا ثبت شوي اماکن ثبت او ددې ټولو اقداماتو له لارې مو ډير عوايد ترلاسه او يوازې دولت مو 700 ميلونه افغانۍ قرضداري شو چې د -250- ميلونو افغانيو په بدل کې موترې د ولاياتو د ښاروالیو د رياست نوي وسايط

واخستل او همداسې د انګلستان سره د فواید عامې وزارت د قیر قرارداد چې هغوی فسخ کړې وؤ ترلاسه او ښاروالي له هر اړخه په پښو ودریده او په عامل ، باصلاحیته فعال ارګان بدله شوه. مونږ د غیر مترقبه حوادثو ظهور په وخت کې د شپه او ورځ د اماده ټیم د لرلو په خاطر -90- فامیلی او د مجردینو لپاره کوچنۍ پروژه جوړه کړه . مونږ ټول پخواني داخلی او خارجي قرضونه خلاص او د ځوانو داخلي انجینرانو او خارجي مشاورینو په مرسته مو د ماستر پلان مطابق د خوشحال میني دری واړه قسمتونو ،دویم او دریم پروان ، خیرخانې مینې ، کلوله پشته ، تایمنی ، وزیرآباد ، قلعه فتح الله ، رحمان مینه، کارته نو او دښارد مرکز د سیما بدلولو په خاطر تفصیلي پلانونه جوړ، د ځمکو په استملاک ، د ساحو په تثبیت ، د سرکونو په نښبه کولو . جغل آندازي او ښاري سرویس رو سرکونو د قیرکولو کار عملاً پیل شو.او ټول سرکونه مو جغل اندازی او اساسی او سرویس رو سرکونه مو قیر کړل. دولت یو پول هم له مونږ سره کمک ونه کړ. مونږ ملي تجار د یوې غونډې په ترڅ کې دیته وهڅول چې د کابل سیند دواړه خواوې تجارتي سیمي واخلي او هر څه عاجل دغه سیمي په ښکلې مهندسۍ او کیفیت سره آبادې شي . ډیرې نمرې په همدغه غونډه کې تجارانو ته توزیع او ددغه سیمې د مهندسي او انجینري نقشو برابرول کابل ښاروالۍ په غاړه واخستل او حتا اکثرو تجارانو خپل تعمیراتي مواد هم را رسولي وؤ، خود روسانو په یرغل سره ټولو پلانونو تغیرو موند .

مونږ په کمه موده کې د ځوانو متعهدو انجینرانو، اداري هیئت او کارکنانو په خستګي ناپذیره کار او فعالیت چې شپه

او ورځ به یي کار کاوه خو اضافه کاري به یي نه اخستله ، تحسین نامې اخستلو ته به نه حاضریدل و کولای شول -9000- رهایشي او تجارتي نمرې محترمو ښاریانو او هیوادوالو ته توزیع کړو. یوائې مسلکي کسان پدې پوهیدلې شي چې په نوې پروژه کې د استوګنې د نمرو، سرکونو ،پارکونو ،کلتوري مرکزونو ،مسجدونو ، تجارتي ساحو او نورو دقیق په نخښه کول او د په مختلفو پروژو د ښاروالۍ د هغه په امکاناتو سره دټولو سرکونو جوړول ، جغل اندازي کول ، قیر ریزي کول، ټوله ساحه استملاک کول او ۹۰۰۰ نمرې توزیع ته اماده کول او د یوه کال په موده کې دغه ټولې چارې سرته رسول او ۹۰۰۰ نمرې توزیع کول ،رښتیا هم څومره عظیم او ناشونی کارګڼل کیږي. زه د ښاوالۍ ټولو منسوبینو په وړاندی چې هغه وخت یي دغه عظیم خدمت اورسالت سرته رسولې او په پاکۍ یي سرته رسولې په احترام سرټیټوم او کورودانې ورته وایم.

مونږ غوښتل ښاري تجارت ، ښاري صنعت او ښاري ترافیک پخپل لاس کې ونیسو حد اقل په هره ناحیه کې د میوي او ترکارۍ لوی اساسي مارکیت ، چې په پاکو اوبو سره د میوې او ترکارۍ د پریمیځلو امکانات ولري، تیپیک نانوایي، تیپیک قصابي او داسی نورد خرڅلاو ځایونه دنموني په توګه جوړ او په ټول ښار کې عمومیت ورکړو او ښاروالي په فعال او دخلکو په خدمتګار ارګان بدل کړو.

تریخ واقعیت دا دې چې په 1357 او خصوصاً د روسانو د نظامي یرغل څخه وروسته د افغاني ټولنې د مختلفو قشرونو په غیر مسؤلانه او غیر وطنپرستانه اعمالو او کړو وړو سره د افغاني ټولنې عنعنوي جوړښت رنګ او د هر غیر او غماز د

مداخلې لاسونه افغانستان ته را وغزیدل، د وطنپرستۍ خبرې پدغه خارجي بادارانو ډیرې بدې لګیدلې، دوی په حقیقت کې خپلې نژدې د یوې پیړۍ تجربې ټکي په ټکي په ډیر کور کورانه شکل عملي کول غوښتل. دوطنپرستۍ ټغر له هیواد څخه ټول شو ځکه بیګانه پرستانو او فرصت طلبانو ددغه موقع څخه په استفاده په ټولنه حاکم اود ټولو چارو مجریان وګرځیدل. دې وضعې سل واري لوی ضربت پیدا کړ کله چې په 1992 کې د افغانانو بې شمیره ډلې د کوم بنیادي پلان او پروګرام پرته د پیسو د بې حسابه ذخیرو سره لکه پردي دچوراو د غنیمت په خاطر د ذات البیني تضادونو سره په کابل هجوم راوړ. کابل چې پخپل تاریخی برم سره په منطقه کې د هر بدنیته د سترګو اغزې وؤ او هیچا د خپل حسادت اور پخپله سینه کې پټ نشو ساتلې خپلو او پردو یوشان د مسابقې په شکل بر ملا په چیغو او هلهلو سره بیګناه افغانان مړه او کابل یې وسیزه او رنګ کړ.
پنځه ویشت کاله لا علاجه غمیزي په هیواد توره لمن غوړولې اولا دوام لري. د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر د یوولسمې وروسته ،کله چې د ټولې نړۍ« مترقي »او «عدالت پسنده » قوتونه بې ویزي او بې پاسپورته په افغانستان را ننوتل ، د فرصت طلبانو او بېګانه پرستانو د بېګانه پرستۍ او افغان دښمنۍ تر زرو هم لوړاو نن ددې توري لمن لاندې هیڅ ډول قانون او ارزش وجود او حاکمیت نهنه لي اونه دي دویلو هغه څه چې چا لیدلي دي. مسئول عامل ارګان او شخص نه په سترګو کیږي،هر زورور غیر مسئول او واجب الحترام دې. فساد د دولت او ټولنې په ټولو پوړیو او قشرونو کې رواکار، ورځني رواج او مود ګرځیدلې وؤ. وطنپرستان پخپل وطن کې د بیګانګ او حقارت

احساس کوي او ځانونه ورته بیګانه ښکاري. بیګانه او بیګانه پرستانو د خپلو حامیانو د حمایت د چترلاندې هر ډول ناروا د غریبو خلکو او ملک په حق رواګڼې ،ثروتونه یې غصب کړي او ارزشونه یې له منځه وړیدي . ددې ټولو خبرو سره سره کابل د افغانستان د ستر تاریخي ، اقتصادي او کلتوري مرکز په حیث د نسبي امنیت او ژوند د وړتیاوؤ څخه برخورداره او په تیرو پنځه ویشتو کلونو کې د میخانیکي جبري مهاجرتونو معرض او د خلکو د تجمع ټاټوبی وؤ. د بن د کنفرانس څخه وروسته چې خارجي بې پلانه او بې حسابه غرض الوده سرمایي وارد او د قاطع اقلیت تر منځ تقسیم او قاطع اکثریت ترې محروم پاتې دې نیوهیږم لاشعوري او که یوځل بیا د کابل ښار د مغرضانو د حسادتو نو د شعوري اخریني ضربې په حیث د قرن د لویې فاجعې سره مخامخ کول او دغه تر ټولو لوی افغاني ارزش له منځه وړل غواړي.
هو !نن هم هر یو د زر او زور خاوند ، هر قوماندان ، وزیر، والي ، رهبر او نور هڅه کوي د مسابقې په ډول پرته د تمیز او سنجش د خپل نوکر، چاکر، باډیګارد ، خپل خپلوان ، و طنداراو نورو په نومنوباقې پاتې د تفریحي پارکونو ، سرسبزې ساحې، مکتبونو او یا نورو کلتوري ساحو په توزیع صرفه نه کوي. زمونږ لویه آرزو داوه چې د خیرخانې مینې -600- جریبه کلتوري ، تفریحي او سپورتي پارک چې کار یې پیل شوي وؤ او د کابل ښاریانو لپاره یوائیني د تفریح او تنفس محل ګڼل کیده بې رحمانه او غیر مسئولانه په زورآباد بدل شو. د شین کمربند ساحې خو لا پخوا د زورورو په زور اباد بدل شوې، تاریخي سیمي لکه شیرپور، با لاحصار، قلعه جنګي او کلوپ

عسکري هم په امن پاتې نه شوې او د شهرکونو سلسله هم د کابل څخه د پروان، میدان شهر، لوگر او ننگرهار په لور په پراخیدو ده. سره ددې چې کابل په سیسمیک (زلزلې) زون کې واقع، جیولوجیکي سروې، د ځمکې مقاومت او نوعیت، د تعمیراتي موادو خصوصیات او کیفیت او ډیرې نورې څیړنې په کې سرته نه دي رسیدلي. شیشیي بلډنگونه په سیالۍ سره یو له بله څخه پورته کیږي. سیپتیک څاگانې نړوهیږم په کوم لیول په غیر فني شکل پرته له دې چې د څښلو اوبو زیرمې په نظر کې وینول شي جوړیږي او د کابل ساحه چې د کاسې شکل لري ټولې اوبه به په یوه قاعده راټولې او دوباره جدا کول په یې ناممکن کاروي. دا په مختلفو لیولونو «سطحو» د سپتیک څاگانو فضله موادبه په کوم قوت او کومو واټرپمپونو پواسطه او تر کوم وخته پورې یوبل ته پمپ کیږي او دا د ښاري بې کنتروله ککړتیا مواد به څه ډول او کومې ساحه کې انبار کیږي. دا هره قضیه د کابل د ښار د امکاناتو له مخې پخپل ذات کې جداگانه فاجعه گڼل کیږي. ځیني کسان داسې نظر لري چې اوسنې کابل دې د خپلو ناخوالو او نیمگړیتاوؤ سره پرځای پریښودل شي او په شمالي سرسبزه ساحه کې دې نوې مدرنه کابل جوړ شي. همداسې د سنبلې د میاشتې په لومړۍ او نۍ کې د فوایدعامې مسئول مرستیال وزیر د امریکا غږ اشنا رادیو سره په مرکه کې وویل چې د پنجشیر د سیند اوبه به د کابل لورته راو گرځول شي، زما په نظر د پنجشیر په سیند د اوبو ذخیره جوړول سمه خبره ده خو د دغه سیند اوبه د کابل لورته راگرځول او یا د شمالي په شنه سیمه کې د نوي کابل جوړول دوه اړه پخپل ذات کې لویي بشري فاجعي گڼل کیږي. زه

نړوهیږمه څه ډول یو متخصص مسئول کارپوه دغه پریکړې کوي او نور مسئول کسان دغه ډول خبرې بې ځوابه پریږدي؟

زه په پوره درناوې د ټولو لوړو مسئولو مقاماتو توجه دغه مهمې ملي مسئلې ته را اړول غواړم ،تر څو پرې نږدې چې کابل ښار دغه د افغانانو تر ټولو لوی ملي تاریخي ارزش د افغانستان د دښمنانو د بدو نیتونو قرباني شي.

د پاریس کنفرانس !
ګذارشونه او واقعیتونه

د ۲۰۰۸ کال د اپریل د میاشتي په څلورمه نیټه د هانګري په پایتخت بخارست کي د ناتو د غړو هیوادونو سر مشریزه غونډه جوړه او په افغانستان کې د نوې ستراتیژۍ په باره کې لازم تصامیم و نیول شول. همدلته د جون په دولسمه په پاریس کې د افغانستان په مسایلو دیوه کنفرانس د جوړیدو او د پورته ذکرشوې ستراتیژۍ د ابعادو د تشخیص او تثبیت پریکړه هم وشوه. البته دا کومه تصادفي پیښه نه وه او خپل ځانګړي عوامل یي درلودل او هغه دا چې په ۲۰۰۷م کال کې په افغانستان کې د مخالفینو له خوا حملو شدت وموند او په ۲۰۰۸ م کال کې دغه کچه نوره هم په لوړیدو شوه. امریکې او د ناتو غړو هیوادونو لا د مخه تردې په خپله نظامي ستراتیژۍ او تاکتیکونو کې پراخه بدلونونه راوستي وو، په دې معنا چې دوی د خپلو قطعاتو په سوق الجیشي حرکاتو کې ډیر کمښت راووست، د لویو ښارونو څخه یي د خپلو قطعاتو د وضع الجیشونو د بدلولو او د ایستلو مسئله راولاړه کړه، اکثره خارجي هیوادونو د مخالفینو سره پټې خبرې، پټ اړیکې او پټې وسلي او پیسي ورکول (د مثال په ډول انګریزانو په هلمند

کې) شروع کړل، د افغان اردو او پولیسو د تقویې مسئله ورد زبان وګرځیده، امریکې او انګلستان له لوړې ارتفاع څخه په هوایي بمبارۍ او له لیري څخه د دورمنزله طوبچي او بې پیلوټه الوتکو په ذریعه د اهدافو ویشتل پیل او دا د ملکي وګړو د مرګ ژوبلې په برخه کې یوه ډیره خاینانه او غیر انساني پریکړه وه، خو د دې ټولو خبرو سره سره د مخالفینو د حملو او ځانمرګي بریدونو او په هغې کې د ملکي وګړو او خارجي او داخلي نظامیانو د تلفاتو کچه لوړیدله. د مثال په ډول دري ورځې مسلسل د ۲۰۰۸م کال د فیبروري په ۱۷، ۱۸او ۱۹ په قندهار کې د سپو د جنګ په میله کې ۸۰ تنه مړه او له دې څخه ډیر زیات کسان زخمیان، د قندهار په سپین بولدک کې ۳۷ تنه مړه او ډیر زیات نور زخمیان، په قندهار کې یو متعلم مړ اخلور تنه نور زخمیان شول. په همدې وخت کې د آیساف د هوایي قواوو یوه چورلکه په هلمند کې د یوه طالب قوماندان په کور کې په داسې حال کې ښکته شوه چې امنیت یي نیول شوې وو او وسله، غذایي مواد او نور لازم توکي یي هلته ښکته کړل. په همدغه وختونو کې د امریکې د استخباراتو رئیس وویل چې افغان دولت یواځې ۳۰٪ خاوره په واک کې لري او پاتې برخه د طالبانو سره ده. د ۲۰۰۸م کال د مارچ په ۱۱ د ملګرو ملتونو سرمنشي بانکیمون وویل چې په افغانستانکې د ۴۰۰ څخه زیاتو اولسوالیو څخه افغان دولت یواځې ۲۶ اولسوالۍ په په واک کې لري، امنیتي وضعه د ډیر تشویش وړده، د خارجي قواوو تر منځ هم اهنګي نشته، دولت ډیر ضعیف او اداري فساد او... لوړې کچې ته رسیدلې دې. په همدې وخت کې د ۲۰۰۸م کال د مارچ په ۱۰ په امریکې کې د افغانستان سفیر دو

اشنګټن ډي سي سره په مرکه کې وویل چې په افغانستان کې وضعه د ډاډ وړ نه ده ،طالبان د هیواد په زیاته برخه واک لري ، دخارجي قواوو تر منځ هم اهنګي وجود نلري او اکثره مناطقو ته هغوی نه غواړي خپل عسکر ولیږي او . د۲۰۰۸م کال دجون په میاشت کې دخارجي نظامیانو مرګ ژوبله ډیره لوړه او یواځې د مړو تعداد د ۴۶ څخه واووخت .... همدا سبب وو چې دخارجي او داخلي قواوو او واکدارانو تر منځ عمومي پانیک او هرج و مرج راولاړ شو. فرصت طلبو اشخاصو په دولت او حتا په خارجي قوتونو انتقادونه شروع کړل. مارشال فهیم په غازي ستوډیم کې په جمهور رئیس حامد کرزي لفظي او ژستي حملې وکړې ،پروفیسور برهان الدین رباني ،محمد یونس قانوني او د ملي متحد جبه غړو په خپله جمعي غونډه کې د دولت او خارجي قواوو پر ضد د څرګندو لفظي حملو او مخالفتونو څخه ډډه ونکړه او د هغوی ویاند سانچارکي پټه نکړه چې د طالبانو اونورو ډلو سره یې تماسونه نیولي او دا ځکه چې دولت دهغوی سره په خبرو کې پاتې راغلې دې. دغه ډول هرج ومرج او عمومي سراسري پانیک ددې باعث هم شو چې ډیر دولتي چارواکي او فرصت طلبان خپلې سرمایي مصئونو ځایونو ته ولیږدوي. د دوبۍ په هوایي ډګر کې د جمهور رئیس مرستیال احمد ضیاء مسعود او دافغانستان د اسلامي جمهوریت د پارلمان رئیس محمد یونس قانوني سره ، انګلستان ته دډالرو او نورو قیمتي توکو د لیږدولو په وخت کې لویه افتضاح رامنځته شوه.دثور دمیاشتې په اتمه دمجاهدینو دجشن دتجلیل په ورځ ددولت مخالفینو ځانونه دجمهوررئیس تر لوژ پورې ورسول ،د داخلي او خارجي

دامنیت مسئولو قطعاتو او اشخاصو په تیښته مصئونو ځایونو ته خپلې پښې سپکې کړې او د دولتي او حکومتي اراکینو سرنوشت یې څو تنو مخالفینو ته وسپاره .

پدې ډول دپاریس کنفرانس کومه عادي غونډه نه بلکه دلویې ماجرا او سترو حوادثو دبحبوحو او تلاطم دتیاتر څخه منتج مجبوري کنفرانس ګڼل کیږي او مالي سرچیني به یې هم دناتو دسرمشریزي دپریکړو او په افغانستان کې دعمومي ستراتیژیک او تاکتیکي لید لوري له مخې په پام کې نیول کیږي. داد امریکې ،ناتو او بین المللي قوتونو مشکل دې او هغوی به یې ګالي او پالي ، او لکه چې معلومه شوه تیره اونۍ دامریکې کانګرس دعراق او افغانستان دجنګونو لپاره ۱۶۲ ملیارده ډالره بودجه منظور او دناتو نور غړي به هم فکر نه کوم له هغوی څخه پدې کار کي پاتې راشي.

بل اړخ دمسئلي افغاني قضایا او مشکل تشکیلوي چې باید دافغانستان جمهور رئیس یې دحل په خاطر په تفصیل سره خپل ګذارش وړاندې او دحل ممکنې لارې چارې او امکانات په ګوته کړي وای.

دپاریس په کنفرانس کې دملي پرمختګ ستراتیژۍ پروګرام وړاندې شو چې په درې عمده قسمتونو اودولس فصلونو کې طرحه شوې او دافغاني ټولنې د سترې غمیزې داسې پرابلمونه پکې پراته دي چې په تیرو ۳۰ کلونو کې یې نه یواځې افغانانو بلکه نړیوالو هم دحل لارونه موندله ، فکر نه کوم دغه ستراتیژیکه طرحه دافغاني مغز زیږنده او تراوش اوسي او محض یو تهمت به وي چې افغاني پلاوې په خپلو امضاګانو سره دغه لوی مسئولیت په خپله غاړه اخیستې دې.

کرزي صاحب چې ټول ګذارش لکه دصرف مير دطالب غوندې په يوه نفس ولوسته يوائې دبرياوو اغراق اميزه تکرار وو او په ګذارش کې هيڅ داسي کلمه او جمله نه په سترګو کيده چې په افغانستان کې يې دبې شميره مشکلاتو څخه په يوه له هغو هم دلالت کړې وي . حال داچې ديرش کاله سترې غميزي په هيواد لمن غوړولې ،هره ورځ په په سلګونو انسانان مري ، ښارونه ،کلي ،بانډې ،سرکونه ،غرونه رغونه او هرڅه ورانيږي ، په هيواد کې نظام ،اداره او قانون وجود نلري او په عوض يي فساد ،رشوت ،اختلاس او انارشی قانوني بڼه غوره کړې ، قهطي ده ، پلرونه او ميندې خپل بچيان په داسې بيه خرڅوي چې يوه بوجۍ اوړه پرې اخستل کيد ې نه شي چې د څو ورځو قوت لايموت شي. رښتيا !هغه چا چې په دغه سند امضاء کړې او هغه څوک چې نن په افغانستان کې د چارو مسئول دې ، هغوی نه دغه ډول مشکل لري او نه دهغې احساس او درک چې ويې ځوروي . ځوريږي يوائې افغان بيوسه اولس او په اصطلاح هغه با درکه ،با احساسه او وطنپرست روشنفکران چې دغميزي پدې ديرش کلنه ماجراکې نه دکوم بديل محرک ،نه دخپل اولس دبرحق مبارزې عامل ملاتړې او چې دمرګ په پوله خوځيږي او په خارج کې ددموکراسۍ دمصئونيتونو څخه هم برخورداره دې ،نه يې دافغان اولس د حق په پلوی غيرارادي کومه کلمه له خولې راووځي. خو په سياسي دکاندار يوکې يوله بله پيشقدم او کله چې ددجال له کنډولي څخه غوړې څاڅي تل يی ترې لمنې لاندې نيولي وي .

پدې ډول د افغانستان په ننني جنګي تياتر کې دټولو

ستراتيژيو او موضعګيريو ماهيت دتاريخ دقضاوت اوازمون دچاڼ څخه پوره برملا را وتلې اودهغې په ډيرو تاريکو کنجونو کې هم پټ او پناه وجود نلري.

دخارجي قوتونو ستراتيژي همغه دافغانستان ستراتيژيک بالا حصار ته د ځان رسولو پخوانۍ زړه لويه لوبه ده چې دافغان اولس په قهرمانۍ سره يي تحقق پيدا کړ او دبخت څرخ يي دامريکي په محور وڅرخاوه. يوائې دافغانانو دقربانۍ له برکته خارجي قوتونو دامريکي په مشرۍ ځانونه افغانستان ته رارسولي او دلته حضور لري. پاکستان د بې تاريخه ،بې جغرافيي او بې هويته هيواد په حيث دانګريزي استعمار دنا خلفه بچي په حيث دقرنونو دسيسو په نتيجه کې په عمده ډول دپښتون او بلوڅ قومونو دوجود څخه دهمدغه ستراتيژۍ دتحقق په خاطر تشکيل او په ايران کې خو امريکي له پخوا څخه وضع الجيش درلود او شک نشته امريکا به نن هم په خپلو خواخوږو حساب کوي. مونږ نن په ځرګند ډول وينو چې تاکتيکونه او ستراتيژۍ په سحر اميزه او معجزه اميزه شکل بدلون مومي ،مخالف او موافق قوتونه دساعتونو اوورځو په جريان کې خپلې جبهې او تاکتيکونه بدلوي ،دپاکستان دولت د ۲۰۰۱م کال دبين امللي قوتونو سره دالقاعدې په مقابل کې دخپلو تعهداتو څخه عدول کوي،دالقاعدې اوطالبانو سره سوله اوپه افغانستان کې خپلې خائنانه مداخلې اعلانوي او عملي کوي ،امريکا او بين المللي قوتونه دغه اعمال غندي او د ۲۰۰۱کال دتعهداتو له مخې دپاکستان په خاوره کې دالقاعده تعقيب خپل حق ګڼي او څلور مليارده ډالر ورته ځانګړي کيږي ،خو پرويز مشرف دهغې مخالفت کوي او دغه پټ او پناه لوبې نن هم دوام لري.دافغانستان دمسئلي په ستراتيژۍ کې

عمده نوې خبره په کابل کې دروسي د سفیر هغه اظهارات وو چې « د روسیې پرته به په افغانستان کې دالقاعدې پرضد مبارزه هیڅکله بریالی نشي» او همداسې د پاریس په کنفرانس کې د پوتین په هغه خبره ټینګار چې « که خارجي قوتونه په افغانستان کې دالقاعد ي پرضد مبارزې پرته نور سیاسي اهداف تعقیب کړي روسیه به بې غرضه پاتې نشي» او همداسې د جولای دمیاشتې په اوومه نیټه د هند سفارت په دروازه کې ځانمرګي برید او په هغې کې د ۲۰۰ ځخه دزیاتو کسانو مړګ ژوبله ،د طالبانو لخوا د هغې د مسئولیت په غاړه نه اخستل او د ټولو څخه مهم ځوورځې دمخه په افغانستان کې دمخالفینو پرضد دروسي وسلو د استعمال په هکله دامریکې او روسي دوجانبه موافقه د افغانستان مسئلې ته کاملاً نوي ګلوبال ابعاد ورکړل.

د پاریس په کنفرانس کې دحامد کرزي غیرمسئولانه ګذارش ، دملي ستراتیژۍ په نامه دمالیې دوزیر لخوا د ۵۱ ملیاردو ډالرو او دبرق او اوبو لګولو وزارت او نورو لخوا دتش په نامه ستراتیژیو نپوهیږم په کوم اعتبار د بې حسابه پیسو غوښتل او سره ددې چې ملګري ملتونه ،ناتو ، امریکا او مؤسسات او اشخاص همیشه په خپلو رسمي اسنادو او خبرو کې د افغانستان حکومت ،دولت ، دولتي ارګانونه او حتا افراد او اشخاص په فساد او نورو هر ډول ناوړه او غیر قانوني اعمالو تورنوي بیا هم دغه ټول پیشنهادونه دملګرو ملتونو د سر منشي محترم بانکیمون لخوا سخاوتمندانه تائید او منل کیږي او محترمه میرمن لورا بوش چې په یوه غلچکې سفر کې تر افغانستانه او حتي تر بامیان پورې رسیدلې ،او داچې د محمد دوه لورګاني د سحر لخوا مکتب ته تللې شي ، نو ټول افغانستان ورته ګل او ګلزار بریښي او په ټولو اسنادو

دتائید مهر لګوي.

مونږ دملګرو ملتونو ،نړیوالې ټولنې او ټولو هغه هیوادونو څخه دزړه له کومې شکر ګذاره یو چې افغان اولس سره دغه ډول سخاوتمندانه مرستې کوي.خو کاشکې دا پوښتنه هم چا سره پیدا شوې وای چې دغه بې حسابه مرستو ولې دافغان اولس یوه کوچنۍ ستونزه هم حل نه شوه کړای ؟ اونن هم افغانه میرمن چې لس کرته بوره شوې او یوولسم بچې دځان دنجات په خاطر په ۵۰۰ افغانۍ خرڅوي او یا یې دهغه دژغورلو په خاطر دکوم ظالم لمن ته غورځوي او نا معلوم سرنوشت ته یې سپاري . ولې؟

مونږ دنړیوالو څخه احترامانه هیله کوو چې د افغانستان په مسئله ژور سوچ وکړي ،د زړو غیر عادلانه ستراتیژیو دتطبیق څخه لاس واخلي او د افغان معضلې دعادلانه حل لار ولټول شي .که په غیر عادلانه شکل دهغې حل ممکن وي تر اوسه پورې به دهغې دعاملینو دغه ارمان ترسره شوي وای.افغانان باید نور د دغه ډول بې رحمانه ازمون څخه وژغورل شي. مونږ افغانانو ددیرشو کلونو په موده کې هرڅه د انسانیت او بشریت په نامه بایللي خو دخپل ملک ستراتیژیک افتخار موساتلي دي. مونږ دخپل افغاني ویاړ په ساتلو سره هرې عادلانه معاملې ته حاضر یو.

په غیر صورت کې دماجرا انجام پرته له دې چې دپخوا په څیر دوام پیدا کړي بل ډول ممکن ندي. دهرې ماجرا په پای کې برې دافغانانو په برخه وو او وي به .

از کشاد او کشاد اسیا

از فساد او فساد اسیا

زور استعمار ، زړه ستراتیژي

که تاریخي واقعیتونو ته نظرواچول شي ، انګلیس قوم د هغه سرسبیلو او پدر ازاره او مادر ازارو څخه ، چې د ټولي غربي اروپا څخه راټول ،د شمال بحر له لاري په جزیره رانننوتل ، ځایي استوګن قومونه یې له منځه یوړل او جزیره یې تري خالي او د نژدې ۲۰۰۰ کلن تاریخ په اوږدو او ډېرو ترخو حوادثو ، ظلم ،ناروا او بې عدالتیو په کشمکشونو کې تري په حقیقت کې نننې غیر متجانس کانګلمېرات « غیر متجانس مخلوط» سود جو، د سیسه باز کرغیړن انګلیس ملت« نیشن » متشکل شوې دې. نو ځکه خو د واحد قوم په حیث هیڅکله د قومي اصلیت ،تعهد ،اخلاقي ځانګړتیایي تقدس او دود و دستور پابند نه وو .په بین المللي مناسباتو کې ډېر سخت زړې ،ظالم ،بې وفاء او غولوونکې پاتې شوې او ځکه خو د ټولو نړیوالو معضلو ،کشمکشونو ،دښمنیو او نه حل کیدونکو پرابلمونو ایجاد ګر او نن چې څه بین الاقوامي دښمنۍ او او بد بختۍ دوام لري ،عامل یې همدوی دي . غریبۍ ته د پستۍ ،جنایت او خیانت په سترګه ګوري او د پیسو د پیدا کلو په لار کې هر ډول ظلم ، فریب او ناروا مباح

ګڼي. ددوی د مختورن سیاست د ملا تیر « Divide and role » مقوله تشکیلوي او په بشري سیاست کې ټولې سیاسي فاجعي یواځې او یواځې ددوی د خاینانه دسیسو په بناء چې د تاریخ په اوږدو کې یې د قومونو ترمنځ راولاړې کړي ، پیښې شوي او په راتلونکې کې به یې هم علت همدغه دسیسي وي . زه پخپله دا سمه نه بولم چې څوک ټول قوم په دغه ډول تور تورن کړي . ځکه په انګلیس قوم کې هم ډېر کسان وو چې د ادب ،علم ، کلتور ،اقتصاد ،فلسفي او د بشري ژوند په نورو اړخونو کې یې ستر خدمتونه سرته رسولي او حتا د خپل قوم خاینانه او ظالمانه سیاستونو تور مخونه یې نړیوال تاریخ ته په امانت دارۍ سره سپارلي دي . یو متل دې چې « دوچو له تاوه لامده هم سوځي » . په هر قوم کې ښه او بد ، رحماني او شیطاني قوتونه وجود لري او مونږ وینو چې نن په نړیواله کچه غه دغه شیطاني قوتونه په لا علاجه ناسور سرطاني تپ بدل شوي ، مګر ټول نړیوال رحماني قوتونه هم په محلي او هم په بین المللي جبهو کې متحدانه ددغه شیطاني لعنتي سیلاب په مقابل کې د قطعانه مبارزې ملا وتړي. نو ځکه ددوی ددغه کهنه کارو بیرحمانه او خاینانه سیاست بازانو په نسبت ټول انګلیس ملت ته په بد نظر کتل کیږي . شک نه شته چې په انګلیس قوم کې د تاریخي ارثي او دودیزو عواملو له مخې به هم ددغه ډول شیطاني عمالو اکثریت قابل د ملاحظې وي ،چې مونږ د نموني په ډول ، په نننې نړیوال سراسري جنګې ناورین کې د تونی بلیر شیطاني خاینانه دروغجنې هلې ځلې مثال راوړلې شو ، مونږ لپاره به منطقي داوي چې هر وخت د ښو او تر منځ تشخیص او تفکیک ته قایل او هر څوک د خپلو ښو او بدو

اعمالو مطابق د ښې او بدې جزا لايق وګرځي.

انګريزانو ددريايي غلو په حيث تل په شمالي بحر کې پردۍ کشتۍ تښتولي او مالونه يې ورته چورکړي او دي کار تر پنځلسم قرن پورې دوام پيدا کړ. کله چې د جنګونو په سبب داروپا او هند تر منځ تجارت د وچې له لارې د مشکلاتو سره مخامخ او واسکوديګاما ، مجيلان او کريستوف کولومب هند او جنوبي امريکې ته د بحري لارو په ميندلو بريالي شول. هند سره داروپا تجارت نوې رونق پيدا کړ. انګريزانو هم تجارت او کشتۍ سازۍ ته مخه او په کمه موده کې يې تر ټولو قوي بحري قوتونه جوړه کړل. پرتګاليانو چې سل کاله دهند تجارت انحصار کړي وو ، دانګريزانو له خوامات او تجارت د انګليس په انحصار کې پريووت او ۲۱۳ کاله يې په خپل لاس کې وساته. انګريزانو شمالي امريکا او کاناډا و نيول ،ځايي سرخ پوستان يې له يوې مخې قتل عام او حتا د نسل دبقاء په خاطر يې هم يو کسژوندې پرې نښود . مصر ،سوډان ، جنوبي افريقا ، دماغه داميد « Cafe of good hope » استراليا ،نيو زيلاند او ددنيا ټول بحري معابر لکه جبل الطارق ،مالتا ،باب المندب ،سويس ،عدن ،او نور يې په خپل تصرف کې راوستل ،پرتګالي هسپانيايي ،هاليندي او نورو بحري قوتونو ته يې ماته ورکړه او ځانونه يې په هند اوشاوخوا مناطقو مسلط او د خلکو په مال ،دولت ،عزت ،ناموس او دژوند په ټولو شئوناتو خيټه واچوله . چور او چپاول يې شروع او بې شميره ملي مبارزين ،قهرمانان او ملکي ماشومان ،ښځې او نر يوشان له تيغه تيرول . د هند مشهور بندرونه لکه بمبيي ،کلکلته ، مدراس ، حيدراباد او نور يې ونيول او د شرق الهند تجارتي

کمپنۍ يې په ۱۶۰۰ م کال په هند کې ځای په ځای او دنظامي قوتونو سره په تباني کې يې د هند په ټوله لويه وچه کې خپل هراړخيز حاکميت ته پراختيا ورکړه . کله چې په ۱۷۴۷ م کال کې په افغانستان کې د احمد شاه بابا په مشرۍ ملي قوي دولت رامنځته او له يوې ورځې څخه يې بلې ته پياوړتيا موندله ، انګريزان له هغې څخه سخت په تشويش کې وو او دروس دهغه وخت پولو ته ځانونو درسولو لپاره يې لوی مانع ګڼه. دوی د شاه زمان دپاد شاهۍ په دوره کې چې لا افغاني نسبتاً قوي دولت وجود درلود ، ځانونه يې د افغانستان دهغه وخت سرحدونو ته ورسول او د افغانستان ددولت په مقابل کې دانګريز د زاړه استعمار خاينانه دسيسې له همدغه وخت څخه پيل شوې .دوی د جهان په دغه لويه منطقه کې د « لويې لوبې » په نامه لويه ستراتيژي اودافغانانو په مقابل کې يې « policy Forward »غوره او تر نن ورځې پورې دوام لري. دوی له همغه وخت څخه تر ۱۹۱۹ پورې د افغانانو په مقابل کې بې شميره دسيسې او توطئې کړې ،خو جمله دري لويي جګړې يې سازماندهي او په درې واړو کې يې د شرمه ډکې ماتې وخوړلې .خو دځينې ضعيف النفسه افغانانو په واسطه يې و کولای شول ځيني

ستراتيژيکي منطقې د افغانستان له وجود څخه پرې کړي او خپلو خاينانه دسيسو ته يې د هميش لپاره ادامه ورکوله. دوی په مخ پزه نه در لوده،او په بې حيا يي او بې شرمۍ سره ، کله چې روسانو په افغانستان خاينانه حمله وکړه ، ويل به يې ، اوس ددغه ډول تجاوزونو وختونه ندي ، دوی بايد له موږ سره مشوره کړې وای. خو کله چې يې د افغانانو په توره او همت

موقع تر لاسه کړه پخپله يې يو ځل بيا په افغانستان حمله وکړه او ټول ناسلف او ناخلف قدرتونه دبيا ابادونې تر شعار لاندې په حقيقت کې په ډير مهيليت او خيانت سره دځيني بيګانه پرستانو په مرسته غواړي يو ځل بيا د خپلې زړې ستراتيژۍ له مخې دپخوا په نسبت زر چنده خاينانه سياست په افغانستان کې پلې کړي. تاسې په ناروا دغه مستضعف اولس د يوه داسې آبر قدرت سره يواځې په جنګ کې وازمايه چې تاسې ترې شپه او ورځ ، په ويښه او په خوب کې بوګنيدلې او ارام مونه درلود . ستاسې د ننني مباهاتو سرچينه او منبع همدغه ننني خواروزار افغان اولس دې . تاسې خو ځانونه د نړيوالو حقوقي ،قانوني ،دموکراتيک ،عادل ، منصف نظامونو او مناسباتو علمبردار او حاميان بولۍ. تاسې خو په موجوده اجتماعي ــ اقتصادي نظام کې ۵۰۰ کلنه دنظام جوړولو او نظام ساتلو تجربه لرۍ . او باالاخره تاسې نن افغانستان ته د افغانانو د سر ښندني په مقابل کې د احسن پاداش په خاطر د بيا ابادوني ،امنيت اود ديرش کلن جنګ د مظالمو،عوارضو او ناخوالود له منځه وړلو په تعهد سره راغلي ياست. تاسې او ټولو نور قوتونو ته چې د افغانستان په لويه غميزه کې ښکيل دي ،وايو چې تاسې په يويشتمه پيړۍ کې د پخواني ساديستي جينيتيکي هوسونو دتکرار او تلافي جويانه خوا يخې په خاطر د افغان نسل کشۍ لپاره هيڅ دليل نلرۍ. تاسې د افغانانو دښو بدو ټولو خصوصياتو سره ښه بلد ياست ،کيداى شو ل يو دبل په ژبه زر پوه شوي واى او زر مو د مشکل دحل لارې لټولې واى .خصوصاًوروستي ۷ کلونه چې پخپله خارجي قوتونه په افغانستان کې حاضر اود ټولو چارو اصلي عاملين او مجريا ن

ګڼل کيږي.

که مونږ د اوه کلنې دورې په پاى کې ددغه «احسن» پاداش دپايلو په باره کې ستاسي دخپلو راپورونو او اظهاراتو له مخې قضاوت وکړو چې اصلاً نظام او په نوم ابتدايي ترين عادي انساني ذات البيني مناسبات وجود نلري. د بد تر او بهتر مسئله خو هيڅ قابل دبحث او مطرح دبحث کيدلې نشي . تا سې حق نه درلود ستاسې په موجوديت کې دغه ډول زړه بوګنوونکي او دتحمل څخه وتلې وضع په افغانستان کې رامنځته شي . ستاسې نيک پاداش دې ته ويل کيږي ؟ تاسې له دې وضعې څخه راضي ياست ؟ که نه .مسئول څوک دئ ؟ طبعاً چا چې يې ذمه واري او تعهد کړې او چا چې په افغانستان کې د موجوده ټولو بدبختيو په خاطر خپل عمال ګمارلي دي ! او يا :

1. هغه چا چې داجتماعي ترکيب او برنامه يې محتوا څخه پرته دبن په کنفرانس کې د لړکيو معلوم الحاله ضعيف النفسه ډلو پواسطه د يوه عظيم رسالت سرته رسول غواړي ؟
2. هغه څوک چې د يوې اولسوالۍ په واسطه د ټول مملکت اداره کول غواړي ؟
3. هغه څوک چې د جنګي جانيانو او دبشر د حقوقو دناقضينو په واسطه د نظام جوړول غواړي ؟
4. هغه چا چې د دولت ،حکومت ،پارلمان ،حقوقي ،قانوني ،اداري ارګانونو په سترو مقامونو اکثراً پردو ملکونو جاسوسان ګمارلي ؟
5. هغه څوک چې پرته له ځانه او خپلې ډلې په بل چا باور نلري ؟

6. هغه څوک چې دمخدره موادو دقاچاقبر ،فاسد ، رشوتخور ،اختلاسګر ،او دیته ورته کسانو سره پرته بل چا سره مشترکه ژبه نشي پیدا کولې ؟

7. هغه څوک چې هم مدعي ،هم قاضي او هم حاکم خو پدي ټوله دوره کې يې يو وار عامل اجرأت ندي ترسره کړي ؟

8. هغه څوک چې په خپلو دغه او دي ته ورته سلو او زرو نورو ناوړه اعمالو څخه نه منکر دي ، نه پښیمانه او نه توبه ګار؟

9. او که هغه د زاړه استعمار زړه ستراتیژي چې پرته له دغه طریقو په بل ډول داجراء ورنده؟

که داسې وي ،ایا دداخلي او خارجي مسئولینو او خصوصاً ستاسې د موجودیت مشروعیت د پوښتنې لاندې نه راځي ؟ ایا تاسي په رښتیا د وضعې له کنترول څخه عاجز یاست ؟ که داخبره رښتیا وي ،بعدي هڅې د څه لپاره ؟ یا داچې تاسې د خپلې زړې ستراتیژۍ له مخې خپل تور مخي ،تورزړي او تورلاسي نیتونه عملي کول غواړۍ او افغانان بايد د خپل همیشني دود ودستور په بنیاد د وطن څخه د دفاع مبارزي ته دوام ورکړي . البته ددې کار ددام او انجام پايلي هم څرګندي دي . که تاسې په ځیني بې ننګو محاسبه کوۍ ، پدي مونږ هم نپوهیږو او تعجب کوؤ چې دغه بې ننګه له کومه شویدي. تاسې تیروتي یاست . هغوۍ چې دخپل اولس او خپل وطن نه پکاریږي . ستاسي به څه په کار شي ؟

اوس هم « **بحر ډک له ملغلرو چوپ روان دی**" خپله لار پرمخ وهي ، "**دنا اهله خلکو خوی لکه دچړ دی** » . اصلي اولسي جریان په عمق کي خپله لار پرمخ وهي ، داوبو په سر خس او خاشاک باندې غولیدل ندي پکار او ستاسې دزړو

فکرونو تحجر په ګوته کوي . تاسې که خپلې شومې ارزو ګانې په ظلم ناروا او مرګوني خاینانه جنګونو له لارې ترلاسه کړي ، د سولې او صفاء پلویان به دغه ارمان د سولې له لارې پلې کړي .مونږ وایو چې نن تاسې او ستاسې لاس پوڅو ته د دغه ډول اعمالو په کولو شرم پکار دې.په اوسنۍ زمانه کې چې هر څوک په ټولو خبرو ډیر ښه پوهیږي ، تاسې دواړو خواوو ته لوی عیب او لوی شرم دي .خدای دي ترې مونږ وساتي او تاسې دې هم خدای په سمه لار روان کړي. اصیل افغانان حاضر دي د سیال اولس په حیث د نن ورځې د رواج سره سم تاسې سره معامله وکړي. تاسې چې له ځانه وروسته پاکستان پدې منطقه کې د شر او فساد منبع ګرځولي ، هغوی په دنیایي رواجونو څه اګاه دي. یواځې افغان اولس پدې منطقه کې دثبات او مقاومت کوهپایه او دسیالې معاملې جوګه دې . خو د تاریخ په اوږدو کې ټولو قومونو او تاسي هم غوښتل ، او نن دا هم کومه پټه خبره نده ، کوم خارجي قوتونه چې په افغانستان کې حضور لري ، غواړي دغه غیور قوم او ددې خاورې اصلي اوسیدونکي له خپل ملک څخه ورک کړي ، دحوادثو جریان ددې شاهد دې. څه موده دمخه د خارجي قوتونو هوائي ، راکټي او دورمنزله طوپچي ګوذارونه ، د مختفو ګروپونو سره خصوصي معاملې ، د ملکي خلکو دتلفاتو زیاتیدل او د سپتمبر د میاشتې په دوهمه اونۍ کې د امریکي د نوي ستراتیژۍ له مخې د ډیورنډ د کرښې په دواړو خواوؤ دخارجي قواوؤ بې پوښتنې عملیات او بیا هم د ملکي خلکو (په کل کي افغانانو) تلفات ، ټول د روسانو له وخت څخه را پدې خوا یواځې ددغه منطقې د خلکو پرضد دسیسه معلومیږي. ځکه چې د پیښو اصلي عاملین په

سند او پنجاب او یا پخپله په امریکي او اروپا کې ناست دي، او په سرحدي سیموکې د ځانګړو تاکتیکي او ستراتیژیکو پلانونو له مخې ټولې چار تنظیمیږي. په اصطلاح پخپله کرکټې او اغزي کري او بیا اور ورلګوي. دغه کار پرته د نسل کشۍ څخه بل تعبیر او تفسیر نشي لرلې. لکن ترنن ورځې پورې په شپږزره کلن تاریخ کې د هیچا دغه ناولې ارزو نده تر سره شوې. پکار دادي چې هرڅوک سیالي معاملې ته غاړه کښیږدي. دابه د منطقي، جهان او ټولو په ګټه وي. هغه څه چې نن په افغانستان کې دوام لري، دهیچا په ګټه ندي، ګټونکي په کې وجود نلري او که وجود ولري، لکه تل چې ددې خاورې اصلي بچیان تل ګټونکي وؤ، ددې لوبې ګټونکي به همدوی وي. ټول افغانان او خصوصاً پښتنو ته پکار دي د تاریخ پدې حساسه مرحله کې ځان وپیژني، دوست او دښمن وپیژني او پدې پوه شي چې پرته د افغاني ملي او پښتني قومي وحدت څخه بله لاره او چاره نه لري. هغه افغانانو ته چې د هر چا سره د جوال خوله نیسي، غواړم ووایم چې د استعمار لاندې ملکونو د تیر او حال له حالاتو څخه ځانونه لږ څه خبر کړي.

پسه هم خلک ساتي د زړه په مینه، خو چې ددې مینې انجام معمولاً څه وي پدې پوهیدل پکار دي!!!

ښه به داوي ټول د سلیم عقل او سلیم وجدان څخه د جمعي ګټو په خاطر کار واخلي!

آزادي ـ تر هر څه لوی ملي، اولسي او فردي ارزش!

د استقلال جشن په افغانستان کې د خاص و عام، د کوچنیانو څخه تر زړو پورې، خوداګاه او ناخود اګاه په سمبولیک ډول ستر اختر او تر هر څه لوی ارزش او لویه ملي وطني خوشحالي ګڼل کیدله! هغه وخت چې لا مونږ پدغه ډول لویو خوشحالیو کې د ګډون اګاهي او امکانات نه درلودل، د کلیو او باندو بې سواده او نالوستي زلموټي چې شونډه به یې توره شوې، په مخ به یې ځوانکو سر وهلې او له ځانه به یې د سریتوب طمع کیدله، پنځه روپۍ پټې یا ښکاره له مورو پلاره او یا د اوربش لو او یا سرو شولو په سود و سلم له لاري د کراء لپاره پیدا کولې، یوه جوړه نوې یا مخدې جامې به یې هم له پخوا په دسمال کې غوټه او د جشن په نامه به یې د انتظار شپې ورځې شمارلې. دغه ورځ په اصطلاح د محکوم او ازاد پښتونستان او حتا داټک نه آخوا پاکستانیانو لپاره کلنۍ د خوشحالۍ لویه ورځ ګڼل کیدله. چې به لا جشن ته ډیرې ورځې پاتې وې ځوانان به له میندو ګرد تاویدل چې مورې غونزاخي او د غنمو نیني خوبه راته حتماً په کافي اندازه تیاروې. پدې ډول چا به غونزاخي او نیني، چا به توتان، چا به تلخان او چا به

بل څه وطني د خوراک څه نا څه له ځانه سره اخستل ، نیمه لار به یې پیاده او نیمه په موټر کې وهله او ځانونه به یې جشن ته رسول. زمونږ ځوانانو خو به اکثراً د ګمبیري ، لغمان او سروبي له لاري پل چرخي او چمن حضوري ته ځانونه رسول. شپه به یې د چمن په کبلو او خوراک به یې همغه غونزاخي او نیني او توتان او تلخان او د میوې خو به لا اډو په فکر کې هم نه وؤ. کم بخت خو به هغه وؤ چې پنځه روپۍ به ترې کیسه بر ووهلې. پدې ډول به یې څو د جشن شپې ورځې که په مشکل هم وې په خوښۍ تیرې کړې. رسم ګذشت ، موټري ، ټانکونه ،طیاري او اتش بازۍ به یې ولیدلې او چې وطن ته به راستانه شول نو تر بل جشن پورې به چې هره شپه ځوانان راټولیدل د دوی د جشن کیسې به نه خلاصیدلې.

هو ! جشن چې معمولاً یواځې په همدې نامه یادیده ، د ټولو افغانانو ،ټولو قومونو او لویو وړو لپاره لویه او تر هر څه لویه وطني اولسي خوشحالي وه او هر کال د همغه غریب دولت لخوا ، چې کلنۍ عادي او انکشافي بودجه یې د کابل ښاروالۍ او سنۍ کلنۍ ډالري بودجي ته نه رسیدله ، د ملي لوی اختر او لوی سمبولیک لوی ارزش او بلکه په ټوله نړۍ کې د ټولو اولسونو لپاره د ازادۍ ورځ د منل شوي لوي ملي ارزش په حیث لمانځل کیږي .

چا له مونږ څخه دا او دغه ډول ډیر نور لوی لوی ارزشونه واخستل ؟ کوم جبر مونږ ددې دغه لوی ارزش څخه بې برخې کولو ته مجبور کړي یو ؟ دا څوک او کوم بې وطنه دي چې د داسې ارزشونو په ارزش نه پوهیدل نه غواړي ؟ ربښتیني افغانان ، داسې لویې خوشحالۍ او جشنونه خو لا په ځای

پریږده ، خپل عادي دود او دستور په سود او سلم باندې پالي ! یواځې مړه اولسونه او اجنبي پرستان د دغه ډول ارزشونو په ارزش نه پوهیږي او احمقانه هغه د ګلو بالیزم ، نورو ایزمونو او یا د خپلو شخصي ګټو په خاطر ملي ګټې او ملي ارزشونه په ملي سیالیو او لوبو کې د قمار په دوکې بایلي .

پنځه ورځې دمخه د پاریس په کنفرانس کې 21 ملیارده ډالره مرستي راټولې شوې. شاید څوک وو ایې هغه د زراعت او آبیارۍ او ... لپاره تخصیص کړې شوې وې . ربښتیا هغه پر ځای لګیدلي او شکر چې زمونږ اولس په خیټه موړ دې او شکایت مو تر تراسمانه پورته ندې. که دا خبره ربښتیا نه وي ،نو څه ډول د «سرینا » په هوټل کې هره ورځ دعوتونه په خورا لوړه نړیواله کچه بې نوبته او بې ضرورته سرته رسیږي . د دولتي لوړ رتبه مامورینو سفرونه او سفر خرڅونه خو هم پیشکي اجرا کیږي ،حتماً به هلته مصرف شوي وي . عجیبه خبره داده چې وزارت خارجه یوه ورځ دمخه ټولو خارجي نماینده ګیو ته رسمي مکتوبونه لیکلي وؤ چې پیسې نلرو ! جشن نه لمانځل کیږي ! یوه ورځ وروسته بل مکتوب لیکي چې « د ملي قهرمان » احمد شاه مسعود د مړینې د اونۍ لمانځنه د خپلو عوایدو څخه په شانداره مراسمو سره (غونډو ، بیانیو ، ختمونو ، افطاریو ، فلمونو په ښودلو ،...) ولمانځل شي. احمد شاه مسعود چې تر اوسه پورې د ډیرو په نزد دوه ګوني شخصیت ، د شک په سترګه ورته ګوري او لا پوره معلومه نده چې تاریخ به د هغه په باره کې څه ډول قضاوت کوي ، ځکه چې یواځې د خپلو خپلوانو ،دوستان او عزیزانو یو جانبه او یو اړخیز قضاوت خو کافي نه دې . په بین المللي اسنادو ، چاپ شوي کتابونو او انټر نیټي ویب سایټونو کې چې دغه ډول قضاوتونه شوي او کیږي

اکثراً دغه موضوع په متناقض ډول د هر افغان ورد زبان ده .خو د احمد شاه مسعود خپلوان او په وینه شریک متعلقین د ډیرو پیسو او مصارفو په زور جبراً په یو جانبه ډول په خلکو او خصوصاً دولتي او حکومتي ارګانونو له خوا دهغه دمړیني کلیزي ، یادګاري ثلي او لوی لوی یادګاري عکسونو حق او ناحق ځړونه هرځای تحمیلوي ،حال دا چې حتا د احمد شاه مسعود نژدي کلیوال او وطنداران او ټول افغانان دغه ډول قضاوتونه و لو چې د هر چا په حق کې اوسي ، په اوسنیو شرایطو کې له وخت څخه دمخه او نا سم ګڼي .نو ځکه د احمد شاه مسعود د اونۍ دلمانځنې په خاطر د جمهوري ریاست څخه نیولي ،دپارلمان ، د وزیرانو دشورا ، ستري محکمي او نورو ټولو ارګانونو دنما ینده ګانو په ګډون د خارق العاده تنظیم او سازماندهي لپاره دیوه ډیر لوی هیئت تاکل چې دغه مراسم یوه هفته ، خو په حقیقت کي یوه میاشت د جمهوري مقام څخه نیولي د کتابت تر دفتره پورې په مرکز او ټولو ولا یا تو ، داخل او خارج کې ولمانځل شي. د سلیم عقل څښتن افغانان دغه عمل اغراق امیزه بولي ،خصوصاً په اوسنیو شرایطو کې چې د ملګرو ملتونو او نورو نړیوالو خیریه

مؤسسو د شمیرنو او محاسبو له مخې حد اقل ۷ ملیونه افغانان د فقر ،بدبختۍ ، لوږي ،یخنۍ او مرګ ومیر ستونځي په راتلونکي ژمي کې په مخکې لري او د افغان دولت چیغي لا له اوسه اسمان ته پورته ، او موقع شناسانو خوله خلاصي بوجۍ ګاني سر له اوسه د احتمالي مرستو تر رسیدو پورې ملا پوري تړلي ګرځوي . داسې انګیرل کیږي چې احمد ساه مسعود ته نژدې ځیني کړۍ عمداً د دغه ډول جبري یو جانبه فوق العاده تخریشي اعمالو او رته لمن وهي ،تر څو د هغه په باره

کې ذهنیتونه لا پسې مغشوش کړي . زه پدې عقیده یم ،کله چې د محاسبي وختونه راشي ،احمد شاه مسعود به هم د نورو بې شمیره مجاهدینو په ډله کې، د یوه وتلي او هوښیار قوماندان په حیث د استحقاق په صورت کې د خپلو مبارزو او اعما لو احسن بدل د خلکو په عادلانه محکمه کي تر لاسه کوي .څو ورځی دمخه همدا اسې د « مجاهدینو د بري کلیزه » چې ټول افغانان او په افغانستان کې میشت خارجي قوتونه او نړیوال خیریه موسسات او سازمانونه هغوۍ جنګي جانیان او د بشر دحقوقو ناقضین بولي او د کابل دښار نژدي ۱۰۰۰۰۰ بې ګناه ښاریانو په وژلو ، دټول کابل ښار له ثیلمه په ورانولو ، دعامه او شخصي شتمنیو په چور او چپاول او د قومي ، ژبني ،سمتي او مذهبي تعصباتو له مخې د مختلفو قومي ډلو د وژنو زړه بوګنوونکو صحنو لکه رقص مرده ، په سرونو میخکوبي ، په کانتینرونو کي جمعي سیزني ،د ښځو سیني پریکول او ډیرو نورو ګناهونو په تور تورنوي او فوق العاده د شک په سترګو رته ګوري ،... په ډیرو شانداره مراسمو سره پیشبیني شوي وه چي په رسوايي بدله شوه. ولي ؟

بیا هم پوښتنه پیدا کیږي ، ولې د ازادۍ ورځ دغه دافغانانود ستر ملي ارزش ورځ ونه لمانځل شوه ؟

هو !کله چې په ملک کې پردي واکمن شي. وطنپرستي ، وطنپرستانه شعارونه ، وطني ارزښونه او عملونه په هغوۍ ښه نه لګي. ترې بد وړي . نو بیا بیګانه پرستي مود او زور شي او بیګانه پرستان لکه دښنو « انباق »هغه په سیالۍ سره پالي او د خپلو متولیانو په خوش خدمتۍ کې یو له بله عجولانه مخکې کیږي ؟؟؟

اوباما ـ رسالت که حاکمیت ؟

اوباما په اتنیکي ،جینیتیکي ،اجتماعي،جغرافیایي اود بشري جمعي شعوري بلوغ پراخ بنسټه دیالکتیکي هراړخیزه محصله او کثیرا لبعدي نړیوال شخصیت ګڼل کیږي .شک نشته چې د اوباماد شخصیت په جوړښت او تشکل کې د هغه کثیرالجوانبه ټولنیز بیز عمده رول لوبولې ،خودهغه شخصي استعداد ،ابتکار اوپه انتخاباتو کې په في البدیهه او زماني معینه مقطع کې د مشخصي قطعې ، فاکتونو اوفکتورونو په دقیق ډول او په ټاکلي موقع استعمالولو قاطع رول لوبولې دې. دریم عامل همغه د بشري جمعي شعوري بلوغ دیالکتیکي انعطافي افقیت وو چې بشري شعوري دموکراتیکه اګاهي یې په یوه مشترک مخرج او دمبارزې په یوه صف او سنګرکې راټوله او د اوباما په څیر د یوه کس په منطقي او معقول انتخاب په تصمیم باندې بدله شوه .څلورم عامل دامریکي دپخواني جمهور رئیس جورج ډبلیو بوش د نابکاره ټیم اته کلنه دوره وه چې بشري ټولنه یې په قهقرایي ، اُتیلیتاریستي ، آزمندانه او سودجویانه بې کلتورۍ سره په یو جانبه عطالت د نابودۍ ګړنګ ته څغلوله ،نړۍ یې په بې سابقه ډول د ستر مالي او پولي بحران سره مخامخ اود هر ورځې ځوان ،زوړ او ماشوم له

خولې څخه یې اخري مړۍ وشوکوله ، چې پرې ژوندې پاتې کیدلې شو . عوامل نور هم ډیر دي چې بشریت یې جبراً ددغه ډول منطقي او معقول تصمیم په صف او سنګر کې ودروه ، او په بې سابقه ډول پداسې لوی مملکت کې ۹۵ فیصده تور پوستو ،۶۶فیصده ځوانانو ،۵۴ فیصده کاتولیکانو او همداسې پرته له تبعیضه سپین پوستو او تورپوستو ، ځوانانو او زړو او مختلفو اقشارو بارک اوباما ته برعلاوه د خپلې رای هرډول مادي او معنوي امکانات په لاس کې ورکړل او په قاطع اکثریت سره اوباما دامریکي دڅلور څلویښتم جمهور رئیس په حیث وټاکل شو .

پداسې شرایطو سره ، زه پدې عقیده یم چې اوباما دیوه داسې رسالت جوګه دې چې یوه تاریخي دوره په بله اړوي اوکه سیاست هم اوسي باید هغه سیال سیاست اوسي چې سیاسي پایلې یې په تاریخي رسالت باندې منتجې او حاکمیت یې د عدل او انصاف په بنیاد ولاړ وي.

په ظاهرکې خو معلومیږي داسې ، چې په څو لنډو جملو کې تحلیل وشو ،واقعیتونه او حقیقتونه معلوم دي ،لاره او هدف څرګند دې ، ممانعت وجود نلري ،یا «چهار یار» او دهدف په لور نه ستړې کیدونکې منډې.

په تاریخ کې خو هم همیشه همداسې وه ، ښه او بد سره تمیز او حقیقت هم هیڅکله پټ اختر نه وو ، لکن چارې تل د مشکلاتو سره مخامخ وې. دې کې شک نشته پخوا چې مشکلات ډیر او امکانات کم ووچارو هغسې بهیر درلود چې تاریخ یې ګواه دې ، او نن چې د مشکلاتو په نسبت امکانات ډیر زیات دي ،بیا هم چارې دډیرو ستونزو سره مخامخ دي.

حقیقت دادې چې حق اخستل کېږي ، په رضاء هیڅکله د چا حق چا چاته نه دې ورکړې ، حتماً لازمي او کافي کچې د مبارزي ته اړه شته دي. دا د ظلم او ناروا نظامونه ، داد سود او زیان تفاوتونه په یوه رڼا ورځ او رضاء سره د حل لار نشي پیدا کولې . دا د هغه ټولو شیطاني او ناروا اعمالو نتیجه او محصله ده چې د بشر د پیدا ایښت څخه تر نن ورځې پورې ، یوې ډلې سرته رسولې او بلې خوا زغملې دي. رحماني او شیطاني اعمال ځانته خپل خپل پلویان لري او د حق او باطل تر منځ تضاد او مبارزې د تاریخ په اوږدو کې دوام درلود خو د نیکه مرغه همیشه یې د حق دبري او رجحان په لور مثبت تغیر کړیدې. البته ممکنه نده چې مونږ دبشري جمعي ذهن څخه د تیرو ناوړه خاطرو رټې او کدورتونه په یوه ورځ د ذم ذم په او بو پریمینځو ، د نړۍ د ټولو کتابخانو څخه پدې باره کې یادونه او تاریخي اثار راټول او داور په لمبو او یا په خپلو جمعي احساساتو سره پرې دیوې عجولانه پریکړې په پایله کې پرې خپل خوا یخې وکړو ، تیر په هیر و شمیرو ، یوه دوره به په بله واوړي او ګوندې هر څه به دواقعیتونو او حقیقت په مسیر او مجرا کې پرېووځي او دنړیوال لوي اختر په سمبالولو او نمایش سره به بلا تشبیه ابدي جنتي ژوند پیل کړو. هر څه به ممکن شي خو د ذهن څخه دتیرو ناوړه خاطرو کدورتونه او زنګ وهلې رټې تل پاتې یادګار او دهرچا سره تر قبره پورې منلې میلمه ګڼل کېږي. ذهن هغه ماده ده چې په کمي او کیفي لحاظ دبلې هرې مادې په نسبت د خورا زیات عطالت لرونکې ده . ذهنیت د پروسې په حیث په زماني بعد کې د دیالکتیکي تحول او تحجر په پروسه کې متحجر او خود اختیاره لجام

ګسیخته عطالت پیدا کوي او دعلم او تخنیک څخه چې نن خپل خارق العاده صعودي انکشافي مسیر او منحني طې کوي ، ډیر وروسته پاتې کېږي ، په حقه سره د بشري ټولنې د چټکو ګامونو د پرمختګ په لارکې دهغوی د پښو زولنې ګرځې او په هیڅ قیمت حاضر ندې د خپل ذهنیت مطابق موجوده نظام او شرایط له لاسه ورکړي. نو ځکه د موجوده تحول طلبه قوتونو او ذهنیتونو سره په نه پخلا کیدونکې تضاد کې واقع کېږي او پدې لارکې د خپلې بقاء او برلاسي په خاطر حاضر دي د خپلو ټولو روا او ناروا امکاناتو څخه په استفادې سره قاطعانه مصمم دي، ولو که د هغوی په خپله تباهۍ منجر هم شي ،باید زوړ نظام وساتي .

دنړۍ په نننۍ او پروني سیاستونو کې دغه ټول حقایق عملاً په سترګو کېږي ، او دا هم کومه پټه معما نده چې اته کاله دمخه د امریکې د اولسمشرۍ په ټولټاکنو کې د بوش دکورنۍ دوارث سپیره مخې برې او په نړیواله کچه اکثراً د ښې لاسي معلوم الحاله جنګ طلبه او جنګې جانیانو ټیم تشکیلیدل د نړۍ او نړیوالو لپاره کوم نیک فال نشو ګڼل کیدلې. د ۲۰۰۱ د سپټمبر د یوولسمې وروسته د نړیوال تروریزم د بې مفهومه او محض جنګې سیاست په غوره کولو سره عمداً نړۍ د تروریستي جنګونو او حملو په تیاتر بدله خو په حقیقت کې یې دخپلو نظامي سوقیاتو لپاره زمینه سازي وکړه چې په واقعیت کې په همدغه بهانه خو په ظاهر کې تش په نامه د امنیت ، بیا ابادونې ، نظام جوړولو او ... نومونو د څلوېښتو پرمختللې هیوادونو د پنځوس زره څخه زیات نظامیان دا اتم کال کیدونکې دي چې په افغانستان کې حضور لري . که دامنیتي

وضعې او نظام د خرابوالي په باره کې ولیکم، په رښتیا به د قلم رنګ بس نشي او همداسې په ټوله نړۍ کې یې ناوړه پایلې تر دې حده رسیدلي دي چې هر چاته د مرګ قاصد په کور، کلي، اداره، مسجد او بل هر ځای هر وخت ولاړ دې او د ښه کیدو امکان یې څوک په ذره بین سره هم نشي لیدلې.

پوښتنه پیدا کیږي چې د نیو یارک، بالي، لندن، مادرید... ،کابل «دهند سفارت»، اسلام اباد او د نوومبر په وروستۍ اونۍ کې د ممبیي ښار د تاج محل په هوټل کې د تروریزم عاملین څوک وو؟ قاطع اکثریت پاکستانیان او پاکستاني الاصله او عربي الاصله امریکایان او اروپایان وو. د کوم افغان نوم خو به سهواً هم پدي تور لست کې چا نه وي اخیستې؟ که داسې نه وې نو دا بې مفهومه غوبل څله په افغانستان کې جوړ دي؟ او د کوم هدف په خاطر امریکا او انګلیس غواړي په افغانستان کې دعسکرو شمیر نور هم زیات کړي؟ ستاسې تاریخي شواهد خو داسې حقایق په ګوته کوي چې افغانستان ته دعسکرو ننوتل اسان دي خو دبیرته وتلو پوښتنه کیدلې شي یو ځل بیا دداکتر برایدن څخه وشي. بله پوښتنه دا راولاړیږي چې ایا د تروریزم غم لړلې پیښه یو اځې د ۲۰۰۱ د سپتمبر د یوولسمې څخه وروسته رامنځته شوه او که د نړیوال امپریالیزم د نسل کشۍ د پخواني سادیزم جینیتیکي ارث په افغانستان کې یو ځل بیا راتوریدلي دي؟ اویا دغه خاطرې د نړیوالو فاشیستي، نیو فاشیستي او مافیایي ډلو او سازمانونو په واسطه د تل لپاره ژوندې ساتل کیږي او نه غواړي په هیڅ قیمت یې له لاسه ورکړي؟ یو متل دې چې «دروغ ګوی حافظه نلري». رښتیا هم، کله چې پخواني شوروي اتحاد په

افغانستان حمله وکړه، دامریکي د جمهور رئیس کارتر امنیتي مشاور بریژنسکي ولیکل چې مونږ روسان وهڅول چې په افغانستان حمله وکړي او پاکستان پدې کار کې زمونږ ملګرې وو. حال دا چې امریکا په افغانستان کې دژنیو د تړون یو اځینې ذمه وار او حکم وو. یعنې امریکې خپل ټول تعهدات مات او دروس سره په تباني کې یې د ژنیو د تړون په مقابل کې کودتا وکړه او ټول نړیوال ذات البیني تضادونه یې جفا کارانه د افغان اولس د سرنوشت سره غوټه کړه چې کم ترکم یو نیم ملیون بې ګناه انسانان پکې شهید، همدومره معیوب او د افغانانو ټولې شتمنۍ له منځه ولاړې. ایا دیته دولتي تروریزم نه وایي؟ مدعي معلوم دې، اعتراف یې هم کړیدې. که عدالت وجود ولري، نو ولې یې د محاکمې څخه ډډه کیږي؟ له بلې خوا مشاور مشوره ورکړه، د امریکي حکومت ددې په څنګ کې چې ځانګړې ذمه وار وو، د حملې لپاره یې څه دلیل درلوده؟ روسان خو د مرستې په خاطر افغانستان ته راغلي وو، لکه چې یو وخت انګریزان او نن د ملګرو ملتونو او امریکي په مشرۍ د څلویښتو هیوادونو نماینده ګان او نظامیان حضور لري، هغه وخت خو هر څه د روسانو په قابو کې وو او ددوی په مشوره سر ته رسیدل، د حملې لپاره د هغوی دلیل څه وو؟

د امریکي جمهور رئیس جان کندي، مارتین لوترکنګ، پاتریس لوممبا، تروتسکي، ساخاروف، یاأثر عرفات، اسحق رابین او ډیر نور چا ترور کړل؟ ولې یې مدعیان نن هم ازاد ګرځي؟ ایا د فلسطین قهرمان اولس او اسرائیلیان په سوله کې د ژوند کولو حق نلري چې تاسې یې د ځانونو په خاطر ټول عمر جنګول غواړۍ؟ د یاأثر عرفات او اسحق رابین ګناه همدا سوله

غوښتل وو؟ څه لپاره اسرائیل، پاکستان او د نړۍ په ګوټ ګوټ کې دغه د شر او فساد مرکزونه ساتل کیږي؟

ننني نړیوال او افغاني سیاستونه د تروریزم د پوچ او مهمل عنوان لاندې په داسې کثیر المجهوله معادلو بدل شوي چې هیڅ ډول معلوم فاکتورونه په کې نه په سترګو کیږي نو ځکه خو یې د هیڅ ډول حل امکانات هم وجود نلري ،مګر اصیل افغانان یې یو ځل بیا لکه د همیش په څیر د خپل ملي وحدت په مټ د دغه ټولي لښکري شاتوري په منډو له خپلې سپېڅلي خاورې څخه وباسي او د امریکې د امپراطورۍ لمن د افغانانو په برکت له نړۍ څخه ټوله او د امریکې په داخل کې به هم هر څوک د خپل خود ارادیت حق ترلاسه کړي .

ددې ټولو خبرو سره سره دا هم یو واقعیت دې چې ټولنه همیشه په سیاسي دیالکتیکی تقابل کې قرار لري او ټولې طبیعي او اجتماعي پدیدې که انفرادي دي یا جمعي د قضاء او رضاء له مخې که نن نه سبا باید په شعوري توګه ټولنیزو قوانینو یعني ایولوشن او ریولوشن (ریفورم او انقلاب) د ټولنې د سیاسي فلسفې په حیث او په نهایي مرحله کې د قضاء او قدر (جبر او اختیار) خدایي عام قانون ته غاړه کښیږدي ،په غیر صورت کې به یې د طبیعي ،اجتماعي او قضایي جبر څپېړې په مخ لګیږي .داسې فکر کیږي چې هغه سبا نن رارسیدلې ،بشري ټولنه شعوري بلوغ ته رسیدلې او د تأمل او صبر کټۍ هم پخه شوې او سره ددې چې ټول خلک وایي چې ددروغو مزل لنډ وي ،خو چیرې دي د حقیقت پلویان او حقیقت یابه دژیوري ؟ داد نړۍ محاکم او قضایي حقوقي ارګانونه «څه لپاره قوانین لیکي چې یې نشي عملي کولې» ؟

دبوش د رژیم بشري ضد او غیر مسئولانه سیاست او په افغانستان او عراق باندې د خاینانه حملو په مقابل کې سراسري نړیوال پاڅون او پرته له تبعیضه د اوباما څخه د امریکایي اولس او ټولو نړیوالو د قاطعانه ملاتړ ، دبشري ټولنې د بلوغ دبشارت په معنا دې.

امریکا ډیر لوی ، عظیم او غني مملکت دې ، امریکا ډیر لوی علمي ـ تخنیکي طاقت دې ،امریکا په واقعي معنا او مفهوم تر هر بل ملک کثیر القومي انترناسیونال ملت دې ،امریکا تر هر بل ملک ډیر لوی اقتصادي طاقت دې ،امریکا تر هر بل ملک ډیرلوی نظامي طاقت دې ،امریکایي اولس د جهاني دموکراسۍ علمبردار او ډیر لوی دموکرات طاقت دې ،امریکا تر هر بل ملک د ډیر قوي او فعال دینامیک منجمنټ او مدیریتونو ملک دې ... .او په ټولټاکنو کې د دغسي اګاه او لوی اولس او ټولو نړیوالو بشپړ ملاتړ او خوشحالي د اوباما دلپاره د ستر تاریخي رسالت په خاطر عملي عیني او ذهني شرایط او عظیم پوتنسیال ګټل کیږي او کله چې یو حاکم او یو جمهور رئیس واک په لاس کې نیولو ته حاضریږي ، باید په خپل قلمرو کې د عدالت او انصاف په تأمین او د واک په ساتلو قادر وي ! ! !

اوس په اوباما پورې اړه لري چې کومه لاره غوره کوي :
دخپل نړیوال تاریخي رسالت او که د څو تنو خفاشانو چټله سیاسي لوبه او أتالیتار حاکمیت چې په تورتمیو خونو کې پټ دي ، د ځانونو لپاره طلایي هګۍ اچوي ، دامریکي ددموکرات اولس لپاره چې نن دنړۍ یوازینۍ مونیپولار طاقت ګڼل کیږي ، لوی شرمونه او د نړیوالو لپاره لوي غمونه او

دردونه زیږوي. که اوباما د خوشال بابا پریکړه مني، هغه په لاندې ډول ده.

په دنیا د نو میالي دي دا دوه کاره
یا به وخوري ککری یا به کامران شي

هو! اوباما د خپل تاریخي رسالت په خاطر ټول عیني او ذهني شرایط، نړیوال ملاتړ او ټول امکانات په واک کې لري او د زمان تقاضا هم همداسې حکم کوي. که نن یې دا طلایي تاریخي فرصت له لاسه ورکړ، سبا به ناوخته وي، د مچ غوندي به ورغوي مخي او پرته د تاریخي تورمخي به بل څه نه وي ورپاتي!

جمعي رسنۍ داسې شاهدي ورکوي، کوم کسان چې تر اوسه پورې د اوباما سره په اقتصادي، پولي، داخلي او خارجي سیاسي ډلګیو او جرګګیو کې راټول شوي د پخوانیو زړو نظامونو پلوي فنکاران او زاړه تجربه کاران دي. د دفاع او استخباراتو پخواني متصدي «رابرت ګیت» داوباما ددفاع د وزیر په حیث، په دغه اموراتو کې د پوره سابقي، مهارت او تجربي څښتن ګڼل کیږي او په عراق باندې دحملي او د جنګ د دوام پلوي هم دي. که اوباما د تاریخي رسالت عزم ولري او ددغه کسانو په شمول خپل ټول کاري ټیم پدي متیقن کړي چې باالاخره یو څوک، یو ټیم او یا قاطع اکثریت د بشریت چې د عقل، شعور او منطق څښتن وي دداسې یوه ستر تاریخي رسالت پیونر « pionier » او پیش آهنګ جوړ شي، او دعام بشري سعادت دغه ستر افتخار پخپل نوم ثبت کړي، او پري نږدي دغه ویاړ د بل چا نصیب شي، همدغه ده دانعطاف هغه نقطه چې د سرمایي اود قاطع اقلیت د حاکمیت او بلکه

دظلم او ناروا دوران به د عدل او انصاف، واقعي دموکراسۍ، د جمعي ښیګڼو او جمعي شعور په دوران واوړي او ټول بشریت به پرته له تبعیضه، فرد فرد د واقعي خوشبختۍ خاوندان شي. په غیر صورت کې به دغه زړه ګاډۍ د څو کهنه کارانو په آند په شرمساری، سره په زړو لارو کړپیږي او تورمخې به یې دعام انسانیت په نوم پاتې وي.

په وړاندې د جمعي شعور دبري په لور!

افغان ملي او پښتني قومي وحدت په سیمه کې د سولې ضامن دې !

علامه اقبال په حقه لیکلي چي:

اسیا یک پیکر آب وگل است
ملت افغان دران پیکر دل است
از فساد او فساد اسیا
از کشاد او کشاد اسیا

دافغانانو ملي او پښتني قومي وحدت د سیمي په لرغوني او معاصر تاریخ کې د سولې او ثبات دیوه ستر عامل او یواځیني ډاډمن تضمین په توګه پریکنده رول لوبولې او تر ډیره پورې خپل دغه تل پاتې تاریخی رسالت او اصالت ته وفادار پاتې شوې دې.شک نشته چې د افغانانو دغه سیمییز او بلکه نړیوال ستراتیژیک موقف نه یواځې د نړیوالو آبر قدرتونو، بلکه د سیمي دهیوادونو او قومونو د حسادت، قومي تعصب او تنګنظرۍ انګیزه راپارولې ده . جغرافیایي ستراتیژیک موقیعیت او د هند دلویي وچې په لور یواځینۍ ګذرګاه ، بل هغه ارزش دې چې افغانان یې دیرغلګرو سره په جګړو کې اخته او هم د آبدیده فولا دي عزم او ارادې خاوندان ګرځولي دي. د قبل المیلاد دمخه د مقدوني سکندر څخه نیولي تر اوسه پورې چې هر یرغلګر پدې لار د تګ تکل او یا یې د افغانستان د سیمه ییز ستراتیژیک بالاحصار د خپلولو بد نیت کړیدې، برې یې ندې په نصیب شوې او دهرې امپراطورۍ لمن دافغانستان له مقدسې پولي څخه ټوله شویده. هر یرغلګر دا ارمان ګور ته له ځانه سره وړې چې د افغانستان په خاوره کې دې خپل ناولي پلانونه پلي او یا دې په دغه مقدسه خاوره خپل منحوس قدمونه دنورو سیمو په لور روغ رمټ ور واړوي. دې او دا ډول ډیرو نورو عواملوکه د یوې خوا افغانان د تاریخ په اوږدو کې خپل رسالت ته مقید او وفادار ساتلي ، له بلې خوا یې د نړیوال امپریالیزم دښمني راپارولې او ور سره د مخامخ مستمر جنګ په پراخه جبهه کې واقع شویدې. همدا سبب دې چې تقریباً د نړۍ ټول جنګونه د افغانستان په خاوره او یا دهغې په نژدي چاپریال کې واقع شوي او ددغه جنګونو ټول ثقلت همیشه د افغان اولس په اوږو بار وو. د تاریخ په اوږدو کې افغان اولس ددغه مقضي جبر له مخې همیشه متحد ، نه ماتیدونکې او تسخیر ناپذیره پاتې شوې او سره ددې چې دښمن د تاوده ، ساړه، رواني او نورو جنګونو ټولو اشکالو څخه ډډه نده کړې او په ټولو جبهو کې یې په ډیر مهیلیت او بي رحمۍ سره د افغانانو په مقابل کې سنګرونه تاوده ساتلي دي خو هیڅکله پدې ندي بریالي شوي چې د افغان ملي وحدت په صفوفو کې زنګ وهلې کړۍ اویاد شک او تردد فضاء ایجاد کړي .

په کومه اندازه چې افغان اولس دملي وحدت په ساتلو کې ټرلي او ثابت قدم پاتې شویدي ، په همغه اندازه ځیني روشنفکران او قومي مشران د خپلې ټولنې د نارسه او خامو

مناسباتو په کودکانه امراضو اخته او ددښمنانو د هر ډول دسایسو په مقابل کې ضعیف النفسه ، طامع او قوق لعاده اسیب پذیره او معاملګر پاتې شویدي. دافغاني ټولنې د ذات البیني مناسباتو داساسي تضاد او ضعف زړې په همدې غوټه کې تړلې او دښمن همیشه ددغه لارې په افغان اولس موقتي تسلط پیدا کړې دې . هغه وطنپرست روڼ آندي چې دخپلې ټولنې اساسي مسایل څیړل ، ارزول او مشکلات یې له منځه وړل غواړي ،خپل کار باید دهمدغه اساسي غوټې د سپړلو څخه پیل کړي.

د افغانستان په موجوده وضعه کې مونږ عملاً وینو چې همدغه ضعیف النفسه روشنفکران دسیاسي ګوندونو ،ټولنیزو سازمانونو ، دبشر دحقوقو د کمیسیونونو اود داخلي او خارجي خیریه ټولنو د غړو ،مطبوعاتیانو او نورو ډلو ټپلو په نوم د خپل اولس او وطن سره په علني دښمنۍ کې ددښمنانو د لعنتي سیاست مبلغین ګرځیدلي او په شعوري ډول خلاف دافغاني ،انساني او اسلامي نوامیسو اوعنعناتو دخپل وطن اوهموطن پرضد دهغوی سره د خپلو شخصي ګټو په خاطر پټې خاینانه معاملې کوي . نن د افغاني ټولنې تر منځ په وینو سور غیر قابل عبور خط کښل شوي او افغاني ټولنه یې په دوه نه پخلاکیدونکو متضادو خواوو ویشلې ده. یوې خوا ملي متحد وطنپرست اولس ،روشنفکران او دولتي او قومي مشران او بلې خواته د نړیوال مافیایي امپریالیزم اود مخدره موادو قاچاقبرانو سره په تباني کي لږکۍ فاسده ، طامع ، خاینه ،بیکانه پرسته ډله دولتي او قومي مشران او روشنفکران قرار لري . دا فغان اولس په تاریخ کې تل همداسې وه خو دنهایي

فیصلي حق افغان اولس تل له ځانه سره ساتلې او داخلي او خارجي معاملګر او یرغلګر یې د خپل ملي وحدت په مټ د تاریخي ماتې سره مخامخ کړي دي. نن هم دقیقاً همغه شیبه رارسیدلې چې افغان اولس د خپلې همیشنۍ تاریخي ارادي زلزلي او انقلاب جوړ او داخري ځواک په استعمال سره بشریت ته د امپریالیستي اُتیلیتاریزم د توري دوري څخه دابد لپاره نجات ورکړي. افغانان هیڅکله د ملي وحدت د مشکل سره ندي مخامخ شوي او نه داخلي اوخارجي دښمنان د ټولو دسیسو سره سره پدې قادر شوي چې د افغان ملي حصار شیرازه ړنګه کړي ، نو ځکه خو په هره لوبه کې بریبهمیشه د دوی په نصیب وو او په نننۍ لوبه کې یې هم بري حتمي دې. پریږدۍ چې افغان وطنپرست اولس تل ددغه افتخاراتو واګي پخپل لاس کې ولري او د ټولو دښمنانو د سترګو اغزي پاتې وي .

په افغاني ټولنه کې دځینې ګنده تخمونو رازرغونیدل له هغه وخته څخه شروع شول ، کله چې انګلیسي شرق الهند تجارتي شرکت په ۱۶۰۰ م کال کې ځان د هند لویي وچې ته ورسوه او ورو ورو د هغه ځای په ټولواک نظامي ــ ملکي حاکمیت بدل او همداسې روسي تزاري دولت دخپل حاکمیت لمن د افغانستان تر شمالي پولو پورې و غزوله . ددې دواړو امپراطوریو په خاوره په څلر ویشتو ساعتو کې لمر نه پریووت .افغان اولس ددغه لویو آبر قدرتونو تر منځ واقع او تر اوسه پورې د هغوی د جفا سره مخامخ اولکه دغوښت د داني په څیر دل کیږي. انګلیسي او تزاري امپریالیزم په خپل دوجانبه متضاد تباني او تباین سره هڅې درلودې افغان مقدسه خاوره

یا په یوجانبه ډول د خیتې لاندې او یا یې په تقسیم باندې سلا مشوره شي ، په همدغه فرصت کې همدغه کسان چې په خپل اولس کې د سیال ژوند جوګه نه وو ، دافغاني ټولنې د نیمګړتیاوو په پرهرونو کې یې هرزه او پارازیت دلدلزار جوړ او د ننیو بې شمیره بدبختیو او ناخوالو اساسي عاملین ګڼل کیږي . لکن تاریخي حقایق ګواه دي چې افغان اولس تل د خپل ملي وحدت په قوت هغه د غوښت د انه او زهر مهره پاتې شوې چې د دل کیدو او هضمیدو قابلیت نلري او د وطن او اولس دښمنان د تاریخ په اوږدو کې تل ناکام او مختوري پاتې شوي دي. افغان اولس حتا د هر نا انډول جنګ څخه بریالی وتلی او دانګریز او روس په څیر لویې امپراطورۍ یې ړنګې کړیدي. شک نشته چې افغانانو دغه بریالیتوبونه په ډیرو مالي او ځاني تاوانونو ګاللي او خپلې ټولنې مادي او معنوي شتمنۍ یې پکې له لاسه ورکړیدي ، نه مونږ د ټولو دغو بدبختیو څخه لازمه نتیجګیري کړې او نه قسم خوړلي دښمنان ارام ناست دي او د پیړیو په اوږدو کې یې مونږ لکه د سیوري ګوټ په کوټ تعقیب کړي یو . د خپلو روزل شوو اجنټانو پواسطه یې خپل زوړ سیاست (divide and Rolle) برحال ساتلی او جبراً یې پښتانه د جغرافیایي تقسیم له لاري په قومي ویش محکوم او دافغانستان شمال شرقي ، شرقي او جنوب شرقي بهترینې ستراتیژیکي سیمې یې د خپلې هندي مستعمرې پورې وتړلې چې خپل یواځینې قوي دښمن ضعیفه کړي.

په تعقیب یې روسي تزاري امپریالیزم هم په ۱۸۸۴م کال کې په غلچکي ډول د پنجده په منطقه کې په یوه دوه سوه کسیزه نظامي قطعه حمله وکړه او یواځې هغه وخت یې دغه

منطقه اشغال کړې شوه چې افغان قهرمانو ساتونکو د خپلې خاورې د ځمکنۍ بشپړتیا په خاطر تر اخرین تن پورې ځانونه قهرمانانه فدا کړل.

هغوی پدې عمل نه یواځې قومي وحدت مات بلکه افغانستان یې له هرې خوا د ډیرو لوړو صعب العبور غرونو د سلسلې پواسطه په وچه کې محاصره او د افغانانو او پښتني قبایلو د مستقیمو برق آسا حملو څخه یې ځانونه وژغورل . انګریزانو همداسې په ډیر سپین سترګتوب او خاینانه شکل سره د ګندومک په معاهده کې د خپلو معلوم الحاله ګوډاګیانو ناروا حقوق او امن د آمیر محمد یعقوب پهواسطه تضمین او په افغانستان کې د ننه یې د ملي خاینانو ازادانه فعالیت ته قانوني او حقوقي مشروعیت ورکړ . دغه ډول خاینانه دود او دستور بې شرمانه د افغان ملت د ملي وحدت د سپیڅلي ټغر په بوده او ننسته کې وآخښل شو او تر ننه پورې دځینې ناولو او خاینو څیرو په وجود کې د ملي وحدت په سپین څادر را څرګندیږي او دملي او قومي وحدت په تړلي او محکم ځنځیر کې زنګ وهلي کړۍ جوړوي.

پدې ډول د نړۍ پدې لویه ستراتیژیکه سیمه کې د انګریزي او تزاري استعمار دڅو پیړیو د «لویې لوبې» په موده کې ددغه خاینانه ستراتیژۍ بنیاد کښیښودل شو . هغوی به په ښکار خپل ګوډاګیان روزل او پالل او ملي وطنپرسته شخصیتونه به یې له منځه وړل او یا لا اقل فرار ته مجبورول او ورځ په ورځ د اجنبي پرستانو لښکرې په زیاتیدو او وطنپرستانو د اختناق او جبر لاندې شپې سبا کولې . ارزښتونه په افغانستان کې بې ارزښه او حق نا حق او نا حق حق وو . ځکه

د بیګانه او بیګانه پرستانو په حکومت کې وطنپرستي پخپله ستره ګناه ګڼل کیږي او په خاینانه او نامردانه لوبو کې وطنپرستانو ته سیالي کول مشکل او ناشوني کار وي !

خو د دې ټولو خبرو سره سره ، لکه چې د مخه وویل شول ، د اخري تصمیم د عملي کولو حق افغان اولس همیشه د خپل ځان سره ساتلې او افغان اولس په دې سیمه کې همیشه ورد زبان ، همیشه مطرح بحث ، همیشه ترې د دښمن سترګه سوې او حتا د استعمار په وخت کې یې هم خپل حریت او خپلواکي ساتلې ده . یواځې د افغان اولس د قهرمانانه مبارزو په نتیجه کې انګریزان د متواترو ماتو سره مخامخ او په لره پښتونخوا کې هم کله چې په ۱۹۲۱م کال کې د باچا خان په مشرۍ د پښتنو انجمن جوړ او په ۱۹۲۹م کال کې همدغه انجمن د خدايي خدمتګارو په سیاسي حزب بدل او همداسې ډیر نور ملي مشران او مبارزین د مبارزې ډګرته راووتل ، جنبش منظمه سیاسي بڼه پیدا کړه او کله چې د خدايي خدمتګارو غورځنګ د کنګرس سره اتحاد وکړ او د پښتنو په وجهه د هند د لویې وچې په ګوټ ګوټ کې په انګریزانو ورځ په ورځ فشار په زیاتیدو شو ، انګریزان له هند څخه وتلو ته مجبور شول . خو کله چې په ۱۹۴۷م کال کې انګریزان د هند د لویې وچې څخه وتل یواځیني قومونه چې د خپلو حقه حقوقو څخه محروم او د دسیسو اصلي ضربه هغوی ته متوجه وه پښتانه او بلوڅ قومونه وو . باچا خان په خپل کتاب «زما ژوند او جدو جهد » کې لیکي چې کانګرس ورسره بې وفايي وکړه ، خو زه دا وایم چې نه یواځې کانګرس بلکه ، مسلم لیګ او انګریزانو هم د خدايي خدمتګارو د حزب سره بیوفایي او دوکه لا څه چې هغوی یې

خپل یواځیني دښمنان ګڼل ،خوله بده مرغه خدايي خدمتګار ګوند خپل دریز ته تر اخره وفادار پاتې وؤ . حال دا چې سیاست تحجر نه مني او باید د السټیکیت قابلیت ولري ! باچا خان لیکي چې کانګرس هم د عدم تشدد لار غوره کړې وه او خدايي خدمتګارانو هم ، خو عدم تشدد د کانګرس سیاست او د خدايي خدمتګارانو عقیده وه .

سیاست او عقیده له بنیاده کاملاً دوه متفاوتې پدیدې دي . سیاست دنیایي پدیده ده او پایلې یې هم باید په دې دنیا تر لاسه شي . د عدم تشدد سیاست انسان دوستانه سیاست دی ، اسلامي سیاست دی . په دې سیاست کې شرط دا دې چې مقابل لوری هم د عدم تشدد په سیاست باندې متیقین کړې او که مقابل لوری د عدم تشدد له سیاست څخه سرغړونه کوي په هغه صورت کې ته هم باید له دفاع څخه سمدستي د حملې وضعیت اختیار او په باصقین سره حمله وړې ، ځکه په جنګ کې دفاع مجبوري وضعیت او موقتي بڼه لري . دوامداره دفاع د ضعف او حتمي شکست په معنا ده . مسلمانان د جهاد په وختونو کې هیڅکله یواځې د دفاع په حالت کې نه دي پاتې شوي او حتا اکثر وختونه یې په کمو قوتونو او وسایلو سره د دفاع حالت ته اووختي دي . د عقیدې پاداش خدای«ج»په اخرت کې وعده ورکړې ده . د عقیدې لپاره یواځې یقین او منل کافي او ایمان پرې لرل پکار دي . خو په سیاست باندې پرته له عقیدې د علم په حیث ثبوت او پوهه هم پکار ده . عقیده د خالق او مخلوق تر منځ رابطه او د انسان په ضمیر او وجدان پورې اړه لري . په عقیده کې شروط وجود نلري . د مثال په ډول بنده د خپل خالق په وړاندې د مال ، مقام یا بل ،مثلاً سیاسي شرط نشي

راوړلې چې په غیر صورت کې یي احکام ونه مني، عقیده بلا قیدو شرطه باور دي.پس خدایي خدمتګار حزب چې د عدم تشدد سیاست یي دعقیدي له مخې منلي وو په چا باندې شروط نشو منلې ځکه هغوی د خپل خدای سره د خپلې نیکې عقیدي له مخي تعهد کړې وو. لکن کانګرس چې د سیاست له مخې د عدم تشدد لاره نیولې وه ،او سیاست د افرادو ، اقشارو ، طبقاتو او مملکتونو تر منځ مناسباتو او راکړې ورکړې ته ویل کیږي ، د انګریزانو او مسلم لیګ سره په تباني کې د پښتنو ،بلوڅو او حتا د کشمیریانو پر ضد دسیسه کې سره سلا مشوره شول. هغوی سیاسي تشخص درلود ،سیاسي ارمان او هدف یي تعقیبوه او ترلاسه یي کړ. افغانان چې د خپلې خوشباورۍ له مخې د مشخص هدف او ارمان څخه بې برخې وو ،همغسې بې برخې پاتې شول. شاید ځیني کسان ووایي چې افغانانو خپل مشخص هدف او رسالت په سیمه کې د امپریالیستي آبر قدرتونو د جبر او مجبوري شرایطو په سبب نشو تعقیبولې. هغه سیاستمدار او سپاه سالار چې د دښمن په مقابل کې د با المقابل تاکتیک او ستراتیژۍ جوګه نه وي ،باید د سیاست او مبارزي ډګر ته ونه ورځي چې یواځې د بایلونکي رول ولوبوي بلکه هغوی باید دلوبې ګټونکي او ساتونکي اوسي. سیالي ټولنې پخپله خپل سیاستمداران او قوماندانان روزي ،افغاني ټولنې هم باید د مقدمې جبهې لپاره سیال رهبران او قوماندانان روزلي ،پاللي او وړاندي کړي وي. شک نشته چې افغانان څه پخوا او څه نن د نړیوال امپریالیزم د جبر جفاء او غیر عادلانه جنګونو سره مخامخ وو او دي او تل یي خپله مبارزه د اخري ممکناتو او نا ممکناتو په پوله پر مخ

وړي او خپل بري یي داور له لمبو او د زمري له کومي څخه تر لاسه کړیدي. اصیلو افغانو خپل د مبارزي داغ سنګر لا همغسې داغ ساتلې او نن که هم د ښمنان او د هغوی ګوډاګیان د پخوانۍ زړې ستراتیژۍ له مخې یو ځل بیا غواړي د وطن او خلکو سرنوشت مجهول انجام ته و سپاري او د افغانانو مجبوري وضعیتونه د هغوی د حقه حقوقو د تحریمولو په خاطر دلیل جوړ کړي ، دا ارمان به د خپلو نیکونو په څیر ګورته له ځانه سره یو سي .

د دومره اوږدې او مفصلې مقدمې څخه زما هدف دا وو چې افغانان که لردي او که بر د ملي او قومي وحدت مسایل د مشخصو تاریخي حقایقو او واقعیتونو له مخې یو له بل څخه په دقیق ډول تفکیک او درک کړي ، او هغه دا چې:

ـــ لکه څرنګه چې پورته ورته اشاره وشوه ، افغانانو د تاریخ په اوږدو کې خپل ملي تړون او ملي وحدت ساتلي او د ملي ویش سره په هیڅ صورت او هیڅ قیمت نه پخلا کیدونکې دي. که داسي نه وي ، نن به واحد افغان اولس وجود نه درلودې. کوچنۍ ستونځي دیوه کوچني فامیل د غړو تر منځ هم پیښیږي چې اکثراً قابل د حل وي ، او که چیري د حل لار ونلري ، فامیل ړنګیږي . که څوک د افغان اولس وحدت ړنګول غواړي نو د علامه اقبال قول محقق او مصدق دي چې اسیا او نړۍ به هم ارامه پاتي نشي او ټول تاریخي حقایق د دي خبري ګواه او شاهد دي . که جهانیان پدي باور نلري او یا غواړي حقایق تحریف او بل ډول وښا یي ، افغانان خو با ید چې پرې معتقد اوسي ځکه چې بود ونبود یې په همدي مسئلي پورې تړلې دې !

ـــ دقومي ا و ملي و حدت د ړنګو لو او قومي او ملي

شخړو د را منځته کولو په خاطر نړیوال امپریالیزم د تاریخ په اوږدو کې د هر ډول دسایسو څخه کټه پورته کړې او اولسونه یې په جبري شکل امنیتي ،اقتصادي ،فزیکي او نورو هر ډول مهاجرتونو ته اړ ئیستي دي او یا یې نیغ په نیغه په جغرافیایي ویش محکوم کړیدي. دا ډول مثالونه د نړۍ په ګوټ ګوټ کې کم ندي او یو د عمده مثالونو څخه یې د پښتون قوم جغرافیایي ویش دي. نړیوال امپریالیزم دا ډول تجربې هم کړیدي چې یو قوم چې د خپل استکبار او غرور له مخې د سیمي او حتا نړیوالو قومونو د عکس العمل سره مخامخ او په ټوله نړۍ کي تیت شوي وو ، په مصنوعي او میخانیکي ډول راټول او د سیمییزو قومونو په مقابل کې یې د شر او فساد په مرجع او منبع بدل او یا د دې کار لپاره د نړۍ په ګوټ ګوټ کې یې نوي ملکونه او دولتونه ایجاد کړي ، چې عمده مثالونه یې پاکستان او اسرائیل دي.

دا موضوعات ډیر وسیع بحث پورې اړه لري ، چې زما د بحث هدف ندې او ممکنه نده د یوې مقالې په امکاناتو کې وڅیړل شي ،خو دا حتماً ویل غواړم چې تاریخي پراګماتیزم تراوسه د جغرافیایي قومي ویش او په مصنوعي او میخانیکي ډول خلاف د زماني او مکاني تاریخي فاکتورونو او خلاف دزیربنایي واقعیتونو کوم «مُثُل» او مثال په رسمیت ندي پیژندلې ، نه په پنځو ورځو کې د دغه ډول جوړښتونو بنسټونه استحکام پیدا کوي ، نه پایښت لري او نه په ننني متمدنه نړۍ کې دغه کار شونې ګڼل کیږي. انسانان او اولسونه څه د زړو فلزاتو ټوټې ندي چې په هره دشته کې بې څوک راټول ، یا یې دکباړ په څیر په کمه بیه خرڅ او یا یې په موټرو کې بار او په

کومه فابریکه کې ویلې او یا په کومه نامعلومه کنده کې نامعلوم سرنوشت ته وسپاري . ټولنه ژوندی باشعوره کتله ده چې د خپل ښه او بد ،مثبت او منفي سرنوشت په باره کې قضاوت کولې شي.

دافغان اولس د قهرمانانه مبارزو په نتیجه کې شوروي امپراطوری ړنګه ، مرکزي اسیایي او شرقي اروپایي هیوادونه ازاد ، د برلین دیوار په ړنګیدو جرمن قوم یو موټی او د امریکې په قطعي شکست سره جنوبي او شمالي ویتنام یوځای شو ، هانګ کانګ وروسته له سلو کلونو دوباره د چین دخاوري جز وګرځیده او دا به هم ډیره لیري نه وي چې شمالي او جنوبي کوریا ،کردستان ،افغانستا ،بلوڅستان ، کشمیر ، پنجاب او نورې ټولې سیمي چې په جغرافیایي ویش محکومې شوي دوباره د خپل سرنوشت څخه برخمنې او ټول مهاجرین به هم د مساعدت او علاقمندۍ په صورت کې و کولې شي خپلو سیمو ته وکوچیږي. پدې باره کې هم نړیوال او هم ملي اصول او قوانین موجود دي چې باید جداً په نظر کې ونیول شي او په غیر صورت کې دې ، دې کار ته اړ ایستل شي.

په دې ډول د قومونو او اولسونو سرنوشت د اشخاصو او افرادو په ښه او بد نیت او ارادې پورې هیڅکله اړه نلري او نه کله اشخاص او افراد د هغوی سرنوشت ټاکلې شي. زه نه پوهیږم څه ډول ځیني کسان احمقانه هڅې کوي د اولسونو سر نوشت د یوه یا څو نسلونو په زماني بعد کې پخپله وټاکي او پایلو ته یې په امید اوسي. خو دا ډول سیاستونه او عقاید پرته لدې چې د اشخاصو او ډلو ټپلو په حماقت دلالت وکړي ، نورې امیدواری ترې پوچې او بې معنا دي.

د ۱۹۴۷ م کال څخه کله چې دهند د لویي وچې څخه انګریزان ووتل دنورو قومونو او ملیتونو سرنوشت تعین خود پښتون او بلوڅ قومونه چې ددغه سیمي خلک یي د خپل سرنوشت خاوندان کړل ،تر اوسه بې سرنوشته پاتې اود FCR « frontier krimes regulation »یعنې د سرحدي جرایمو د مقررې او یا په بل عبارت د ځنګل د قانون له مخې ورسره معامله او کړه وړه کیږي او سرنوشت یي د پولیټیکل ایجنټ په لاس کې ورکړې شوې دې. په دغه سیمه کې اولسونه حق نلري د قانون له مخې د خپلو عادي حقوقو خاوندان اوسي . دا خبره پخپله ددې معنا لري ،ولو که دوی جبراً نن دغه وضعه تحمل کړي ،خو په ضمیر کې پدې اعتراف کوي چې دغه اولسونو دچا دغه ډول پریکړې ندي منلي او دغه غوښت نه دل کیدونکې او دغه زهر مهره نه هضمیدونکې ده .

روسانو هم دشمال له خوا دپراخه ستراتیژیکو سیمو دنیولو پلانونه درلودل ،خو په ۱۹۰۵ م کال کې د بورژوازي او په ۱۹۱۷ م کال کې د سوسیالیستي انقلاب په بریا لي کیدو سره د هغوی دغه پلانونه نیمګړي پاتې شول او د پنجده مسئله هم دنورو سیمو په څیر لاینحله پاتې ده.

اساسي پوښتنه داده ،نن چې په اصطلاح ددموکرسۍ علمبرداران ،بین المللي سوله ساتي ځواکونه او ناتو د ملګرو ملیتونو په مشرۍ په سیمه کې هر اړخیز حکمي حضور لري او بیا هم د پخوانۍ زړي استعماري ستراتیژۍ اود پولیټیکل ایجنټ د ځنګل دقانون له مخې د نسل کشۍ پراخه پلانونه عملي کیږي ، د عدل او انصاف د تحقق په خاطر به له دې څخه پورته نور عیني او ذهني شرایط او منصفه هیئت «ژوري» بل

کوم ، او لر او بر افغانان نور هم کوم مناسب آجل ته سترګي په لار دي ؟

په افغانستان کې معمولاً زیاتې شخړې او جنګونه دورونو، تره برونو ،طائفو ،قومونو او داسې نورو تر منځ همیشه د ځمکې په سر پیښیږي . که چا د خپل کور د حریم څخه نیمه خښته بیرون ایښې ،که چا دچا د پولي څخه یوه لوټه ماته کړي ، پتنې د کورنیو او قومونو تر منځ د پیړیو په اوږدو کې دوام پیدا کړیدې او زه وینم چې نن هم د افغانانو تر منځ په یوه لویشت ځمکه شخړې او مرګونه روان دي. لکن دا خبره هیڅکله د پوهې وړ نده چې څه ډول نن ځینې افغانان سخاوتمندانه سترې ستراتیژیکي سیمي چې دهغوی د متولیانو د ملکونو څخه لس او سل چنده په هر لحاظ با ارزښه او په لسګونو ملیونه افغانان پکې اوسیږي ،د سر او مال سره دا ډول غیر مسئولانه خلاف دهر ډول انساني دود او دستور خو لاڅه چې ،خلاف د هر ډول حیواني مناسباتو ،چې خپل استوګن چاپریال په شکل داشکالو (د داکتر عبدالمحمد درمانګر په قول «د خپلو فضله موادو ، په ونو ، تړو او نورو موانعو پوري د خپلو ډډو د مښلو او دخپلو وزغنو او دوجود د بوي او بله هره ممکنه وسیله سره د حفاظت او حراست په منظور محدودوي » ،او په خپل چاپیریال کې ډیر ضعیف ذیروح د غرور په احساس دخپل ټاټوبي څخه شجاعانه دفاع کوي او برخلاف اجنبي حیوان ولو که ډیر قوي هم وي احساس د ویرې او ضعف کوي) (دحرکت خپرونه ،۱۹ پرلپسې ګڼه) ،نپوهیږم څه ډول زمونږ ځینې «هیوادوال» دخوشامندۍ او یا شومو سیاسي تعصباتو په منظور خپل طلایي ټاټوبې چې امریکا نن په لیوني حرص

سره دهغې دخپلولو په خاطر راغلي ،بې قیدو شرطه او داو طلبانه پردو ته سپاري او په دې ځرګند حقیقت ځان نه پوهوي چې دې ددې کار صلاحیت لري؟او که لري یې ،نو دغه صلاحیت دده ته چا ورکړې ؟ او یا دا چې مونږ حیواناتو او خزندوڅخه هم بد تر د وطنپرستۍ ټول احساسات ، غرور ،شعور ،عقل او منطق له لاسه ورکړي او خپل او دبل حریم او خپل حق او دبل حق نه پیژنو ؟ ایا دا ممکنه ده چې یو افغان دې دخپلو شخصي ګټو په خاطرد بیګانوؤ د خاینانه طرحو او دستور او یا دبې ارزښه تنګنظریو له مخې د خپل هیواد او اولس پرضد دا ډول بربنډ خاینانه عمل ته غاړه کښیږدي او دپارلمان ، ټولنیزو رسنیو او اولس په وړاندې دې ددعوه جلب په شکل ددښمنانو د شومو پلانونو د عملي کیدو په خاطر مدعي او حتا هغوۍ ته دې په جاسوسۍ او دبته ورته خیانتونو اقرار وکړي اوپرته له پټې او پنا دې د هغوئ ملاتړې نماینده اوسي ؟

سره ددې چې په خیانت کې ارزښونه ، پرنسیپاً د کمیت ،کیفیت او کچې له مخې نه قیمت ګذاري کیږي ، ځکه چې د وړو خیانتونو له لارې لوی خیانتونه هم سرته رسیدلې شي ،لکه نن چې ددغه ډول اشخاصو او افرادو د خیانتونو په ذریعه دافغان اولس لویه غمیزه او ماتم جوړشویدې ، بیا هم ځرنګه چې ارزښي کمیتونه او کیفیتونه متقابلاً او متمماً نوي او نوي کمیتونه ،کیفیتونه او ارزښونه جوړوي نو ځکه د هر کمیت خورا کوچنې کمیت او دهر کیفیت خورا کوچنې کیفیت ، کمیتاً او کیفیتاً بالذاتهِ همیشه د ارزښ وړدي.

مفاهیم او پدیدي همغسې چې عام ټولیز ارزښونه لري د هغوۍ ځانګړو ارزښونو ته هم باید ځانګړي ارزښ قایل شو او

یواځې د همدې لارې ملي دموکراتیک ارزښونه پالل کیدې ، روزل کیدې او ملي دموکراسي تأمنیدلې شي . که یو فرد ،قوم،او ملت ځانګړي غرور او شهامت ونلري ، سیال ټولیز نظام نشي جوړولې. یواځې ښه نیشنا لیست ښه انترنشنا لیست جوړیدې اویواځې له دې لارې واقعي دموکراسي تأمینیدې شي. هغه کس ، قوم او ملت چې د ځان د ساتلو او بقاء لپاره پردې طاقت او امسا لټوي او غواړي دهغې پواسطه ځان پایدار وساتي ،هیڅکله د ملي باهمي ژوند جوګه نه ګڼل کیږي اودملي محاط محیط په ځنځیر کې زنګ وهلې کړۍ جوړوي .

همغسې چې په ټولیز ډول دافغانانو ملي وحدت او رسالت د ارزښ وړ دې ، همغسې په ځانګړي ډول د هر لوی او واړه قوم قومي وحدت او حتا فردي ارزښو نه یوشان د ارزښ وړ او یواځې پدې صورت کې افغاني اُسپنیز ملي وحدت منځته راتلاي او تأمینیدلې شي. پدې شرط چې ټول لوی او واړه قومونه منل شوو ملي او بین المللي قوانینو ،اصولو او نورماتیفونو ته غاړه کښیږدي او متناسباً خپل او دبل حقوق په رسمیت وپیژني.یواځې پدي صورت کې به ټولیز تصامیم او پریکړي د ملي وجیبي او وثیقي حیثیت پیدا کړي اود ځانګړو افرادو ،ډلوټپلو او اقوامو دمداخلې ، تعرض او ناوړه استفادې څخه به مصئون پاتې وي.

له هغه وخت څخه چې د پښتنو قومي وحدت مات شوې دسیمي او منطقې امنیتي قضایا وو اود افغانستان اقتصادي ،اجتماعي ،نظامي او بین المللي مسایلو همیشه د همدغه قضي څخه رنګ اخیستې،همدغه مسئله د هر فرد ،قوم او واحد ملت په کچه معیار او محک د وطن پرستۍ ګرځیدلې او

په حقیقت کې د سیمې ټول سیاسي ،ټولنیز او اقتصادي مسایلو په همدغه محور څرخیدلي ، له همدغه محراق څخه یې د نړۍ په هر لور انعکاس پیداکړې او ټوله نړیواله سیاسي فضاء یې متأثره او مکدره کړې او دشرق او غرب په سیاسي انقطاب کې درولې ده . خو کله چې پخپله افغانانو دغه انقطاب رنګ او سیاست یو قطبي شو بیا هم نړیوال او سنې سیاست د پښتنو دقومي وحدت د رنګیدو څخه متأثر او ټول قضایا په حقیقت کې یواځې په همدغه محور څرخیږي. اوباما پرون « ۲۰د جنوري ۲۰۰۹ » خپل سیاسي قسم په همدغه مسئله یاد کړ او د جنوري له شلم څخه وروسته به هم جهاني سیاست په عمده ډول د افغانستان په مدار څرخي .

پښتون قوم پدې منطقه کې لوی او ډېرو نورو قومونو په څیرغیرتي اود ځانګړې ویاړلي تاریخ لرونکې قوم اود ټولو افغاني ورونو قومونو سره د اُرګانیک ملي وحدت په جوړولو سره په تاریخ کې شکست ناپذیره ګرځیدلې دې. افغاني ویاړنې او غمیزې همیشه شریکي او هیڅ قوم ځان لپاره د نورو په نسبت هیڅکله هیڅ ډول امتیاز ندې قایل شوې او همداسې هیڅ قوم په ځانګړي ډول هیڅ ځانګړې امتیاز او ویاړ نه دې لرلې او که یې لرلې هم دې ، هغه یې د ځان نه دې ګڼلې. همدغه اصل په تاریخ کې د افغان اولس د همیشني بري ضامن وؤ. ملي ارزشونه او ملي ځانګړني په ملي جوړښت کې د افرادو د حقوقو د تساوي او دقومي واحدونو کمي او کیفي تناسب اصولو ته د وفادارۍ له مخې ارزیابي او قیمت ګذاري کیږي او یواځې د همدغه اصولو له مخې دیوه ملت د ملي وحدت د کیفیت په باره قضاوت کیدلې شي اویواځې دهمدې اصولو په ټینګ ساتلو

سره دهر قوم حقوق په امانت دارۍ او تضمین سره ساتل کیدلې شي ! ! !

که په پورتني بحث کې مونږ د افغانستان په جیو پولیتیک ستراتیژیک موقعیت او پخپله د افغان اولس په تاریخي مبارزاتي موقف متیقن شوي او سو چې په تاریخي لحاظ د نړیوال جنګي تیاتر د محراق په توګه پاتې شوې او د ۵۵۰۰ څخه زیات محلي ،منطقوي او نړیوالو جنګونو چې تاریخ ثبت کړي ،اساسي ثقلت او باریې افغانانو په اوږو وړې او سره ددې چې پخپله د سون دموادو په توګه استعمال شوي ، نه یواځې پکې نابود او مزمحل شوي نه دي بلکه د افغانانو رول برملا او قاطع او تل د هرې امپراطورۍ لمن د افغانستان له خاوري او افغانانو په واسطه ټوله شویده. افغانانو که خپل ژوند او ټولي مادي او معنوي زیرمي او شتمنۍ له لاسه ورکړي او جنګي ماشین تل ددوی په وینو څرخېدلې او غوښو فعال پاتې شوې ، نن هم د ملي متحد اولس په حیث په ټولو نړیوالو پیښو کې د افغان متحد اولس شتون د مقایسي او محاسبي وړ او لکه څرنګه چې پخوا وؤ ،نن هم د خپل جغرافیایي او اجتماعي ستراتیژیک وضعیت او موقف لرونکي دې. مونږ د پورتني بحث په نتیجه کې یوه کثیرالجوانب او کثیرالوجهي د پریکړو محراق ته رارسیدلي یو. هره فیصله چې هر چاته ښه ښکاري ،تصمیم دې ونیسي او ودې کړي ، زمونږ خپله فیصله په لاندي ډول ده:

ــ افغانان په خپله خاوره کې پردې واک نه مني ، نو ملي او قومي ویش یې هم د هغوۍ لپاره د منلو وړ ندې ؛

ــ که نړیوال ،په سیمه ،منطقه او نړۍ کې د سولې پلوي

اوسي لازم دي چې د هرڅه دمخه په افغانستان کې سوله تأمين کړي او دا هغه وخت ممکنه ده چې افغانان د خپلو حقه حقوقو څخه برخمن شي ؛

ـــ په اوسنيو شرايطو کې افغانانو ته په افغانستان کې د سولې د تأمين لپاره يوائې يوه لاره موجوده ده ،چې د ملي تړون څخه وروسته د خارجيانو څخه د وتلو غوښتنه وکړي او که نه ووئې ملي قيام وکړي ځکه چې خارجيان په افغانستان کې سوله نه غواړي ، که يې غوښتلې وختي به لا تأمين وې ؛

ـــ هغه افغانان چې د هيواد دننه او دباندې د خارجيانو سره په کارونو بخت دي ،هدف يې يوائې شخصي ګټې او د خارجيانو د ناروا اعمالو څخه ملاتړ دې، چې د ملاتړ وړ نه دي. دا کار د افغانانو د ملي وحدت حصار ړنګوي او ملي قوت يې کموي. بايد له دې کار څخه ډډه وشي ؛

ـــ پخپله ځيني افغانان د خارجيانو سره يوځای د افغانستان په جنګي تياتر کې نړيوال سراسري نظامي انقطاب ته لمن وهي او نړۍ غير مسئولانه دد ريم نړيوال ذروي جنګ يعنې د قطعي نابودۍ خواته کشوي او په پايلو يې سترګي پټوي ؛

ـــ په افغانانو هر ډول ناوړه مجبوري ګذرا حالتونه راتلای شي ،خو په نهايت کې بريالی د افغانانو په نصيب وو ،لکن ځيني بې احساسه بيګانه پرست افغانان د افغان ملت د دغه مجبوري حالتونو په دليل د پښتنو د قومي وحدت په مسئله د بطلان کرښه کاږي او د دغې تر شا ځيني تخيلي عظمت منشانه خوبونه ويني ؛

ـــ نن چې په افغانستان کې د ملګرو ملتونو په مشرۍ د

ثلوېښتو څخه زياتو د نړۍ د وتلو هيوادونو نماينده ګان حکمي حضور لري ، لر او بر پښتانه او بلوڅ قومونه بايد په کلکه سره د خپلو حقه حقوقو د اعادې فورمولبندي شوې او لاسليک شوې ادعا د ملګرو ملتونو نماينده ته وسپاري او په کلکه دې ترې د دغې د حل غوښتنه وکړي او افغان ملت دې د خپل ملي وحدت د مټ په قوت ، په دې لار کې د پاکستاني او انګريزي غلامانو د ګټو ټکونو «سنګ اندازي» مخه ونيسي ؛

ـــ کومه وضعه چې نړيوالو په افغانستان کې رامنځته کړې او دوام لري ،او دغې له مخې بې ګناه افغانان وژل کيږي او ملي شتمنۍ لوټيږي ، دهيڅ يو اصيل افغان لپاره د منلو وړ نده او نه د ملي افغاني او بين المللي منل شوو قوانينو سره سمون لري ،هيڅوک حق نلري د غه ډول ناوړه وضعه په افغانانو وتپي ،په افغانستان کې کله هم د نظاميانو زياتوالي پرابلم ندي حل کړې او نن يې هم نه شي حلولې ،که بارک اوباما په رښتيا د «بدلون» د سياست پلوي وي بايد دبشريت لپاره دغه د شرمه ډکې وضعې ته د پای ټکې کښيږدي او د بهبود په لور ورته بنيادي تغير ورکړي.

ځيني وختونه چې اشخاص او افراد د خپلو ناوړه عقايدو او افکارو بار پخپله نشي پورته کولې ،هڅه کوي ځانونه لکه پارازيت پخپل قوم وتپي او خپل قوم په خپلو مرداريو کې له ځانه سره شريک کړي. قومونه هم ځيني وختونه د احساساتو له مخې بېموروده د ځيني افرادو مسئوليتونه په غاړه اخلي . په دواړو حالاتو کې دا ډول اعمال معقول نه بريښي.

کله چې جنرال عبد الرشيد دوستم د خپل مربي او رهبر داکتر نجيب الله د سرکوب څخه وروسته د شاه شهيد او جادهٔ

میوند د پاچاهي په تخت کښیناست او په لومړیو شیبو کې ئي دري پښتني تور سري په میوند جاده کې بې پته ځغلولي ،وئي ویل «کجا است پشتونها که از پیش ما خلاص شان کنند» ؛ همداسي کله چي دوستم د شمالي ټلوالي سره په اتحاد کې لا دقدرت څښتن شو ، ما پخپله د رادیو څخه واوریدل «دوران پشتونها گذشت ،حالا قدرت در دست ما میباشد» او کله چي البته کوم متولي به خپلي اشتباه ته متوجه کړي وو ، په سبا ئي د همغي رادیو څخه وویل چي «مصؤنیت اقلیتها در تحت حاکمیت اکثریت تاً مین شده میتواند» او همدا مسٔله ددموکراسۍ منل شوي بین امللي اصل هم گڼل کیږي . یا کله چي روسانو افغانستان اشغال کړ او دکارمل ډله په قدرت کې وه ډاکتري اناهیتا راتبزاد په تاجکستان کي د خپل سفر په وخت کي ویلي وؤ « برادران تاجک !کمک کنید به کشوریکه حالا توسط تاجکها حکومت میشود واختیار آن از پشتونها گرفته شده است» . دا ډول بي مسؤلیته اظهارات ځیني کسانو چي د روسانو په موجودیت کي په قدرت کي وو او یا اوس چي په اصطلاح د بین امللي سوله ساتي ځواکونو په حضور کي دواک په گدۍ ناست دي همیشه کوي او هیڅکله د اولس او وطن سود او زیان په نظر کي نه نیسي او نه خپلو تاریخي مسؤلیتونو ته متوجه کیږي . ځیني ډلي ټپلي هم په ناروا او غیر مسؤلانه داشخاصو او افرادو په ملاتړ کي راپاځیږي او هیڅکله ئي بدو پایلو ته نه متوجه کیږي.

تر څو چي په افغانستان کي اکثریت او اقلیت د ملي وحدت په ځنځیر کي خپل موقف ، موضع ، رسالت او مسؤ لیت ، خپل حق او دبل حق تشخیص او ونه مني او غاړه ورته

کښېنږدي، ملي ، قومي او فردي مسایل به هم هیڅکله د حل لار ونه مومي. افغانستان یواځیني هیواد ندي چي هلته قومي اکثریت او اقلیتونه وجود لري ، په نورو هیوادونو کي دغه تعداد له سلگونو څخه هم اوړي . معتبره خبره داده چي «که غر لوي دي په سر ئي لار شته» نو د ملي ، قومي او فردي ټولنیزو مسایلو او قضایاوو د سولئیزاو دموکراتیک حل لپاره هم ملي او بین امللي منل شوي قوانین ،اصول او بشري موضوعه نورماتیفونه موجود دي ،پدي شرط چي اکثریت ،اقلیت او فرد یو تر بله سره واقعبینانه او شرافتمندانه دغه قوانینو او اصولو ته غاړه کښېږدي . په غیر صورت کي به ،په ملک کي شخړه او دپردیو ملکونو لاسوهني دوام ولري .

هره سیاسي قضیه د حل ټاکلې لار لري ! جنګ او زور د افغانانو د غمیزي د حل لار نده !

په پخوانیو افسانو کې به ویل کیدل ، ټولو تور زړو او دیو صفته انسانانو چې هدف به یې شخصي ګټې ،ظلم ، ناروا او دخپلو خلکو زورول وو ،نو ښاري او عامه نظم به داډول وو چې د سپو مخې ته به واښه او دآسونو مخې ته به هډوکي پراته وو ، دعدل او انصاف دروازې به تړلې اود ظلم او فساد دروازې به خلاصې وې او هره معامله او سودا به ددغه دود او دستور له مخې کیدله تر څو هر څوک وزوروي او وازاروي . کله به چې کوم ناجي ، دخیر ښېګنې او عدل او انصاف پلوي انسان دغه دظلم او ناروا ښار ته د نظام د سمون په خاطر داخلیده ، لومړې کار به یې داوو چې ټولي د عدل او انصاف تړلې دروازې خلاصې او دظلم او ناروا خلاصې دروازې وتړي اود سپو له مخې واښه د آسونو اودآسونو له مخې هډوکي د سپو مخې ته واچوي .

اوباما په ټولو عیني او ذهني امکاناتو او شرایطو سره نن دغه ښار ته چې ټول بنیادونه یې د پلرونو او نیکونو په وینو

،خولو ،زیار او زحمت جوړشوي دي داخل او د ښار د عدل او انصاف دروازي همغسې تړلې پاتې او دظلم او فساد بازار ګرم او سپي د پخوا په څیر په وښو او آسونه په هډوکو تغذیه کیږي . داسې فکر کیده چې اوباما به د همغه افسانوي ناجي په څیر د ښار د عدل او انصاف تړلي دروازي بیر ته اود ظلم او فساد دروازي به وتړي او دښاریانو لپاره به د ادم خوری او مردار خوری په ځای د مناسبي او متناسبي حلالي روزی او خوړو بندو بست وکړي. نه داچې تاریخي ناجي تاریخي« سپر تاکوس » په دار وځړوي !

په هر صورت د اوباما تصمیم په اوباما پورې اړه لري ، خو افغان اولس خپل تصمیم باید پخپله و نیسي او د تاریخي واقعیت په حیٍث لکه چې پلرونو او نیکونو یي هیڅکله په خپله خاوره کې پردې زور او واک ندې منلې او نن هم جنګ او زور د افغانانو د غمیزي د حل لار نده، افغانان باید پخپله په خپل ملک کې د افغاني دود سره سم سمون راولي . که چیرې په زور کلي کیدلې نو نړدي په تیرو دري سلیزو ،دري لسیزو او یا د موجوده خاین او فاسد دولت په اوه کلنه دوره کې به لا اقل ددې کار عاملینو ته به د ننیو ناامیدیو پر ځای یو څه امید واری پیدا شوې وې او شکایتونه به یې تر اسمانه نه رسیدې او نه به یې له هرې ورځې څخه بلې ته له سخت څخه سخت تریني سترتیژۍ او تاکتیکونه غوره کولې او نه به یې د نسل کشۍ نیولې . افغانانو د تاریخ په اوږدو کې یو وار نه دې بلکه په وار وار یي له دې څخه ډیر ناروا او سخت حوادث ځغملي او ګاللي دي. په کار داوو چې ددغه تاریخي درسونو څخه یي لازمې نتیجه ګیری کړې او دوباره پرې دغه حوادث نه وې راګرځېدلي

. خو که داسې شوي وای دا د هر یرغلګر شونډک به چا په خاورو پورې سولولې او د هرې امپراطورۍ د ظلم او ناروا لمن به چا د مظلومانو له خاوري او سرونو ټولولې. هغه وخت به هم لیري نه وي چې د نړیوال امپریالیزم، نړیوالې مافیا، نړیوال تروریزم، نړیوالو ناامنیو، لجام ګسیختګۍ او بې بندو باریو واګې دا وار هم د افغانانو په فداکارۍ او همت د ابد لپاره د عدل او انصاف په واک کې پریووځي او یو ځل بیا افغانان د نړیوالو لپاره د ازادۍ، بشردوستۍ، انساني منلي ذات البیني دود او دستور سمبول، سرمشق او مایه د مباهاتو وګرځي.

نن په افغانستان کې د نړیوال نظم ناظمین، د بشر د حقوقو د احقاق مدعیان، د نړیوال قضاوت حکمان، د جهاني سوسیال دموکراتیزم علمبرداران، د سراسري بشري عدل او انصاف تأمینوونکي، په یویشمې پیړۍ کې د علم او تخنیک په خارق العاده امکاناتو اود نړیوال ګلوبالیزم په هراړخیزو مناسباتو او شرایطو کې د نړیوال حکومت او دولت معماران، او همداسې د نورو سلو او زرو القابو سره د غم ځپلي اولس ټاټوبي افغانستان کې په سل او زر دبیا ابادوني، سولې او امنیت د تآمین د تعهداتو سره چې حکمي حضور لري او د خپل کامل او مطلق العنان واک په ۷ کلنه دوره کې د هغوی په خپل قول نه یواځې چې یوه کوچنۍ مسئله نده حل شوې، بې شمیره نیمګړتیاوو، بد بختیو او پرابلمونو د اولس د تباهۍ لپاره خولې وازې کړیدي او ټول نړیوال په ټولو امکاناتو سره د هغې په مقابل کې پرته له بې وسۍ، ناکامۍ او تسلیمۍ بل هیڅ بدیل او چانس نلري ! دا قانونمنده پایله او مقضي جبر دې چې نړیوالې ټولنې پخپله په شعوري ډول ورسره ځان په جوال

کې اچولي دي او پدې ډول کړو وړو سره که دوی بلا خوشې هم کړي، بلا به هیڅکله د دوی ګریوان خوشې نکړي. ځکه چې:

ـــ نړیوالې ټولنې ونه کولې شول په افغانستان کې د خپل اوه کلن حضور په موده کې ابتدایي ترین شکل د نظام جوړ کړې شي، ځکه چې پداسې شرایطو سره د نظام جوړول ناشونې کارګڼل کیږي او د نظام په عدم موجودیت کې نور ټول فعالیتونه د صفر سره د ضرب په مفهوم دي ؛

ـــ د جورج ډبلیو بوش د نابکاره ټیم د ناقص تصمیم په نتیجه کې، د ټولنیز ترکیب له مخې د بن د بې بنیاده او بې مفهومه ناقص کنفرانس د ناقصو پریکړو په نتیجه کې په افغانستان کې نظام جوړونه په پردو پورې تړلو عناصرو، د بشر د حقوقو ناقضینو، جنګي مجرمینو، د چور او چپاول عاملینو، بې سواده او بې کفایته جنګسالارانو او اشخاصو او دیته ورته کسانو ته وسپارل شوه چې نه یواځې د نظام د جوړولو جوګه ندي بلکه د نظام جوړیدل د هغوی د قطعي زوال او مرګ په معنا دي .

ـــ نړیواله ټولنه چې نړیوال رسالتونه او مسئولیتونه په غاړه لري او د نړیوال عامه نظم او ادارې مدعي ده، څه ډول پداسې رسوایي لکه د افغانستان په قضیه کې ځان بې اعتباره کولې شي ؟ دوی چې په یوه کوچني هیواد کې د نظام په ټینګیدو کې پاتې راغلل د نړیوال نظم اعتماد پرې څه ډول کیدلې شي ؟

ـــ امریکا یو قطبي نړیوال قدرت دې، په اوله قدمه کې خپل پراخ بنسټه پایدار نظام ته ضرورت لري، تر څو د نړیوال نظام د نظم رسالت او مسئولیت په غاړه واخستلې شي. کله

چې د افغانستان غونډې کوچنیو او غریبو ملکونوکې د نظم دایجادولو او ساتلو څخه عاجز اوسي او یا په دغه غریبو او بد بخته ملکونوکې دوی دا ډولبې شرمانه د خپلو شخصي ګټو او منفعت لپاره ځانونه شرموي او یواځې د خپلو منفعتي ساحو په لټه کې وي ، دنړیوال دولت او حکومت د تعمیر او د نړیوال ګلوبالیزم پروګرامونه او وعدي هم پرته دخود غرضانه دسیسو او تزویر څخه بل څه ندي. لوی او عامه دخیر ښیګڼې پروګرامونه د اُتلیتاریستي حرص او آز په ځای د خدای د انساني خلافت سره متناسب او مطابق دلویي رواداری ،عدل اوانصاف عقیدي او عمل ته ضرورت لري . نن شرایط دومره ګلوبال او دینامیک شویدي چې پخپله د حوادثو عاملین او مجرمین دخپلو حوادثو دشعاع په محیط کې به پخپله ګیر راځي او دخلاصون چاره ترې نه شي لرلې. نو ایا دغه ډول اعمال پرته له جهالت څخه کوم بل منطق لري ؟

د اوباما نوې ستراتیژي د افغانانو لپاره زړه په زړه پاتې شوه ؟

د بوش د نابکاره ټیم په غمجنو دورو کې چې نړیوال یې یو پربل باندې د بې اعتمادۍ ،کرکې او نفرت فضاء ته راکش ، مرګ ،غم او درد یې دهر کور میلمه او ټول جهان یې دداسې مالي بحران سره مخامخ کړ چې په تاریخ کې یې ساري ندې لیدل شوې ،نړیوال سراسري شدید عکس العملونه او اعتراضات او په همدغه زماني مقطع کې د امریکې د جمهوري ریاست په ټولټاکنو کې د اوباما څخه د امریکایي ټولنې د مختلفو اقشارو قاطعانه ملاتړ په ننني یو قطبي نړۍ کې نړیوالو ته ددې زیرې ورکاوه چې نړیوال امپریالیستي نظام نور دژوند حق له لاسه ورکړې او حتماً به د نوي عصر د علمي ــ تخنیکي انکشافاتو او دبشري متقابلو حقوقو او وجایبو سره سم دټول بشریت لپاره د منلو وړ یو نظام جوړوې او ددغه رسالت ناجي به هم د محرومي طبقي نماینده د اوباما په څیر یو کس وي چې په ارزش یې پوهیږي

جمهور رئیس اوباما سره ددې چې په ډیرو ټولنیزو مسایلو او بین المللي پرابلمونو کې لکه د ذروي وسلو تحدیدول ،د ګوانتانامو د زندان تړل ،د روسیې او شرق سره په مجموع کې

په مناسباتو له سره غور کول ، د اسلامي نړۍ سره د دښمنۍ پرځای د نسبي د روغې جوړې لار خپلول ، د شخصي او خصوصي زندانونو له منځه وړل او ځینې نورو مناسباتو کې چپ لورته شنې اشارې ورکړې ، خو په افغانستان کې د بګرام ، قندهار او نورو شخصي زندانونو په هکله یې چوپتیا اختیار کړه او د افغانانو په قضیه کې د اوباما نوې ستراتیژي زړه په زړه پاتې او د قاطعانه نظامي عمل سره چراغونه یې بل پرېښودل . د افغانانو لپاره دا کومه د تعجب وړ خبره نه وه. ځکه ، کله چې امریکایي حکمرانانو لپاره افغانان دمبهاتو او ویاړ شمله وه او دوی ته یې د کمونیزم داژدها څخه نجات ورکړ ،چې شپه او ورځ یې ترې ارام خوب نه درلود ،د ژنیو د معاهدې د یو اځیني مسئول حکم په حیث کله چې روسانو او شمالي ټلوالې په افغانستان کې دیوه ملي دولت د جوړیدو په مقابل کې کودتا وکړه ،امریکایانو نه یواځې د افغان اولس ننګه ونه کړه ، بلکه په ټیټو سترګو یې وویل « مونږ د افغانانو په کورنیو چارو کې لاسوهنه نه کوو » او په راتلونکې کې یو ځل بیا په خړ سترګتوب د افغان اولس په مقابل کې دنو موړې کودتا په ننګه ودریدل. نپوهیږم او س چا اجازه ورکړې چې په افغانستان کې لاس وهنه او ورانونه کوې او په لسګونو زره نظامیان او ملکیان یې بې پوښتنې او بې پاسپورته ،نه یواځې د افغانستان خاورې ته داخل ،بلکه په توره د خلکو په کورونو ورننوځې او سر ،مال او ناموس یې لوټوې؟ د تعجب وړ خبره داده چې اوباما په داسې وخت کې په افغانستان کې د قاطعانه او بلکه بیرحمانه نظامي عملیاتو غږ پورته کوي چې د اوباما دولتي او استخباراتي مسئولینو د افغانستان د دولت ټولې پخوانۍ خبرې تأئید کړي چې د القاعدې او تروریزم جرړې په پاکستان او باالخصوص په پنجاب او سند کې ښخې دي او راتلونکي

عملیات به په همدغه وضع الجیش متمرکز وي. لکن اوباما د توقع په خلاف پاکستاني دولت ته، خو په حقیقت کې آي اس آی ،ته د پنځو کلونو لپاره هر کال یو نیم ملیارد دالره ښکاره مرستې منظوروي ، د جاپان په غونډه کې ورته شپږنیم ملیارده ډالر پیشنهادوي او بر خلاف د افغانستان لپاره ۴۰۰۰+۱۷۰۰۰ په ټولو نظامي تحهیزاتو مجهز نظامیان، نظامي وسایل اووسایط ،روبوت (میخانیکي کمپیوتري سرېګوټيRoboter) او سبا به امبریون (بیولوژیکي مصنوعي انسانانٍ Embryon) ور استول کیږي او د عملیاتو پچه هم د ډیورنډ د تش په نامه کرښې په دواړو خواو وافغاني پښتني غمجنې سیمي په نامه راووتله . څه عجیب تصادف چې دغه ناوړه زړه ستراتیژي ورسره پیرۍ پیرۍ نه شلیدونکي مختورن اړیکي لري.که په افغانستان کې د دولت او مخالفینو تر منځ تش په نامه جوړ جاړې یواځې د بې شمیره قیوداتو له مخې ممکن ګڼل کیږي ، د پاکستان دولت لپاره دغه مساعدتونه مصلحتاً بې قیدو شرطه برابریږي. هغه ستراتیژي چې انګریزي امپریالیزم دځونورو جریره نماوو سره چې موقعیت یې په نقشه کې په ذره بین سره نه لیدل کیږي ، څو پیړۍ دمخه د اسیا ،امریکا ،افریقا او استرالیا د لویو وچو د استعمار او استثمار لپاره غوره کړې وه او تر نن ورځې پورې یې نو موړي هیوادونه په مختلفو ډولونو له یوې ورځې څخه بلې ته لا په زیاته کچه استثماروي او د ګلوبالیزم په دوران کې یې سوپر ګلو بال ابعاد پیدا کړي دي ، نن هم د انګریز ، دهغه ناخلفه خلف او د پاکستان د بې تاریخه زیږندې بقاء د انعطاف په یوه نقطه کې تقاطع پیدا کړي او اوباما د خپلې نوې ستراتیژۍ په عوض همدغه ستراتیژي زړه په زړه د افغانانو د اذلې سرنوشت په حیث عملي کول غواړي.څه ډول اوباما په یوه خوله د افغانانو سره هم دښمني او

هم دوستي کولې شي ؟ څه ډول اوباما دوه هندواني په یوه لاس کې نیولې شي ؟ څه ډول اوباما په دوه جالو ودریدلې او خپله پایداري ساتلې شي ؟ څه ډول اوباما کولې شي د افغانستان سره ددښمنۍ په ډګر کې هم خپل حضوراو هم د افغانستان او پاکستان متقابل دوستانه اړیکي وساتلې شي ؟ دا به تاریخ ثابته کړي !

د افغانانو سره ددښمنۍ پایلې معلومې دي . څومره چې افغانان په دوستۍ کې ډیر ښه او رښتیني دوستان ګڼل کیږي ، په دښمنۍ کې ترې هم بل سخت سره دښمن نه شي پیدا کیدلې. اوباما پداسې مساعدوعیني او ذهني شرایطو کې د سیاست په ټغر قدم ایښې چې دهر سالم افق په لور دقدم اخستلو امکان لري او همدغه د نني عصر مقضي با القوه او با الفعل حکم ګڼل کیږي ، نپوهیږم ولې یو ځل بیا اوباما دداسې ناکامې ستراتیژۍ د ازمیښت هڅه کوي چې تاریخ په ذوال محکومه کړې او دهغې ظهور اصلاً قانوني او حقوقي مشروعیت نلري. د غه ډول د باروتو زیرمې چې دجهان په مختلفو نقاطو کې ذخیره شوي او په هره جرقه بین المللي دښمنۍ او کړکیچ رامنځته کولې شي ، باید دنړۍ له مخ څخه نابود او دامریکې د نوي دموکرات دولت ستراتیژي نباید په تاریخي لحاظ ددا ډول محکومو ستراتیژیو سره سمون ولري.نن چې د ډیورنډ د تش په نامه کرښې دواړو خواوو ته د پاکستان د بقاء په خاطر دانګریز زړه ستراتیژي له لیري څخه د بې پیلوټه الوتکو(رهبري شوي بمونو) ،راکټونو ،توپونو او له لوړي ارتفاع څخه له B-52 څخه کور کورانه بمونو په زورعملي کیږي ، پخپله ددغه ستراتیژۍ د تاریخي محکومیت په معنا دي. په نظامي ادبیاتو کې دیته نسل کشي وایي ، ځکه چې پداسې مواردو کې مشخص

اهداف نشي تعقیبیدلې اومنطقي دانسانانو او نورو ټولو ژوندیو موجوداتو سره یو ځای له منځه وړل کیږي. مشروع ستراتیژۍ، زور ،ظلم او ناروا ته ضرورت نلري او دبین المللي منل شوو اصولو له مخې یې باید هر څوک ومني. اسرائیل په فلسطین کې فلسطینیان اول له منځه وړي او وروسته یې په تور لست کې نیول کیږي. دلته هم کوچنیان ،ښځې ،سپین ګیري او بسته فامیلونه له منځه وړل کیږي او وروسته تر دوه کلن ماشومه پوري پرې د القاعدي ټاپه وهل کیږي. پخپله امریکایي مقامات پدې قانع دي چې القاعده په سند ، پنجاب او عربو کې ناست دي او یا همدغه پاکستاني الاصله او عربي الاصله کسان چې په امریکا او اروپا کې استوګنه لري او د دغه ملکونو تبعه ګڼل کیږي ، دهشت ګرانه اعمال سرته رسوي . که پښتانه جنګیږي د خپلې عقیدې ،دین او خپلې خاورې په خاطر به جنګیږي . د عقیدي تقدس او دتاټوبي ساتنه دهر انسان حق او د ملګرو ملتونو په منشور کې تسجیل او ټولو هیوادونو په اتفاق دا خبره منلې ده. په دغه ډول اظهر المن الشمس رسوا سیاسې لوبو کې بایداوباما د لوی جهاني مونیپولار طاقت په نماینده ګۍ ځان ښکیل نه کړي ، او که غواړي په دغه چارو کې مداخله وکړي ،باید دحل عادلانه لار یې ولټوي. که دغیر عادلانه لارو ددغه قضیې حل ممکن وې ،تر اوسه پورې به سرته رسیدلې وې.

د جورج ډبلیو بوش په اته کلنه دوره کې د هغه رسوا او په جاني جرمونو تورن او محکوم ټیم دټولې نړۍ په کچه دښمن قوتونه یو تر بله سره د دوئیل « تن په تن جګړې» په پوله ودرول او دمرګ قاصد هره ورځ د هر کور دروازه ټکوي او نړیوال یې د

طاقت فرسا فزیکي او روحي فشار لاندې دلیونتوب تر پولې رسولي دي. کوم ټیم چې په افغانستان کې ، دجورج بوش په دوره کې د واک په ګدۍ کښینول شوې ، هر کس یې په جنګي جرمونو ، د بشر له حقوقو څخه په سر غړونه ، د مخدره موادو په کر کیله او قاچاق ، اختلاس ، رشوت، غصب ،غبن ، اختطاف او بې شمیره نورو ورانکاریو مجرم او متهم ګڼل کیږي . بوش غوښتل د هغوی په واسطه په افغانستان کې ټولنیز ،حقوقي او قانوني نظام جوړ کړي ، چې اصلاً باید پخپله دحاکمانو په سرکوب تمام شوي وای. ځکه خو نه یوائې دغه نظام جوړ نه شو بلکه په لسګونو ملیارده ډالر چې د افغانستان سره مرستې شوي ،د خارجي او افغاني ټیمونو تر منځ درغل شوي او نن یې یوائېې یو پر بل باندې پوچ تهمتونه او دعوې پاتې دي . داسې معلومیږي چې داولسمشرۍ د ټولټاکنو په درشل کې د بارک اوباما حکومت ددغه ستري فاجعې سره په بې حوصله ګۍ او سطحي برخورد کوي او ددغه ټیم د بې شمیره کسانو له جملې څخه چې یوځل بیا په تقسیم د نعماتو ، لکه د مچانو په مرداری راټول شوي ، په پټو سترګو یو تن په اصطلاح داولسمشر په حیث وټاکي . دا به دافغان اولس په حق کې د اوباما (د امریکې د عملي سوسیال دموکراتیزم علمبرداري او دبشر دحقوقو حافظې ټولنې)داسې نه بخښونکې ګناه وي چې پخپل عمر کې به یې تلافي نه کړې شي !

د حرکت خپرونې

"پنځمه کلیزه"

د افغانستان،افغان اولس ،افغانیت او پښتونولۍ سره زما مناسبت ،لکه د حرکت دمفهوم سره،د ځانګړي مستعار نوم ،د خپرونې د نوم او دعلمي تیزس د نوم په حیث درې اړخیزه ،د بل هر ارزش څخه با ارزښه او ددغه ارزښونو په وړاندې زما دریز یوائې دهغه شاعر په قول چې وایي:

چې زما د بڼ اغزي ته کاږه ګوري
وایم اور شوې د هغه په ګلستان

به همیشه یو شان پاتې وي. پنځه کاله دمخه ما د خصوصي مطبوعاتي فعالیت په پیل سره خپل دغه دریز هیواد ،خلکو ،خپل علمي تیزس او دنړیوالو ذات البیني مناسباتو په باره کې په لنډ ډول داسې فورمولبندي او دخپلې خپرونې له لارې مې د نړیوالو تر اګاهي او پوهاوي رسولي وو.

حرکت د یوې خپرونې نوم دې چې دمطبوعاتي نړۍ په ورشو نوي قدم ږدي. دغه نوم که پرون د شخصي یا کورني تخلص،نن د خپرونې دنوم او سبا ته به د پوهانو په شریکه هڅه په نوي فلسفي فکري محور ، نوي علمي څیړنیز متود او یا نوي فلسفي مکتب بدلیږي ،په ټولو حالاتو کې ددغه فلسفي ــ فزیکي

مقولې لوی جهاني تکویني ماهیت تل په نظر کې وو او اوس هم پدې عقیده یم چې حرکت د نوي فلسفي طرز تفکر نوم دې چې ټولې پدیدې او واقعیتونه یوائې دعلمي منطق ،استدلال او مناسبتونو له مخې، پرته له ذهنیګریو، په پوره امانت دارۍ سره څیړي او دتل لپاره په علمي اصولو او قوانینو باور لري او ورته وفاداره پاتې کیږي.

دا نومونه به هیڅکله شخصي ځانګړې اړه ونلري اوویاړ به یې دهغه چا په نصب وي چې پدې لار کې زیات زیار وګالي، زیاتې بریاوې ترلاسه کړي او ددغه نوي فلسفي طرز تفکر د قوانینو او مقولو دفورمولبندیو په سیستماتیک تشکل اودیوه نوي فلسفي مکتب دارګانیک علمي جوړښت په رامنځته کولو کې پایدار او چټک قدمونه واخلي.خو زما په عقیده دغه ډول پدیدې به همیشه دعصر او زمان دجمعي شعور مظهر اود حی علی الفلاح چیغه وي چې یوه تاریخي مرحله په بله اړوي،د اولسونو دقیوداتو کړۍ ماتوي ،نوې ساه ، نوې تحرک او نوي ازادي ګاني وربښي ، نو ځکه یې ویاړ او ګټې هم جمعي او شریکې وي.

دا خپرونه چې ټول سیاسي ،ټولنیز او اقتصادي مسایل به په عام ډول علماً څیړي خو په خاص ډول به دنوي فلسفي فکري نظر او لار تعقیبوي ، نو ځکه یې د « **حرکت** »په نامه نوموؤ .

حرکت په عالم الاسباب کې د خدای دلوی علم دعامې قانونمندۍ او دهغې دټولو خصوصي حالتونو په پروسه کې دټولو پدیدو دظهور او متقابلو اړونده مناسباتو دعلت او معلول مسبب ګڼل کیږي. دالوی جهان موجود دې ځکه چې متحرک دې او متحرک دې ځکه چې موجود دې.دا جهان

همغومره متنوع ،متفاوت ، رنګارنګ او متغیر دې لکه څومره چې حرکتونه متنوع، متفاوت ، رنګارنګ او متغیر دي. دا جهان همغومره ابدي دې لکه څوره چې حرکت ابدي دې.لوی خدای دخپل لوی علم دعامې قانونمندۍ له مخې دلوی جهان او حرکت متقابل ابدیت او موجودیت یو تربله سره لازمي ابدي علت او معلول ، قایم با الذات اوخلل ناپذیر ګرځولي او یوائې دقضاء او قدردلوی علم دجبر او اختیار له مخې په کې تغیر او تصرف ممکن ګڼل کیدې شي.

پدي ورستیو وختونو کي په افغانستان اود هیواد له پولو څخه بیرون ډیري خپروني خپریږي. هغه څوک چې په ایمانداري سره دغه کار سرته رسوي او هدف یې ټولنیز خدمت اوسې ، مونږ یې هرکلي کوؤ. ددغه خپرونو په سرخطونو کې معمولاً ډیرې کسان خپله خپرونه ، مجله ، اخبار او داسې نور بې طرفه ، ازاده ، مستقل ، ملي ،اسلامي او داسي نورو نومونو باندې نوموي.زما په نظر ، هر یو نوم چې چا پرې خپله خپرونه ، ټولنه ، حزب ، اخبار ،سازمان او حتا خپل ځان نومولې ، په هره یوه نومونه کې مشخص طرف ، دریز ، مرام ، او هدف وجود لري. زه نه پوهیږم چې څه ډول مونږ ددغه څرګندو مفاهیمو ترشا اګاهانه ، ناخود اګاه او یا تجاهل العارفانه خپل ځانونه ،اهداف او یا خپل پاک اوناپاک ارمانونه پټوؤ ؟ حال داچې دغه ډول د مفاهیمو تحریفاتو ، بدعتونو او نورو لکه انتر ناسیونالیزم او استعمارد توري پردې تر شا چې غربي نړۍ خپل امپریالیستي ناولي ارمانونه تر نن ورځې غواړي پټ وساتي ، یا هتلر د ناسیونال سوسیالیزم ، شوروي اتحاد د سوسیالیزم او کمو نیزم او ځیني نور دپاکو دیني عقایدو اسلامیزم ،بودیزم

،عیسویت ، یهودیت او نورو څخه هم غواړي ناوړه استفاده وکړي ،د پاکو او مقدسو ارمانونو څخه ددغه ډول غولوونکو هڅو او ناوړه ګټې اخیستنې لا پخوا رسوا شوي او حتا په ګرم بازار کې نور چلش نه لري.

مونږ ټولې دغه ډول پدیدې نسبي ګڼو ،نو ځکه له لومړۍ ورځې څخه وایو چې مونږ هیڅکله بې طرفه نه یو .مونږ ټاکلې او مشخص هدف، طرف او ارمان لرو . زمونږ طرف له هرڅه دمخه زمونږ ګران هیواد افغانستان ، افغان اولس، دهغوی ملي ګټې ،منلي رسوم ، عنعنات ،عقاید او مقدسات او وروسته له هغې بین المللي او عام انساني تعلقات او تعهدات دي چې په پوره ایمانداری به یې پلوي او دفاع کوؤ او نور به هم دې کار ته اړ باسو .

د ازادۍ، استقلال او ملي موقف په باره کې زمونږ نظر دادې چې دقضاء او قدر دعام قانون له مخې مطلق مختار او مطلق مجبور وجود نلري او هر اولس ، ، هر دولت او هر څوک پرته له امتیاز څخه مجبور او مکلف دې یو شان بین المللي عامه نظم ، منل شویو تعهداتو ،قوانینواو نورماتیفونو ته غاړه کښیږدي. دسر غړونو په صورت کې به زمونږ دریز دهمیش لپاره متقابل وي.

د ملي او بین المللي تناسب په سیالۍ کې به زمونږ موضعګیري دتل لپاره د بین المللي اصولو او قوانینو په نظر کې نیولو سره سره دملي موقف څخه د کلکې دفاع په طرف وي.

اسلام زمونږ دافغانانو او دیوه ملیارد څخه زیاتو مسلمانانو برحق دین دې. مونږ د اسلام په مقدس دین پا بند او کلک معتقد یو . د نورو ادیانو دپلویانو درناوې کوؤ ، په مقابل کې

یې دجبر او زور استعمال روا نه بولو او یوائې د «وما علینا الا ا لبلاغ» اصل او حکم ته معتقد یو. خو هغه څوک چې په ناروا او سپین سترګتوب سره تروریزم ،بنیاد ګرایي او یا بل هر ډول خرافات د اسلام په نوم پورې تړي او پدې بهانه خپل ناروا سیاسي اهداف عملي کول غواړي ،زمونږ لپاره هیڅکله دمنلو وړندي او پدې باره کې سپیناوې خپله ملي او اسلامي دنده بولو .

مونږ افغانستان دټولو افغانانو ګډ کور بولو او کومې دښمنۍ او بې اتفاقۍ چې دمغرضو هیوادونو او دهغوی دلاسپوڅو لخوا دورونو قومونو تر منځ ایجاد شوې ،له منځه وړلو او دوروری دباوري فضاء درامنځته کولو لپاره به هڅه کوؤ. مونږ پدې کلک باور لروچې دافغان اولس خوشبختي ، پرمختګ او پایښت په ملي وحدت کې دې، افغانستان یوشان دټولو افغانانو ګډ کور دې . هغه به دسترګو دکسي په څیر دبین الافغاني او بین المللي منل شوؤ اصولواو قوانینو له مخې په پوره ایمانداری او تقوا سره ساتو .

مونږ دګاونډي ، اسلامي او دنړۍ دټولو هیوادونو سره د بین المللي قوانینو او اصولو سره سم سیال مناسبات او دوستي غواړو او په دغه اصولو پا بندي خپله ملي ، اسلامي او بین المللي مسئولیت او دپن ګڼو او دمتقابل لوري څخه هم همدغه ډول تقاضا لرو .

مونږ په بین المللي منل شوؤ قوانینو ،اصولو ،تعهداتو ، منشورونو ،پریکړو ، ...باندې دټولو لویو او وړو هیوادونو یو شان پابندي غواړو او داکار دبین المللي نیکو اړیکو ،دتروریزم له منځه وړلو اونړیوالې سولې دتأمین عمده او اساسي اصل او

یوائیني ضامن بولو. نړیوال منل شوي قوانین ،اصول او نورماتیفونه چې په نړۍ کې د ټولنیز عدالت ، نړیوالې سراسري سولې او په سوله کې د ټولو نړیوالو د یوشان سولییزګډ ژوند او دټولو افرادو مساوي متقابل حقوق او وجایب تأمینوي ، منل او ملاتړ یې د هر اولس او هر چا لپاره یو شان حتمي او ضروري ګڼو.

پنځه کاله پوره مونږ د خپلو هیوادوالو او دوستانو د بې غرضه او بیشائیبه مرستو په ملاتړ دغه ارمان په پوره رښتینولۍ او امانتدارۍ سره روزلې او پاللې او لدې وروسته هم زمونږ دغه عزم او نیت نه ماتیدونکې او خلل ناپذیره دې.زه د خپلو دغو دوستانو او هیوادوالو دنیکو مشورو او ملاتړ څخه د زړه له کومي مننه کوم.

کوم شې چې ما ډیر زوروي ،هغه په علمي سفرکي زما یوازیتوب دي. شک نشته دغه ډول علمي سفرونه معمولاً یوائې وي . خو داهیڅکله ددي معنا نلري چې څوک دي،د ملي ،قومي،ژبني،مذهبي او نورو تعصباتو او تنګنظرۍ له مخې،د علم څخه د کرکي دلایل ولټوي . زه دیوه افغان په حیث د علم او قانونمندۍ نه خبري کوم ، زه مدعي نه یم چې ټولي خبري مې رښتیا دي ،زه غواړم ستاسي انتقادونه واورم ، ما له لغزشونو او ښوئیدو څخه وژغورۍ ، لا اقل یوه دحق خبره اظهار کړي ، له ما سره هرڅوک هر نیت او تعصب لرلي شي ،خو دعلم سره تعصب لرل بې معنا او بې مفهومه ځکه دې چې علم قضا ،دیتر منیزم او جبر دې ، او دجبر د تعمیل مخنیوې هیڅوک نه شي کولې. دبلې خوا علم ټولنیزه پدیده او او هیڅوک حق نه علمي

لاسته راوړنې خپل شخصي مال او متاع اویا په ځان او یا بل شخص پورې وتړي .نو په هغه صورت کې چې علم ټولنیزه او لاسته راوړنه اوسې او یوائې په ټولنیز مشترک ملاتړ او عمل تر سره او یوائې همدغه ټولنیز مشترک ملاتړ او عمل یې لازمي او کافي شرط ګڼل کیږي ، نو تعصب او تنګنظري ورسره په کوم دلیل ممکنه ده ؟دعلم سره بد دځان سره بد او ښه یې دځان سره ښه دي.

کوم ازمایش او کومه جفاء چې د افغانستان په جنګي تیاتر کي د افغان اولس سره نژدي دیرش کاله د نړیوالي اوداخلي افغاني مافیا لخوا دټولو منل شوو قوانینو او نورمونو په خلاف دوام لري ،هیڅ توجیه او دلیل ورته وجود نلري او نه بې ګناه او بې دفاع افغان اولس ددي سزاوار ګڼل کیږي. په افغانستان کي اوسنۍ وضعه او حالت د جنوسایداو نسل کشۍ څخه پرته په بل ډول نشي تعریفیدلي. تر اوسه پورې ډیر په جنګي جرمونو تورن جنګسالاران دافغانستان په جنګي تیاتر کې وازمایل شول ،خو وضعه له یوي ورځې څخه بلې ته بدتریږي او دا ځکه چې د وضعې ښه کول د هغوۍ هدف نه دې. انګریزانو د خپلو پخو انیوناوړه اعمالو د ناوړه پایلو تجربو څخه لیکلي چې: افغانستان ته دلښکرو ننوتل اسان کار دې ،مشکل یې ساتل او له هغې څخه بد تر یې وتل دي . په برطانوي لښکرو بیا هغه پخواني قیامت راغلې دې. مونږ همغسې چې د افغانانو د مرګ ژوبلې پلوي نه یو ، د بهرنیانو مرګ ژوبله هم نه غواړو. معلومیږي چې بهرنیانو په افغانستان کې د لښکرو خولا څه چې د قرارګاهو د ساتنې استعداداو توان له لاسه ورکړې دې ، نو ځکه یې دقوماندې د ګرځنده

هوایي محلاتو لپاره «اواکس» الوتکي استخدام کړي دي. افغانان زور نه مني ، یوائې ښه نیت مني. راشئ ټول خپل ښه نیتونه ددغه ستونځي د حل لپاره سره یو کړو. په غیر صورت کې به یې پایلي لکه دتل په څیروي . د بلې خوا په افغانستان کې ستاسې تنني د نسل کشئ او غیر انساني د جنوساید پرو ګرامونه ، چې تاسې یې د خپلو خلکو څخه په هزار نېرنګ او فریب پټ ساتئ ، لکه څرنګه چې نړیوالو ته رسوا یاست ، خپلو خلکو ته به هم رسوا شئ.

دموکراسي او انتخابات

څه واده به دهغي خواري دخترويچي نکریزیي خپلي ویني دځیګروي

سره ددي چې دموکراسي او انتخابات لازم و ملزوم او انتخابات دډموکراسئ لپاره لازمي شرط ګڼل کیږي ، خو په نننیو نړیوالو سرمایداري منا سباتو کې یوائې انتخابات دي چې دموکراسي یې د سرمایي په بې مفهومه بېروکراسئ او د حاکمې طبقې په دیکتاتورئ اړولې ده.

د قانون ،سیاست ،حقوقو ، ټولنپوهني ،ټولنیز عدالت ،سولي ، دموکراسئ او ټولنیز سوکاله ژوند پوهانو ، پلویانو او مبارزینو پدې خبره اډو فکر ندې کړې ،کله چې دحکومت دبقاء عامل او وسیله (لکه چې د لغوي او اصطلاحي معنا او مفهوم څخه یې واضح او څر ګنده ده)، تحکم ، برلاسې ، واک ، اقتدار ،پولیس ،اردو او جاسوسي سازمانونه اوسي ، څه ډول دد موکراسئ په عامل او ضامن بدلیدلې شي ؟ دموکراسي او حکومت دوه متضادي دیالکتیکي پدیدي دي چې یو بل نفي کوي او سرمایه د حکومت دتحکم نا بکاره وسیله او عامل ګڼل کیږي.پولیس ، عسکر ، لښکر ، چاکر ، نوکر ،توپ ،ټانک ،طیاره ، اداره ، قانون ،حقوق ، مطبوعات ، دموکراتیک

نهادونه ، بنیادونه ، ارګانونه ، انستیتوتونه او دیته ورته موٴسسات چې د حکومت څخه د اولس د نجات ضامن ګڼل کیږي د سرمایي خاوندان یې د خپلو سرمایو په قوت په اصطلاح د خپل منتخب حکومت په زور ، ددي په عوض چې اولس دغه ټولې اداري پخپل واک کې ولري ، حکومت غصب او په انحرافي شکل یې د اولس پرضد په ډیر بې رحمانه شکل پکاروي. دموکراسۍ هیڅکله وجود نه درلود او نه به یې ولري او په اصطلاح دموکراتیک استثمار د تاریخ په اوږدو کې د حسابي تصاعد په کچه نه بلکه همیشه دهندسي تصاعد په کچه لوړ تللې دې . هره دموکراسي یعني د معین ټولنیز سیاسي نظام او ټاکلي متشکل حکومت دیکتاتوري او دنن ورځې دګلوبالیزم په کچه حاکمې طبقې بې حدو حصر استثمار ګڼل کیږي. ننني سیاسي ـ ټولنیزم نظام یعني ننني نړیوال مونیپولار امپریالیستي حکومت او اقتدار ،یعني نړیواله سرمایداري مافیا او یا په بل عبارت نننۍ سراًسري نړیواله کرکه او نفرت ،ترور ،وحشت ،بربریت او یو تر بل وژنه او بالاخره عامه تباهي. ځکه چې سرمایدار ځان او اولاد له لاسه ورکولې شي ،خو سرمایه نه.

نابغه عالم او شاعر ګل پاچا « الفت» لیکي:

په لښکرو ، په عسکرو پهره دار
خزانې خپلې ساتلې شي سرکار
خو دعام نفرت نه ځان ساتلې نشي
په توپونو ، په ټانکونو زرهدار

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَـٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَـٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ (۱۳) ۞

ترجمه : اي خلقو بیشکه مونږ پیداکړي یې تاسې (ټول اصلاً)

له یوه سړي چې (ادم) او له یوې ښځې چې (حوا)ده او ګرځولي یې مونږ تاسې څانګې او قبیلي قبیلي لپاره ددې چې وپیژنۍ یو له بل سره بیشکه چې ډیر مکرم او معززله تاسې څخه په نزد دالله ډیر متقي ادب لرونکې ستاسې دې.بیشکه چې الله تعالي ښه عالم ډیر خبر دار دې.

پوښتنه پیداکیږي ،څوک نن په ټوله نړۍ کې دغه ارزش ته ارزش قایل دې؟کوم یو له دغه ۴۳ جمهوري ریاست ته له افغاني کاندیدانو څخه د تقوا ، کرم او د خلکو په نزد د درناوي او اعتبار خاوندان دي ،پرته له دې چې له خارجه وارد شوې ،اجنبي ښه خدمت ګذاره ،وطن او اولس دښمنه اوسې ، په سلو ، زرو فسادونو ، خیانتونو ، جنایتونو او د پردو سره دوطن او اولس د سرنوشت په سر معماملګریو په دوسیو یې ډیپو ګان ډک کړي ،د پردیو د ګټو دساتلو په خاطر په ښکاره ډانګې ګرځوي او دمختلفو استخباراتیسازمانونو په اړیکو لرلو ویاړ کوي.

هو ! حکومتونه په حقیقت کې هغه غداران دي چې خپل ټول روا امکاناتو یوائې په ناروا ډول د خپل حاکمیت او اقتدار په لارکې په کار اچوي . نو ځکه زمونږ کاندیدانود خارق العاده بې بنیاده او بې مورده

خد متونو لافې لا ختمي نه وي چې سمدستي ولایتونوته د اولسوالیو لوړولو ، د وزارتونو ، د جمهوري ریاست دمعاونتونو او نورو امتیازاتو په سر د معاملګریو خوندور اوږده بحثونو دوام پیداکړ. پدې صورت کې افغان اولس له دغه ډول ټولټاکنو او کاندیدانو څخه د څه ډول خدمت آو چا لپاره توقع لرلې شي ؟ په افغانستان کې ټول میشت خارجي

قوتونه او مختلفې نمایندګۍ نه یو وار بلکه په وار وار د خپلو دغو زړو شاجانیانو په بې کفایتۍ او په افغانستان کې د اداري ،قانون ،حقوقو ،...او په کل کې د نظام په نشتوالي په وار وار اعترافونه کړي. که دا خبره سمه وي ، ټولټاکنې د کومو اصولو او نورمونو له مخې کیږي؟ د څه لپاره کیږي ؟ او څه ارزش به ولري ؟.

افغان اولس د جفا سزاوار ندې !

له دري لسیزو څخه زیاته موده له هغې ورځې څخه تیریږي چې د افغان اولس پرضد نا برابره او غیر عادلانه جنګ دوام لري. په نړۍ کې د ټولو چارو ،اجرأتو او مناسباتو لپاره په ملي او بین المللي کچه ټاکلي قوانین ،اصول ، نورمونه او معیارونه وجود لري او د هغې له مخې ټولې چارې سر ته رسیږي .هغه څه چې د افغان اولس په سرنوشت او حق کې روا ګڼل شوي او هره ګړۍ او لحظه پیښیږي له هیڅ یوه دغه قوانینو ، اصولو او معیارونو سره سمون نلري. افغان اولس بې تعصبه ،بې ریا ، په ازادۍ مین او دټولو ملي او بین المللي منل شوو اصولو او قوانینو ملاتړې اولس وو او دې.زه نه پوهیږم د کوم ځنګل او کوم بربریت د قوانینو او اصولو له مخې ورسره کړه وړه او معامله دوام لري.

د دري لسیزو راپدې خوا په اصطلاح د نړۍ ټول متمدن ، پرمختللی او د سولې ، دموکراسۍ ، ټولنیز عدالت او د بشر د حقوقو پلوي او علم برداره هیوادونه په شکل دا شکالو د افغانستان په ټولو مسایلو او قضایاوو کې ښکیل او په مختلفو ډولونو د افغان اولس په وړاندې د نه بخښونکي ګناهونو عاملین او جرمي مدعیان ګڼل کیږي.دوی بې دلیله او

بې موجبه دافغان اولس په حق کې هره جفا او ناروا روا ګڼلې او په يوه او بله پلمه، په غلطو او درواغجنو شعارونو ،په ناروا او ظالمانه ژستونو ،تاکتيکونو ، ستراتيژيو او نظامی اپراتيفی سوق الجيشيو افغانان تير ايستلي او حتا د غم او ښادۍ په حساسو شيبو کې يې په نه جبرانيدونکو تلفاتو او غم ودرد اخته کړيدي. د روس د يرغل په وخت کې يې دافغانانو د حقه حقوقو ددفاع په بهانه ، افغان اولس څخه د سون دموادو په حيث ګټه واخيستله او نه يوائې دپخواني شوروي اتحاد څخه يې د ويتنام انتقام واخيست ، بلکه ټول د شرق او غرب ، کاپيتاليزم او کمونيزم ، امريکي او روسيي،C.I.A او K.G.B ذات البيني عظيم پرابلمونه د افغانانو د سرنوشت سره غوټه او د نژدې لس مليونو شهيدانو .معيوبينو ، اواره افغانانو اود افغانستان د ټولو مادي او معنوي بنيادونو او شتمنيو د تخريب په ارزش يې ميدان وګټه او په هغه بې حسابه تريليونونو ډالرو چې هر کال به يې د ساړه جنګ ، کمو نيزم پر ضد مبارزه او ددريم نړيوال جنګ د امادګۍ په لار کې مصرفولې ، نن د ګلوبال نړيوال مونو پوليزم اود پخوانۍ زړی استعماری ستراتيژۍ له مخې د نړيوال سراسري مونيپولار حاکميت او سلطنت د لاسته راوړلو په خاطر يې د ژوند په ټولو اړخونو او ابعادو کې په پټو سترګو وحشيانه حملې دوام لري.

داسې وايي چې امريکايان په سياست کې دوستۍ او دښمنۍ ته هيڅ ارزش او تعهد قايل ندي او په ډيره اسانۍ سره د هغې ځايونه سره يو په بل بدلولې شي ،پدې خبره کې اوس مونږ هيڅ شک نلرو .دروغ ،ناروا او ظلم د هغوی د سياست

اساسي رکنونه او په دغه بنياد هر ډول سازش او کمپرومايز د هغوی د سياسي دکتورين اساسی قانوني جز ګڼل کيږي ، چې په افغانستان کې د هغوی د ديرش کلن سياسي حضور په دوره کې مونږ ددغه ډول لغزشونو او خاينانه مانورونو عيني شاهدان وو . دوی په افغانستان کې دافغاني ټولنې واقعيتونه او حقايق هيڅکله په نظر کې نه دي نيولي ا و ارزش ورته نه دي قايل شوي. د بن په په کنفرانس کې ددې په عوض چې دملي وطنپرستو مشرانو ، روحانيونو ، د تحصيل او تجربې لرونکو ملي کدرونو څخه ټولنيز پراخ بنسټه موقت ،انتقالی ا وبالاخره منتخب دولت او نظام د يوه سيال بديل په وجود کې جوړ او سيله معامله ورسره وکړي ،دروس سره معامله ګرې شمالي ټلوالې ،د قبرس په ګروپ او د پخوانی پادشاه محمد ظاهرشاه په پسيفي ډلې چې درې واړو ډلو هيڅ ټولنيز بنياد نه درلود اتکاء وکړه او د هغوی په انتخاب سره يې خپل ناولې نيت ،چټل او ناولې سياست او د خپل بازاري سودجويانه او آزمندانه لوبو په څيره خپل اصلي مخ ،ماهيت او اهميت ثرګند کړ . په افغانستان کې دامنيت دتأمين په خاطر دزرګونو موجوده نظامې جنګي ،ترانسپورتي الوتکو ،ټانکونو ،جنګي ـ تخنيکي وسايطو ،وسايلو، وسلو او دهر څه څخه مهم د سلګونو زروباتجربه او تحصيل لرونکو فداکارو او وطنپرسته افسرانو او سربازانو څخه په موقع ګټه ونه اخيستې شوه او تر الوتکو پورې ،ټانکونه ، او جنګي ـ تخنيکي وسايط تخريب او د پاکستان په کباړ خرڅ او ددې خاوری اصيل افسران او جنرالان چې داردو او حتا دمملکت د اداري جوګه وو ،نن هم د لارې په سر الوګان خرڅوي او ددې خاورې اصيل بچيان په خپل

ملک او یا نورو ملکونوکې اواره ګرځي. معلومیږي چې شعار یوڅه او هدف او عمل بل څه دي. نو ځکه په ملک کې نظام ، اداره اوقانون وجود نلري او نه یې په راتلونکي کې امکان او احتمال په سترګو کیږي.حال داچې هر یو ددغه مملکتونو څخه پخپل ملک کې ترلې ټولنیز نظام ،اداره او قوانین په ټول قوت سره حاکمیت لري. خو زمونږ په مملکت کې د همدغه « متمدنو» ،« پرمختللو » ، « ترقی پسندو»او « دموکراتو » هیوادونو په حضور کې ټول بنیادي افغاني ارزشونه ړنګیږي او د همدوی سره په تباني ، دهمدوی په مساعدت او حمایي لاندې فساد ،رشوت ،اختلاس ، دمخدره موادو قاچاق ،غلا ،انسان وژنه او انسان تختونه او ۱۰۰۱ نورې منفي پدیدي خورا لوړې کچې ته رسیدلي او لا لوړیږي او دافغاني ټولنې د ورځني ژوند دود او دستور ګرځیدلې. له هغې ورځې څخه چې ددوی منحوس قدمونه افغان سپیڅلې خاورې ته د امنیت ،بیا ابادونې او مرستې په پلمه را ننوتې دي ، امنیت په کلي ډول خپله بستره د افغانانو له خاورې اوله جهانه ترلې اود دوی ددغه پالیسی له مخې چې « کوربه ته وایي بیدار اوسه او غله ته وایي ورځه پرې» نن په هیواد کې د ځنګل قانون حکمفرما ، خو پړه په هر صورت د افغان لورې په اوږو پرته ده.نن زمونږ د امنیت ساتونکي خپل ځانونه نشي ساتلې او خپلې قرارګاوې د هر خس او خاشاکاو حتا د کډوالو د څادري ستر ځایونو تر شا پټوی اود خپلو مخالفینو د سنګرونو د بمبارد اوددوی په آندبچه ترسانک په خاطر پرته له دې چې له لوړې ارتفاع بمونه غورځوي ،یا یې په بې پیلوټه بمی الوتکو ولي او یا پرې له لیرې ویشتونکوتوپونو او راکټونو حملې وکړي ، بله چاره

نلري .دا ډول تاکتیک ، ستراتیژي او عمل د بیوسی او ضعف څرګندوی او په سیاسي ـنظامي ادبیاتو کې ددې عمل ساده افاده او تعبیر نسل کشي ګڼل کیږي ، ځکه چې د اهدافو تشخیص او تمیز پکې په هیڅ صورت ممکن نه دې او د کلي کور په اصطلاح ورته د ړندو غرکې یا ګوزار ویل کیږي .دبیا ابادونې د پروګرام له مخې ټول افغانستان په مقبرو بدل او هر ځای سره بیرغونه زړیږي او دعاجلو مرستودولتي پروګرام یواځې دا شوې چې هر مقتول شهید په ۲۰۰۰ زره ډالره او هر معیوب په ۱۰۰۰ ډالرهپه بیه واخلي.

دې کې شک نشته چې پورتنی خبرې به مونږ د احساساتو له مخې کړې وي ، پداسې شرایطو کې پرته له احساساتو ،د تعقل فرصت چاته کله میسر کیدلې شي او کله ځای لري ، خصوصاً ، کله چې په وطن کې چارواکی یواځی د پړو نارواچارو مسئولیت ولري اود صلاحیت پر ځای یواځې د خپل اولس زورول او شتمنیو لوټولو فرصت ورکړې شوې، او همدغه لوی غنیمت ګڼي. پردې هم د « به ما چی » له موقف څخه د ښو او بدو چارو او مسایلو سره یوشان بې تفاوته کړه وړه لري . یعنی چې په ملک کې پخپله چار واکي او دهغوی د چارو متولیان او مسئولین اعتراف کوي چې په ټولنه کې نظام ، قانون ، اداره ، د ښو بدو تمیز او پوښتنه نشته ، نو ایا په داسې شرایطو کې به منطق ، منطقي فکر یا ارزونه کول بې مورده او یا پخپله دغه عمل بې منطقي نه وي ؟ په اوسنیو شرایطو کې ټولې خبرې پوچه ډرامه او مطبوعات د لعنتې پدیدي په حیث دحاکمې فاسدې طبقې د لاس حربه ګرځیدلې او ګټه یواځې هغه چاته رسي چې طرحه او برنامه ریزي کوي یې او ویونګو

یو ائې پنځه ټنګې مزدوري غنیمت ګڼلې.

هو !مونږ پدې هم پوهیږو چې افغانستان د ملګرو ملتونو ، د غیر منسلکو هیوادونو ، اسلامي ټولنې او اسلامي کنفرانس د غړو هیوادونو فعال او متعهد غړي په حیث د نورو هیوادونو په څیر ازاد او د مشابه حقوقو او وجایبو لرونکې هیواد دې. افغانانو تل د ملګرو ملتونو د بشر د حقوقو نړیوالې اعلامیې ،دامنیت د شورا میثاقونو او کانوانسیونونو ، پریکړو او تعهداتو ته ، پرته د نظامی تړونونو څخه متعهد پاتې شوې او په فعالانه او مسئولانه ډول یی منلې یا رد کړې دې .مونږ پدې پوهیږو، ټول خارجي قوتونه چې زمونږ په هیواد کې حضور لري ، په خپلو هیوادونو کې یې د خوشبخته ژوند شرایط برابر کړیدي.دوی کولې شول مونږ ته هم همدغه ډول شرایط برابر کړي. دوی نه یوائې دغه کار نه دې کړې او نه یې غواړي، بلکه زمونږ د ټولو بدبختیو اصلي عاملین همدوی دي. افغانانو تل هڅه کړې د ټولو هیوادونو سره متقابل دوستانه اړیکې ولري ، دا یوائې اجنبیان دي چې تل یې افغانانو ته د دښمنۍ په سترګه کتلي او تل یې د اجنبې پرسته عناصرو په ګمارلو ،دافغان اولس پر ضد توطیي جوړې کړیدي

.

د ۲۰۰۱ کال د ۹/۱۱ او خصوصاً د بن د بې بنیاده او بې مفهومه کنفرانس څخه را وروسته په حقیقت کې د همدغه بهرنیانو او د هغوی پورې تړلې بیګانه پرستو عناصرو د توطئو په نتیجه کې په افغانستان کې سیاسي ، اداري او حقوقي خلاء ساتل شوې او په دې وروستیو وختونو کې د تش په نامه انتخاباتو په دسیسه دغه خلاء نوره هم اوږده کړې شوه

تر څو فرصت طلبه ،استفاده جو او خاینو عناصرو لپاره ددې ختمه برابره شي ، چې وضعه د بعدي لاس وهنو لپاره دومره ویجاړه کړي چې بیا د جوړیدو نه وي.

پدې وروستیو وختونو کې د وضعې کنترول مشکل شوې او د هر چا څخه لاره ورکه ده. اروپایي او امریکایي لوړ پوړو چارواکو وقت وناوقت د افغانستان په لور منډې رامنډې پیل کړي او افغانانو باندې انتقادونه او ګواښونه له هرې خوا زیات شویدي ، چې که سمون رانولي نو خپلې مرستې به بندې او خپلې پښې به له دې ملکه یو ځل بیا سپکې کړي ؟دا پدې معنا چې ټوله ملامتیا او ګناه ګوندې دا صیلو افغانانو لخوا ده او باندیني هیوادونه او د هغوی غلامان ټولی چارې په سپینو چپنو او سپینو دستکشو کې سرته رسوي، حال دا چې دوی هر یوه په وار وار خپل ځانونه او یو بل سره پخپله ملامته کړي دي. تهمتونه او په نورو د خپلې پړې اچونه هیڅکله د موجوده پرابلمونو د حل لار نشي پیدا کولې. ښه به داوي بهرنیان او د هغوی لاسپوڅي د افغاني ټولنې تاریخي او موجوده حقایق او واقعیتونه په پام کې ونیسي اود بین المللي متقابلو اصولو ،معیارونو او قوانینو ، کوم چې د همدغه هیوادونو په ابتکار تدوین او تدقیق او په ملي او بین المللي کچه منل شوي دي او تر هرڅه بهتر قرآني احکامو ته دې غاړه کښیږدي اوملامته او په فساد ککړکسان هر څوک چې اوسې ،«داخلي یا خارجي» د همدغه اصولو له مخې د محاکمې میز ته حاضر او په عادلانه ډول دې دغه غمیزي ته د پای ټکې کښیښودل شي. په غیر صورت کې په دې هر څوک پوهیږې چې که په فساد او خیانت ککړ کسان ،د بشر د حقوقو ناقضین ، جنګي جانیان ، قاچاق

بران او خارجی جاسوسان په افغانستان کې د چارو د سمون جوګه وې ، په دې تیره نژدې نیمه پیړۍ کې به په افغانستان کې هیڅ مشکل او پرابلم نه وې پاتې. اصلي خبره دا ده چې په لیوانو رمې نه ساتل کیږي ، او تر څوپورې چې د افغانانو د موجوده غمیزي اصلي مجرمین په ملک کې د چارو او واک متصدیان اوسي نظام ،قانون ، سوله او امنیت نشي ټینګیدلې ،څکه د سولې تأمین او دمجرمینو محاکمه به همزمان پیل کیږي ، او په نړۍ کې نه داسې احمقان پیدا کیږي او نه داسې صادقان وجود لري چې په خپله خوښه دقدرت قمچینه له لاسه وغورځوي او زولنی په پښو کې واچوي.

دنوومبر د میاشتې په ۱۹ د پنجشنبې په ورځ د جمهور رئیس حامد کرزي او معاونینو د لوړې د مراسمو احساساتي خبرې او تخیلي وعدې یوې خوا د هرچا دخوښۍ او مسرت باعث او دلیل کیدې شو ،خو بلې خواته همغه پخوانۍ زړې خیرې ،دنړۍ د ګوټ ګوټ څخه ټول همغه زاړه یاران ،زاړه ائتلافونه ، شراکتونه ،مصلحتونه ،وړاندیزونو او پیرزوینو څخه په پخوانۍ زړه وضعه کې د بدلون څه نخښې نښانې تر سترګو نه شوې. پدې صورت کې دا اوسنۍ منډې رامنډې ، ګواښونه ، مانورونه او حتا د دیپلوماتیکو اصولو او معیارونو په خلاف څرګندونې او ژستونه پرته له بلې پوچې ډرامې څخه بل ډول نه تعبیریږي او نه کومې مثبتې پایلې لرلې شي. فکر نه کوم تردې وروسته په افغانانو دغه ډول ناوړه وضعه څوک په اسانۍ تحمیل او و منلې شي.بلکه دا وضعه نن په ټوله نړۍ کې د هیچا لپاره د تحمل وړ نده او ددې اور لمن به په ټوله نړۍ کې هرې دروازې او دهر چا لمن ته رسي او هر څوک به هر

ځای په ترلو لاسونو او پښواو بیوسۍ سره پخپلو جامو کې سوځي. اور اوردې او په هره ځمکه او ځنګل کې چې پریووځي ،هلته به لمبې پورته کیږي. غربیان به ډیرې هڅې وکړي په هره وسیله چې اوسې ددغه اور لمبې په افغانستا کې ایسارې وساتي. دا لکونه افسران او عسکر چې په افغانستان کې بې

بندوباره ،لجام ګسیخته او غیر مسئولانه په عملي سدیزم او جینوساید روږدي شوي ،حتماً به دغه تجربې او تمرینونه په خپل ملک کې ، په خپلو خلکو عملاً تکراروي ، چې نخښې نښانې یې همدا نن پرون په سترګو شوي دي.

تیره ورځ د تلویزیون له لارې اعلان وشو چې په افغانستان کې ۳۱ ملیونه کسان ژوند کوي ، ۳۱ کسان به ددغه وضعې پلوې نه وي. په نړۍ کې نژدې ۶ ملیارده کسان ژوند کوي ،داسې وایي چې ددغه ډول وضعې پلویان او طراحان له ۳۰۰ تنو تجاوز نه کوي . ایادا ټول متمدن بشریت دومره بېوسه او استغفر الله دومره احمق شوې چې د پنځو کسو د جادو او مسمریزم د تاثیر لاندې په رڼو سترګو ناخود اګاه ددغه جهنم په لور ځغلي ؟د وحشت او جاهلیت د وخت انسان پر دوۍ شرف درلود. هغوۍ که به کوم حیوان یا انسان ونیوه او خام به یې خوړ ،نو په دوهم به یې غرض نه درلود. د تعجب خبره دا ده چې نن دوۍ په یوائې ځان بې مقصده او بې دلیله په ملیونو کسان وژني او هیڅوک حتا دپوښتنې حق نلري. د جاهلیت په زمانه کې چې انسان هیڅ ډول امکانات نه درلودل د علومو په لټه کې یې ټوله نړۍ ګوټ په ګوټ لټولې د نړۍ خریطې ،دعلومو اساسات او بنیادونه یې څیړلي او فورمولبندي کړیدي. نن چې بشر ټول امکانات په لاس کې لري ، د تروریزم په نامه احمقانه

طرحه او یا بله پوچه ډرامه هر یو متمدن انسان ناخود اګاه مني .

مونږ افغانان په خپله وروری کې هیڅ پرابلم سره نلرو . د خارجیانو سره زمونږ پرابلم دادې چې زمونږ په خاوره په ناروا راننوتي او بې ګناه مو وژني . که دوی ووځي او مونږ نه زوروی ، مونږ دوی سره هم هیڅ مشکل نلرو . معلومیږي چې په افغانستان کې کوم نه پخلاکیدونکې مشکل او لوی پرابلم وجود نلرې .نو ولي په اصطلاح دا ټول متمدن بشریت د تا ویلي ، ما ویلي لفظي بحث د شخړې دحل له عهدې څخه نشي وتلې ؟ اوس مونږ په دغه حقیقت پوهیدلې شو چې په رښتیا ننني متمدن انسان له یوې خوا څومره بیوسه او له بلې خوا څومره بې شرمه دې. هغه کارونه چې بشریت په افغانستان ،عراق ، فلسطین ، جهان او یا په ګوانتانامو ، بګرام ، ابو غریب او نورو زندانونو کې کړي او کوي یي ، چې سپې او خنځیر به یي هم و نه کوي. شک نشته ډیر خلک ځیني وخت عقل له لاسه ورکوي او هر ډول کارونه کوي چې هم ځان شرموي او هم جهان. عادي دود او دستور دادې چې دا ډول کسان په ځنځیرونو تړي او په ټولنیز لحاظ هم ورته دقانون ځنځیر ، زندان او حتا په قانون کې د مرګ سزا ګانې هم په نظر کې نیول شویدي.

دننني عصر علاج ناپذیره او نه جبرانیدونکې پرابلم د انساني ذاتي ذهني نیمګړتیا اوننني علمي ،تخنیکي ،اقتصادي او دژوند په نورو اړخونوکي چټک پرمختګ تر منځ اساسي تضاد جوړوي. ټولنیز ذهنیت او شعور ددغه انکشافاتو څخه ډیر وروسته پاتې کیږي او په نتیجه کې په نه پخلا کیدونکي تضاد باندې بدلیږي. انساني ذهنیت دخپل تکامل په مسیر کې مختلف بدلیدونکې پوتنسیال او امکانات

لري. یعنې چې دخپل تکامل دمسیر په لومړۍ مرحله کې خورا زر بدلیدونکې خاصیت لري ، په دوهمه مرحله کې بطي کیږي او دانعطاف له قوس اوړي او په دریمه مرحله کې مخ په زوړ ځي (انحطاط مومي) . ددغه ډول خاصیت برعلاوه انساني ذهني خټه د بل هر مادي موجود په نسبت دزیات عطالت درلودونکې ده. ځیني وختونه دغه عطالت تر دې اندازې زیات وي چې په پایداره ، نه بدلیدونکي دینامیز باندې بدلیږي یا په بل عبارت متحجر او منهمک پاتیږي . حال داچې د علمي ،تخنیکي او اقتصادي پرمختګونو سره سم ټولنیز اړیکي هم باید بدلون ومومي. په غیر صورت کې وروسته پاتې مناسبات او اړیکي د نوموړو پرمختګونو مخه نیسي او د پښو زولنې یي جوړیږي . خو حاکمه او واک په لاس طبقه د ذهني تحجر له مخې د اړیکو بدلون نه مني او په خپل ټول قوت ، ټولو دسیسو او جهالت سره د بدلون مخه نیسي. په نتیجه کې نه پخلا کیدونکې متضاده مبارزه په حاد ترین شکل سره پیل کیږي. دانسان د پیدایښت له ورځې ترننه پورې ، د اقتصادي ـــ اجتماعي نظامونو په بدلون او تکامل سره ،ټول ټولنیز مناسبات په جبری شکل سره بدل کړې شویدي. نن دکار د ټولنیز خصلت او خصوصي ملکیت اود انساني ذهنیت او علمي تخنیکي پرمختګ تر منځ تشه اسفل السافلین جوړه شوې ، دمړښت او فقر تر منځ تناسب په تیرو ۷۵ کلونو کې له ۳ : ۱ څخه ۷۵ : ۱ ته رسیدلې ،د مختلفو مالیاتو ، بیمو ،قیمتۍ او نورو مصارفو کچه ورځ په ورځ لوړیږي او د ټولنیزو خدمتونو کچه چې په ځیني هیوادونو کې اصلاً دغه مفهوم وجود نلري ، په پر مختللو هیوادونو کې هم له یوی ورځې څخه بلې ته د صفر په

لورچتهک تقرب کوي او په نړۍ کې

موجوده بحرانونه، تضادونه ،او پرابلمونه د سرمایې دلیونیانو له واک او کنترول څخه وتلي دي. نن د بشریت اساسي کمبودي او تشه، که شخصي ده او که ټولنیزه ، علمي او کلتوري بڼه لري او سرمایه په ټولو بوقلموني اشکالو او ماهیت سره د هغې د ډکولو ، اقناع او ارضاء څخه پاتې راغلې ده . نړۍ نن د علم ،پوهې ،کلتوري نیمګړتیاوو ، بحرانونو او تضادونو کې ښکیل او په فردي او اجتماعي لحاظ د دغه تشې د انعطاف په خورا لوړو قوسونو کې لار وهي . د نړیوال کلتوري انقلاب ذهني او عیني شرایط اماده او یوازې د پروفسیو نالیزم له لارې د کلتوري عدالت او انصاف په تحقق سره ټولنیز عدالت تأمینیدلې او نړیوال په حقه سره د حتمي تباهۍ څخه د خلاصون لار میندلې شي.

افغان اولس کله هم زور ته نه دي تسلیم شوي، دا ځل به هم تسلیم نه شي!

په غربې یا په اصطلاح متمدنه نړۍ کې ټولنیز دودونه، عنعنات، رواجونه ،لفظ ،قول ،وعده ،قسم او دیته ورته ټولنیزو تعهداتو باندې باور او دریدل د وروسته پاتې ټولنوزاړه پاتې شونیي مناسبات ګڼي او په نوې سرمایداري امپریالیستي او دهغې په ګلوبال او سوپر ګلوبال مرحله کې په کلي مردود ګڼل کیږي او پابندي پرې پرته له ساده لوحانه،نائیف او وروسته پاتې والې شوم میراث څخه بل څه نه شي منل کیدلې.

په دې متمدنه او اصطلاح دموکراته نړۍ کې سیاست ته،هغه چې باید د اولسونو سرنوشت وټاکي ،هغه چې باید په خورا لوړه کچه د نړۍ د اولسونو ذات البیني عادلانه او منصفانه مناسبات تعین کړي ،هغه چې باید د ظلم او ناروا د مخنیوي په خاطر د بشر د یوشان حقوقو د تأمین معیارونه ،نورمونه ، کچې او ارزشونه معلوم کړي ، ... ،چټله لوبه او معامله ویل کیږي.

هو !هغه چټله لوبه چې ۵۰۰ کاله پخوايي په فيودالي زړو مناسباتو کې ريښه وځغلوله ، چټل انسانان په کې ښکيل او دپاکو ،با تقوا ،مومن او شريفو انسانانو په سرنونشت يې بې شرمانه لوبې پيل کړي.دوی ربښتيا هم له ابتدا څخه دا چټله لوبه د نسل کشۍ او په پټو سترګو د عامه شتمنيو د غصب او چورو چپاول په بنياد پيل، چې خورا ارزانه او ګټوره معامله ګڼل کيږي اونن يې ورته خورا مناسب چټل نوم « سرمايه » غوره کړ، چې پرته له دغه نا روا او چټلو مفاهيمو بله افاده هم نلري. کاشکې علمي -تخنيکي پرمختيا ،د عامه ښيګڼو ټولنه ، له استثماره پرته نظام ،د ډلييز کار او ښيګڼې نظام ، ... اويا بل داډول مناسب بشر دوستانه نوم يې ورته غوره کړې وې . اوسنۍ علمي -تخنيکي پرمختياوې خپلې ځانګړې مادي زيرمې او بنيادونه ، حقوقي او قانوني ارګانونه ،بشري مناسباتي معيارونه ،نورمونه ، قوانين ،سازمانونه،انستيتوتونه،متقابل مسئوليتونه ،صلاحيتونه ، تعهدات ، متقابل حقوق ،وجايب او پابنديو ته ضرورت لري چې بايد ايجاد او عملاً دمربوطه ارګانونو له خوا يې پام لرنه او ساتنه وشي. دغه ارګانونه عملاً ټول وجود لري ،خود څو ټنګو ناچله ، تورو او بې ارزښه پيسو په بدل کې د سرمايدار په ولکه کې قرار لري او په حقيقت کې قانون دقانون ، حقوق د حقوقو ، اداره د ادارې ، ... او نور باالذاتهِ او فی نفسهِ دځان پر ضد دنابودۍ حربه او وسيله ګرځېدلې ده. ځکه چې نظام پخپل محرک او خپل خره چپه سپور دی ، د سرمايې څخه دبشري عامه ښېګڼود تأمين د وسيلي وسيلی په حيث نه ،بلکه دشخصي هدف او شخصي اهدافو د لاسته راوړلو د وسيلي په

حيث ګټه پورته کيږی او سرمايدار پری د شخصی ملکيت په حيث پخپله خيټه اچولې او سرمايه پخپله د سرمايي د توليد وسيله ګرځېدلې او زيار ايستونکې انسانله دغه پروسې څخه تقريباً په کلي ايستل شوې دې ، حال دا چې سرمايه ټولنيز محصول ،ټولنيز ملکيت او په ټولو خلکو پورې دډلييزو او دعامه خير ښېګڼود تأمين په خاطر ، اړه لری. شخصي ملکيت هغه دې چې دخپلو متو په زور اودتندي په خولو ګټلې شوې وې نه دا چې يا يې پخپله او يا يې پلار نيکه په غلا ،چور چپاول او يا په ظلم او ناروا را جمع کړې وي .د غلا ، چورو چپاول ، جوړ جاړي او په پټه پنا د سرمايدار د ناروا ګټې څخه پرته ، په عادي ورځني تعامل سره، د سرمايدار، دکار فرما په حيث او دمتخصص او غير متخصص کارګر تر منځ معاملو کې ټوله ګټه د شخصي مال په توګه ،سرمايدار ترلاسه کوي او هر کارګر هم يوائې د شخصي مزد په حيث خپله برخه ترلاسه کوي.خو دا چې هر متخصص او غير متخصص کارګر د ټولنې له خوا روزل شوې ،او اوبه ،هوا ،چاپريال اوډيرو نوروتوکو څخه چې ټولنيز مال او سهم ګڼل کيږي ،چې سرمايداريي بايد حق ادا کړي ،خود خپلې دغه يو پر څو مليونمې ذرې په عوض د نورو هيوادوالود څو مليونه حق څخه ناوړه وړيا ګټه اخلي او په خپل جيب کې يې اچوي. خورا سرسام اوره ګټه چې سرمايداريي د سرمايي د نا روا تزايد او حکومتونه يې د خپل تحکم او استبداد د دوام په خاطر د افرادو او اشخاصو د تطميع ، اضافي بې ځايه مصارفو او يا زر اندوزۍ په خاطر ،دارزښي اسنادو او تورو پيسو د چاپولو او صدور له لارې د هيواد والو حق حلالې شتمنۍ غصبول او په اوسنيو شرايطو کې کله چې

سرمايدارا او حکومت سازشکارانه او متفقانه د امينتي قواوو سره په تباني کې د خلکو پر ضد ، د همدغه تورو پيسو په قوت موضع ونيسي او په نه ماتيدونکي سنگر او بالا حصار بدل او په پای کې په نړيواله کچه د سرمايي او حکومت په سوپر گلوبال مافيايي طاقت باندې بدل شي. مونږ نن عملاً د دغه ډول يوې پروسې چې په نړيواله کچه استحکام پيدا کوي، شاهد يو او که همدا نن ،چې عامه اگاهي او شعور نسبي عموميت پيدا کړې ، د دغه ناوړه پروسې د ناوړه عطالت په مقابل کې د مخنيوي او عکس العمل تدابير ونه نيول شي ، سبا به مشکل او يا به نا ممکن اوسي. پخوا له دې چې پيسې خپل فزيکي موجوديت او ارزش په کلي توگه له لاسه ورکړي ،نړيواله مافيا هڅه کوي د پيسو د دغه فلکسيبل (ارتجاعی) موقفاو خصلت څخه څومره چې ممکنه

وي ، غواړي اخري گټه پورته کړي او د همدې کار لپاره ټول نړيوال امپرياليستي او مافيايي قوتونه ، په ظاهر کې افغانانو لپاره د پخواني شوروي اتحاد او د نړيوال کمونيستي نظام د ړنگولو په خاطر د « احسن » پاداش ، خو په حقيقت کې د نړۍ په هر لحاظ د غه ستراتيژيک جيو پولتيک موقعيت ،او تر اوسه پورې د پټې خزانې مرکز او بالا حصار افغانستان ته راټول شوي ، تر څو د خپل چور او چپاول په تورو پيسو اخرين قمار ووهي او د نړۍ په هر لحاظ ، دغه ستراتيژيکه کې ،چې هر غشې به يې دلخواه هدف ويشتلې شي ، خپلې منگولې ښخې کړي . دوی څومره په اغماض او مکارۍ سره د سمسری غونډې د ترمو او ښکو په تويولو سره د څوتنو بيگانه پرستو په مرسته افغاني معضله په کثير المجهوله سياسي معادله ،

منطقوي لوبه غميزه او د بې گناه انسانانو د تباهۍ په لا علاجه وباء بدله کړې ، په دې معنا چې ،شپږ څلويښت د نړۍ ستر هيوادونه په افغانستان کې هر اړخيز نظامي او ملکي حضور لري او پاتې ملکونه هم د افغانستان په مسئله کې بې طرفه او بې علاقې نه دي ،بلکه د مدعي په څير خپل اهداف او گټې د غوښينې ذرۍ په خاطر څاري او د نظر لاندې يې ساتي. په حقيقت کې د نړۍ ټول هيوادونه د خپلو لسگونو رنگارنگ جاسوسي سازمانونو له لارې فعاليت کوي ، ځانونو لپاره خپل خپل جاسوسان او د خپلو گټو ساتونکي روزي ،په مناسب غوره ځای کې يې ځای پځای کول غواړي ، ساتنه يې کوي او وخت په وخت يې د رتبې او مقام څارنه او غمخوري کوي. نن د همدغه بېځايه خپلو او پرديو غمخوريو له برکته د اردو ،څارندوی او امنيت په صفوفو کې عسکر او بريدگي نه په سترگو کيږي او شکر ټولو يې بې سواده جنرالانو ، ډگر جنرالانو ،ستر جنرالانو او مارشالانو لوړو رتبو ته ارتقاء پيدا کړې او خپل « مقدس » خدمت ته يې ملا تړلې ده. په افغانستان کې د پخوا په څير ۷ ولايته نه دي ،د خدای په پيرزوينه هره اولسوالي ولايت او هر کلې اولسوالي جوړه شوې او که دوه کرته بيا ټولټاکنې وشوې ، پاتې کلي به هم څه کرزې صاحب او څه زمونږ خارجي « دوستان » په لايتونو بدل کړي ،يو بې سواده په وطن کې نه دې پاتې چې لا اقل يو ځل دې د ولايت ، معينيت ، وزارت او د جمهوری رياست مشورتي مقام ته نه وي رسيدلې . کار او روزگار ته به ضرورت نه وي او که ضرورت هم پيدا شي ، دغه بيچارگان به پرې څه پوه شي او بل دا چې هغوی خو د کار لپاره نه دي ، بلا تشبيه په جنتي ژوند کې کار وجود نه لري. نور

بـه یـي ګټـي او دوی بـه دنـورو ... خـوري.دا ډول ده د افغـاني کثیرالمجهولـه سیاسـي معـادلې ډېـره پیکـه شـمه. خـو ددې ټولـو خبرو سره سره مـونږ پـه دې عقیـده یـو چې هـره سیاسـي معـضله د حـل سیاسـي لار لـري ، پـدې شـرط چې څـوک ورسـره سیاسـي کـړه وړه ولـري یعنـې چې د قـضیي حـل دهغـې پـه اساسـي غوټـه او تـضاد کې ولټـول شي . پـه غیـر صـورت کې ، خوپخپلـه زمـونږ دا نـا بللـي « دوسـتان» وایـي چې افغانـانو پـه تـاریخ کې کلـه هـم زور نـه دي منلـې . مـونږ هـم وایـو چې نـه یـي دي منلـې. خـو دوی وایـي چې دا کـرت یـی حتمـاً پـرې منـو او ځکـه ټـولې نـړۍ سـفر بـري اعـلان کـړې او دافغـانستان پـه جنګـي تیـاتر کې وضـع الجـیش لټـوي . خـو مـونږ پـه دې کې هـیڅ شـک نـه لـرو او وایـو ،تـر اوسـه چې افغـانـان هیڅ زور ته نه دي تسلیم شوي ، دا ځل به هم تسلیم نه شي.

بهرنیـانو دا دیـرش کالـه افغانـان پـه دروغـو وغولـول ، ۱۰۰۱ وعـدې یـي ورکـړې ،خویـوه یـي هـم رښـتیا نـه شـوه. لـه هغـه ورځـې څخـه چې یـي سـرمایه خپـل هـدف ټـاکلې ، رښـتیا یـي پـه خولـه نـه شـي راتـلای. سـرمایه یـواځې پـه دروغـو او غـبن پیدا کیـدلې شـي. د لنـدن پـه کنفـرانس کې هـم ډیـرې وعـدې وشـوې چې د مخـالفینو سره بـه روغـې جـوړې تـه کښیني ،خـو د هغـوی د سـرکوب پـه خـاطر بـارک اباما ۳۰۰۰۰ تـازه دمـه خـاص تربیـه شـوي دریـایي عـسکر راواسـتول چې د نـاتو دعـسکرو سـره یوځـای پـه «مارجـه» کې د سـولې د خبـرو وعـدې ورپـر ځـای کـړي. دوی د سـولې تـر شـعار لانـدې جنـګ کـوي ، دامنیـت تـر شـعار لا نـدې امـن د ځمکـې پـه مـخ نـه پریـږدي ، د بیـا ابـادونې تـر شـعار لانـدې ښـارونه ،کلـي ، بانـډې ، ولاړه لوټـه او د بـشر دتمـدن پـه نـوم کـوم اثـر د ځمکـې پـه مـخ بـل چاتـه نـه پریـږدي.دوی تجاهـل العارفانـه ،سـاده لوحانـه او ډیـر

معـصومانه تظـاهر کـوي چې ګـونـدی پـه افغانـستان کې یـي وضـعه لـه کنتـرول څخـه وتلـې ده (او رښـتیا هـم وتلـې ده)او خوشـباوره افغـان اولـس خـو لا څـه چې زمـونږ عـالم روشـنفکر قـشر هـم ورسـره دا مني او دهغوی د رښتینولۍ پـه خاطر یو

سـتیژ تـرې خـلاص نـه دې او پـه بیهـوده خبـرو حقـایق تحریفـوي ، داصلي مـسایلو څخه د خلکـو مـخ بـل خـوا اړوي او هـم خپـل او هـم د نـورو وخـت ضـایع کـوي.ځکـه څـوک دا منلـې شـي چې دوی پـه رښـتیا د وضـعې لـه کنتـرول څخـه عـاجزدي.خویـو ځـل پـه رښـتیا هـم داسـې معجـزه ونـه شـي چې « مارجـه »د نړیـوال عـادلانـه پروفـسیونالیزم د نړیـوال سراسـرې کلتـوري انقـلاب د سـرچیني پـه وضـع الجـیش بـدل شـی. دا خبـره د یقـین او امکـان څخـه څـه ډیـره خو هم نه ده !

بهرنیـان اود هغوی لاسـپوڅي کـورني چـارواکي پریـږده چـې دروغ ووایـي ،اولـس خـو پـه دغـه پټـو رازونـو نـه پـوهیږي او د اولـس پـه خپـل وخـت اګـاهي او پوهـاوې خـو دروښآنـدو دنـده او رسـالت دي ، ولـې مـونږ خپـل رسـالت سـرته نـه دي رسـولې ؟کـه مـونږ پـه رښـتیا ددغـه رسـالت د احـساس درک درلـودلې او ځانونـه متعهـد هـم ګڼـو ، نوکـه لا اقـل یـو سـلول د وطنپرسـتۍ مـو پـه وجـود کې موجـود وي ، بایـد **دعبثـو خبـرو څخـه تیـر ، ګـونګـه روژه مـو نیـولې وې اود ړنـدو چـشمکېمو پـه سترګو ګرځولې ! ! !**

کاشـکې مـونږ پـدې وسـیله د مـسئولیت او شـرم څخـه دخلاصـون لار درلـودلې. کاشـکې دغـه بیچـاره اولـس د لاس دتنباکو او د زړې بوډۍ د

سپڼسیو د وریشلو ټنګی زمونږ د انجنیری، ماستری، دکتورا او پروفیسری په تحصیلونو نه وې مصرف شوې او هغوی په دې انتظار کې نه وې چې: «زما لالې به سپاهې، جمعه دار، کمال دار او زما د ننګ او ناموس د ساتنې ذمه وار شی» کاشکې دغه خوشباوره اولس زمونږ هرې غولوونکې چیغې ته لبیک نه وې ویلې او دغه ګنده تخمونه یې له ځانه رټلي وې.

ایا د وطنپرستۍ او صداقت ذمه وار یوازې بې سواده اولس دې او دالفبا زده کړه، چې پخپل خیر او شر ځوک پوه شي، حتماً د بیګانه پرستۍ او اولس او وطن ته د خیانت سره ترلې ده؟ پخوا چی به مونږ کوم لیونې ولیده، ټولو به ویل دا دانګریز یا پاکستان جاسوس دې. ځینو به ویل چې، یوه انګریز له ځانه ځخهپه دروغو ملا جوړ کړې وو. لکن نن راته روغ رمټ، تر ټولو هوښیار او تر ټولو خاین، جنایتکار، دبشر دحقوقوناقضین په ریاست جمهوری، کابینه، پارمان، قضاءاو دحکومت په لوړو پوستونو کې ناست او هره ورځ حامد کرزې، اوباما، براون او نور ترې د هر ستیژ پر سر شکایت کوي، خوملاتړ ترې هم کوي، او هغوی هم افتخار امیزه ایستلی توره د هر ستیژ په سر دخپلو متولیانو د ګټو ددفاع ځخه تیریدونکي نه دي بلکه دپارلمان په وړاندې هر یو یې د هغوی د جاسوسي سازمانونو په غړیتوبونو اعترافونه او ویړکوي.

مونږ که پدې پوره نه پوهیږو چې په لیوانو ځوک رمې نه ساتي، یا جنایتکاران، د بشر د حقوقو ناقضین، بیګانه پرستان، مفسدین او ... که واک په لاس کې ولري، په ملک کې نظام، اداره، امنیت، قانون او ... تحقق نه شي پیدا کولې، نو زمونږ بهرنې «دوستان» چې د دولت دارۍ اوږد تجربې لري او دموجوده بشری قوانینو دتدوین تور هم دوی په ځان پورې ترې او په نیمې پیړۍ وراووختې چې په یوازې ځان د نړیوالې واکمنۍ تجربې کوي، ولې د قضیي دعاجل حل لپاره د تجربه شوو تجربو او لارو جارو ځخه کار نه اخلي؟ دا داسې عمل دې چې پیل به یې بې له شکه په دوی پورې اړه لري، خو پای به یې ددوی په واک کې نه وي! د یوه نظام رنګول ډیر ساده او اسان کار دې، خو بیا ابادونه یې د ډیرو نسلونو او پیړیو عمرونه پکار لري!

ننني افغانی معضله د ډیرې پیچلتیا او مشکلاتو سره سره ډیره ځرګنده او ساده هم ده. که د تیرو وړو غټو خبرو ځخه تیر او معضله نن چې څه ډول ده، تعریف کړو چې: د تیرې دیرش کلنې ناوړه وضعې او ناوړه شرایطو په نتیجه کې جنګ دوام لري، په هیواد کې نظام، اداره، قانو ن وجود نه لري، ذات البیني قومي، مذهبي، ژبني، سمتي او نور تعصبات او دښمنۍ لوړې کچې ته رسیدلي، فساد، رشوت، اختلاس، غلا، چور چپاول، اختطاف، په وړو او زړو، ښځو نرو جنسي زور زیاتې د تحمل او حوصلې ځخه وتلې، د شخصي او دولتي دارایي غصب ورځنې عادي کار او چار ګڼل کیږي او پوښتنه یې نه شته، ....

د جنګ دپای، دټولو نیمګړتیاوو د له منځه وړلو، د امنیت دتأمین، دنظام دجوړولو او بیا ابادونې په خاطر د ملګرو ملتونو او امریکې په مشرۍ نړیوال نظامي قوتونه او ملکي سازمانونه او ادارې د بیلیونونو ډالرو سره دا اته کاله کیږي چې راغلي، خو چارې په هر اړخ او جهت کې د بهبود په عوض د ډیرې ورانۍ او خرابیدو په لور روانې دي او شک نه شته چې په

افغانستان کې یو ځل بیا بشري ناورین رامنځته او پردي خپلې پښې له دې ځایه په ټینښته سپکې کړي.

داچې ولې امریکې د شوروي اتحاد د ړنګیدو څخه وروسته افغانان د نزعې په حالت کې پریښودل د کوم چا په برکت چې د یکه تازې شاهنشاهۍ د تخت د اشغال په خاطر یې عجله وکړه ؛

دا چې ولې د امریکې دولت د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر د یوولسمې د نیویارک د تجارتي مرکز د ناوړه پیښې په تور د جزا وړ افغانان وبلل ، حال دا چې عاملین پاکستانی الاصله او عربی الاصله امریکایي او انګلیسي او سیدونکي وو چې د همدغه ملکونو پاسپورتونه یې لرل ؛

داچې ولې د بن په کنفرانس کې د افغاني ټولنې حقایق او واقعیتونه په نظر کې ونه نیول شول او د پنځو « کسو » په کچه په داسې حساسه مرحله کې د یوه لوی مملکت او اولس سرنوشت ور وسپارل شو ؛

یا داچې څه ډول ممکنه ده چې ، داتو کلونو په موده کې د نړۍ ټول او په خاصه توګه ستر پرمختللي هیوادونو په هیڅ اړخ کې حتا خورا کوچنې موفقیت لاس ته رانه وړې شو.

که دوی وایي چې بې وسه دي ،نوڅوک به یې په کوم دلیل ومنلې شي ؟

که قصدي او عمدي لوبه او معامله وي نو د کوم رښتیني افغان لپاره به د منلو وړ وي ؟

مونږ پوهیږو چې هم افغانان او هم د افغانانو بهرني ملاتړي« دوست» هیوادونه نن د لوی مشکل سره مخامخ دي. پکار دادي چې په هیواد کې ،ګاونډیانو او نړیوالو ملکونو سره په ګډه د سولې ، امن او خپلمنځې عامه ګټو او سولییز ګډ ژوند لار

غوره شي. نن هم په مشکلو مسایلو کې د حل لارې د پیدا کولو په خاطر بهرني او کورني مسئولین اولس ته مراجعه کوي.

افغان اولس د خپلو کورنیو او نړیوالو شخړو د حل لپاره خپل دود ،دستور ،تړې ، تیړي ،... آن تر لویې جرګې پورې مقررات لري او همیشه یې نظامي او ملکي چارې پخپله حل کړیدي.

تر اوسه پورې اولس ته رښتیني مراجعه نه ده شوې او هر څوک ،که خپل دې او که پردې ، یوائې په دروغو او درغلۍ ور سره چلیدلې دي. د اولس غولول د ځان غولول دي. د اولس زور د خدای زور دې. اولس ته د صداقت له مخې مراجعه پکار ده.

افغان اولسه ! که خپل دې او که پردې ،چې په دروغو درسره چلیږي !

یوائې د خپل ملي وحدت په مټ او طاقت کولې شې هغوی د رښتینولۍ ډګرته راکاږې او لکه د همیش په څیر عادلانه سیاله لوبه او سپیناوی ورسره وکړئ.

جرګه ـ مشورتي ؟ که حُکمي ؟

دفارسي ژبې يومتل دې چې: « احتياج مادر ايجاد است »، نو دجرګې دود او دستو ر هم مونږ افغانانو ته له ښې ورځې نه دې راپاتې. که له يوې خوا افغانستان ،چې د شمال او جنوب ، شرق او غرب تر منځ يوائينې د تلوراتلو مناسب ځلورلار او معبر اود هر سياح ، نوښتګر ځيړن ، عابد ،صوفي ،راهب ،بنجاره او تجار د تلو راتلولار او تمځای وو او هره نغده او نسيا سودا همدلته کېدله ،هره عقيده او مفکوره په دې خاوره کې خميره او پخلي ته رسيدلي او دهرچا لپاره په قابل هضم مړی بدله شوې ، له هرې ورځې نه بلې ته مولانا ، ابن سينا ،البيروني ،سيد جمال الدين ،فارابي ،رازي ،بيهقي او ډير نور زيږيدلې او په نړيواله کچه د سترو خدمتونو او شهرت جوګه شويدي ، دله بلې خوا د هر يرغلګرلار هم له افغانستان څخه تېرېدله او نن هم لا د نړيوال جنګ جنګي تياتر پاتې او يوائې افغانان د مقاومت او اصطکاک د غوټې په حيث پکې سوليږي اود سونګ د موادو په څيرپکې سوځي .د پيړيو په اوږدو کې افغانانو نه دي کړې شوي پخپل ملک کې با ثباته مرکزي حکومت او متناسباً خپل اداري ، حقوقي او قانوني ارګانونه ، اداري ، موسسات او انستيتوتونه ولري او و يي ساتي ، او وضعه لکه نن چې څه ډول دوام لري ، دتاريخ په اوږدو کې هم

همداسې وه. بيګانه پرستانو هميشه خاينانه معاملې او مزې چړچې کولې او ددغه نا بکاره وضعې ددوام په خاطريې په هيواد کې فاسد او نابکاره نظام ساته اونه يې غوښتل په ملک کې مرکزي نوې حکومت ،اداره ، قانون او نظم برقراره شي. وطنپرستان مجبور وو دحکومت سره موازي اولسي خودګردانه ټولنيز نظام ، اداري ، قوانين ، دفاعي تشکيلاتي سيستمونه جوړاو د وطن او اولس دپت او عزت دساتلو په خاطر توره په لاس د کورني او بهرني دښمنانو په مقابل کې وجنګيږي . په دې ډول د افغانستان په ګوټ ګوټ کې مستقل خود ګردانه ټولنيز نظامونه ، اداري ،قوانين ، دود ،دستور ، محلې قومې او سراسرې ملې جرګې او په کل کې خود ګردانه ملي افغاني دموکراتيک نظام او اړونده محلي مردمي (خلکو)، قومي او ملي سراسري ټولنيز دموکراتيک اولسي مناسبات ټينګ او دهڅه په هڅه او مټ په مټ دملي وحدت په قوت د واحد شعار « يو دټولو اوټول د يوه په لاتړ» د واحد وطن او اولس دشريکو ګټو د ساتنې ضامن وګرځيد ل.

هو ! جرګه زمونږ ددغسې يو ډول مجبوري خودګردانه ټولنيز نظام دموکراتيک اصل او د عادلانه مناسباتو خورا لوړ انساني اخلاقي مقام ګڼل کيږي او په افغاني ټولنه کې د تقدس حيثيت لري ، تصميم يي تصميم دې او پريکړه يي حُکمې پريکړه ده ، عملي کول يي حتمي او هيڅ يو خاين د هغې په مقابل کې د پورته کتلو جرأت هم نه لري. دا يو رښتينې اولسي تصميم دې ،اولسي عزم دې ،اولسي تعهد دې او هغه اخري اولسي پريکړه ده چې د مرګ او ژوند په پوله ، هغه وخت چې چاره هڅه ته رسيدلې او هڅه پريکوي او داولس دبود و نبود

تصمیم او سرنوشت ټاکل کیږي . دلته مشورو او مشورتي جرګوته نه مکان وجود لري او نه زمان ، دلته ټول فرصتونه صفر ته تقرب

کوي او هرڅوک د سترګي درپ فرصت لټوي ، دلته مدعي او مدعي علیه لکه غازي وزیر محمد اکبرخان او مکناټن د سترګو په کسو کې یو بل ته ګوري او د سترګې په رپ کې د حملې او دفاع فرصت لټوي ،هرچا چې دغه فرصت له لاسه ورکړې وو او هر چاچې ګټلې وو .

مشورتي جرګې د پښتو او افغانیت په قاموس کې وجود نه لري ،مشوره چې د خدای په کلام کې یې هدایت شوې او جرګه چې د ناشونې منازعې د مخنیوي په وخت کې جوړیږي د موضوع او ماهیت په لحاظ یو تر بله هیڅ ورته والې نه لري او نه باید سره مغالطه شي. دا هغه تحریفي مفاهیم دي چې ځیني کسان یې د تنفس د فرصت د تر لاسه کولو په خاطر استعمالوي او یاد بې مورده تعلل له مخې نه غواړي د موضوع د قاطع حل د اقدام پر ځای موقع له لاسه ورکړي او قضیه په جړه مشوړه بدله شي. جرګه یوازیني هغه اخري امکانات دي چې د ټولو نورو هڅو او هلو ځلو په پای کې د دوه متخاصمو ډلو تر منځ د جرګې د مسئولینو د دواړو خواوو په ټولو صلاحیتونو سره دایریږي ،پریکړه کیږي او عملي کیږي او یا د نهایي جنګ لپاره هر څوک خپل سنګر ته خیژي . افغاني جرګه ماران ،کله چې مقابل لوري د جرګې له پریکړو څخه سر غړونه کوي خپل ملا تړې او لس سنګر ته رابولې ، دیوي مړی ډوډی او توت او تلخان سره کفن هم له ملا تړي د سنګر سره یو ځای خپل قبر هم کنې او د مرګ او ژوند فیصله یې په همدغه ځای کې کیږي.

جرګه نه د مشورو ځای دی ، نه په کې دغه ډول فرصتونو ته وخت پیدا کیدلې شي او نه مشورتي او مصلحتي جرګو کله هم کومې رغنده مثبتې پایلې لرلې دي. کورني او بهرني دښمنان چې غواړي په دغه نا پیژندل شوو نومونو افغاني اصیل ارزشونه بې ارزښه او له منځه یوسي او یا لا اقل د تنفس فرصت پیدا کړي ،باید وپوهیږي چې ټول افغاني ارزشونه د سیاسي او بیولوژیکي میراث په حیث ،په غوړ کي له لومړي اذان او د مور د پیو سره لکه د روح د هر اصیل افغان په وینه کې چلیږي او تر څو چې یې روح او د ویني یو څاڅکې په تن کې وي ، د دغه ارزشونو هیرول به هم نا ممکن وي.

پدي توګه په افغاني کلتوري ،عقیدوي او حماسي لاسته راوړنو باندي د جنګونو او د هغوی د بدو عواقبو یعني ځانځانۍ او پراګند ګۍ سیوري

پروت وو. او لس د دي فرصت نه درلود چې په ملک کې منظم اداري ، قانوني ، حقوقي ، تعلیمي ،حکومتي او دولتي تشکیلات ، ارګانونه ، اداري ، انستیتوتونه ، موٴسسات تشکیل کړي او هر څه لکه چې د مجاهدینو او طالبان په نظام کې په صحرایي او تصادفي بڼه او یا لکه نن چې د لسګونو خپلو او پردیو پخپل سر ادارو او حکومتونو په موجودیت کې چې هرڅه د قانون ، اداري او کنترول په خلاکې سرته رسیږي ، هغه وخت هم سرته رسیدل. خو هغه وخت نه دومره چټک علمي - تخنیکي او اقتصادي بدلونونه ،نه ګلوبالیزم او سوپر ګلو بالیزم او نه د هغې په کچه انساني اُتالتاریستي نامحدود حرص او آزوو . افغاني ټولنې یو څه فرصت درلود چې د پیړیو په اوږدو کې، په ټول مملکت کې موضیعي خود ګردانه

ټولنيزې اداري ، قوانين ،اصول او نظم برقراره کړي. څرنګه چې دغه ټولنې او نظامونه د دايمي جنګونو په شرايطو کې چې يو د بل له حاله نه شول خبريدلې ،تشکيليدل ،نو ځکه يې محلي خصوصيات ، قيودات او ځانګړنې درلودلې او تر نن ورځې پورې يې هم نه د تعميم فرصت پيدا کړې او نه يو تر بله سره ورته والې لري او همدغه ۱۰۰۱ رنګۍ ته د افغاني ټولنې د خود ګردانه ټولنيز نظام ،کلتور ،ازادۍ ،دموکراسۍ او د ټولنيز ژوند هر اړخيزه غنا ويل کيږي .

دا به سمه نه وي که ووايو چې افغانستان د ځمکې په سر يو ائيني هيواد او افغان ملت يو ائيني اولس دې چې د هر ډول خپلمنځي او له پرديو سره د ډيرو وړو تضادونو او مخالفتونو څخه نيولې تر عظيمو نړيوالو قراردادونو ،مخالفتونو او تضادونو لپاره دغه ډول بډايه سوچه اولسي ټولنيز قوانين ،ارګانونه ،اداري ،مناسبات ، تړې او اصول لري ، چې ملي اولسي لويه جرګه

دهغې خورا لوړ مقام ګڼل کيږي. دغه قومي او ملي جرګې چې په حقيقت کې پردي جنګونو او دهغوی ناوړه پايلو جبراً په مونږ تحميل کړې وې، د تاريخ

په اوږدو کې د خودګردانه ټولنيز دموکراتيک نظام په سوچه خورا لوړ باصلاحيته منتخب حُکمي ارزش او مقام يعنې «لويه جرګه» او اړونده لازمي ـ کافي افغاني اولسی قانون ،دود ، دستوراو اصولو باندې بدل شوېدي . دغه لوی ارزښتونه چې د افغاني ټولنې د فرد فرد ، قوم او لوی اولس په تار وپود(بوده او تنسته) کې اخښل شوې او په وينه کې يې جريان لري ، د مغرضو قوتونو د پيړيو پيړيوناولو هڅو سره سره چې د افغاني

اصيلو انساني ارزښتونو د بې ارزښه کولو په خاطر يې کړې تر ننه بې نتيجې پاتې دي. ټولو وطنپرسته افغانانو ته پکار دي د غه انساني ضروري ارزښتونه د هر پاک او با ضميره اصيل افغان له ذهن او وجدان څخه په اقتباس د يوه مقدس او لوی سراسري بشري ارزش او جمعي قانون په حيث فورمولبندي او د ټولو افغانانو تر جمعي شعور او اګاهۍ يي ورسوي، تر څو په نړۍ کې د نورو اولسونو لپاره هم منلې او لازمي ضروري مثال او سرمشق وګرځي.

جرګې ، لکه چې د مخه ورته اشاره وشوه د ډيرو کوچنيو مسايلو ، د مثال په ډول د پلار او زوې او دوه ورونو تر منځ د شخړو څخه نيولې د مختلفو کورنيو ،قبيلو ، قومونو ، اولسونو او مختلفو هيوادونو تر منځ په ځمکني ،سرحدي اوسياسي مسايلو او مخالفتونو باندې وړې او لويي جرګې جوړيدلې شي. جرګې که لويي دي او که وړې يو ائې حُکمي بڼه لري او جرګه

مار هم يو ائې هغه څوک تاکل کيږي چې په صداقت ،پاکۍ ، انصاف ، پوهې او دې ډول نورو اوصافو متصف او ذاتاً حُکمي او با صلاحيته کسان او په خپل اولس کې د کافي اعتبار ،تقوا او نفوذ خاوندان اوسي. يوه مسئله او قضيه هغه وخت جرګې ته راجع کيږي ، کله چې د نورو ټولو لارو چارو له مخې يې حل ناشونې ګڼل شوی وي . جرګه له هرڅه د مخه له دواړو مقابلو لورو څخه د پريکړې ټول صلاحيت او واک ترلاسه کوي او سره د دې چې په اکثره مسايلو کې دود ، دستور ،تړې او حدود معلوم دي ، بياهم د جرګې غړي د بې پرې جرګې د دايريدو لوړه کوي او د جرګې د پريکړو څخه د سر غړونې تاوان او جريمه

،چې معمولاً نغدې پیسې ، دکور سیزل ، دقوم ، اولس او کلي کور څخه شړل ، یا د قتل او په ځیني نورو مسایلو کې د د ښمنۍ د له منځه وړلو په خاطر د ښځو ورکول او دیته ورته ډیر نور شرطونه ټاکل کیږي. په بدو کې البته د ښځو ورکول او په اصطلاح خپلوي کول خصوصاً په پښتني دود او دستور کې هیڅکله ښې پایلې نه دي درلودلي او د ښځو په حقه حقوقو بربنډه تیری ګڼل کیږي.

جرګې که وړې دي او که لویې یواځې پریکړنده مقام او حیثیت لري،یواځې د مدعي او مدعي علیه متقابلو متخاصمو اړخونو تر منځ د هغوی په غوښتنه او موافقه او حتا د هغوی د استازو او نماینده جرګه مارو په ګډون د با صلاحیته ارګان او مقام په په حیث را غوښتل کیږي او پریکړه یې بې قید وشرطه عملي کیږي.هغه څوک چې د جرګې له پریکړې څخه سر غړوونه کوي په ټاکلي جزا او جریمه محکوم او سمدستي عملي کیږي.د جرګې دغه دومره لوړ مقامي حُکمي صلاحیت که له یوې خوا د جرګې د غړو په شخصي اعتبار ، عدل ، انصاف ، ربښتینولۍ اونفوذاو شهرت پورې اړه لري،د هغې

څخه څو برابره زیات د هغه اولسي خودګردانه قوانینو ، اصولو ،دود ،دستور او تړو پورې اړه لري ،کوم چې افغانان یې د اولسي بې عیبه و غشه قانون په حیث منې او د سمدستي با انصافه پریکړې طمع ترې لري.

پدې توګه هره جرګه یواځې با صلاحیته پریکړنده حُکمي ارګان او مقام ګڼل کیږي اوپرته له دې جرګې ته هر بل شکلې او ماهیوې نوم او حیثیت قایلیدل ،لکه چې د ۱۳۸۹ هجري شمسي کال د جوزا دمیاشتي په دولسمه تش په نامه جرګې ته

مشورتي نوم ورکړشو او تر او سه پورې د جمعي رسنیو له لارې په یوه ساعت کې په زرګونو ساعتونه همغه یوه موضوع په مختلفو ژبو غږول کیږي او په میلونونو پاڼې پرې توریږي،د جرګې د اصلي مفهوم د بدعته او تحریف پرته بله کومه معنا او مفهوم نلري. نن په افغاني ټولنه کې ټول حقایق د لمر په څیر څرګند دي او ضرورت نه شته د افغانانو کورني او بهرني دښمنان خپل تور مخونه لا پسې تور کړي. په داسې شرایطو کې چې په هرو شلو او دیرشو دقیقو کې یوه مور چې یو یا له هغې زیات بچیان به زیږوي ، یواځې پدې خاطر مري چې یوه مړۍ وچه ډوډۍ نه لري. که مونږ یوه دقیقه وخت صرفه جویي کړو او کار وکړو د څومره دغه ډول انسانانو ژوند به وژغورو ؟ ځکه نور خلک په یوه ثانیه په لسګونو زره موټرې تولیدوي ، په میلونونو ټنه غذایي مواد او همداسې نورې زیرمې ایجادوي. نژدې کال پوره کیږي چې جمهور رئیس په اصطلاح ټاکل شوې ،تر اوسه کابینه نه ده معرفي شوې او یا نه ده منل شوې او درسنیو په خبره سرپرست وزیرانو او مامورینو فرصت غنیمت ګڼلې او دخپلو خالي جوالونو د ډکولو په خاطر یې چور اعلان

کړیدي ،اولسي او مشرانو جرګې هم په همدغه خاطر اعتصاب اعلان کړې او مفت معاش اخستل غنیمت ګڼي ، ... اوملګري ملتونه او بهرنیان چې دچارو د سمون ، امنیت ، بیا ابادونې ، او ... په خاطر راغلي دي د خیر په غونډۍ ناست او د «به ما چې» پروګرام تعقیبوي ،یعني هیڅوک هیڅ کار نه کوي. هرڅه چې کوي یواځې د فساد ،رشوت ،اختلاس ، ... (البته ډیر کم کسان به داسې نه وي) او په ملیاردونو ډالر عبث مصرفیږي ، خلک له لوږې او په جنګونو کې مري او د الرو درک هم معلوم نه دي چې کوم لور ته او دچا جیبونو ته ځي ؟

یواځې ددغه تش په نامه بې مفهومه مشورتي جرګې په سلګونو ملیونو ډالروبې معنا مصارف که پر ځای شوي وای د ډیرو بې وزله انسانانو مشکل به حل شوي وي.افغانستان د «بې مجرمه جرمونو او بې ګناه مجرمانو ټاټوبي» ګرځیدلې ، نن سمه ده چې دا ځیني کسان هر څه کولې شي ، خو کله چې د پوښتنې وخت راورسیږي ، دوی به څه کوي ؟ خو هغوی ددي لپاره دلیل او ځواب لري. بې له هغي هم واک یی خپل دې ، بیا او بیا به عفوي اعلان کړي ، او که نه په نورو چې څه وو هغه به په دوی به هم وي.

افسوس په داسې ملت چې د پوښتنې مرجع په کې نه په سترګو کیږي.خلک دغه څرګند ې او د شرمه ډکې بربنډ ې او رسوا صحنې ویني چې دا کورني او بهرني لونیان ،خپله شخصي آبرو خو یی خپل کار دی، اولسي عزت ،آبرو او حیثیت هم څه ډول په دغه بې ارزښه ناچله پیسو مفت له لاسه ورکوي او پخپله عارې له هر ډول ارزښه پاتې کیږي.

رحمن بابا وایي:

هر یو مخ کله لایق د آبروی وي
اوښکې نه درومې په مخ د هر ناولي

اولسي ارزښونو سره دا ډول غیر مسئولانه چلن هیڅکله بې ځوابه نه شې پاتې کیدلې او نه دې څوک دغسې غلطې محاسبې کوي چې ګوندې هر افغان به خپل منلي ارزښونه او اولسي دود او دستور چې په وینه کې یی اخښل شوې داسې په اسانۍ له لاسه ورکړي او یا به ددوی د مال او عزت دښمنان بې ځوابه پریږدي. ددغه عالي مورالي ارزش پیچلتیا نه یواځې د قبیلي او قوم ،بلکه د فرد فرد په کچه رنګ په رنګ اومتفاوت کمي او کیفي پوتنسیال لري او لکه پټه خزانه په

جمعي او فردي شعور کي ساتل کیږي.

دښمنان عبث فکر کوي چې دغه ارزښونه به له منځه یوسې ، همغسې چې ددغه ارزښونو پیژندنه مشکله ده ،له منځه وړنه یی له هغې هم خورا ناشوني کار ګڼل کیږي. پدې لار کې مغرضینو پیړی پیړۍ شومې څیړنیزي هڅې سرت رسولي ، خو یوي یي هم مثبتې پایلې نه دي درلودلي. ځکه چې دغه

ارزښونه که په ما هیت او ساده عبارت او افادې سره د وطن پرستۍ او وطندوستۍ معنا او مفهوم لرې ، خو د شکل له مخې د هغې د عمل لاري، وسایل او روشونه په مختلفو قبیلو ،قومونو ، محلونو او اولسونو کې یو تر بله سره هیڅ ورته والې نه لري.د پښتون قوم چې په افغانستان کې اکثریت جوړوي ،خو لا پرځای پریږده ، حتا د وړو قومونو نوموړي ارزښونه او دود او دستور دومره غني ، رنګ په رنګ او هزار رنګ دې چې د خپلو خلکو لپاره یې تمیز مشکل دې نو د وطن د دود او دستور څخه بې خبره بیګانه پرستانو او بهرني صمٌ بکمٌ چې تر اوسه پوري لل ګل پاتي دي تر ابده به ړانده کاڼه پاتي وي. شک نه شته چې افغانانو لپاره هم په ټولو دغه رازونو پوهیدل مشکل کار دې خو په کل کې د هر اصیل افغان لپاره د ضرورت په وخت کې همدومره کفایت کوي او پدي ښه پوهیږي چې د وطنپرستۍ ، وطندوستۍ او د فداکارۍ وخت رارسیدلې او لازمې چاري باید تر سره شي. ضرورت نه شته کورني او بهرني دښمنان ، افغانان چې پیړی پیړۍ پداسې چارو کې ازمایل شویدي بیا او بیا وازما یي ، هغوی همیشه ټول شته په دغه دو کې بایللي او بیاهم حاضردي دغه قمار ووهي ، هغوی د خپلې ازادۍ د ساتلو په خاطر له خپل سر ،مال او اولاد څخه هم تیریدلې شي ،خو پردې واک په خپله خاوره کې نه شي منلې

.همغومره چې افغانان د خپل دښمن سره ده پخلاکیدونکي دي په همغه اندازه هغوی د ښې او ټینګې دوستۍ ،لوز ،قول اوښې معاملي جوګه اولس هم دي.د هغوی څخه ډیر ځه زده کول پکار دي. همغسي چې یې د جنګ جګړې په مقابل کې یې حوصله نه ختمیدونکې ده او دامتل چې که افغان یوه پیړۍ وروسته هم خپلانتقام اخلي ، عجله یې کړې ،د دوستانو سره ددوستۍ دپالنې ،لوز ،قول ، وعده چې حتا د دښمن سره هم کوي او یا که د پلار قاتل یې په نا غلطۍ کورته پناه راوړي ، دهغه سر ،ناموس امال دده په کور کې څوک ضرر نه شي رسولې او سلامتي یې تضمین ده. هو ! افغانان د ډیري ښې معا ملې جوګه اولس دي. هڅه وکړۍ هغوی په دوستۍ کې وازمایي ، په جنګ کې د هغوی ازمایل نه دي پکار ، په جنګونو کې هغوی په کافي اندازه ازمایل شویدي او ددغه جنګونو پایلې د هیچا څخه پټه پناه خبره نه ده. که په مونږ د چا ارامي نه ده پیرزو ، نو له مونږ څخه هم څوک ارام نه شي کښیناستلې .

مونږ په دې هم پوهیږو چې مونږ نه ختمیدونکې طبیعي زیر مې لرو ،په همدې خاطر یوه ورځ مونږ څوک ارام نه پریږدي چې کاروکړو او د خپلو طبیعي زیرمو څخه ګټه واخلو .لکن دا هم له هیچا څخه پټه خبره نه ده چې بل څوک هم له هغې څخه په ګټه پورته کولو نه دې ښاد او سود من شوې.

نني شرایط حکم کوي چې په نړۍ کې سوله تأمین شي ، تاسي هم د سولې په خاطر راغلي یاست او افغانان هم سخت د سولې ارزومن دي.مونږ په جنګ کي مه ازمایي ، د سولې ازمېښت به د ټول بشریت په ګټه وي. مونږ په جنګ ولي ازمایي ؟ مه مو ازمایي په جنګ کې !

د ډیرو پوهانو څخه مې اوریدلي او اورم چې ژبه د تفاهم وسیله ده. زه هم په دې عقیده یم چې پردۍ ژبه د هرچا لپاره یوائې د تفاهم وسیله ده ،خو مورنۍ ژبه یوائې د تفاهم وسیله ګڼل نه بخښونکې ګناه ده. دا خبره خو مغرضان کوي او د مغرض خبره هیڅکله سمه نه وي.که دا سمه وې ، دوۍ چې پنځه کسان بل ملک ته ولاړ شي ، ددې په عوض چې دهغه اولس ژبه زده کړي هغوی خپلې ژبې زده کولو ته اړباسي. دا ډیر مشکل کار دې ،خو دوۍ حتماً دغه کارکوي او په دې کار کې رښتیا هم لوی اثر دې. څوک فکر کولې شي چې د یوه وروسته پاتې هیواد ژبه په دومره ستر مقاومت او ټولنیزه مادي نیرو بدلیدلي شي؟ خو که واقعیتونو ته فکر واړوو ، وینو چې نژدې یو نیم سل کاله دمخه په ځوانانو باندد ملالې په تش غږ چې:

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایګو لا لیه بې ننګۍ ته دي ساتینه.

ځوانان هغه ، نژدې بایللي میدان ګټي چې د دوست او دښمن قوتونه پکې د مقایسې وړ نه وو او لا نن هم هره افغانه پیغله غواړي دملالۍ په څیر دد غسې کارونو جوګه او سرمشق وګرځي.

په مورنۍ ژبه کې دهرچا لپاره خپل وطني او اولسي ژوندې مستند تاریخ ، د خپلو خلکو دقهرمانیو داستانونه پداسې سوچه ژبني کلماتو او عباراتو چې د هر انسان رګ رګ تخنوي او هوسوي او په بله ژبه هیڅکله دا ډول افادې نه شي افاده کیدلې او نه پردۍ ژبې دا ډول د چا احساسات را پارولې شي.د مثال په ډول د پښتو ژبې دا ځیني اصطلاحات ،مقولې او کلمات لکه پښتونولي ،پښتو ، پښتون او دیته ورته د همدې یوې کلمې صرفي او نحوي بدلون لکه پښتونولې د پښتنو

داولسي دود ،دستور ،تعهداتو ، تړو ، جرګو ، مرکو او په زرګونو دغه ډول نورو ارزشونو افاده او تفسیر ، ایا ممکنه ده په بله ژبه وشي ؟

یا د پښتو کلمه د ژبې د نوم په حیث نه بلکه د یوه ټولنیز ارزش په حیث. لکه: ښه پښتو یې ورسره وکړه. هغه بې پښتو سړی دی (یعنې چې هیڅ سړی نه دی). ما یو ځل په پښتو قسم یاد کړی ، بله نه شم منلی. پښتو دی وشر موله ، زه دې ژوندی نه پرېږدم ، ماته یې بې پښتو ویلي دي. یا د پښتون کلمه د قوم په حیث نه بلکه د اجتماعي ارزش په حیث : زه به پښتون نه یم که را باندې ویې منې. ته هیڅ پښتون نه یې او داسې ډېر نور ژبني ارزښتونه او اصالتونه چې یواځې په مورنۍ ژبه همغسې چې لازمه ده افاده او تفسیر کیدلې شي په بله ژبه هیڅ ممکنه نه ده همغسې افاده شي .

د ۱۹۶۹ م کال د سرطان په میاشت کې ، مونږ له تحصیل څخه راستانه شوي وو ، مرحوم انجنیر عبد الرؤف چې اصلاً د شمالي دقره باغ او دکابل اوسیدونکې وو ، دنورو دوستانو سره چې ټول منور خلک وو ، زه هم چې سره همصنفان وؤ ، په همدغه ورځو کې میلمه کړي وم. پرته له رؤف خان څخه مې بل څوک نه پیژندل ، نو ډیرې خبرې مې هم نه کولي . نپوهیږم څه ډول د ژبو په باره کې بحث شروع شو . وروسته له یو څه بحث څخه ،یوه تن وړاندیز وکړ ، ښه به داوي افغانان فرانسوي چې خوږه ژبه ده او نورو خیړنو ته پکې ضرورت هم نه شته ، په خپل ملک کې رواج کړي. بل تن د انګلیسي ژبې وړاندیز وکړ او دیته نور مختلف بحثونه وشول. ما چې دا بحثونه په غور سره تعقیبول او پوهیدم چې زما نظر هم کیدې شي وپوښتي ، په

همدغه سوچ کې هغه وخت ماته دغه پورتنې فکر په ذهن کې راوګرځیده او هغوی مې له خپل پورتني ناسم فکر څخه وګرځول او پدې مې قانع کړل چې نه یواځې ژبه بلکه ټول مختلف وطني ،ملي ،اولسي ارزشونه په خپل خپل ځای ځانګړې ارزش لري او هیڅ قوم ،ملت او اولس ، که لوی دې او که وړ ، که غني دې او که غریب ، که پر مخ تللې دې او که وروسته پاتې دې ، حق نه لري د نورو اولسونو ملي وطني ارزشونه بې ارزښه او حقه حقوق یې پایمال کړي . پکار دادي دغه ارزشونه ددوامداره ارګانیک دیفرنسییشن (تجزیي ،تفریق)او انتګرییشن (ترکیب ،تجمع) په پروسه کي د ټولو لپاره د منلو وړ ارزشونو باندي واوړي. نن پرون هم په افغانستان کې د ژبو د مسئلې ، کلتور ، ملي ترمنولوژۍ ، رسوم ،عنعناتو ، اخلاق او ډیرونورو وطني،اولسي ارزشونو او مسایلو سره ناسم ،سطحي او حتا ناوړه کړه وړه جریان لري ،دغه ټول ارزشونه دیوه ملت او اولسونو د ارزشي خزانې هغه تر هرڅه لوړه او نایابه ارزشي پانګه جوړوي چې یواځې پوه ،اهل او په وطن مین کسان ایجادوي ،پالي او په ایمان دارۍ د هغې ساتنه کوي ،خو ناپوه ،نا اهله ، بیګانه پرسته او ټیټ انسانان چې اصلاً ددغه ډول ارزشونو له ارزش څخه بې خبره دي او همغسې چې هره متاع او حتا شخصي حیثیت او آبرو په هر بازار کې په هر چا پلوري ، دغه عالي ارزشونه هم د هیڅ په مقابل کې مفت له لاسه ورکي.

افغانان ولې خپل ملي ارزښتونه او مسئوليتونه نه پېژني؟

نړيوال د افغان د ښمن، افغان د ځان دښمن...؟

دا کومه نوې او پټه خبره نه ده ،له کومې ورځې څخه چې تزاري روسيي ځانونه د افغانستان شمالي پولو ته ورسول او له کومې ورځې څخه چې د انګريزي امپرياليزم پښه د هند په لويه وچه کې ټينګه شوې ، دافغانستان د پوره اشغال او يا لا اقل د ويش په سر د مختلفو آبر قدرتونو تر منځ نه پخلا کيدونکې مبارزه پيل ، او د تل لپاره دغه مسألي د « لويي ستراتيژۍ » او « لويي لوبې » حيثيت تر لاسه کړې او افغانستان له همغې ورځې څخه تر دا نن ورځې پورې په نړيوال ،يا لا اقل منطقوي جنګي تياتر بدل شوېدې. اوږدې خبروې په تاريخي اسنادو کې پرتې دي او نوې لوبه چې د ۱۹۷۸م کال د دسمبر د ۲۷ نيټې ، کله چې پخواني شوروي اتحاد د نيک «ګاوندېتوب» ، ۶۲ کلنې « بې غرضانه دوستۍ » ، سوسياليستي انترناسيونااليزم د «تعهداتو » او د زرونو کيلو متره شريکې پولې په درلودلو سره په بې وزلې هيواد افغانستان بې شرمانه او خاينانه يرغل وکړ او نړيوال هم په ډيره جفا سره د دغه غريب او زخمي اولس په « ملاتړ » کې د «بې غرزانه »، « بشر دوستانه » «مرستو » په خاطر د

شوروي اتحاد په مقابل کې راپاڅيدل او نړيوال عظيم پرابلمونه او تضادونه يې د افغانانو د سرنوشت پورې غوټه او په همدغه کوچني جنګي تياتر کې چې هيڅډول د دفاع وړتيا او قابليت يې نه درلود ،د دغه ګلوبال او سوپر ګلوبال نړيوالو پرابلمونو حل ته ملا وتړله ، پيل شوه. د ټولې نړۍ د زړو وسلوټول ګودامونه له هري خوا د بې وزلې افغان اولس په حساب او ذمه په يوه او بل نامه پېر ودلو او پلورلو او د افغانستان په سمه او غر ،مکتب ،مسجد ، ښارونو ،کليو او بانډو کور کورانه او بې رحمانه ،د امريکې او اروپا څخه ډير ډير ليري د ږلۍ په څير و اوريدلي او دزړو باروتو او زنګ وهلو وسلو دوړو او دودونو که افغانان ډير وزورول ، دنړيوالو نازولو تر غوږو يې اډو غږ هم ونه رسيده. د ذروي وسلو ټولې تفالې د « دم غنيمت »له مخې په ډيره عجله هر چاد افغانستان په سمه او غر او حتا کليو او بانډو کې خالي کړې او عذاب به يې نه يوائې اوسني نسلونه بلکه راتلونکي نسلونه هم ګالي .

د افغانانو په برکت پخواني شوروي اتحاد ،کمونيزم ، نړيوالو سوسياليستي هيوادونو اتحاد ، سوسياليستي او کارګري انترناسيو ناليزم او دملي ازادي بخښونکو جنبشونو اتحاد په ړنګيدو اود نړيوال سرمايداري مافيايي تور امپرياليزم په يکه تازۍ او سياسي او نظامي مونو پوليزم په ټينګيدو او د سره امپرياليزم سره د ساړه جنګ په پوره سرېدو ټولو امپرياليستي قوتونو د هم غږۍ او جوړ جاړي خپله کړې او په اصطلاح د دريمې نړۍ د متناسب ويش په خاطر يې دتروريزم ، القايدې او طالبانيزم پر ضد دمبارزې تر شعار لاندې د مذبذب تعاون ،تباني اوناروا مساعدتونو سره سوپر

ګلوبال ابعاد ،امکانات او مناسبات پیدا کړي ،په نړیوال جهنمي شیطاني طاقت بدل شوي ، ټول عالم بشریت یي ګروګان نیولې او په دغه ټولو امکاناتو سره یو ځل بیا غواړي د افغانستان له وضع الجیش څخه خپل ناروا سوق الجیشي حرکتونه او وضع الجېشونه تنظیم ،رهبري او په دغه هر اړخیزه ستراتیژیکه منطقه کې ټول نړیوال د خپلې قمچینې لاندې دمافیایي ګټو د پایداره تأمین په خاطر دخپل حاکمیت لاندې محکوم اود استفادې وړ وساتي.

هو !دا همغه زړه ستراتیژي او زړه «لویه لوبه» ده چې په نوي امکاناتو او نوي ګلوبال حرص ، نوې دینامیزم اونوې ابعادو سره د افغانستان په وضع الجیش کي د ټولې نړۍ لپاره پیل شوې اودلته یواځې یو نړیوال

سراسري نظام ، نړیوال حاکمیت ، نړیواله اداره او نړیوال مافیایي اصول او قانون چلیږي (مزې چړچې نړیوال کوي او غم ودرد افغانان ګالې)او ټول ایزمونه ددغه قانون دحاکمیت په ساحه کې یواځې یو مفهوم افاده کوي یعنې چې مافیایي ګټې باید وساتي. دا یو نړیوال مشکل دي او نړیوال ملاتړ ته ضرورت لري. په دې لوبو کې ځانګړي دولتي جوړښتونه ،ټولنیز ښې او چپ نظامونه یواځې هغه وخت موًثر واقع کیدل شي چې نړیوال ملاتړ حاصل او په نړیواله جبهه کې د نړیوال قوت په حیث ددغه تباهیو مخه ونیولي شي. مونږ شاهد یو ، سره ددې چې افغانانو د تروریزم ، بنیاد ګرایی ، طالبانیزم او نورو ماجراجویي اعمالو سره هیڅ اړیکې نه درلودل، خوچې پلان دغه ډول جوړ وؤ ، دا هرڅه ورته په نورو ملکونو او دنورو په ذهنیتونو کې برابر او بالستیک راکټونه د کلنتن د

دموکرات دولت لخوا دافغانستان په خورا غریبو سیمو او هغه هم د افغاني او نړیوالې مافیا د پلان له مخې وویشتل شول او ډیر بې ګناه انسانان او کلي چې همدغه افغانانو ور په ګوته کول پکې تباه شول.مونږ ولیدل چې په افغانستان او عراق باندې د بوش د حکومت د جنګي ډلې د حملې د تصمیم په وخت کې د امریکي، اروپا او ټولې نړۍ بشردوستو ، ترقي غوښتونکو او واقعاً دموکراتو خلکو ډیرې هلې ځلې وکړې چې ددغه یرغل مخه ونیسي ،حتا ځینې کسانو د مسئولو اشخاصو په حیث خود کشي وکړه. خو چایي مخه ونه نیولې شوله.

ولې نړیوال دومره بې وسه دي ؟له ډیر پخوا څخه د امریکې ، اسرا ئیلو او ټولې نړۍ سوله خوښوونکي خلک غواړي چې په منځنی ختیځ کې د فلسطین د خلکو حقه حقوق تحقق پیدا کړي .فلسطیني او اسرائیلي اولسونه هم حق لري په سوله کې ژوند وکړي ،یأثر عرفات او اسحق رابین او نور ډیر فلسطینیان او اسرائیلیان په دې لار کې قرباني شول ،هغوی وایي مونږ سوله غواړو ، نور ورته وایي ، نه تاسې یي نه غواړی.

په امریکې کې داوباما په وجود کې دموکراتانو د واک په ترلاسه کولو سره ،نه د اوباما «بدلون» کوم بنیادي بدلون را منځته کړ او نه به د اوباما د نوې تش په نامه ستراتیژۍ له مخې د ۳۰۰۰۰ خاصو او یا دنورو نوو پلانونو او ستراتیژیو له مخې د نورو قوتونو لیږل او دقوماندانانو ادلون بدلون کومه معجزه وکولې شي ،یواځې به شکلي تاکتیکي بڼه ولري اویواځې به د بهرنی نظامیانو لپاره د تنفس موقتي فرصت برابر کړي او یا به دبار ثقلت او مرګ ژوبله د بهرني سرتیرو په ځای په ملکې خلکو او افغاني سر تیروورزیاته شي ،او لکه چې ما دمخه هم

لیکلي وو د بارک اوباما ستراتیژي به هم د پخوا په څیر زړه په زړه پاتې وي.

ددي میاشتې (جولای ۲۰۱۰) په لومړیو ورځو کې د آیساف او ناتو د امریکایی نوې قوماندان دیوید پتروس تګ افغانستان ته ، سره ددې چې د پخواني قوماندان مک کریستل په پرتله به د زیات صلاحیت او زیاتې تجربې څښتن وي ، ځکه که مک کریستل یواځې په یو ګوسلاویاکې د کار تجربه درلوده ، نوموړي په شلو مختلفو هیوادونو کې د کار تجربه لري ، بیا هم نه به پخوانۍ زړه ستراتیژي بدله کړي شي او نه به رغنده لاسته راړنې ولري. ځکه چې ذهني او عیني شرایط او موجوده وضعه همداسې حکم کوي. پدې معنا چې مک کریستل که د بالکان او دیوید پتریوس د زیاتو هیوادونو او شرایطو تجربې لري ، خو د افغانستان ځانګړي شرایط د تل لپاره خاص او ځانګړي وو . د تاریخ په اوږدو کې هرڅوک پدې تیروتې دي. سکندر ټوله اروپا او اسیا ونیوله ، هغه نه شول کولې د افغانستان شرایط بل ډول قیاس او وانګیري. هغه وخت په رښتیا هم دا کار مشکل وو ،خو کله چې دا کار په وار وار تکرار شو ، بیا هم مونږ ددي شاهد یو چې روسانو هڅه وکړه د شرقي اروپا تجارب په افغانستان کې پلي او ګټه ترې پورته کړي او همدایی د ناکامۍ عمده عامل وګرځیده. نن ټول نړیوال قوتونه ځانونو لپاره سپکاوې ګڼي چې په افغانستان کې افغاني خاص او ځانګړي شرایط او بالخصوص د افغانانو خاصي غوښتني په پام کې ونیسي ، خو دا یو حقیقت دي او بل عمده مشکل پدي کې دې چې ټولو دغه قوتونو ته ټول اهداف د نظامي دندې او هدف په حیث ورکړل شوي او نظامي اهداف

یواځي د زور او تخریب له لارې ترلاسه کیدلي شی ، هغوی د سیاست ،سولې ،روغې جوړې ،بیا ابادونې په لارو چارو نه پوهیږي او په حقیقت کې تاکتیک او ستراتیژي همدغه ډول ده ،نو ځکه خو هغوی بېباکانه او په پټو سترګو عمل کوي. خو په افغانستان کې عامیانه مشهور متل دي چې: « په زور کلي نه کیږي » ،ددې مسئلې ژور څیړل پکار دي.

مونږ دا نه شو منلې چې بین لمللې قوتونه دې د نظامې او شخصي موخو په خاطر راغلي اوسي ،ځکه اصلاً دغه ډول مسایل مطرح نه وو او حتا د شمالي ټلوالې او د کارمل د ډلې سره د روسانو په غلچکې او سازشکارانه وتلو سره چې فکر کیده ،یوه ورځ به هم ،موجوده دولت ټینګ پاتې نه شې، د ټولو د سیسو سره سره ، بیا هم څه حال چې په ټول جهان کې وو په افغانستان کې هم همغسې حال وو . د بلې خوا بین المللي قوتونو رسمي منل شوي تعهدات ، رسالتونه او حا ګمیتونه درلودل چې سازشکارانه او حتا خاینانه یی عملي نه کړل او افغانان یی د خپلو باروتو او وسلو په ګودامونو کې په سیاسي خلاء او انزوا کې لاس تړلي خپلو تاریک ذهنه ګماشتګانو ته پریښودل. خو ددي ټولو خبرو سره سره کله چې بیا هم افغانان او افغانستان ژوندي پاتې شول نو نړیوال وروسته له ډیرو پښیمانیو ، اعترافاتو ،کفارو داعادې ،قسمونو او وعدو سره افغانستان ته د نظام ،د ولت ،ادارو ،قانون ، امنیت ،سولې ،بیا ابادونې او نورو ټولنیزو سازمانونو ،... او دغه ډول بشردوستانه موخو د تر سره کولو په خاطر افغانستان ته راغلي دې . خو له بده مرغه نه یواځې ،یو له دغه اهدافو ترلاسه شوي نه دي بلکې وضعه له پخوا ډیره بتره شوي او له یوې ورځې څخه

بلې ته په کثیرالمجهوله لاینحله معادله او معما بدله او لا بدلیږي. ځکه چې، په حقیقت کې بهرني قوتونه په افغانستان کې تر هرڅه دمخه خپل نظامي حضور او د خپلو افغاني مختلفو ډلو ټپلو چې په مختلفو نومونو همدغه بهرنیانو رامنځته کړي او پرته د شخصي ګټو ، ملي ګټې هیڅکله په پام کې نه نیسي ،خپله زړه ستراتیژي او نوي سیاسي او اقتصادي اهداف تعقیبول غواړي ،اودا کار په افغانستان کې د نظام ، د ولت ،اداري ،قانون ، امنیت ،سولې ،بیا ابادونې او نورو ټولنیزو سازمانونو ،... او دغه ډول بشردوستانه موخو د تر سره کولو سره کاملاً په تضاد کې دي او هیڅ سمون ورسره نلري . یعنې دغه کونډه چې په پام کي وه افغان اولس ته په نکاح شي یو ځل بیایی خپل ځانته په نکاح کول غواړي.همدا سبب دي چې بهرنیان او د هغوی پورې تړلي افغانان همغسي لکه چې د شاشجاع په دوره کې انګریانو ، دکارمل دډلې په دوره کې روسانو او نن دحامد کرزي په دوره کې نړیوال ،یواځې ددي لپاره توجیهات او دلایل برابروي چې که دا بهرنیان نه اوسي ، افغانان به یوبل سره وخوري (لکه کله چې دوه مرغۍ په جنګ او پیشو ترپ کړي وو ، نیولې او خوړلې یې وې او له ځانه سره یې ویلي وو ، چې که زه نه وي راغلې ،دوی خوبه سره وژلي وي).په حقیقت کې دغه نظام ، دغه انتخابات ، دغه قوانین او دهغوی داخلي او خارجي عاملین او مجریان ټول نقلي او غولوونکي او د افغان اولس او په افغانستان کې د سولې او دافغانانو د خیر ښېګڼې د ټولو پروګرامونو پرضد او نه پخلا کیدونکي دښمنان دي . نظام ،اداره ، قانون ، انتخابات او نور موئسسات او انستیتوتونه هغه وخت ارزش لري چې د خپل

صلاحیت او مسئولیت په تناسب د خپل هیواد او خلکو خدمتګار اوسي ، خو کله چې د دولت ، حکومت ، ادارو ، قانون ، حقوق، موئسساتو او نورو متصدیان نه یواځې اجنبیانو ته د خپلې جاسوسۍ څخه منکر نه دي ، بلکه د هر ستیژ پر سر معترف او په هر سنګر کې د خپلو متولیانو د ګټو څخه دفاع کوي. زمونږ سیاسي مبصرین هم د پنځو ټنګو حق الزحمې له کبله به هم د کوتک په زور د خپل تبلیغاتي ستیژ څخه ښکته نه کړي او سبا او بېګاه خپلو ناسمو تبلیغاتو ته دوام ورکوي. مونږ به بیا هم دا خبرې منلې وي که دوی د پښواو لاسونو ټولې ګوتې په خپله خوله نه منډلي او د هغوی ټول پلانونه سر تر پایه ډیر شوم نه وې ، او اوس چې په افغانستان کې د زرګونو بیلیونونو ډالرو ثروتونو زیرمې همدوی اعلان کړي او یواځې یې خپل نظامي ، سیاسي او اقتصادي اهداف په پام کې نه لرلې او حتا یوه کمه فیصدي یې زمونږ مشکلات هم په نظر کې لرلې هم به دوی خوښ وې او هم مونږ. خو هغوی وایی « م زور ما ټوله زما » نو ځکه ارزشونه تغیر کوي ،حقایق او واقعیتونه تغیرکوي اود هغې مطابق باید نظام ،تشکیل ، قانون ، ... او ورسره سم باید اشخاص ،افراد او نظامونه او سازمانونه هم تغیر وکړي تر څو افغانان پخپله د خپلې غمیزي د حل جوګه شي. په غیر صورت کې دغه ټولې ډرامې ، جرګې ، کنفرانسونه ، او بېځایه مصارف پرته له دې چې غیر مستحقو او نامشروع دولتونو ، حکوتونو ، ادارو ،انتخاباتو ، اشخاصو ،افرادو او نورو حضور او شتون ته قانوني او حقوقي مشروعیت ورکړي ، بله هیڅ ګټه نلري ، اوکومه ده هغه قانوني ،حقوقي باصلاحیته مرجع چې د دغه ډول بې مفهومه او بې

مضمونه تش په نامه جرګو او کنفرانسونو عبث مصارفو مسئولیت په غاړه اخلي او کومې با صلاحیته مرجع ته به ۱۵ بلیونه ډالر په کوم مسئولیت او کوم اعتبار د څه لپاره سپارل کیږي ؟

مونږ ولې دومره بې ننګه او بیوسه شوي یو چې پردی ګټې په خپلو ګټو د بره ګڼو او پردي زمونږ په ملک کې ددغه ډول ناروا اعمالو د پلې کولو جرأت کوي ؟

مونږ خپل پور ، او دوی نور غواړي ؟

«دامریکایي دایمي اډو په باره کې د نظر ټکي»

جان کنیدي ، د امریکي هوښیاراو دموکرات جمهور رئیس په خپل وخت کې ویلې وو ، که کارل مارکس نور هیڅ نه وې لیکلي او همدا یو شعار چې «دنړۍ کارګرانو سره یو شئ»یي لیکلې وې ،کفایت یې کاوه چې سرمایداري نظام ړنګ شي .حتا د کنیدي غوندې یو شخص د شوروي اتحاد ،کمونیزم ، نړیوال سوسیالیستي نظام ،نړیوال کارګري او ملي ازادي بخښونکي غورځنګونه خولا په ځای پرېږده ،ددغه کوچنۍ جملې څخه دومره په ویره او ډار کې وو . امریکي ددې خبرې خیال او تصور هم نه شو کولې هغه نظام چې دژوند په مختلفو ساحو کې یې ورځ په ورځ نوي بریالیتوبونه ترلاسه کول ، یوه ورځ ، او هغه هم دافغان با شهامته اولس د فداکارۍ له برکته داسې خوار او ذلیل ووینې ؛ هغوی هیڅکله ددې خبرې تصور هم نه شو کولې چې کله به هم ګوندې سره جګړه په داسې اسانۍ وګټلې شي او هر کال یې د کمونیزم پرضد او د دریم نړیوال جنګ د تیاري په په لار کې په بلیو نونو ډالر مصرفول ؛هغوی تل دا خوبونه لیدل ، نن دې او که سبا کارګري غورځنګ به د دوی لاس او پښې تړي او د تل لپاره د تاریخ کندې ته سپاري ؛هیڅ قوم او اولس ، چې دوی یې په عزت ، شرف ،ناموس ،مال

،دولت او ټولو نورو ارزښتونو باندې چور ،چپاول ، لوټماري او غارت جوړ کړې وو ، کله هم له یاده نه شو ایستلې او هر یوه دخپل فرصت لار ې ښارلي او دوی به یې په خوب کې بوګنول ؛ دا ددوی په خیال کې هم نه شوه راتلای چې دوی به کله هم یکه تاز دمیدان او دفلک څرخ به د دوی په محور څرخي او دوی به یو ځل بیا پخوانۍ نادودې دنړۍ په اولسونو د سوپر او ګلوبال ګلوبالیزم نظام په کچه له سره پیل کوي ؛... ځکه امپریالیزم په هر رنګ او لباس کې چې وو په تاریخي لحاظ مردوده او تاریخ ځپلې پدیده او باید خپل ځای یې ټولنیز عادل منصف نظام ته پریښې وای.

هو !د دوی، ټول دغه تشویشونه او ناشوني خیالات ،ارزوګانې او تصورات د افغان غیور اولس په ځاني ،مالي اود ټول هست وبود په قربانولو سره شوني او ممکن وګرځېدل.

کله چې پخواني شوروي اتحاد د افغانستان په حریم خاینانه یرغل وکړ ،په ابتداکې امریکې،حتا د معمولي دیپلوماتیکي اعتراض څخه هم ډډه وکړه او په شف شف سره یې هڅه کوله حقایق ، نه پوهیږم چې پټ وساتي او که افاده کړي. خو کله چې دکابل ښاریان د حوت په دریمه بربنډ ټټرونه دشوروي ټانکونو دمرمیو ته مخامخ ودرېدل ،کله چې دهیواد په ګوټ ګوټ کې دشوروي عسکرو په داغ سنګرونو ،افغانان د پتنګانو په څیر وروختل ، کله چې د شوروي عسکرو د جنازو قطارونو شوروي پولي یو په بل پسې قطع کولې ، کله چې شوروي نظام په خپل ژوند کې د لومړي ځل لپاره دافغانانو له خوا له ماتې سره مخامخ شول ، ... او دا هر څه چې امریکایانو د شورویانو له ویرې د تورو عینکو تر شا ښارل ، نو هله له سوړو څخه راووتل

او بیا هم د همدغه شورویانو له ویرې یې د غل غدو په څیر پټ او پنا غلچکۍ تش په نامه مرستې دبل چا تر شا پیل کړې ، او هغه وخت چې سنګرونه لکه بلا تشبیه ددوزخ دکانو غوندې سره شول ،افغانان د دوی لپاره سرمشق د مباهاتو جوړ شول او فخر یې پرې کاوه. خو کله چې شورویان پر شا او څوړ غوړونه او مات ګوډ په خپله پوله تیربدل ،کمونیزم مات شو ،نړیوال سوسیالیستي نظام ړنګ شو ،نړیوال کارګري او ملي ازادي بخښونکي غورځنګونه بې سرنوشته او تالا تر غۍ پاتې شول ،شرقي اروپایي ، منځني اسیایي او شمالي جمهوریتونه د شوروي له اسارت څخه ازاد او د وارسا تړون ړنګ شو . نو هغه وخت دوی ډاده زړونه په ډیره عجله د کور په لور شول، او نور یې نه غوښتل چې په اصطلاح د افغانستان په کورنیو چارو کې لاس وهنه وکړي ! ددې په عوض چې په دې وخت کې د ناتو تړون هم ړنګ شوې او خپلې امپریالیستي ستراتیژۍ ته یې خیرخواهانه د بشري خیر ښېګڼو په لور تغیر ورکړي وې او له خپل خدای څخه په شکر ګذارۍ سره چې دافغانانو له برکته په ټولو ارمانونو برلاسي شول. د خدایي عدالت او انصاف په مثل انساني عدل او انصاف دیوه عادل حاکم په حیث تبلیغ ،ترویج او په ټوله نړۍ کې یې د ټول بشریت لپاره سراسري عام قانون وګرځوي. برخلاف دوی خپله زړه ستراتیژۍ له دفاعي موقف څخه په تعرضي واړوله اوپه تعرضي سوق الجیشونو کې یې ځای په ځای ،ناتو یې لمن یې په هر لوري حتاالا

مکان نوره هم وغزوله او خپلو نوي اوزړو ناتو یې اندیوالانو ته یې له ځیلمه په کمپیوټري ذروي وسلو تر غاښونو پورې د سنبالیدو امرونه صادر کړل. د نیویارک

دتجارتي مرکز دحادثې په برابرولو سره يې د تروريزم او القاعدې پرضد د نړۍ د تباهۍ نوې تعرضي ستراتيژي غوره او يو ځل بيا په اصطلاح د افغانانو په غم غمجن شول ، او که حق ووېل شي د افغانستان بالا حصار او د پامير لوړو څوکو ته رسېدل چې يې پخواني ارمان او له بلې خوا دا ډېره ښه موقع وه چې د خپلو ټولو کړو ګناهونو په تهمت او ګناه افغانان او په خاصه توګه پښتانه ونيسي ،ځکه چې د پښتنو سره په دغه منطقه کې انګريزانو زړې دښمنۍ لرلې او يوازېنې سرسخت رقيب او غليم يې ګڼل کيده .خو په حقيقت کې د دوی غير انساني او ناروا کړ کيلې، کرکېو او مارکونډيو ، په خپلو ملکونو کې تېغ وهلې وو او په خپله خاوره کې يې ځمکه د پښو لاندې سره تبۍ جوړه شوې وه ، خپلو خلکو يې د کړو ګناهونو په ګناه دوی محاکمه کول غوښتل او دوی له خپلو خلکو څخه په تيښته په غلچکي ډول د ۲۰۰۱ م کال د اکتوبر د مياشتې په ۷ نيټه ،چې همدا ګړۍ د پاکستان په منځګړيتوب د طالبانو سره ،چې د همدوی په کومک يې ۹۵ ٪ خاوره په لاس کې وه ،په ژوره سياله معامله کې ښکيل وو او مقابل لوري چې ځان لپاره يې د تاجکستان په کولاب کې خيالي پاچاهي جوړه کړې وه په پټ جوړ جاړي ،معامله او تباني سره په توره شپه د افغانستان د مرکزي ،شرقي ،جنوب شرقي ،جنوبي او جنوب غربي سيمو په مشهورو او دخلکو دګڼې ګوڼې څخه ډکو ښارونو لکه کابل ،جلال اباد ،قندهار ، پکتيا او نورو شاوخوا ، اکثره پښتون ميشتو سيمو باندې د کروز راکټونو او 52 B څخه د ۲۰۰۰ کيلو ګرامه بمونو بمباري وشوه ، ډېرې سيمې ورانې ويجاړې او ډېر بې ګناه انسانان ،ښځې ،کوچنيان ،زاړه او ځوانان په کې

مړه شول. برهان الدين رباني ،عبد الله عبد الله ،محمد قسيم هفيم او د شمالي ټلوالې نورو مسئولينو چې ځانونه يې له پورته څخه تر ښکته پورې بالاستحقاق د ټول ملک مسئول متصديان هم ګڼل ، د ساتالايت تلفونونو او ټولو ډلئيزو رسنيو له لارې يې يو په بل پسې په نوبت او بې نوبته ځانونه معرفي کول او د خپلو متوليانو څخه يې په مهيلانه عذر و زارۍ سره غوښتل چې د دغه سيمې ټول ښارونه ، کلي او بانډې له يوې مخې داسې بمبارد کړي چې انسان خو لا څه چې حيوان هم په کې ژوندې پاتې نه شي او دغه« بېچاره ګان» د تل لپاره د هغوی له « ستم» څخه وژغورل شي. حال دا چې په تيرو وختونو کې دقاطع اکثريت په حيث پښتنو تل د خپل اکثريت له تناسب څخه پورته مسئوليتونه په خپله غاړه اخيستي ، خو د امتيازاتو او د نعماتو د تقسيم په وخت کې دډېرې شکسته نفسۍ په موقف کې پاتې شويدي. په تيرو کابينو کې که قومي جوړښت او تناسب ته نظر واچول شي ، سره ددې چې پښتانه په مجموع کې د نفوسو قاطع اکثری جوړوي ،هيڅکله پښتنو وزيرانو په کابينه کې اکثريت نه جوړاوه.

د اکتوبر د مياشتې په ۱۲ نيټه امريکايي الوتکو په کابل ،قندهار ،جلال اباد ،پکتيا ،هرات او نورو مناطقو باندې راکټي او هوايي حملې وکړې. د اکتوبر په ۲۰ نيټه امريکايانو او انګريزانو د طالبانو د جبهې په لمړيو خطونو هوايي بريدونه وکړل او ډېر تاوانونه يې واړول . داکتوبر په ۲۲ نيټه ولديمير پوتين ،امام علي رحمانوف او برهان الدين رباني د تاجيکستان په پلازمېنه ، دوشنبه کې ملاقات وکړ. پوتين ووېل ،چې په افغانستان کې راتلونکې حکومت بايد د رباني په

شاوخوا جوړ شي (او دا ځکه چې د ۱۹۹۱م کال د نوومبر په ۱۱ نیټه، کله چې رباني د مجاهدینو په مشرۍ مسکو ته تللي وو، ددې په عوض چې د مجاهدینو او افغان اولس د حقه حقوقو نماینده ګي او ملاتړ وکړي، برخلاف د روسانو د ناروا یرغل په دفاع کې درېدلي وو) دا عجیبه خبره ده، کله چې امریکا او روسیه سره نه پخلاکیدونکي دښمنان هم وو د رباني او دغه ډول کسانو څخه یې ل ملا تړ کاوه او نن هم ددغه تیپ کسانو څخه کلک ملاتړ او دفاع کوي. د ایران دولت دا خبره تائید کړې وه او پرویز مشرف د پاکستان نظامي مشر زیاته کړې وه چې میانه روه طالبان دې هم په کې شریک کړل شي. د امریکایي قواوو په دغه عملیاتو کې په زرګونو بې ګناه انسانان چې قاطع اکثریت یې پښتانه وو، مړه او د همدغه قواوو او امریکایي نماینده ګانو په حضور کې، هغه طالبان چې مزار شریف ته د سولې د خبرو لپاره تللي وو او هغه کسان چې وروسته یې ځانونه شمالي ټلوالې ته په کندوز کې ته تسلیم کړي وو، د ملا محمد عمر په قول ۸۰۰۰ کسان یې د شمالي ټلوالې له خوا ووژل شول. دا مریکا عملیات دومره سریع او برق آسا وو، د طالبانو لښکرو چې نږدې ټول افغانستان یې نیولې وو او هیڅا یې د شکست تصور هم نه شو کولې، په کمترین فرصت کې تري تم او یا د افغانستان له سرحدونو څخه ووتل.

امریکایان له همغه لومړۍ ورځې څخه، افغانستان ته د خپل دایمي حضور په خاطر راغلي وو، له همغه لومړۍ ورځې څخه د دایمي اډو د ځایونو د انتخاب په لټه کې وو او له همغه ورځې څخه یې ددې کار لپاره لازم او کافي شرایط برابر کړي دي او نن چې یې نیغ په نیغه په یوجانبه ډول د دایمي اډو غوښتنه کوله،

یوائې د اصیلو افغانانو د قاطع دریز او عکس العملونو په وجه یې، د ټال چال په توګه بل ضرب الاجل ته دا ناوړه پېښه ځنډولې ده.

د پښتو متل دې چې: «خېښي په خوښۍ او سودا په رضا»، ما ځکه دا پېښه ناوړه وبلله چې امریکایان څه په ښه نیت زمونږ په کورنه دي راننوتي او نه یې په دې تېرو لسو کلونو کې څه د منلو وړ کومه چاره هم سرته نه ده رسولې، او نه یې حتا د نمونې په توګه یوه ماته ګوډه سمه کړې او نه یې په کلي کور کې چاته آبرو، پت، عزت او حتا مال په امن او بې غرضه پرییښې دې. امریکا له افغانانو او بلکه له هیچا سره په خوښۍ د خېښۍ کومه سابقه نه لري او په خاصه توګه مونږ خو یې هیڅکله نه خېښان وو او نه به شو، او دا ځکه چې امریکې د افغانانو د دوستۍ سره هېڅ وخت علاقه نه ده ساتلې او نه افغانستان او امریکا پرته له سیاسي ملحوظاتو دراشه درشې او د مشترکې خواخوږۍ له مخې د کومې سودا سابقه لري. د امریکې قدیمي دوست جنرال حمید ګل لیکي «**د امریکې په قاموس کې د دایمي دوستۍ په نامه څه نه شته. د امریکې سیاست په خپل مصلحت ولاړ دی**». امریکا او نور نړیوال «ترقي پسنده» او «متمدنه» هیوادونه مدعي دي چې ګوندې افغانستان ته د یوه دموکراتیک نظام د جوړولو، دایمي سولې او امنیت د تأمین، د دولتي او حکومتي مؤسسو او ارګانونو د تأسیسولو، بیا ابادونې، دموکراسۍ، د بشر د حقوقو د رواجولو او ډیرونورو بشر دوستانه او خیرخواهانه کارونو د سرته رسولو په

خاطر راغلي دي ،خو له نیکه یا بده مرغه د دوی واقعي نیتونه او پټې خبرې مخکې له مخکې هغه وخت بربنډې شوې ، کله چې د کروز راکټونو او ۵۲ــB الوتکو قطارونه چې له دوی څخه را دمخه شوي وو او دافغانستان د پولې په پرېکولو سره یې په پټو سترګو سمه اوغر یو شان رحمانه بمباری کاوه. دوی لکه دبې عمله ملایانو ، وایي یو څه او کوي بل څه . دوی خپل دغه بېګانه پرسته افغان ګوډاګیان په هر بد نوم چې د بې همتی ،د بشر د حقوقو ناقض ، جنګي جاني ، وطنفروشی ،فساد ،قاچاقبر ،رشوت ،او بل هر ټیټ نوم چې ددغه ډول القابو په قاموس کې پیدا کیږي نوموي ، خو په افغانستان کې ټولې چارې ، پرته له دوی په بل چا سرته هم نه رسوي . دوی که هره ګناه او بېشرمه کار هم کوي ، اول خو یې څوک له خپل مقام څخه نه شي لیرې کولې او که بیا هم د کوم کوچني خطر احتمال ورته پیدا کیږي ، خارجي متولي نیغ په نیغه میدان ته راووځې او وایي ،معاش زه ورکوم ، زما همداسې کس په کار دې او که بیا هم خبره تر پارلمانه ورسیده ، نو کرزي صاحب خو کم سر پرست وزیران او مشاورین نه دي مقرر کړي ، د ډاکټر رنګین داد فر سپانتا او یا د ښارجوړولو پخواني وزیر پښتون صاحب چې وزارت یې له منځه ولاړ ،دې اوس هم وزیر او بلکه نن د ټول افغانستان د ښارونو ،کلیو بانډو او حتا د شړو دښتو او بې صاحبه ځمکو عمومي وزیر ګڼل کیږي. زمونږ پوښتنه د خپلو خارجي «دوستانو » څخه داده چې په کوم ملک کې دداسې کسانو په واسطه دیوه هیواد بیا ابادونه سرته رسېدلې ؟ یا داسې کسان د دموکراسی ،سولې او امنیت د تأمین عامل ګرځېدلي شي؟ که داډول کسان په وطن کې نظام جوړ او حقوق

او قوانین پلي کړي اول باید په خپلو لاسونو او پښو کې اتکړی او زولنې واچوي او که دوی پخپله دا کار ونه کړي ، بل یې باید وکړي.

اکثریت په دموکراسی کې عمده اصل ګڼل کیږي .د ۲۰۰۱ م کال داکتوبر په ۷ نیټه کله چې امریکایانو په افغانستان خاینانه حمله وکړه ، له لومړی ورځې څخه خبره معلومه او هغه د امریکې د ګټو په خاطر ، په افغانستان کې دامریکایي قواوو حضور تأمینول او ټینګول وو ، نو د تورې تېره مخ باید د پښتنو ، چې په ملک کې اکثریت جوړوي، په خوا وي او تر دا نن ورځ پورې همدغه وضعه دوام لري.افغانستان یواځېنې هیواد نه دې چې د پښتنو داکثریت په څنګ کې د نورو ورونو قومونو اقلیتونه هم موجود دي. د اکثریت او اقلیتونو مسئله په نړی کې څرنګه چې د ټولو هیوادونو په کچه ،عمومیت لري ،نو د ټولو قومونو د سولئیز ګډ ژوند په خاطر بین المللي او ملي منل شوي قوانین وجود لري چې د ملګرو ملتونو په منشورونو کې تسجیل دي. په دې معنا چې د ورونو قومونو تر منځ حقوق د قومونو د فیصدي په تناسب او د ټولو افرادو تر منځ د ټولو حقوق مساوي ګڼل شوي دي. زه نه پوهیږم ، ددې په عوض چې زمونږ بهرني «دوستان» ددغه قوانینو دعملي کولو په خاطر جدي پاملرنه وکړي ،برخلاف پخپله ددغه حقوقو او قوانینو ماتوونکي او ناقضین ګڼل کیږي.د ټولو قوانینو ،اصولو ،نورماتیفونو او منل شوو ارزښونو په خلاف ،غواړي په افغانستان کې خپل حاکمیت ټینګ او په یوطرفه ډول بلا قید وشرطه د خپلو ګټو په خاطر د خپلې خوښې نظام جوړ کړي.

د بن په کنفرانس کې دغه خبره پوره رښتینولې ته ورسیده او د ټول افغان اولس په نمایندګۍ ، دوی د پنجشیر د شریفو خلکو د نماینده په حیث یواځې څو کسه فراریان ، دقبرس بې نومه ډلګۍ او د پخواني پادشاه محمد ظاهر شاه نمایندګان چې په دغه وخت کې د هیڅ ډول ټولنیز او سیاسي هویت ، شخصیت او موقف څخه برخوردار نه وو ، راټول او په داسې مغلقه او ډیره کړکیچنه وضعه کې یې د افغانستان د نوي دولت ،حکومت ،قضاء او نورو ټولو اداري واحدونو ، مؤسساتو مسئولیتونه هغوی ته وسپارل .

د ۲۰۰۱ م کال د نوومبر په ۱۴ برهان الدین رباني د جمهور رئیس ،عبد الله عبد الله د باندنیو چارو وزیر ، محمد یونس قانوني د کورنیو چارو وزیر ، محمد قسیم فهیم د دفاع وزیر او ډیر نور لوړ پوړو چارواکو له یوې اولسوالۍ او بلکه له یوه کوچني محل څخه د دولت په خورا لوړو او اوچتو مقامونو کې خپل ځانونه مقرر اعلان کړل. سره ددې چې لسګونه زره پښتانه په ترڼلو کاتینرونو کې تیرباران ، ساه خپه او بې رحمانه ووژل شول او سره ددې چې پښتانه د ټول نفوس قاطع اکثریت جوړوي ،له هر ډول حقوقو څخه محروم وساتل شول. دا ډول چارې د دموکراسۍ سره هیڅ سمون نه لري او په داسې شرایطو کې نه امنیت ، نه دموکراسي ،نه عدالت او نه نظام پایداره پاتې کیدلې شي. دا ډول روشونه د نظام د جوړیدو په مفهوم نه ، بلکه نظام ړنګوي او هر مغرض په خپلو ټولو ناروا ګټو په اسانۍ خپټه اچولې شي.

کاري وړتیا او تجربه ،پوهه ،تحصیل،تخصص ،تقوا ،وطنپرستي او فداکاري هغه اوصاف او خصوصیات دي

چې ځیني د کلونو او ځیني نور د قرنونو او تاریخي دورو په اوږدو کې د یوې ټولني او اولس په مورال ، کلتور، اخلاقو او نورو ارزښتونو ، دود او دستور بد لیږي او همدغه ارزښتونه په حقیقت کې د همغه اولس تاریخ جوړوي او د ټولنې هر با احساسه انسان د خپل ضمیر او وجدان له لارې د همدغه ارزښتونو او خپل تاریخ سره تړلې او یواځې د همدغه ارزښتونو د ارزښي طاقت په مټ یو اولس پایي او ژوندی پاتې کیدلې شي. له کومې ورځې څخه چې زمونږ امریکایي او اروپایي « دوستان » بې پاسپورته زمونږ هیواد ته رانتوتي دي ،ددغه ارزښتونو سره جوړ نه راځي او له بیخه یې ړنګول غواړي.

زمونږ بهرني « دوستانو » په افغانستان کې د خپلو چارو د سمون او پرمختګ په خاطر له خپلو ملکونو څخه هغه افغانان چې د مهاجرت او یا د پخواني تحصیل له دورو څخه یې خپله وفاداري هغوی ته ثابته کړې اوسي ، د هغوی لپاره د اعتبار او اعتماد وړ ګڼل کیږي او یواځې په دغه اوصافو سره کسان ، په اوسنیو شرایطو کې ،د یوو کار د شایستګۍ لازمي او کافي نورمونه پوره کولې او د دغه چاڼ د سختګیره شرایطو څخه تیریدلې شي. ددوی د روزنې پروګرام هم له درې هفتو او درې میاشتو زیات وخت نه نیسي ، چې لکه دجورسه فصل کرل او ربیل یې همزمان وي. د دوی اوسنې په کار ولاړ ټیم باید په اصطلاح انترناسیونالستان او یو ډول په راز او رمز پوه خلک وي. وطن ، سیالي او شریکي ، تربګني ، توربورولي او تربګني ، قهر غصه ، خپل ، دوست او دښمن باید ونه لري او ونه پیژني . یواځې پیسي و پیژني او په مړه وجدان یې د هر کس او ناکس له لمنې څخه راټولي کړي.زمونږ « دوستان» دا هرڅه

وینې او د شاباسي په دود په شاډب ورکوي. همدا سبب دې چې د فساد، اختلاس، رشوت، قاچاق، غلا، چور، چپاول، ګُشت وخون او نورو دې ډول کارونو کې له هرچا دمخه دي. دا خبرې ټول نړیوال کوي او زمونږ «دوستان» چې ددغه چارو مستقیم مسئولیت په غاړه لري هم که په ظاهر له دغه کارونو څخه سر ټکوي، خو په واقعیت کې، که دوی ورسره شریک نه اوسي، که دزمري زړه هم چاته ورکړې ددې کار جرئت به ونه کړي. د دوی په خپلو ملکونو کې دیو «سنت» باقیداری د تحصیل لپاره، پنځه ډالر مصرفوي، خو په هیڅ صورت یې چاته نه پریږدي. دوی خپل دغه وفاداره خدمت ګذاران په هیڅ صورت له لاسه نه ورکوي او دخپلو ګټو په خاطر ترې بې قییدو شرطه په پټو سترګو دفاع کوي.

لنډه داچې، نه دغه نابکاره ډلګۍ او نه زمونږ خارجي «دوستانو» دستاینې وړدي، چې څوک دې پرې ونازیږي او خپلې خولۍ ګانې پورته پورته وغورځوي. دوی دواړه خواوې له خپلو کړو شرمنده او چاته د سترګو د پورته کولو جرئت نه لري او آن تر دې حده رسیدلي چې یو بل سره ملامته او یو په بل باندې سره تورونه ولګوي. زه نه پوهیږم چې دا ځیني خدایي خدمتګاران د دوی د برئت لپاره دلایل له کومه ځایه راپیدا کوي؟

ضرورت نه شته، څوک په پټو سترګو او وازه خوله ددغه ناوړه وضعې او ناوړه شرایطو د ملاتړ په خاطر چیغې ووهي او خپل کومي وشلوي. زمونږ داخلي او خاریجي «دوستانو» تراوسه پورې د وضعې په خرابولو او خپلو خیانتونو کې هیڅکله لاس نه دې نیولې او کمې یې نه دې کړې، ښه به داوي

د افغانستان او جهان نننۍ وضعه په دقت سره و ارزول شي. وروسته له دې هره ګړۍ تأخیر به، ددغه وضعې د خرابېدو ابعاد د هندسي تصاعد په تناسب نور هم ترینګلي او له تحمل څخه وباسي. دا به حماقت وي، که پس له دې هم څوک د وضعې د خرابېدو او ددې نړۍ د تباهۍ مسئولیت په غاړه اخلي!

نن چې ټولو نړیوالو د امریکایانو سره یوځای، چې یو تر بله د شرم او رقابت مسئله هم تر منځ موجوده ده، دا وضعه تر دې حده ورسوله، نود امریکایانو به په یواځې ځان څه له لاسه پوره شي؟ او هغه هم، کله چې د دایمي اډو په جوړید و سره امریکایان یکه تاز د میدان او درقیب څخه د سرګو د سوي او شرم مسئله هم په منځ کې نه اوسي. نو زه ټولو اصیلو افغانانو او حتا ددغه نابکاره ډلې لپاره د امریکې ددایمي اډو په جوړولو کې دخوښۍ کوم دلیل نه وینم! هغه قوانین چې ملګرو ملتونو د بین المللي ذات البیني سولئیزو مناسباتو او معاملو په خاطر تصویب کړي، مونږ د سر په سترګو او زړه په صدق سره منو او دهغې مطابق هر لرې او نژدې هیوادونو سره سیالې معاملې ته حاضر یو. زور زیاتې، غیر عادلانه، استثماري او استعماري معاملو او سود سودا مناسباتو له دود او دستور څخه ووځي.

افغان له بل افغان سره د داخلي وطني او اولسي مسایلو په جوړ جاړي کې جوړ راتلای شي او که نن نه سبا مجبور دې خپلو داخلي ذات البیني منل شوو قوانینو او اصولو ته غاړه کښیږدي. خدای دې مونږ د هغه کم اصلو له شر څخه خلاص کړي چې نه یې مور معلومه وي او نه پلار. نن چې افغانان په شعوري، علمي او اقتصادي لحاظ وروسته پاتې دي، ملامته

همدغه د بهرنیانو ستر قدرتونه وو ، چې تل یي په مونږ جنګونه تحمیل کړي او یوه ګړۍ یي کار ،زیار او دوطن ابادولو ته نه یو پرېښي ، او زمونږ روشنفکران چې ترنن ورځې پورې د صنفي او قشري تشکل څخه عاجزاو لکه نن چې د حوادثو په تېل ناتېل کې دناوړه استفاده جو مرتجع رول لوبوي ،تل یي په تاریخ کې دغه ډول رول لوبولې او تل یي عظیمه اولسي کتله په غفلت او په شعوري ذهني کدورت او تورتم کې ساتلې. معنا داچې مونږ بېکاره یو او خپل دېن او رسالت مونه دې اداکړي. که غواړو او که نه ، که دا کار سخت دې او که اسان ،باید سرته یي ورسوو او ځانونه د سیالانو سیال کړو. خدای دې مونږ او تاسو ته همت او برکت راکړي.

پرېږده چې نړیوال ،افغانانو ته داحسن پاداش څخه د همیش لپاره منکر پاتې شي !

که مونږ سیال اوسو ،همېشه خپل حق غوښتلې او لاس ته راوړلې شو.

دغرب ناکامه ستراتیژي، ناکام انجام ته ورسېده.

د دغه سیاسي ستراتیژۍ په هکله دغه ډول قضاوت هغه وخت وشو ،کله چې په افغانستان باندې د روسانو د خاینانه یرغل او دشرمه ډکې ماتې څخه وروسته ، امریکا د نړیوال مونیپولار سیاسي سیستم په محراق کې قرار ونیوه او د امریکې په مشرۍ ټول نړیوال کاپیتال ـ امپریالیستي نظام ،دافغانانو د عادلانه مبارزې په اړه د خاینانه سیاست لار ونیوله ،د افغانستان په څېر تاریخي هیواد او افغانانو باتورو خلکو واګي یي، چې په سیمه او نړۍکې یي د برم او زړورتیا کیسي دسره امپریالیزم سره په ډغرو لا هم تودې او را ژوندۍ شوې وې ،دپاکستان غوندې بې بنیاده غیر فطري هیواد په لاس کې ورکړل ،چې نن هم په خپل ملک کې فاقد دسراسري نظام ، اداري، حکومت ، قانون او انساني حقوقو پاتې دې ،او په ډېر جفاکارانه ډول یي د شرق او غرب ، کمونیزم او کاپیتالیزم ، روسي او امریکې ،کې جې بې او سي آی اې اوداسې نور ټول نړیوال لاینحله پرابلمونه د غم ځپلو افغانانو د سرنوشت سره غوټه کړل ، حال داچې امریکا په حقیقت کې د ژینیو د پنځه فقرئیز تړون یواځینۍ حکم هم ګڼل کېده. دغه عظیم بار افغان اولس دملیونو شهید ،معیوب ،مهاجراود ملک د هرې لویشت ځمکې د تباهۍ په بیه په خپلو اوږو پورته ، شوروي اتحاد ،کمونیزم او نړیوال سوسیالیستي نظام یي ړنګ اود نړیوال ازاد بازار سوپر ګلوبال اقتصادي نظام او نړیوالې مافیا لپاره لار اواره شوه. افغانانو

لپاره ددغه بې ساري قربانۍ او فداکارۍ په مقابل کې احسن پاداش داوؤ، چې افغان اولس د تور او سره امپریالیزم د ډلئیزو او غیر ډلئیزو وژنو وسلو په ګودامونو ،چې افغانستان ته محض دتخریب او افغان وژنې په خاطر راوړل شوې وې ،افغان دښمنه داخلي او خارجي ډلو ته یواځې پرېښودل شي ، چې د ګور د چینجو غوندې تر اخر کس پورې یو بل سره تباه او نابود کړي. خوکله چې ددغه بې رحمیو د اور لمن د دوی د خپلو هیواد والو له خوا په ټوله نړۍ کې خپره شوه او دهر کور تر دروازې ورسېده ، په اصطلاح د دوی د ترحم او هیو منیزم احساس بیا راژوندې شو ، چې څه ډول یوځل بیا دغه لا علاجه تو ره بلا د افغانانو په کور میلمه او دقربانۍ دغه سوړ نغرې بیاتود کړي.

همغسې چې د روم امپراطور د شعري قریحې د راپارولو په خاطر د روم د ښار سوزولو ته ضرورت وو ،د دوی د پخواني ویده سادیسم او اوسني جنوساید د راویښولو او پارولو لپاره هم یوې انګېزې ته ،یوې ناشوني ناروا ته یوه چاره سنجول په کار وو .سره ددې چې دوی دافغانانو په حق کې د هېڅ ډول ناروا او جفاکارانه دراماتیکو صحنو په جوړولو کې کمې نه درلود اوپخپله د دوی ترهګرو او بنیاد ګرو هم د دوی په ملکونو کې ځیني زړه بوګنوونکې نظارې او ننداري تکرارکړي ، خود نوي دینامیزم لپاره نوي پوتنسیال ته ضرورت وو چې دغه متحجر مغزونه یو ځل بیا د لاشعورۍ کور کورانه عمل تر مدهوشانه پوتنسیاله ورسوي. دغه عظیمه پېښه د ۱۱ / ۹.۲۰۰۱ نېټه وه چې حق یې په نا حق او ناحق یې په حق بدل او د بشري شعوري بلوغ په یویشتمه پېړۍ کې یې دغه د نادودو ناکامه سراتیژي ،یو ځل بیا په ناروا د افغان غم ځپلي اولس د سرنوشت پورې غوټه کړه. په تېرو لسو کلونو کې ددغه نا کامې سراتیژۍ په ناکامو هڅواو ارزونو زه ځکه نه غږېږم ، چې د هغې د عملي کولو ،سپیناوي او غلطو تعبیرونو په خاطر

د نړۍ ټولو هیوادونو په افغانستان کې مستقیم او غیر مستقیم ، بې ویزي او بې پاسپورته ، بې قېد وشرطه صلاحیتونو او دنړۍ د ټولو ډلئیزو رسنیو په واک کې لرلو سره حضور درلود او حتا زمونږ د داخلي بېګانه پرستوافغانانو په بې شایبه هڅو سره یې هم ونه کړې شول ، ددغه تور مخې ستراتیژۍ تورې رټې د زمزم په اوبو پرېمنځي.

امریکا خو لوی ملک دې ، لوی نظامي طاقت دې ، لوی علمي طاقت دې ،د نړۍ د ټولو اولسونو «ګل های سر سبد » مجمو عي کتله ، په میخانیکي او ارګانیک ډول په امریکا کې راټوله ده او تر ټولو لویه کلتوري کتله او مدني طاقت جوړوي ، دهیواد دننه اود نړۍ د خلکو ، قومونو او مختلفو قشرونو تر منځ سوسیال دموکراتیک عملي مناسبات تر بل هر ځای په امریکا کې پراخ ابعاد او د ژوند په ټولو ساحو کې د نړۍ دټولو خلکو سره عملي علمي ،منطقي متقابل هر اړخیز اړیکي ، تأثیر ، تأثر، اوپه پوره حاکمیت راکړه ورکړه یواځې امریکا لرلې شي. دامریکې اولسونه په دغه ډول مناسباتو او امکاناتو سره ،هیڅ ضرورت نه لري دتفوق او حاکمیت دساتلو په خاطر ، د نړۍ د اولسونو په مقابل کې، دجنګ لار غوره کړي. هغوې ددې کار لپاره ډیرې نورې لارې چارې ، منطقي او معقول امکانات لري ، چې هم دهغوی منطقي برلاسې او هم په نړۍ کې دعدل ،انصاف او ټولنیزو حسنه مناسباتو له لارې د امریکي او نړیوالو د سولئیز ګډ ژوند او پایښت شرایط تضمین کړي . امریکااو دهغوی انډیوالان باید د نړیوالې مافیا، دسرمایي د لیونیانو او د وسلئیز او جګړئیز وشرکتونو مشورې او هدایا ت ،چې غواړي دناروا او غیرقانوني حکومتونو له لارې او لسونه په خپل خاینانه واک کې وساتي ، ونه مني او دغه ناروا کبر او غرور ونه کړي. پخواني شوروي اتحاد چې په خپل وخت دغه کارته لاس وغځوه ، پایلې یې اوس ګالي.

تاریخ ګواه دې ، هرکله چې دافغانستان د ځمکنۍ بشپړتیا او سیاسي خپلواکۍ سر نوشت د جدي ګواښ سره مخامخ شوې ،افغان اولس تل د جګړه ئیز ډګر واک او اختیار په خپل واک کې نیولې اوپه ساتنه کې یي د نه بدلیدونکې تاریخي جبر په حېث ،حتا دخپلې اردو ،پولیس او بل هیچا ارادې ته غاړه نه ده ایښې ، دښمن یي قضایي جبر منلو ته اړ ایستې او د بل بدیل منلو ته چا نه دې اړکړې شوې. په افغانستان کې سیاسي وضعه ، عېني او ذهني شرایط همدغه حالت ته رسېدلې ، اولس به واک اخلي او دموجوده وضعې څخه به ملک ته نجات ورکوي ، که نن وي ، سبا یا بل هر وخت چې اوسي.افغان اولس همېشه په خپل ملک کې دامنیت اصلي ساتونکې وؤ او اردو او پولیس یواځې هغه وخت د امنیت له عهدې وتلې دې ، چې اولس یي ملاتړې وؤ .
هېڅوک نه پوهېږي ، چې دا دومره نړیوال اولسونه افغانستان ته د څه لپاره راغلي دي ؟ څه یي کړي او څه به وکولې شي ؟ ددوی‌خپله او نورو ټولو افغانانو او نړیوالو ارزونه خو داده چې دغه ټول کسان د افغانانو له ارادې پرته په خپل سر افغانستان ته راغلي ، ټول ارزشونه یي له منځه وړي ، بې ګناه یي ملکي کسان په خپل سر وژلي او د امنیت ،بیا ابادونې او نور ټول شوني کارونه ناشوني ګرځیدلي دي.
نن په افغانستان کې هرڅوک ، که بهر نې دې او که داخلې ،ځانونه ټولواک او بېواک ګڼي ،هیڅوک د مسئولیت احساس نه لري ،خو هرڅوک د خورا ډېرو مهمو ملي مسایلو په باره کې په خپل سر د قضاوت صلاحیت لري اوحتا نیم افغانستان ، په یوه بهرني هیواد کې د بل بهرني هیواد نماینده او یا یوداخلي سیاسي بې سواده «د مثال په ډول دیوه لوی ولایت والي او یا هر عادي انسان» په پټو سترګو ، پوره بې مسئولیتۍ او احمقانه جرئت سره بل چاته بخښلې شي.زه نه پوهیږم په کوم حقوقي ، قانوني او یا بل ډول صلاحیت ؟ نو پاکستان، ایران

او یا نورملکونه به ولې په داسې بې صاحبه ملک نا حقه دعوې ونلري ؟او خصوصاً ، کله چې د خپلو متولیانو له خوا دې کار ته هڅول کیږي او بر او لر افغانان او حتا پښتانه او بلوڅ ، ، د ملګرو ملتونو سازمان ، امریکا ، انګلستان او نور چې بین المللي تعهدات او په افغانستان کې دا وخت دستر رسالت په خاطر حضور لري !
په داسې ناوړه وضعه او ناوړه شرایطو کې چې د ارګ په دروازه ، دملي دفاع او ستر درستیز دشعبې په درشل ، دجهادي دولت د جوړېدو د ستر جشن دنمانځنې په ورځ د جمهور رئیس ،لوی وزیر ، د ملي دفاع ، کورنیو چارو د وزیرانو ، د امنیت د لوی رئیس او نورو لوړ پوړو چارواکو تر منځ محلونو کې امنیت او دامنیت مسئول ذمه وار نه په سترګو کیږي او هرڅوک د پېښې له ځای څخه خپلې پښې سپکوي او منډې وهي،بهرني قوتونه یو ځل بیا افغانان او افغانستان داخلي او خارجي بې مسئولیته وسله والو ته دډلئیزو او غیر ډلئیزو انسان وژونکو او نړۍ ورانوونکو وسلو د ګوداموتو په سرلاس ترلي پریږدي ؟
تاسې نه دي اوریدلي چې علامه اقبال لاهوري ویلي:

اسیا یک پیکر آب و ګل است
افغانستان درین پیکر دل است
از کشاد او کشاد اسیا
از فساد او فساد اسیا

کله چې عراق هم دا ډول غیر مسئولانه تقسیمیده ، دفرانسې د باندنیو چارو وزیر وویل « دا خو د کیک ټوټه نه ده چې دا ډول تقسیمیږي ؟» زه دا وایم دا خو پاکستان نه دې چې که دانګلستان او امریکې همیشنې ملاتړ نه وي ، همدا نن به ټوټه ټوټه پروت وي !

زه نه پوهېږم ولې دپاکستان حکومت دا سوچ نه کوي ، کله چې دا ټول نړیوال قوتونه له افغانستان څخه په داسې نا امېدۍ سره ووځي ، پاکستانه ستا به له لاسه څه وشي ؟

دهیوادونو او اولسونو تاریخ معمولا په تیر ،حال او راتلونکې پورې اړه لري. خدای مه که چې زه به د هند دلويي وچې د اولسونو کلتوري ،علمي ارزشونو او د هیواد دازادۍ په خاطر مبارزو ته په کمه سترګه وګورم ، خو تاریخي حوادث داسې پیښ شوي چې ددغه سیمي هیوادونو سرنوشت یو تر بله سره تړلې پاتې شوې او له نېکه یا بده مرغه ددغه ګډ سرنوشت جګړئیز دروند بار دتاریخ په حساسو شېبو کې د افغانانو په اوږو پروت وو او دغه سپیڅلي رسالت او دېن ته افغانان تر بل هرچا څخه زیات ارزش او احترام قایل وو . د تاریخ درسونه ډېرو کسانو ته معلوم او ډېر کتابونه پرې لیکل شویدي ، چې تر هرچا دمخه یي بایدپا کستاني چارواکي ولولي او دتاریخ په ارزشونو او رازونو ځانونه پوه کړي . که پاکستان د یوې پېړۍ دننه شاته مخ اړوي ټول افتخارات یي په افغانستان ، افغانانو او هند پورې اړه لري ، چې د خپلوبې سنجشه کړو وړو او کم بختۍ له مخې دواړه خپل نه پخلا کیدونکي دښمنان ګڼي .زه تاریخ پوه نه یم او نه غواړم چاته د تاریخ درس ورکړم ، خو دومره ویلې شم ، چې دافغانستان له لارې هر یرغلګر اول دا جرئت نه دي کړې شوې چې هند خواته واوړي او په همدې خاطر د بحري لارې د کشف په هڅه کې وو ،او که کله چا دا نیت هم کړې ،نو کاري ګوزار تر هر چا دمخه افغانانو په خپل ټټر اخیستې اویرغلګر یي له خپلې خاورې پر شا تمبولي دي. خو که کله په دغه سیمو کومه ناڅاپي ټکه پرېوتې ،لکه چې دمخه هم ورته اشاره وشوه ، دغه رسالت ته د ډېرې وفادارۍ په نسبت ، په ټولو غمجنو شېبو کې افغانان تر هر چا دمخه ، داصلي حکم او وارث په څېر

د هرې سیمي په دفاع کې دریدلي دي (د سلطان محمود غزنوي ،لودیانو ، شېرشاه سوري ،هوتکیانو او ابدالیانو تاریخ ته دې نظر واړول شي).

پاکستاني دولتي چارواکي دې په دې باره کې فکر وکړي چې پاکستان څه ډول جوړ او په حقیقت کې څوک تر اوسه دغه بار په اوږو وړي ؟ د هند دلویي وچې له اولسونوسره دافغانانو ذات البېني مناسبات همېشه حسنه او دمتقابلو ګټو او تفاهم په منطق ولاړوو . هریو د بل د خوښۍ او بدو ورځو له حالاتو څخه متحسس او متأثروو او یو تر بله سره په ښو او بدو وروځو کې یو دبل ملاتړ ګرځیدلي دي .یواځې هغه وخت چې د غازي امان الله خان د استقلال د اعلان په وخت کې ټول هندوستان د افغانو په ملاتړ کې راپاڅېدلي وو ، افغانان یي هېڅکله نه شي هېرولې.

مونږ دداسې تاریخي حقیقت شاهد هم یو ،کله چې شاحسین صفوي د شاه محمود هوتک په مقابل کې ماتې وخوړه او شاه حسین صفوي وروسته له دیرش کلنې پادشاهي څخه خپل تاج د پنځه ویشت کلن شاه محمود په سرکښیښود اود ملک واک او خزاني یي هغه ته وسپارلې ، شاه محمود هم په ډېر احترام د هغه په مقابل کې پاڅېده ، هغه ته یي د پلار خطاب وکړ او وعده یي ورکړه چې بې د هغه له مشورې به څه نه کوي او د هغه دکورنۍ لپاره یي داستوګنې او ژوند ټول مناسب شرایط برابر کړل.

طهماسب چې دپلار د تسلیمۍ په وخت کې له اصفهان څخه په تېښته بریالې شوې وو ، ځان یي د ایران پادشاه اعلان کړ .خو ایرانیانو چې ترې ښې خاطرې نه درلودې ، ملاتړ یي ترې ونه کړ نو مجبورشو ترکانو او روسانو څخه وغواړي چې د غربي او شمالي ولایتونو په بدل کې افغانان د ایران له خاورې څخه وشړي او دسلطنت واګې دده په لاس

کې ورکړي . ترکان او روسان هم په خپلو منځونو کې موافقې ته ورسېدل او دغه ځمکې يې په چټکۍ سره په خپله ولکه کې ونيولې .په دې وخت کې چې شاه محمود د ۲۸ کلونو په عمر وفات او په عوض يې مير اشرف سپهسالار د جرګې لخوا د پادشاه په حېث ټاکل شوي وو ، خو کندهار ته داسې خبر رسېدلې وو ،چې شاه محمود د مير اشرف له خوا د خپل پلار د قتل په بدل کې وژل شوېدې ، نو ځکه د کندهار او شاه اشرف مناسبات خړپړ وو .تردې وروسته د حوادثو جريان مير غلام محمد غبار په « افغانستان در مسير تاريخ »(۳۲۹ ـ ۳۳۱ مخونه) کې دا ډول ارزولې دي.

[در طی این اقدامات داخلی ،شاه اشرف دقیقاً حرکات دولت های عثمانی وروسیه را نسبت به ایران مراقبت می کرد .چون قوای عسکری شاه اشرف در طول جنگ های داخلی تقلیل یافته بود و قطع روابط با قندهار فرصت تلافی این کمبود نظامی راسلب کرده بود بناچاربا قوت قلیل دست داشته خود میساخت و در قضایا سعی میکرد کار به تدبیر وسیاست انجام گرفته و احتیاج به استعمال اسلحه نیفتد .لهذا شاه اشرف در۱۷۲۶ توسط نامه وسفیری (عبدالعزیز)به عنوان دولت ترک از دوستی واخوت اسلامی و مذهبی و احترام نسبت به خلافت مطاع اسلامی حرف زدو ضمناً تخلیه ولایات غربی ایران را از سپاه عثمانی تقاضا کرداما دولت ترک نه اینکه به چنین پینهاد وقعی نگذاشت بلکه به شاه اشرف پیشنهاد تخلیه ایران و تسلیم تخت به شاه حسین صفوی نمود ، این پیشنهادترک با سوقیات بزگ نظامی بدرقه میگردیدو شصت هزار سواره و پیاده عثمانی با هفتاد توپ بزرگ در زیر قوماندہ احمد پاشه والی بغداد و حسین پاشه والی موصل و جنرال عبدالرحمن به استقامت اصفهان حرکت کرد .

شاه اشرف که وارد مرحلهً قاطع شده بود لهذا شاه حسین صفوی ره بدون لزوم بکشت و با قشون مختصر اما محکم افغانی بمقابل اردوی ترک برامد.تلاقی هر دو سپاه در سال ۱۷۲۶ در بین راه اصفهان و یزدواقع شد ،این جنگ که در تاریخ برای بار اول بین یک قوت افغانی و دولت ترک عثمانی بعمل آمدبرای دولت هوتکی اهمیت حیات و ممات را داشت زیرا اگر سپاه افغانی مغلوب میشد تلافی آن ممکن نبود در حالیکه قشون ترک در عقب خود دولت بزرگی استاده داشت.
جنگ اغاز گردید و حملات برق آسای سوارهً افغان در طی چند ساعتی آن اردوی بزرگی در هم شکست ،توپخانه عثمانی پنجاه توپ از دست داد وسواره وپیادهُ ترک ۱۲ هزار کشته در میدان جنگ گذاشت و فرار کرد ،این شکست بقدری ناگهانی و شدید ی بودکه تمام لوازم و ذخایر و سامان اردوی ترک جابجا ماند .
شاه اشرف با وجود چنین فتح بزرگی،تدبیر را از دست نداد و بدون اسلحه تمام غنایم جنگی رادر عقب اردوی شکست خورده ترک فرستاد ، وتوسط اعزام سفیری بنام اسمعیل در سال ۱۷۲۷ به دولت ترک پیام داد که ما با ترک ها برادران هم دین هستیم و مال برادران بر ما حرام است ،ما احترام خلافت اسلامی را بر خود واجب میشماریم ،وبا برادران ترک جنگ نی بلکه صلح دائمی میخواهیم....
شاه اشرف که افراد کاری عسکر وافسر خود رادر جنگ بزرگ با دولت ترک و جنگهای داخلی دیگر از دست داده بود مجبور شد که با استخدام قشون از داخل ایران بپردازد و جای تلفات وارده را پر کند ،. . ،واما بعد ها در جنگهائی که با نادر افشار بعمل امدعساکر ایرانی شاه اشرف در مقابل عسکر نادر افشار جنگ نکرده و میدان حرب را ترک گفتند .

شاه اشرف سپاه خود را برای در هم شکستن قوت جدید الظهور داخلی (نادر افشار)نگهداشت ، وعجالتاً گذاشت که نادر افشار و شه طهماسب و فتح علی خان قاجار بولایت خراسان کنونی تاخت وتاز نمایند ،و خود متوجه دولت روس گردید که در شمال ایران مسلط بود و طبق معاهدهً شه طهماسب ،خود را مالک قسمت مهمی ایران میدانست. در جنگی که در محل « رود سرد»بین قوای سیدال خان و جنرال « ارلوف »واقع شد قشون افغانی غالب و ارلوف طالب مصالحه گردید .شاه اشرف با روسیه از در مذاکرات سیاسی داخل شدو در سال ۱۷۲۹ با آن دولت معاهدهً ببست که از سنگیني معاهدهً شه طهماسب مقداری زیاد کاست....]

په دې ډول افغاني سر لښکرو په خپل نظامي درایت او مهارت سره کولې شول کم قوتونه د دښمن په مقابل کې داسې استعمال کړي چې کم تلفات او زیاتې بریاوې لاسته راوړي او حتا د جنګ په مشکلو شرایطو کې هم د دښمن او ګاونډي هیوادونو په مقابل کې انساني ، اسلامي او افغاني منل شوو ارزشونو ته وفادار پاتې شي. په پورتني بحث کې ، مونږ ولیدل چې ،ایراني چارواکو د افغانانو په مقابل کې د ترکانو او روسانو سره څه ډول د خپلو اولسونو او ملکونو په بیه پټې دسیسې جوړولې ، خو افغانان برخلاف په دغه ملک کې د اداري حاکم او وارث په حېث د هغوی ملکونه د پردیو د تسلط څخه ازاد او په ډیرو ناوړو او مشکلو حالاتو کې هم انساني ، اخلاقي او اسلامي کراماتو ته وفادار پاتې کېدل او دښمن یې حتا د جنګ په شرایطو کې هم له خوږې ګوتې نه نیوه.

نن چې پاکستانې سلف د ټولې نړۍ دهیوادونو په مټ ، نه د ځان او نه له پاکستان سره مرسته کولې شي ،هم یې ځان ، هم یې پاکستان او هم یې ټول نړیوال په ناوړه نا مصئون حالت کې واقع کړي او دنړۍ په ګوټ

ګوټ کې مرګ او درد د هرچا په کور میلمه او پخپله هم لکه دموږک غوندې د تیښتې لارې لټوي او پاکستان هم لکه د موزیګي شلېدلې کټ ، چې پیاړمه یې ټینګوي ، بازو یې ځینه. افغانان او په خاصه توګه پښتانه او بلوڅ، چې د پاکستان سره دخپلو حقه حقوقوپه سر دعوه دنګله لري ، سیال خلک دي ،هیڅکله یې پاکستان له خوږې ګوتې نه دې کش کړي او نه دمشکلاتو په وخت کې له چا څخه کسات اخلي. که دا کار یې کولې ،نو ډیر ښه فرصتونه به یې له لاسه نه وې ورکړي. پښتانه هیڅکله په کسات اخستلو عجله نه کوي او اصلاً ددې کار لپاره به ضردرت هم نه وي. ستاسې متولیانو لا پخوا د خپل نظام د پایښت ټول ارزشونه او اساسي عناصر له لاسه ورکړي او دا یو طبیعي قانون دې چې په داسې حالاتو کې هره پدیده چې اوسي په زوال محکومه ده .نو نن که دنړۍ ټول هیوادونه په غم ځپلي افغانستان کې راټول شوي او په حقیقت په ناروا سره ستاسې د متولیانو او ستاسې په ملاتړ کې ولاړدي ټول په زوال محکوم اودا هم یو منل شوې حقیقت دې چې د هرې یرغلګرې امپراطورۍ لمن له افغانستان څخه ټوله شوې ،ستاسې متولیانو سره یوځای دغه ټول نړیوال ایله جارې هم په زوال محکوم او لکه دنورو پخوانیو یر غلګرو په څیربه په تیښته له افغانستان څخه ووځي. پریږدۍ چې دغه ویاړ هم په تاریخ کې د افغان په نوم ثبت او پریږده چې نړیوال هم په نړۍ کې دنړیوال عدل او انصاف دانقلاب منلو ته حاضر شي.

ایا په داسې موقع کې د افغانستان په کلیو او بانډو ،سمه او غر د راکټونو بارانونه ، انسان او حیوان وژنه پخپله پاکستان ته خاینانه ، بې شرمانه او احمقانه نه ښکاري ؟

په نوکر او په چاکر او پهره دار * خزانې خپلې ساتلې شي سرکار
خو دعام نفرت نه ځان ساتلې نه شي *په طوپونو په ټانکونو زرهدار

« الفت»

دوهم بن ، که د لومړي بن، دبې بنیاده پېل ناکامه پایلې؟

د یویشتمې پېړۍ دلومړۍ لسیزي په زماني مقطع کې ، نړیوال ګلوبال تاریخي دینامیز م ،دتېرو تاریخي پېښو په څېر، د افغانستان د پېښوپه ټېل ناټېل کې ، پښه پرځای (چپرځای) پاتې شوې اوکه د عراق او کویټ ترمنځ شخړې لپاره ، دامرېکې په مشرۍ یوائې ځوهیوادونو بسنه کولې شوه ،د افغانستان د پېښو په خاطر نړیوال بغاوت ، بلوا او سوق الجیش هم د خپلو ناکامو پایلوپه مسیر کې ناکامه سرکونډۍ وهي . داچې ددغه ډول ناکامه غونډو ناکامه هرارشي (تسلسل)، ولي دالمان د اتحادي جمهوریت پخوانۍ پلاز مېنې ، بن څخه پیل او ولې دوباره په همدغه مقام کې د خپل ناکام انجام مهر پر خپله کړنلاره او تګلاره منې ،بې دلیله او بې بنیاده او تصادفي پېښه، نه ګڼل کیږي . المان په اروپا کې ، په ټولنیز او اقتصادي لحاظ خورا مقتدر هیواد دې او المان له ځانه سره لرل ، داروپااو ناتو د ځانه سره د لرلو په معنا دي. سره ددې چې ، په دوهم نړیوال جنګ کې د المان له ماتې څخه وروسته ، په جنګونو کې دالمان

ګډون ، دهغه په قاموس کې وجود نه درلو د او داسند د المان لپاره غوره دلیل ګڼل کېدې شو ، خو دټولو خبرو سره سره ، دغه کار ته اړ ایستل شو او دافغانستان پرضد نړیوال بغاوت د نړیوالو له خوا ، له همدغه ځایه پېل ، خو ډیر زر دټولې نړۍ پر ضد ، د نړیوالو په بغاوت او سوق الجېش بدل شو . ددې کار دلیل دا وو ،چې دغه غورځنګ د یوه داسې نړیوال سازمان له خواپېل شوې وو ،چې د ټولو نړیوالو په وړاندې یې شومي موخې لرلې او دحتمي ناکامۍ بنیادي دلیل یې د سرمایې په ناپایداره او بې بنیاده بنیاد باندې د ډډې لګولو په دلیل ګڼل کېدلې شي . د تاریخ په اوږدو کې ، افغانستان همیشه د نړیوالو د جفا ، ظلم ،او ناروا سره مخامخ ، دکار ،زحمت او ابادۍ لپاره چا فرصت نه دې ورکړې او همېشه غریب ملک پاتې شوې ، خو دخپلو سرشاره طبیعي منابعو ، نه ختمېدونکې انساني مورالي پوتنسیال اود خپل هېواد او اولس سره دسر ،مال او اولاد د قربانۍ تر کچې د افغانانو فداکاري او استقامت له کبله ،افغانستان تل خود کفاء ، ازاد او دبرم ،حېثیت او وقاره ډک هیواد پاتې شوې او پاتې به وي. نن چې دنړۍ ټول سوق الجېشي طاقتونه د افغانستان په وضع الجېش او جنګي تیاتر کې سره راټول او غواړي ، خدای ورکړي طبیعي او فطري ټول ارزشونه یې بې ارزشه او په اصطلاح ترې غصب کړي. څومره ساده لوحانه ! دغه ډیر « هوښیار » اولسونه ،په دې ساده حقیقت هم نه پوهیږي ، چې فطري استعدادونه او ارزشونه چې د چا د ایمان ،وجدان او شرف جز لاځه ، بلکه ، بنیاد جوړوي ، څوک په جبر له چا څخه نه شي اخستلای او دهر اولس ابدي ارثي زیرمه او بنیاد جوړوي . څومره احمقانه دوۍ په افغانستان کې ددغه کار لپاره راټول شوي او که سل او زر د بن او نورو په څېر بې بنیاده کنفرانسونه جوړ کړي ، بیا به هم په خړو سترګو لکه پلرونه او نیکونه چې یې له افغانستان څخه وتلي ،

دوی به هم ووځي. دوی ، دي حقيقت او واقعيت ته هم نه متوجه کيږي ،طبيعي مقناطيس ، که هر څومره په وړو ټوټو ووېشی ، مقناطيسي خاصيت او صفت ترې څوک نه شي اخستلای. حقايقو او واقعيتونه ته غاړه اېښودل په کاردي ، مونږ منلي ، بل هر څوک چې وي ، هم يې بايد ومني !د دوهم بن په کنفرانس کې تش دنمايش خاطر له ۱۰۰ څخه زياتو ملکونو د باندنيو چارو وزيرانو او نمايندګانو او د زرو څخه زياتو رسمي او غير رسمي نړيوالو نهادونو ،اشخاصو او افرادو راټولول به څه ګټه ولري ، کله چې حقايق او واقعيتونه پکې په پام کې ونه نيول شي ؟

هغه وخت ،چې سرمايداري نظام د کار ګري غورځنګ په مقابل کې خپل تاب او نسبي مترقي ماهيت له لاسه ورکړ ، له خپل طبيعي او فطري مسير څخه، چې د کارګري غور ځنګ او توليدي کميت او کيفيت دوامداره او پايداره سولئيز روزل او پالل وو ، لار بدله او دبې بنياده تورو پيسو اويا په بل عبارت د بې ارزشه او بې اعتباره تش په نامه ارزشي کاغذونود چاپولو له لارې يې د سرمايي په بې ارزشه ماهيت خپمه ووهله اود هغوی په آند ،البته چې د دکارت د فلسفې په تقليد ، چې غوښتل يې هندسه ،طب او نور ټول علوم د مادي ارزش څخه بې ارزشه او هر څه د متماتيکي معادلو په پوچ مشترک مخرج ودروي (چې البته متماتيکي معادلې هغه وخت قانونمند ارزش پيدا کوي ، کله چې مادي پروسې او حرکتونه افاده کړي ،يعنې کله چې مادي ارزش ولري)، د سرمايي لېونيان هم غواړي دسرمايداري نظام څخه د کار ګري دوران جوړوونکي غورځنګ او توليدي پروسو مادي ارزش په له منځه وړولو سره دغه نظام د ټولو مادي ارزشونو څخه بې محتوااو په خالي جيبونو نه يواځې دکارګري غور ځنګ او توليدي پروسو په مقابل کې کودتا وکړي او ددغه تورې سرمايي په اکسپورت

(صدور)او معاملو سره د کارګري غورځنګ او توليد خلا ډکه ، خو په حقيقت کې ، ددغه لارې د ټولو اولسونو ،قومونو او حتا افرادو شخصي شتمنی غصب ،د هغوی په ټولو حقه حقوقو خېټه واچوي او ددې لارې خپل پارازيت شتون ته څو ورځې نور هم دوام ورکړي.حال دا چې په دغه اقدام سره ، دوی د خپلې تباهی په عمودي نزولي مستقيم مسير قدم پورته کوي او په دې کار نه دکارګري غورځنګ او نه د توليدي پروسې د کميت او کيفيت خلا ډکولې شي او طبعاً ډير زر به په وچه سپېره درينګه لګيدلو سره د خپل ازلي نهايي سرنوشت سره مخامخ شي.

هو !د سرمايي لېونيانو د خپلو غلطو محاسبو او احمقانه فکرونو له لارې ، چې « سرمايه نه وي ځان او جهان دې نه وي» ،احماقانه دځان او جهان د نژدې تباهی لار غوره کړې او سرمايداري پايداره نظام يې ناپايداره کړې او دسترو بحرانونو سرهمخامخ کړې دې. خو له نېکه مرغه الله لوی جهان ابدي کړې او دسليم عقل او شعور خاوند ان د الاهي هداياتو او احکامو سره سم د ځان او نړيوالو دهوسا او بسيا ژوند لپاره خپلو هڅو او هاندته دوام ورکوي اود ټولو اولسونو لپاره ګډ سولئيز خوشحاله ژوندغواړي .نړيوال ټولنيز سازمانونه ، بنيادي قانوني ،حقوقی او ډول ډول نور بشردوستانه انستيتوتونو پرهېزګاره متقي اومهرقي عقايدو پلويان ،چې ددغه غورځنګونو د مبارزي نه ماتيدونکې بنياد جوړوي ، په حقه سره يې نننی نړيوال خاين قوتونه د قضايي جبر له مخې دزوال د کندې په څنډه درولي ، چې بايد حق ته غاړه کښيږدي ، خو دوی د سرمايداري احمقانه جنون په بنياد خپلواخري ناکامه هلو ځلو ته لا نور هم دوام ورکوي او ټوله نړې او نړيوال د قطعي نابودی کندې ته کشوي. د همدغه ناکامه هلو ځلو په نتيجه کې نړيوال نظام په کل کې ، خصوصاً دنړيوال کمونيستي نظام

په ړنګېدو سره ، د دغه کوږ بارد یو جانبه عطالت په نسبت خپل تعادل ،توازن او تناسب له لاسه ورکړې او دتل لپاره په نا پایداره پدیده بدل شوې دې . د همدغه جنون له مخې د سپتمبر د یوولسمې جنایتکارانه ناوړه پېښه رامنځته شوه ،بې موجبه او خاینانه شکل سره افغانستان او افغان اولس د هغوی د بعدي جنایتونو هدف وټاکل شو او د کروز راکټونو او B_ 52 ستراتیژیکو الوتکو د بې قیدو شرطه بمباریو هدف وګرځېده . په ډیر خاینانه شکل سره دخپلو شومو امپریالیستي اغراضو د پوره کولو په منظور په (لومړي بن) کې د قاطع خاین اقلیت په ګټه پریکړې وشوي ، ددموکراسۍ د پرنسیبونو ، دبشر د حقوقو د معیارونو ،د نړیوالو اولسونو د سولئیز ګډ ژوند د نړیوالو منل شوو ارزښونو او قوانینو او بشري جمعي اخلاقي ، شعوري ، وجدان او دېته ورته نورو سلو او زرو منل شوو اصولو او مقرراتو پر ضد خیانتونو په بنیاد په افغانستان کې د بعدي جناتونو د دوام په خاطر اولس او وطن ته خاین نظام یې حاکم ګرځولې او دا لس کاله کیږي چې هره ورځ په لسګونو او سلګونو بې ګناه کسان په دوامداره توګه زوروي ،کړوي او وژني.
دوی برعلاوه له دې ،چې له پخوا څخه د نړۍ په ټولو کنجونو کې غیر طبیعي او غیر فطري حکومتونه، لکه پاکستان ، اسرائیل او ډیر نور د نړۍ په ګوټ ګوټ کې ،دمنطقې د ژاندارم په توګه را منځته کړي او همیش د هغوی د بې قانونه ملاتړ له لارې د منطقې امنیتي وضعه تل ترینګلې ساتي . خپل او دخپلو پلویانو نظامي او استخباراتي اپراتیفي قوتونه د نظامي هډو په توګه د نړۍ په ګوټ ګوټ کې تیت و پرک ساتي او دهغوی په زور خپلې ناوړه ستراتیژۍ او ارزوګانې د نورو هیوادونو په خلکو په جبر تحمیلوي ، چې د همدغه موخو لپاره نن په افغانستان او منطقه کې هم حضور لري او د سولې په نامه غیر

عادلانه جنګونوته دوام ورکوي ، د بیا ابادونې په نامه، په ملک کې اباده لوټه نه پریږدي ، د نظام دجوړلو په نامه ټول ارزښونه له منځه وړي او دمرستې په نامه د هر غریب له لاسه اخري مړۍ شوکوي.
په همدې منظور ټول نړیوال نظامي، استخباراتي ، شبه نظامي او ډول ډول نورو د شومو موخو ، نیتونو او شېطاني خواهشاتو ډلې ټپلې ،چې بې موجبه ،بې دلیله په خپل سر پرته د نړیوالو منل شوو اصولو او قوانینو په نظر کې نیولو سره بې پاسپورته او ویزې، د امریکایي لیرې ویشتونکو راکټونو او الو تکو داتشي احضاراتو ، بمباریو او منطقه پاکۍ وروسته دافغانستان په سپېڅلي حریم رانوتلي ،نه هغه وخت داصیلو افغانانو لپاره د منلو وړوو او نه نن د منلو وړ ګڼل کېدې شي او نه په تاریخ کې دغه ډول یرغلګر قوتونه او دهغوی افغان غلامان چا په افغانستان کې ژوند کولو ته پرېښې دي او حتا ډیر له هغوی څخه د شرمه په ډکه تېښته هم هر وخت نه دې بریالې شوې .نن هم نړیوال قوتونه په افغانستان کې ،د خدای د همدغه ډول قهر او غضب سره مخامخ او ښکېل پاتې دي. په افغانستان کې د هیچا دغه ډول وړۍ په شړۍ نه دي بدلې شوي او فکر نه کوم چې دموجوده ملکونو دغه وړۍ به هم شړۍ شي .
زه په افغانستان کې میشتو خارجي قوتونو ته په زغرده دا وایم ،چې افغانستان د غازیانو ،شهیدانو او واقعي وطنپرستوملي قهرمانانو هیواد دې . په دې هیواد کې سیال قومونه ژوند کوي او په کل کې یو موټې سیال افغان ملت جوړوي ، چې د خپلو غازیانو ، شهیدانو او ملي قهرمانانو په خاورو ،کارنامو ویاړي او هر اختر او برات او بلکه هر وخت وناوخت د هغوی په بېرغونو تجدید تعهد کوي ، چې د هغوی تاریخ به تر ابده ژوندې ساتي . نن چې بهر نې قوتونه غواړي مونږ لپاره د ځیني بېګانه پرستو ، مادي پرستو ، مقام پرستو او

خاینو افغانانو څخه مجازي قهرمانان ، شهیدان ،رهبران مشران او دې ته ورته څېرې او قوارې جوړې کړي ، عبثه خواري ده . همغسې چې هیوادونه او اولسونه د ویاړه ډک تاریخ او یا برخلاف دشرمه ډکه ماضي او سابقه لري ، ځانګړي کسان ،افراد او اشخاص هم ځانته د ویاړه ډک تاریخ او ماضي لري او همدسې ناکسان ، بې شخصیته او مختورن کسان داسې د شرمه ډکې سابقې لر ي ، چې د باشخصیته کسانو په حضور سره باید مجلسونه ، کور کلي او حتا وطن پرېږدي ، ځکه په افغاني ټولنه کې دا ډول کسان باید چاته د سترګو د غړولو جرئت ونه لري.مونږ هیڅکله له دې څخه منکر نه یو ، دکومو ملکونو قوتونه چې په افغانستان کې حضور لري هم سیال خلک او په خپلو هیوادونو کې دخلکو په وړاندي په لسګونو او سلګونو متقابلو حقوقو ،وجایبو ،کار ،ژوند، وفادارۍ ، رښتیولۍ ، صداقت ، شهامت ، فداکارۍ او داسې نورو دښو کارونو تعهدات لري اودوی چې افغانستان ته په اصطلاح د بنیادي بیا ابادونې ، نظام ، نورو ټولو نهادونواو انسان جوړونې په خاطر راغلي ،او دغه ډول رسالتونه ، چې یواځې د صادقو ،وطنپرستو ملي کدرونوپه واسطه سرته رسېدلي شي ، ولې دوی په صادقو ،کار پوه او وطنپرستو انسانانو باندې اتکاء نه کوي او یواځې د خپلو شومو موخو د عملي کولو په خاطر موزیان ، ملي خاینان ، جنګي جانیان ، د مخدره موادو قاچاقبران ، مفسدین ،اختلاسګر او دبته ورته کسان ، چې پخپله یې هم هره ورځ په همدې ناوړه او دشرمه ډکو نومونو ستایي ، لټوي او د ټولو چارو سرنوشت همدغه خاینانو ته سپاري ؟ ایا دوی په رښتیا دا فکر کولې شي چې ددوی دغه د شرمه ډک اعمال د افغانانو او یا دهغوی د هیوادونو دواقعي وطنپرستانو ، بشر دوستانو د انظارو څخه پټ سرته رسیږي ؟ نه !داولسونو له انظارو هېڅ عمل پټ سرته

نه شي رسېدلې او هغه ورځ لرې نه ده ،چې دغه خاینان به د خلکو د قضاوت محکمې ته راکش کیږي . دا کومه پټه خبره نه ده ،چې دوی دافغانانو غمیزه ختمول نه غواړي دا هم پټه خبره نه ده ،چې ۸۰ فیصده خیانتونه پخپله خارجیان کوي ، حقیقت دادې ،چې د دوی خپلې ټولنې په ډېرو لا علاجه امراضو او پرابلمونو کې ښکېل دي ، دوی قصداً غواړي ، افغانان چې نسبتاً یوه سپېڅلې ټولنه وه او هغه نړیوال چې په دغه مرضونو اخته نه دي ،خپلو لا ینحله پرابلمونو کې ښکېل کړي

نړیواله مافیا د خپلودموکراتیکو سازمانونو ، دبشر دحقوقو مبارزینو،او نورو بشري د خېرښېګڼې ټولنیزو مسئولو مقاماتو او مربوطه ارګانونوپه وړاندې ددغه هر څه توجیه او سپیناوې نه شي کولې او په ډیره نژدې راتلونکې کې به تر هرڅه دمخه د خپلو خلکو د قضاوت محکمې حاضریږي .

د لاندې سرچینو څخه په کټه اخیستنه:

١ – په پښتو ژبه د قرآنکریم تفسیر (لومړی او دوهم ټوک).
٢ـ سید بهادرشاه ظفر کاکاخیل «پښتانه د تاریخ په رڼا کې».
٣ـ میر غلام محمد غبار «افغانستان در تسیر تاریخ» لومړی او دوهم ټوک.
٤ـ مولانا جلال الدین محمد بلخي مشهور به مولانا «متن کامل مثنوی معنوی»
٥ـ مولانا جلال الدین محمد بلخي مشهور به مولانا «کلیات شمس تبریزی»
٦ـ الفت ګل پاچا «د الفت مرغلرې»
د شهرت ننګیال په زیار
٧ـ رحمان بابا «کلیات»
د حنیف خلیل سریزه، یادښتونه او وییپانګه
٨ـ پوهاند ډاکټر سید بهاوالدین مجروح «نا اشنا سندرې»
٩ـ پوهاند ډاکټر سید بهاوالدین مجروح «ځانځاني ښامار»
١٠ـ حرکت سید شیر اقا «دعینیت فلسفه»، لومړی برخه، دملي دفاع وزارت مطبعه، ١٣۶٥ هجري ش. کال
١١ـ حرکت سید شیر اقا «ایرو دینامیک، دینامیک پرواز»، دملي دفاع وزارت مطبعه، ١٣٥٢ هجري ش. کال
١٢ـ اقبال لاهوری «کلیات»
١٣ـ روستا یار سید علیشاه معاون سرمحقق «جهان بې انتها» اندیشه های عرفانی حکیم سنایی غزنوی.
١۴ـ اساسات روانشناسی اجتماعي
له روسي څخه فارسي ژباړه: دکتور یحیا یی
١٥ـ محمد جعفر مصفا «انسان در اسارت فکر!»
١۶ـ پی ییر آلن و دیتر کلی «حقیقت تجاوز شوروی بر افغانستان»
فارسي ژباړه: عبدالرحیم احمد پروانی.
١٧ـ دیه ګو کوردو ویزو سلیک اس. هاریسون «پشت پرده افغانستان»
فارسي ژباړه: اسدالله شفایی.
١٨ـ جنرال م. ا. ګارییف «افغانستان» زما وروتی جګړه.
په پښتو ژباړن: محمد طاهر کانې
١٩ـ جنرال لیاخوفسکي «دافغان میړانه او غمیزه»
په پشتو ژباړن: محب الرحمن.

٢٠ـ ستر جنرال الکساندر مایوروف «په افغانستان کې ربښتیا څه تیریدل؟»
په پښتو ژباړن ډاکټر داود جنبش.
٢١ـ سر اولف کارو «پښتانه (پټانز)»
په پښتو ژباړن: الحاج شیر محمد کریمي.
٢٢ـ محمد حسنین هیکل «ابوالهول او کمیسار»
پښتو ژباړه محمد اصف اکرام.
٢٣ـ دکتر مهدی بهار «میراث خوار استثمار»
٢۴ـ شجاع الدین شفا «تولدی دیگر»
ایران کهن، در هزارهای نو
٢٥ـ سرو پالي رادا کریشنان او دلاس لاندې پوهانو ډله یې. «تاریخ فلسفی شرق و غرب» «لومړی او دوهم ټوک»
فارسي ژباړه: خسرو جهانداري.
٢۶ـ تاریخ فلسفه سیاسي «لومړی، دوهم او دریم ټوک».
پاژارګارد ډاکټر بهاء الدین.
٢٧ـ ویل دورا نت «تاریخ فلسفه»
فارسي ژباړه: عباس زریاب
٢٨ـ ویل دورانت. «لذات فلسفي.»
فارسي ژباړه: عباس زریاب.
٢٩ـ حنا فخوري او خلیل جر. «تاریخ فلسفه در جهان اسلام»
فارسي ژباړه: عبد المحمد آیتي.
٣٠ـ ګي پلانتي ـ بونژور «هګل و اندیشهٔ فلسفی در روسیه».
فارسي ژباړه: محمد جعفر پوینده.
٣١ـ ګ. و. هګل «فنومنو لوژي روح»
ترجمهٔ فارسی: دکتر زیبا جبلی
٣٢ـ ګ. و. هګل «عقل در تاریخ»
ترجمهٔ فارسی: دکتر حمید عنایت
٣٣ـ ګ. و. هګل «دفلسفي علومو دایرة المعارف» په الماني ژبه
٣۴ـ در بارهٔ هګل و فلسفهٔ او «د مقالو ټولګه».
مجتهدي ډاکټر کریم.
٣٥ـ اتین ژیلسون «روح فلسهٔ قرون وسطی
فارسي ژباړه: ع داوودی
٣۶ـ اتین ژیلسون «نقد تفکر فلسفي غرب. از قرون وسطي تا اوایل قرن حاضر».
فارسي ژباړه: دکتر احمد احمدی
٣٧ـ لوسین ګلدمن «کانت و فلسفه معاصر»

فارسي ژباړه: پرويز بابايي

۳۸ـ سپينوزا «شرح اصول فلسهٔ دکارت و تفکرات ما بعد الطبيعی
فارسي ژباړه: دکتر محسن جهانگيري

۳۹ـ دکتر کريم مجتهدي «دکارت و فلسف او»

۴۰ـ مور تيمور جي. آدلر. ده اشتباه فلسفي:
فارسي ژباړه: انشا ءالله رحمتي.

۴۱ـ گوهر الرحمن گوهر « قرآن او ساينس».
«لومړی، دوهم، دريم څلورم او پنځم ټوک»

۴۲ـ ډبليو. کي. سي. گاتري « تاريخ فلسفهٔ ي يونان» (۱۵) افلاطون (بخش سوم)
فارسي ژباړه: حسن فتحي.

۴۳ـ فرويد ډاکتر زيگموند. «اصول روانکاوي باليني.
ټولوونکي او فارسي ژباړه: ډاکټر سعيد شجاع شفتي

۴۴ـ سر محقق محمد ناصر) ناصر ستانکزي « تاثيرات تغير ارزش پول در معاملات اقتصادي.»

۴۵ـ سرمحقق محمد ناصر (ناصر ستانکزي مطالعه و تحقيق وضع دموگرافي افغانستان.

۴۶ـ ډاکټر سيد ابو الفضل قاضي «شريعت پناهي»
حقوق اساسي و نهاد هاي سياسي.

۴۷ـ ډاکټر علي شريعتي روش شناخت اسلام.

۴۸ـ بهاءالدين خرمشاهي. قرآن شناخت (مبا حثي در فرهنگ آفريني قرآن).

۴۹ـ ايان مک لين. «فرهنگ علوم سياسي آکسفورد»
فارسي ژباړه: احمد ي ډاکټر حميد

۵۰ـ محمد نادر ايوبي کندهاري «فلسفه.»

۵۱ـ فلسفي روسي قاموس کال ۱۹۸۷
د ای. ت. فرا لو ا تر نظر لاندي ډلي لخوا

۵۲ـ سياسي روسي قاموس مسکو ۱۹۸۳ کال چاپ

۵۳ـ ک. مارکس ـ ف. انگلس «فلسفه ـ پوهنتوني چاپ» په الماني ژبه.

۵۴ـ ک. مارکس ـ ف. انگلس «منتخبات» په روسي ژبه.

۵۵ـ ک. مارکس ـ ف. انگلس «کليات» په روسي ژبه.

۵۶ـ لنين. و. ای. «منتخبات» په روسي ژبه.

۵۷ـ لنين. و. ای. «کليات» په روسي ژبه.

۵۸ـ گروميکو. آ «خاطرات» په الماني ژبه.

۵۹ـ ټولنيز شعور او دهغې ډولونه، سياسي خپرونه، مسکو ۱۹۸۶.
دمقالو مجموعه، دمختلفو ليکوالو له خوا، په روسي ژبه.

۶۰ـ س. ب. کريمسکي او ف. اي. کوزنيڅوف «په نوې طبعيت پيژندنه کې د نړۍ ليد مقولي» په روسي ژبه.

۶۱ـ رضا داوری اردکانی «فارابی مؤسس فلسفهٔ اسلامی»